HUSZONÖTÉVI MUNKA

A JÓTÉKONYSÁG MEZEJÉN

1906--1931

ÉS

A REFORMÁTUS ÁRVAHÁZ

TIZÉVES TÖRTÉNETE



IRTA:

KALASSAY SÁNDOR,

nyugalmazott árvaatya

ÁRA:

50 CENT

AZ ÁRVAHÁZ JAVÁRA

A MAGYARSÁG KIADÁSA

Lépjen be a Munkás Betegsegélyző Szövetségbe!

300, 500, 750, 1000 DOLLÁROS HALÁLESETI JÁRULÉK

AZ AMERICAN EXPERIENCE TÁBLÁZAT BIZTOS BEFIZETÉSI RENDSZERÉNEK ALAPJÁN.

Háromszáz napi egész segély. Háromszáz napi félsegély. Csonkulási segély. Betegsegélyi havi dij nyolcvan cent.

Ifjusági osztályban 100-tól kétszáz dollárig terjedő halál-eseti járulék tiz cent havi dij ellenében.

A Szövetség vagyoni helyzete kitünő. Tőkéje biztos befektetésekben van meg, nem pedig elértéktelenedett papirokban. Haláleseti tőkealap száztizenegy százalékos. A megkövetelt tőkén felül felesleg is van.

Az ifjusági osztály tőkéje hétszer annyi, mint a mennyit a törvények megkövetelnek.

OSZTÁLYT ALAKITANI 8 VAGY TÖBB TAGGAL LEHET.

BEÁLLÁSI DIJ NINCSEN.

Az első és második hónapban havi dijat nem fizet.

TOVÁBBI FELVILÁGOSITÁST KÉRJEN:

VITÁLIS BOLDIZSÁR TITKÁRPÉNZTÁRNOKTÓL,

P. O. BOX 1180, EAST PITTSBURGH, PA.

LÉPJEN BE A MUNKÁS BETEGSEGÉLYZŐ SZÖVETSÉGBE.

HUSZONÖTÉVI MUNKA

A JÓTÉKONYSÁG MEZEJÉN

1906--1931

ÉS

A REFORMÁTUS ÁRVAHÁZ

TIZÉVES TÖRTÉNETE



IRTA:

KALASSAY SÁNDOR,

nyugalmazott árvaatya

ÁRA:

50 CENT

AZ ÁRVAHÁZ JAVÁRA

A MAGYARSÁG KIADÁSA

Aki szüken vet, szüken is arat, és aki bőven vet, bőven is arat!

Ki-ki, amint eltökélte az ő szivében: ugy adakozzék, nem szomoruan és nem kénytelenségből, mert a jókedvü adakozót szereti Isten.

Az Isten pedig hatalmas arra, hogy reátok árassza minden kegyelmét, hogy mindenben, mindenkor teljes elégségtek lévén, minden jótéteményre bőségben legyetek.

Amint meg van irva: Szórt, adott a szegényeknek: az ő igazsága örökké megmarad.

Aki pedig magot ad a magvetőnek és kenyeret eleségül: ád és megsokasitja a ti vetéseiteket és megnöveli a ti igazságotoknak a gyümölcsét, hogy mindenben meggazdagodjatok a teljes jószivüségre, amely általunk hálaadást szerez az Istennek, mert e tisztnek a szolgálata nem csak a szentek szükségét elégiti ki, hanem sok hálaadással bőséges az Isten előtt, amennyiben e szolgálatnak próbája által dicsőitik az Istent azért, mert ti engedelmesek vagytok a Krisztus evangyéliumához s mindenki iránt jószivü adakozók!

II. Kor. 9:6—14.

Id. Kalassay Sándor és családja, Ligonier, Pa.
Ifj. Kalassay Sándor és családja, Cleveland, O.
Kalassay Erzsébet, férjezett Vasváry Ödönné és családja, Cleveland, O.
Kalassay Etelka, férjezett Mészáros Ferencné és családja, Pittsburgh, Pa.
Kalassay Sárika, Lorain, O.
Kalassay László és neje, McKeesport, Pa.
Kalassay Vilma, férjezett Molnár Pálné és családja, Düsseldorf, Németország.
Kalassay Margit, férjezett Tóth Béláné, South-Norwalk, Conn.
Kalassay Károly, Ligonier, Pa.

Főt. RAVASZ LÁSZLÓ mondotta,

hogy az amerikai magyar reformátusok uszó jégtáblán virágoskertet ültettek. Annak a virágoskertnek legszebb, legértékesebb virága: az Árvaház és Aggmenház. A virág elültetője és éveken át hüséges kertésze e könyv irója: Nt. Kalassay Sándor.

Hadd menjen utjára ez a könyv és az ezután következő — az Amerikai Magyar Református Egyház Történetével foglalkozó — másik könyv is. Tegyen bizonyságot arról, hogy itt az idegenben a Magyar Református Egyház történetének egyik legszebb fejezete iródott meg. Az amerikai magyar reformátusok hite, könnye, áldozatkészsége, hüsége irta meg ezt a fejezetet. Nyissa meg e könyv a szemeket, hogy lássanak. Lássák meg azt, hogy gyümölcseikről ismerjük meg a fát és ott, ahol a magyar református fa 45 év alatt 112 egyházat, a testvérszeretetnek sok menedékhelyét, egyházi betegsegélyző egyleteket, millió dollárral rendelkező Református Egyesületet, Árvaházat és Aggmenházat termett, ott a szivben hitnek, Isten és emberszeretetnek kellett és kell lenni.

A jégtábla uszik. Vihar, csapkodó hullám, veszi körül. Le-le szakad belőle egy darab. Meddig állja a vihart? csak a jó Isten tudja. Mi egyet, mi azt tudjuk, hogy ha utközben lassan egymásután belemerülünk a hullámokba, "a parton ott áll", ott vár, Jézus. Igy szól majd az Árvaház, Aggmenház, az Amerikai Magyar Református élet, megteremtőinek, fenntartóinak, az áldozatos, hivő lelkeknek: "jól vagyon jó és hü szolgám! Éheztem, ennem adtál, szomjuhoztam, innom adtál ...Jer örököld az országot."

Toledo, O. 1934 *jun.* 23.

Dr. Ujlaki Ferenc
a Református Egyesület elnöke.

Mikor eljön az embernek Fia az ő dicsőségében és Ő vele mind a szent angyalok, akkor beül majd az ő dicsőségének királyi székébe. Elébe gyüjtetnek minden népek és elválasztja őket egymástól, miképen a pásztor elválasztja a juhokat a kecskéktől. A juhokat jobb keze felől s a kecskéket bal keze felől állitja.

Akkor azt mondja a király a jobb keze felől állóknak: "Jertek el én Atyámnak áldottai: örököljétek az országot, amely számotokra készittetett a világ megteremtése előtt, mert éheztem és ennem adtatok, szomjuhoztam és innom adtatok, vándor voltam és szállást adtatok nekem, mezitelen voltam és felruháztatok engem, beteg voltam és meglátogattatok engem, fogoly voltam és eljöttetek én hozzám!"

Akkor felelnek majd neki az igazak, ezt mondván: "Uram, mikor láttuk, hogy éheztél és enned adtunk volna, vagy hogy szomjuhoztál és innod adtunk volna? Mikor láttuk, hogy vándor voltál és szállást adtunk volna? Vagy hogy mezitelen voltál és felruháztunk volna? Mikor láttuk, hogy beteg vagy fogoly voltál, hogy felkerestünk volna?

A király felelvén ezt mondja nekik: Bizony mondom nektek, hogy amennyiben megcselekedtétek ezt eggyel az én legkisebb atyámfiai közül: Én velem cselekedtétek!

EZÉRT GONDOLTUNK AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS ÁRVAHÁZ MEGALAPITÁSÁRA, HOGY LEGYEN ALKALMA AZ AMERIKAI MAGYARSÁGNAK JÓT CSELEKEDNI JÉZUSNAK A KICSINYEIVEL.

IGEN ÖRVENDEZ A MI SZIVÜNK, HOGY EBBEN A HUSZONÖT ÉV MUNKÁJA UTÁN IS ERRE AZ ELKÖTELEZTETÉSRE HIVHATJUK FEL TESTVÉREINKNEK ÉS MINDEN JÓAKARATU EMBERNEK A FIGYELMÉT.

Molnár István és neje, Toledo, O.
Molnár Pál és családja, Düsseldorf, Németország.
Ifj. Molnár István és neje, Gibbsonburg. O.
Molnár János és neje, Maysville, Ky.
Molnár Etelka, Toledo, O.

Az Árvaház érdekében tartott első prédikáció.

Az árvákról gondoskodni kell.

Irta: *Kalassay Sándor.*

— 1908. —

Alapige: Mózes ötödik könyve.

XXIV:19—22.

"Mikor elvégezted aratásodat a te meződben és ott felejtesz néhány kévét a mezőn, ne térj vissza annak felvételére: a jövevénynek, az árvának és az özvegynek hagyd ott, hogy megáldjon téged a te Urad Istened kezeidnek minden munkájában.

Mikor megrázod a te olajfáidat, másodszor meg ne rázd az ágakat, amelyeket immár elhagytál: a jövevényé, az árváé és özvegyé legyen.

Mikor szőlődet megszeded, azokat a gerezdéket, amiket ott hagysz, meg ne szedjed: a jövevényé, az árváé és özvegyé legyen!"

A szegényt, az ügyefogyottat megsegiteni, az özvegyekről és árvákról gondoskodni, minden embernek kötelessége.

Már a mózesi törvényhozás gondoskodott Izráelnek szegényeiről s elrendelte, hogy az árvákról és özvegyekről miként történjék gondoskodás. Szent leckénk mondja, hogy a földmivelő ne vonja el a jövevénytől, az árvától, az özvegytől a segitséget.

Ha már a Mózes törvényeiben ilyen intézkedéseket látunk, mennyivel inkább be kell töltenünk nekünk, kik Jézus vallásának vagyunk a tagjai, azokat a kötelességeket, amelyek által megmutathatjuk a mi hitünket.

Fájdalom, hogy ezen a téren még mi közöttünk amerikai magyarok között, olyan kevés történt. Pedig az amerikai magyarság szive jó, gondolkodása nemes. Sokszor látjuk ennek a jelét. Mindenkor, amikor egy-egy rémesebb katasztrófa felrázza a közvéleményt, mindenki siet lerakni a jótékonyság oltáránál az áldozatkészségnek a filléreit. Csak legközelebb is, a van-meteri gyászos szerencsétlenség alkalmával több, mint tizezer dollárt adott össze a jószivü közönség, hogy ezáltal is enyhitse azt a nagy veszteséget, amely sok özveggyel és árvával szaporitá meg a szükölködők számát.

De ez korántsem elég. Időközi segitség csupán. Nekünk pedig maradandó alkotásokra van szükségünk.

Ma még, habár az amerikai magyarság már gyökeret vert ezen a földön, egyetlen olyan intézményünk sincs, amely állandó, biztos segitséget nyujtana azoknak, aki valóban méltók a könyörületre. Egyleteink gondoskodnak beteg tagjaikról, de nincsen egyetlen magyar kórházunk se, ahol a magyar betegek ne csak gondozásban, hanem hazafias szeretetben is részesülnének. Nincs egyetlen szegény otthonunk, ahol a munkában nyomorékká lett, az élet harcában összetört testvéreink nyugalmas otthont találnának. Nincs egyetlen árvaházunk, ahol azok a szerencsétlen gyermekek neveltetnének, akik az élet harcában elvesztették szüleiket s nem érzik soha a szeretetnek a melegét.

Tudom, hogy ennek a népnek, amelynek a körében élünk, mélységes vallásossága, áldozatkészsége tart fenn olyan intézményeket, ahol a mi szegényeink, árváink, betegeink is megtalálják a szükséges gondozást, ápolást. De azt, ami a legfőbb, a szeretetet nem találják fel.

Pedig azoknak, akik szerencsétlenek, erre van a legnagyobb szükségük!

Ezért egyáltalán nem kicsinylendők azok a mozgalmak, amelyek ilyen intézetek megvalósitását célozzák. Nem kicsinylendő az a mozgalom sem, amely REFORMÁTUS EGYESÜLETÜNK kezdeményezésére indult meg. A MAGYAR REFORMÁTUS ÁRVAHÁZ felállitását célzó mozgalom, mert ez épen a nálunk legszükségesebb dolognak a megvalósitását célozza.

Legyen azért elmélkedésünknek a tárgya ez alkalommal az a kérdés VAN-E SZÜKSÉG AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS ÁRVAHÁZRA ÉS MIT TEHETÜNK AZÉRT, HOGY EZ MEGVALÓSULJON?

Mig idevonatkozó gondolataimat elmondom, kérem ismert, szives figyelmeteket!

I.

Az első kérdés tehát az, hogy van-e szükségünk magyar református Árvaházra? Aki figyelemmel kiséri az amerikai református magyarság munkálkodását, annak el kell ismernie, hogy az egyházépités terén, habár külső, idegennek mondható segitséggel is, még is nagyon szépen haladtunk előre. Ma már több, mint negyven egyházközség gondoskodik az idegenbe szakadt református magyarság lelki szükségleteiről s maguk az egyháztagok is mindent megtesznek az egyháznak virágzásáért.

De elég-e ez?

Avagy nem cseng-e fülünkben mindenkor az apostolnak az utasitása, hogy mutassuk meg a mi hitünket a mi jócselekedeteinkkel? Nem áll-e előttünk mindenkor az a követelmény, hogy jót cselekedjünk mindenekkel, kiváltképen pedig a mi hitünknek a cselédeivel?

Bizonyára eszébe veszi ezt mindenki, aki méltó tagja akar lenni a Krisztus anyaszentegyházának. De hát az egyházak szervezése, mindenek felett pedig a folyton megujuló harcok az egyházi életben, amelyek a tevékenységet egészen megbénitják, az áldozatkészséget lelohasztják: ugy elfoglalták eddig minden időnket, hogy az olyan magasabb, nemesebb eszmékkel, mint aminő az árvaház eszméje, nem is igen értünk rá foglalkozni!

Talán azt gondolják némelyek, hogy vannak a mi segitő egyházainknak ilyen intézményei, azok majd gondot viselnek a mi gyermekeinkről, ha egyszer arra szükség leszen.

Bizonyos, hogy ezek az intézetek szeretetteljes gondoskodásukat a szükség esetén kiterjesztenék a mi szegényeinkre, árváinkra is. De nem szabad figyelmen kivül hagynunk, hogy azok a magyar árva gyermekek, akik ezekben az intézetekben szerető otthont találnának, feltétlenül elvesznek a magyarságra nézve. *Szükség van tehát magyar református árvaházra magyar nemzeti szempontból, fajszeretetből.*

Lehetünk bármilyen véleménnyel a hazai állapotokról, a nyomasztó viszonyokról, soha nem szabad felednünk, hogy nekünk két hazát adott végzetünk s kötelességünk az, hogy legalább annak a nemzedéknek a lelkében, amelynek mi vagyunk a szülői, megtartsuk azt a kegyeletet, amellyel szülőföldünk iránt viseltetni tartozunk.

Legyen bárminő fényes a sorsunk, vagy legyen az életünk folytonos küzdelem a mindennapi kenyérért, fényben, jólétben épenugy, mint nyomoruság könnyhulajtásai között, egy gondolat vigasztal meg: a szülőföldünkre való visszaemlékezés. Csendes estéken a munkában kifáradtak, honnan meritenek vigasztalást, erőt a további verejték hullatásra, hanem az emlékezetből? Midőn az ajkon dal fakad, a szivekből ima száll fel a mindenek adójához, vagy ha ajkunk zsolozsmát zengedez: nincsen-e meg ezekben a szülőföldre való visszaemlékezés?

És, ha nekünk, akik az élet harcát harcoljuk, ilyen édes, ilyen boldogitó a visszaemlékezés: ezt a boldogságot nem szabad megtagadnunk, elvonnunk azoktól sem, akik mi közöttünk az árvaság keserü könyekkel öntözött, sokszor panaszos kenyerét eszik.

Álljunk tehát oda a sorompóba mindnyájan s igyekezzünk arra, hogy a szép eszme, az árvaház gondolata minél hamarabb testet öltsön, megvalósuljon.

Szükség van a magyar református árvaházra egyházi szempontból is.

Az egyházszervezés, a templomépités ezernyi gondja, gyülekezeteink fenntartásának tömérdek fáradsága soha ne vonjon el minket a magasabb céloktól, mert csak igy tehetünk bizonyságot a mi hitünk mellett. Buzgóságunk, áldozatkészségünk csak igy lesz gyümölcstermő.

Az egyházak élete jótékonyság, szerető segitség nélkül csak a Bethesda tava... Benne van a gyógyitó erő, de ha az Urnak lelke nem érinti meg: nem használ senkinek. Hiába ült a Bethesda tava mellett, akit Jézus egyetlen szavával meggyógyitott, tagjaiba az erő nem szállott vissza, csak akkor, amikor Jézus megkönyörült rajta, mert nem volt elég ereje ahoz, hogy a viz megmozdulásakor annak gyógyitó hatásában részesüljön.

Hiába épitünk mi fényes templomokat, hiába teszünk éjet-napot együvé egyházszervezés, az egyház fenntartás munkájában, ha az Urnak lelke nincsen bennünk, semmik vagyunk. Hiába versenyezünk a gyülekezetek szervezésében még egymás bántalmazása árán is, ha a szeretetet a gyakorlati életben ki nem mutatjuk. A jótékonyság gyakorlása nélkül minden munkánk csak zengő érc és pengő cimbalom.

Szükségünk van tehát a magyar református árvaházra, hogy ez az intézet legyen tanubizonyság amellett, hogy mi a mezőn felejtett kévéért nem megyünk vissza, az olajfa ágait kétszer nem rázzuk meg és a szőlőt nem mezgereljük s a megmaradt gyümölcsöket nem vonjuk meg az árváktól! Ez az intézet lesz bizonyság mi mellettünk, hogy tudunk olyan intézetet létesiteni, amelyik azt bizonyitja, hogy mi látjuk a hajnal világosságát s a Golgotha keresztjéről alásugárzó szeretet ragyogja be egész életünket.

II.

A szükségesség mellett azonban a második kérdés az, hogy miként valósithatjuk meg ezt a kétségtelenül nagy feladatot?

A ma virágzó, nagy árvaházak nem lettek egyszerre ilyen virágzók, olyan nagyok, mint aminők ma. A világteremtésre is időre volt szükség s a mi világunk nem egyszerre, nem is egy napon állott elő. Tehát az amerikai magyar református árvaházat is kicsiben kell kezdeni és tisztába kell lennünk azzal, hogy megalapitására és kifejlesztésére időre van szükségünk.

Ez az idő arra kell, hogy lépésről-lépésre a mindenható szeretet által alkossuk meg azt az intézményt, amely arra lesz hivatva, hogy a mi gyermekeinknek otthont adjon. Nem tudjuk, hogy mikor, kinek leszen rá szüksége, de azt tudjuk, hogy ha a szeretet lelkesit és egyesit bennünket, akkor árváink nem lesznek elhagyatva.

Az árvaház eszméjét egyedül a lassu fejlődés utján lehet megvalósitani!

Nem tudjuk, hogy a Református Egyesület kezelésében mennyi pénz áll rendelkezésre, de reméljük, hogy a legközelebbi egyesületi gyülés elébe már tervvel jöhetünk elő, hogy amit elkezdettünk, az megvalósitható legyen.

Ha mindenki, aki ezt a szép nevet, *magyar református,* viseli egy akarattal volna s erre a célra mindenki, minden lélek csak tiz centet adományozna évről-évre, ugy a gondolatnak a megvalósitásától nem lehetne félnünk. Ha igaz, hogy 75—100 ezer magyar református él ebben az országban, ugy könnyen beláthatja bárki is, hogy egy ilyen csekély adomány, amit senki sem érezne meg, aminél többet ad mindenki egy utszéli koldusnak is, milyen hatalmas munkának lenne az erőforrásává.

Azt szokták mondani, hogy álmodozom!

Lehet, de az én lelkemnek olyan jól esik ilyen álom!

Látom a mi népünket a szeretetben egyesülni. Látom, hogy a jólét, a bőség külön választ. A nyomoruság, a keresztek hordozása összehoz s cselekvésre buzdit. Látom, hogy a bőség idején nem törődünk az éhezőkkel, de amikor magunk éhezünk, nyitva áll a szivünk embertestvéreink előtt.

Az igazságot pedig éheznünk, a szeretetet szomjuhoznunk kell!

Oda kell járulnunk ahoz a forráshoz, amelyből, aki iszik, soha meg nem szomjuhozik! Együttesen, a pünkösti szélnek a zendülése által fellelkesitve bizony nem lesz nehéz leküzdeni az akadályokat, eloszlatni a közönyt s felengesztelni a nembánomságnak a fagyát.

Hiszen olyan csekélység az, ami ennek a felséges gondolatnak a megvalósitása kiván tőlünk.

Kevesebb az, mint amennyit Mózes kiván.

Vajjon hát nem tennének-e meg ezt a keveset a Jézus szavára? Ő hiv. "Aki egy ilyen gyermeknek a gondját felveszi az én nevemben: az az én gondomat veszi fel!"

Lehet-e, szabad-e ezt a parancsot visszautasitani?

Testvérek! Elmélkedjetek az elmondottak felett, aztán cselekedjetek, amig idő vagyon! Tőletek függ, hogy az amerikai magyar református árvaház nagy gondolata megvalósuljon.

Ne menjetek azért vissza a mezőn felejtett kévéért! Hagyjátok ott az árváknak!

Az olajfán maradt bogyókat, a szőlőtőkén maradt gerezdéket adjátok nekik.

Igy áldd meg mindnyájunkat az Isten kezünknek a munkája szerint. Ámen.

* * *

Az Árvaház érdekében ez volt az első prédikáció. Megjelent a Reformátusok Lapjában 1908 április 11-ikén és 18-án, a 15-ik és 16-ik számban.

Ha gyász éri a családot, hivja

A WEST SIDEI EGYETLEN DIPLOMÁS MAGYAR BALZSAMOZÓT
ÉS TEMETÉSRENDEZŐT

Bodnár A. Lajos

3929 Lorain Ave. - - - Cleveland, Ohio

TELEPHONE: MELROSE 2908

Legpompásabb magyar kápolnámat dijmentesen bocsájtom a gyászoló család rendelkezésére.

A TALAJ ELŐKÉSZITÉSE.

A MAGVETÉS.

1906--1921.

"Egy ember megyen vala alá Jeruzsálemből Jerikóba és rablók kezébe esék, akik azt kifosztván és megsebesitvén elmenének és ott hagyták félholtan.

Történet szerint ugyanazon az uton ment egy pap, aki azt látván elkerülé. Hasonlóképen egy lévita is, amikor odaért és meglátta azt: elkerülé.

Egy samaritánus szintén azon az uton menvén, odaért, ahol az vala s mikor meglátta azt, könyörületességre indult és odamenvén hozzá bekötözé annak sebeit, olajat és bort töltvén azokba és azt felhelyezé az ő tulajdon barmára, vivé a vendégfogadó házba és gondját viselé annak.

Másnap pedig elmenőben két pénzt kivevén, adá a gazdának és monda neki: "Viselj gondot reá és valamit ezen felül reá költesz, én amikor visszatérek, megadom neked."

E három közül azért kit gondolsz, hogy felebarátja volt annak, aki a rablók kezébe esett?

A törvénytudó azt felelte, hogy aki könyörült rajta!

Jézus pedig monda neki: "Eredj el és te is igy cselekedjél!"

NÉHAI BOLDOGEMLÉKÜ ÉDES ATYÁNKNAK, KOVÁCHY MIKLÓS ISTVÁN LELKÉSZNEK, AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET ALAPITÓ TAGJÁNAK, TÖBB IZBEN TISZTVISELŐJÉNEK, A MAGYAR REFORMÁTUS ÁRVAHÁZ MINDIG ÁLDOZATKÉSZ SEGITŐJÉNEK ÉS ÉDES ANYÁNKNAK, BOLDOG EMLÉKEZETÜ KISFALUDI LIPTHAY ILONÁNAK EMLÉKÉRE SZENTELJÜK EZT A LAPOT A MAGYAR REFORMÁTUS ÁRVAHÁZNAK A TIZ ÉVES TÖRTÉNETÉBEN.

GYERMEKI HÁLÁS SZERETETTEL

Kováchy Miklós György és családja.
Kováchy Miklós Gyula.
Kováchy Miklós Andor.
Kováchy Miklós Ede.
Kováchy Miklós Mariska.
Kováchy Miklós Sarolta férjezett Türk Józsefné és családja.
Kováchy Miklós Adél.
Kováchy Miklós Ilonka.

Cleveland, Ohio.



AZ ÁRVAHÁZAT MEGALAPITÓ VEZÉRTESTÜLET.

A MAGVETÉS.

Az amerikai magyarságnak az életével egyidős a jótékonyság gyakorlása. Idegen földön, idegen emberek között, akik nem értették meg a szavunkat, nem érthették meg sok, keserü bánatunkat: magunkra voltunk hagyatva. De ebben a nagy magánosságban magunkra találtunk s megismertünk egymásban a testvért. Összetartásban van az erő. Ez az igazság lett a vezérlő csillag az amerikai magyarságnak az életében.

Az összetartás azonban jótékonyság nélkül csak zengő érc és pengő cimbalom. Ez az oka annak, hogy a magyarság már a kezdetnek a kezdetén ilyen cimmel alapitott egyletet: "Magyar Betegápoló Egylet", amelynek kimondottan az volt a célja, hogy a menekült honfitársakat szükség és betegség esetén az egylet pénztárának erejéhez mérten segélyezze. Erről az egyletről irja a Magyar Számüzöttek Lapja 1853 október 22-iki számában, hogy mind saját maga, mind pedig honfitársai ellen való megbocsáthatatlan bün részese gyanánt tekinthető az olyan honfitárs, aki mindamellett is, hogy ezt tenni módjában áll, e most emlitett egyletbe való lépést teljesen elmulasztja."

Természetes tehát, hogy mikor nagyobb mérveket ölt a bevándorlás, a magyarság szélesebb körben, de azonos alapokon kezdi meg a szervezkedést.

Az amerikai magyar reformátusság szélesebb körü szervezkedése 1896-ban történt, amikor Trentonban megalapitottuk az Amerikai Magyar Református Egyesületet, amely ma egyike a legnagyobb magyar országos egyesületeknek.

Az Amerikai Magyar Református Egyesület soha se volt és soha sem lehet egyszerü üzleti vállakozás, mert egyenesen azzal a céllal alakult, hogy népünknek alkalma legyen arra, hogy hitét jócselekedetekkel bizonyitsa meg. Ez a gondolat vezetett bennünket 1896-

ban és 1906-ban is, amikor az Egyesületnek tiz esztendős jubileumi közgyülése kimondotta a Magyar Református Árvaháznak a megalapitását.

Az Árvaháznak a gondolatát 1906. Januárban a Reformátusok Lapja első, ujévi számában vetettem fel. Ekkor, amikor már az első csatlakozási harc nem folyt olyan erősen és ádáz gyülölettel, mint az előző pár esztendőben, ugy éreztem, hogy keresnünk kell olyan érintkezési pontokat, ahol *csatlakozottak* és *nem csatlakozottak* találkozhatunk. Az Egyesületben egyek voltunk, mert az Egyesület kebelében nem tört ki a harc az egyházi hovatartozandóság kérdésében. De miután az Egyesület a szervezkedés törvényénél és erejénél fogva, hogy ugy mondjam, csak befelé gyakorolhatta, saját tagjai iránt, a jótékonyságot, arra gondoltam, hogy a jótékonyságnak a fogalmát szélesebb körre viszem át, hogy az a mi hányatott nyugtalan, harcias életünkben egy ujabb érintkezési pont legyen.

Hogy ezt a gondolatot felvessem, arra volt egy más okom is. Ez, amint a régi amerikások tudják az volt, hogy Fecsó Imréék, már Árpádhonban megalapitották a Római Katholikus Árvaházat s igy a jó példát, nekünk református magyaroknak is követnünk kellett. Annyival is inkább, mert mindazok, akik ismerték a mi népünket, tisztába voltak azzal, hogy az amerikai magyarság sem a maga egészében, sem felekezetileg nem fog soha sem olyan intézetet támogatni, amelynek célja egy telepitési mozgalomnak az elősegitése s igy teljesen távol áll a magyarságnak a lelkétől.

Ezért irtam a jelzett ujévi cikkben a következőket: "Az Árvaház eszméje ugyan már részben meg van valósitva. A római kathólikus magyar árvaház már megkezdette müködését. Mi legjobban sajnáljuk, hogy ebből az egyetemes jellegü ügyből felekezeti dolog lett. De, ha már igy van meg kell nyugodnunk.."

Azonban, mint protestáns magyaroknak, nem szabad ezt az ügyet levennünk a napirendről, hanem ha meg van már a római kathólikus árvaház: *alkossuk meg a magyar protestáns árvaházat.*

Szükség van reá. Ki ne tudná ezt mi közülünk, akik naponként látják az özvegyek és árvák férjet és apát elsiratő könyhullását. Az alkalom is meglesz hozzá! Egyesületünk — egyetlen közös intézményünk — ugyanis ebben az évben ünnepli megalakulásának tiz esztendős évfordulóját. Mi lenne méltóbb emlékjele egy ilyen magasztos emlékü évfordulónak, mint betetőzése az alapvető munkának, egy árvaháznak a megalapitása által.

Nem hiszem, hogyha az összes lelkészek, egyházak ebben a kérdésben kezet fognak, az eszme testet ne ölthetne s itt, Pittsburghban, az ország szivében vagy a nagy magyar népességü Clevelandban vagy a kies fekvésü Bridgeportban egy év leforgása alatt fel ne lehetne állitani azt az Árvaházat, amely a miénk lenne s amely a legszebben munkálhatná közöttünk az Isten országának a terjedését.

Ez az eszme maga egy program. Gondolkozzunk rajta s azután cselekedjünk, amig időnk van, mert eljő az idő, amikor többé senki nem cselekedhetik!"

A mag tehát el volt vetve! Amint olvasgatom a régi feljegyzéseket, leveleket s ujságokat, ugy látom, hogy a legnagyobb hallgatás fogadta ezt az eszmét. Nem találok egyetlenegy levelet sem hiven megőrzött levelezésemben, mely a legparányibb visszhangot adta volna. Nem irt senki semmit. Ugy éreztem, hogy a mag az utfélre hullott s a járókelők egészen eltaposták!

Ám nem ez történt. A Református Egyesület jublieumi közgyülése Trentonban tényleg magáévá tette ezt a gondolatot. Nagyon kellemesen lepett meg, hogy Nánássy Lajos, aki a gyülés előtti istentiszteleten a jubileumi egyházi beszédet tartotta Jakab apostol levelének az első rész 27-ik versét vette fel alapige gyanánt s beszédének az első részében jól felszántotta a sziveket arra, hogy az ünnepélyes közgyülésnek a kezdetén, Molnár István elnöki megnyitója után, amelyben szintén történt hivatkozás az árvaház megalapitására, az Egyesület tiz éves történeté-

nek az ismertetést elvégezvén, megtettem azt az inditványt, hogy az amerikai magyar református egyesület a butleri református árvaházban, amelyet ma Saint Paul árvaháznak neveznek, nagyobb alapitványt tegyen, amelyre csak Egyesületünk tagjainak az árvái vétessenek fel. Nánássy Lajos ezt az inditványt odamódositotta, hogy az Egyesület tiz éves jubileuma alkalmából tegye meg az első lépést a magyar református árvaház megalapitására s erre a célra szavazzon meg ezer dollárt. Én a magam inditványát visszavontam s igy az *Egyesület jubileumi gyülése egyhangulag elhatározta a magyar református árvaház megalapitását s erre a célra az első ezer dollárt megszavazta. Ezzel a határozattal tette fel az Egyesület tiz éves működésére a koronát.*

A gyülésnek minden tagja azzal a nemes elhatározással ment vissza lakóhelyére, hogy a nemes elhatározást tettekre váltja fel s nem sokára állani fog az az intézet, amely alkalmat ad a magyar reformátusságnak arra, hogy Jézus kicsinyeivel jót cselekedjék. Mindenki érezte, hogy most már megállanunk nem szabad. Miután pedig Egyesületünk az az intézmény, amelyben a három felé szakadt reformátusság együttesen van képviselve: Egyesületünk vezértestülete a leghivatottabb arra, hogy ezen a téren is megtegye a további teendőket.

Ezt olvasom a Reformátusok Lapjából, ahol a tervnek a keresztülvitelére is meg van adva a jó tanács: "A legelső dolog az, hogy az Egyesület vezértestülete küldjön szét gyüjtő iveket az egyházakhoz, református egyletekhez s az egyesület osztályaihoz és mindenhová, ahonnan valamit várhatunk, remélhetünk. Hivjunk fel mindeneket, hogy Karácsonynak, a szeretetnek az ünnepén mindenki emlékezzék az árvákról és elhagyottakról. A gazdag hozza el dollárjait, a szegény centjeit, hogy az amerikai magyar református árvaház felállittassék s ennek a munkának a végrehajtása által is terjedjen általunk Istennek országa."

A lelkészek közül legelőször Harsányi Sándor, homesteadi lelkész irt egy buzditó cikket az árvaház érdekében a Reformátusok Lapjában. Ez a cikk a következő: "A református egyesület tiz éves jubileumi ünnepélyével kapcsolatban, sőt már ezt megelőzőleg is e lap érdemes szerkesztője által az amerikai magyar reformátusság figyelme egy magasztos intézmény létesitésére, nevezetesen *egy amerikai magyar református árvaház felállitására irányittatott.* Az eszme kétségtelenül oly nemes s tegyük hozzá mindjárt, szükségszerü is, hogy azt a feledékenység vagy közöny posványába elmerülni hagynunk nem szabad.



HARSÁNYI SÁNDOR.

Szivem hangosabban dobbant, midőn olvastam lapunkból, hogy milyen fölséges módon kivánja egyesületünk leróvni a hála adóját gondviselő Istenünk azon ezernyi áldásáért, melyben tiz küzdelmes év során részesitette intézményünket, oltalmazta özvegyeinket és árváinkat.

A megfutott pálya határállomásán a jótékony szeretet templomát kivánja fölépiteni, melynek homlokzatán méltán fognak ragyogni e szent igék: "Eddig segitett minket az Ur!"

Egyesületünk soha nem állott inkább hivatása magaslatán, nemesebb, magasztosabb célt soha sem tüzött maga elé, életképességének megkapóbb bizonyságát soha nem szol-

gáltatta, a kételkedőket, az egyesület jövője iránt bizalmatlankodókat jobban soha meg nem győzte, mint mikor most, Isten kegyelmébe vetett rendületlen hittel megvetette alapját az amerikai magyar ref. árvaháznak.

Kell-e ennél beszélőbb bizonyság arra nézve, hogy ez az Egyesület a jótékony, segitő szeretet munkáját valóban az anyaszentegyház oltalma alatt, az Ur Jézus Krisztus evangéliuma szellemében akarja végezni és gyakorolni ezutánra is?!

Lehetünk-e kicsinyhitüek abban a tekintetben, hogy ezen derék intézményünk valóban nagyra van hivatva?

Óh, ha még most is vannak református egyének, kik tőlünk távol tartják magukat, ha vannak, kik egyházunk ezen szeretetmunkája iránt sem tudnak lelkesülni, azok valóban nem tudom mikor és hol mutatják meg azt, hogy ők apáik szent vallásának méltó letéteményesei?

Üdvözöljük, Amerika minden részében élő magyar reformátusok, a mi derék Egyesületünket a nemes munka kezdeményezésének a terén és szivünkből igérjük, hogy minden erőnkkel, tehetségünkkel, áldozatkészségünk minden megfeszitett erejével, adományainkkal és szivünk buzgó imádságával segiteni fogjuk diadalra juttatni a szent eszmét. Bocsásson ki az Egyesület gyüjtő-iveket, bizzon meg az egyes plézeken lelkes férfiakat, akikről feltehető, hogy az ügy érdekében készek fáradozni. Zörgessünk a jó szivek ajtaján Idvezitőnk szent nevében, keressük meg egyházainkat, egyleteinket és kérjük fel azokat, hogy nem fösvénykedő szükkeblüséggel, hanem az ügy szentségét, fontosságát átérző és komolyan mérlegelni tudó bőkezü áldozatkészséggel hozzák meg a tőlük telhető nagy áldozatot e szent ügy oltárára.

Emelkedjünk annak tudatára, hogy mi magyar protestánsok nagyra vagyunk hivatva e protestáns szellemü országban. Mi vagyunk az Evangélium sója, a világ világossága, amelynek a gyertyatartóban kell fénylenie. Ne rejtsük véka alá a kezünkbe adatott fényt, mert különben azt más ragadja kezébe tőlünk és megelőz bennünket e téren is.

És a mi főfontosságu dolog, ez intézmény felépitésénél fogjunk kezet, legyünk egy értelemmel mindnyájan. Szeressük az eszmét, az ügyet sokkal inkább, semhogy feledni ne tudnánk bármely sérelmünket. Hagyjuk a veszekedést másoknak dicsőségül. Mi épitsünk. Erősitsük Sionunk falait. Imádkozzunk és dolgozzunk és akkor ne féljünk: Isten kegyelme meg fog sokasodni további munkánkon is, melyet az Ő dicsőségéért, országa diadaláért végezünk."*

Az Egyesület vezértestülete nem is késlekedett, hanem 1907 január havában az elnök a következő felhivást küldötte ki:

ADAKOZÁSRA VALÓ FELHIVÁS AZ AMERIKÁBAN LÉTESITENDŐ MAGYAR REFORMÁTUS ÁRVAHÁZ ÉRDEKÉBEN.

Kedves Testvéreim és Honfitársaim!

Jótékonycélu szövetségeink bizonyitják, hogy évről-évre igen sok magyar gyermek marad árván, akikről csak a szánakozó szeretet gondoskodik.

Hát azt számon tudják-e venni, hogy olyan szülék után, akik semmit sem törődve övéik sorsával, nem voltak egyik szövetségben sem s ugy pusztultak el itt Amerikában: vajjon hány árva maradt, akikről a rájok nézve idegen, de jó keresztyén amerikaiak gondoskodnak?!

Itt az ideje, hogy a mi véreink árváiról gondot viseljünk!

Mivel kevesen vagyunk, égető szükség van a jócselekedet gyakorlásánál minden testvérünk lelki-testi munkájára.

Azzal az édes reménykedéssel fordulunk hozzátok, hogy a jólélekhez füzött bizodalmunk nem fog megszégyenülni.

Felkérjük a lelkészeket, az érdemes egyházi előljárókat, az egyleteknek elnökeit és tisztviselőit, hogy ezt a kérő ivet legyenek szivesek felolvasni gyülekezeteikben, az egy-

*) Ref. Lapja 1906 Nov. 22-iki 46. szám.

leti gyüléseken és igy lehetőleg mindenkinek tudomására hozni.

Adakozzanak, gyüjtsenek mindenek, akik testvéreink a Jézus Krisztusban!

Vajha ez a felhivó kérelem találna nálatok igaz érzéseket s jóltevő kezeket! Vajha az e célra megbizonyitandó áldozatkészségetek arról tanuskodnék, hogy mindnyájan a Krisztuséi vagytok, mivel sziveitekben a krisztusi szeretet lakozik.

Az a jó sziv, az az áldozatkészség annyi nemes intézményt épitett meg a közel mult időkben, a keresztyén sziv igaz részvétével annyi ezereken segitett!

Az árvát, az árvát ne hagyjátok! Siralmas a sorsa, inség a ruhája, keserü könnyhullatással öntözött a kenyere!

Hadd találjon apát és anyát az ilyen elhagyatott. Hadd pótolja a szülei szeretetet a könyörülő szeretet, ne hogy a sirt nevezze apjának és anyjának az elhagyatott árva.

Karácsony ünnepe
Önts hitet, bizalmat
Az árva szivébe.
S könyje lepergését
Fesd oda intéskép
A gazdag elébe.

Hogy, akit megáldott
Mind a két kezével
A jóságos Isten:
Mást ő is segitsen
*Az egyik kezével!"**

Ezt a szép felhivást Molnár István, aki az Egyesületnek ebben az időben elnöke volt, adta ki s ebben jelzi, hogy az adományok is ő hozzá küldendők.

A gyüjtés tehát megkezdődött. De nem valami nagy volt az eredmény. Egy félév alatt mindössze 587 dollár és 33 cent gyült össze. Ez az összeg még akkor is kicsinynek mondható, hogyha figyelembe vesszük azokat az okokat, amelyek meggátolták azt, hogy az árvaház gondolata uralmat vegyen a lelkek felett.

A gátló akadályok között bizonyára első



MOLNÁR ISTVÁN,
az Amerikai Magyar Református Egyesület titkára, 1906-ban elnöke.

helyen áll az a körülmény, hogy népünk legnagyobb része ebben az időben még csak ideiglenes tartózkodási helynek tartotta Amerikát. Nem ez az idő volt Istentől arra rendelve, hogy az eszme valóban testet öltsön.

A második oka volt az eszme parlagon való heverésének az, hogy egyházi életünkben az árvaház gondolata sem volt képes egységet teremteni. Szétszakadozottságunk káros hatással volt az árvaháznak a megalapitására. Pedig az árvaház gondolatának a felvetésénél az is közbejátszott, hogy ebben is legyen egy közös pontunk az érintkezésre. Sajnos, hogy ezt a gondolatot nem látták be mindazok, akiknek a kezében volt ebben az időben az amerikai magyar reformátusság sorsának a vezetése, intézése. Ugy látjuk, hogy épen azért tartózkodtak a vezetők az

árvaház eszméjének a minél előbb való megvalósitásától, mert nem akarták, hogy ez az érintkezési pont megvalósuljon.

Midőn Tomcsányi József pénztárnok 1907 április havában jelentést tett a gyüjtésnek az eredményéről, a nem nagy eredményü gyüjtés, nem lankasztotta le a Szentlélek által gyujtott tüzet, mert annak a ragyogása belevilágitott a jövendőbe. Ezen a gyülésen jelentette a pénztárnok, hogy Lengyel L. János traugeri lakos száz dollárt ajánlott fel. Ugyancsak száz dollárt ajánlott meg a Pittsburghi és Vidéki Magyar Református Egyházi és Betegsegélyző Egylet. A Pittsburghi Lórántffy Zsuzsánna Egylet pedig egy szobának a berendezését és fentartását vállalta magára. Voltak tehát jelek, amelyek nem engedték meg, hogy elcsüggedjünk, sőt arra figyelmeztettek, hogy célegyenest haladjunk az eszmének a megvalósitása felé.

Ezen a vezértestületi gyülésen az Árvaház felállitásának előkészitésére, főként pedig az egy célt szolgáló, de különböző árnyalatokra szakadtak összehozására szolgáló tervezetet kidolgozó bizottság küldetett ki Borsos István és Tomcsányi József személyében.

Ez a bizottság 1908-ban a Reformátusok Lapjában a következő tervezetet hozta nyilvánosságra:

"A tiszta és Isten előtt és az Atya előtt szeplő nélkül való istentisztelet ez: "Meglátogatni az árvákat, özvegyeket az ő nyomoruságukban."

Amelyik egyház egyesiti a szeretet termékenységét az emelkedett érzelmek gyöngédségével és teljesiti az apostol eme kivánságát: az a Jézus Krisztus egyháza.

A vallást magasztossá csak az a szempont teszi, hogy mennyire viseli gondját a szerencsétleneknek, mennyiben enyhiti az emberiség fájdalmait s képes-e erősitő vigasztalást önteni a szenvedők sebeire. A vallás, az egyház isteni élete a felebaráti szeretet jótéteményeinek gyakorlásában lüktet s ha hiányzik egy egyház, vallásos társulat szellemében, az egyház tagjaiból az irgalmasság erénye — az az egyház nem áldása: átka az emberiségnek.



BORSOS ISTVÁN
1906-ban alelnöke a Református Egyesületnek.

A vallás: hit és szeretet!

A hitben, igaz, van titok, ami a gyönge lelkekben, lehet — kételyeket támaszthat. De a szeretetben nincs titok.

A megváltás titok, de az éhező koldus, a szegény anyátlan, apátlan árva gyermek, a láztól reszkető beteg: nem titok. Nem titok, hogy a szomoruakat vigasztalni, az éhezőket táplálni, a meziteleneket ruházni kell. Nem titok, hogy valahányszor látod a nyomorult szegényt, a szerencsétlen árvát, mindig arra kell gondolnod, hogy egyenlő veled, az testvéred neked.

Az amerikai magyar reformátusság elméletileg egyházai utján igyekszik átültetni egyháztagjai szivébe a fenséges eszméket, de a missziók közötti áldatlan testvérharc miatt, gyakorlatilag még eddig nagyon keveset tudott elérni, keveset akart és tudott tenni.

Az Amerikai Magyar Református Egyesület igyekezett kezét az amerikai magyarság, közelebbről a reformátusság szivén tartani s mindig megérezni annak dobogásáról, hogy az Amerikába kivándorolt magyar reformátusságnak minő szükségletei vannak! Igy legutóbbi konvencióján, Trentonban 1906 október havában tiz éves fenállása emlékéül, Nánássy Lajos inditványa folytán gondolt

arra is, hogy ki nevelje fel az apátlan, az anyátlan árván maradt gyermekeket, ki mosolyogjon reájuk anyjuk helyett, ki szoritsa őket szivhez s leheletével ki melegitse fel. Igy született meg az árvaház eszméje.

Az amerikai magyarságra hárul, hogy az Egyesület által elhintett magból, gyümölcsöt hozó, terebélyes fa lehessen.

Mi, akik Isten kegyelméből e gyenge hajtás, az Amerikai Magyar Református Árvaház eszméje kikelt csemetéjének kertészeti gondozásával, az Egyesület vezértestülete által megbizva lettünk, most, hogy az eszme részben testet öltött s már eddig is 1600 dollár alappal rendelkezünk, kötelességszerüleg érezzük, hogy a szükséges Árvaház minél előbb s lehetőleg alkalmas helyen felállittassék.

Legfőbb dolog szerintünk, most már a hely megválasztása. Ha ezt megtaláljuk és az összmagyarság beleegyezésével biztosithatjuk, ugy a többit, értve a pénzsegélyt, könnyebb lesz összehozni.

Javaslatunk érett megfontolás után a következő:

A közvélemény ellenében is felmerjük emelni szavunk s itt nyilvánosságra hozzuk, szóljanak hozzá minél többen e lap hasábjain, hogy Pennsylvánia és Ohió államok határvonala, hiába van ezen a vidéken a legtöbb bevándorlott letelepedve, nem alkalmas. Tény, Pittsburgh és Cleveland között keresni alkalmas farmot, tekintettel az egyesületi tagok e vidéken levő nagy számára, könnyen biztosithatná a javaslatokat e vidéknek egy kortes. De szerintünk az árvaháznak a legalkalmasabb helye van, a világhirü Niagara vizesés mellett, New York államban, a buffalói ref. egyházhoz közel. Hogy miért? Válaszunk a következő:

A Niagara vizesés mellett adhatnánk árvaházunknak világhirü nevet. Itt olyan helyen volna az árvaház, ahol nemcsak azok keresnék meg az árvaházat, akiket érdekel, hanem bizonyára felköltenénk vele az összmagyarság érdeklődését. Ugy, hogy az olyan vidékiek is, akik csak keresztül utazóban vannak és megkeresik a Niagara világhirü vizesést, megkeresnék a mi árvaházunkat is. Ez nagy előnyére lehetne a keresztül utazónak, mert kaphatna szállást, mint az árvaháznak, mert minden bizonnyal egypár dollárral mindenki segélyezné azt.

A mi a vidéket illeti, mi mind a ketten ismerjük. Tudjuk, hogy éghajlata kedvező. Vize, levegője felséges.

Ha a nagy közönség elfogadja tervezetünk, a hely megválasztását illetőleg, még a nagygyülés, októberi convenció előtt — realis költségvetésünk önök elé tárjuk s eleve kijelentjük, mi az októberi conventio után az árvaházat megnyitni javasoljuk, egyelőre épitkezésbe nem bocsátkoznánk, de az első évben 10—12 árva gondozását felkarolnánk. Fedezetét legközelebbi cikkünkben a müvelt olvasó közönség s az egyházak birálatára bocsátjuk.

A bizottság igéretét megvalósitotta. A költségvetésre való tervezetét is közzétette 1908-ban a Reformátusok Lapjának a 34-ik számában.

Az idevonatkozó tervezet a következő:

Az Amerikai Magyar Református Árvaház helyének a megválasztását illetőleg megirott javaslatunkra az amerikai magyarság hallgat, tehát beleegyezni látszik. Mi tehát most megbizatásunkhoz képest a költségek fedezésére teszünk javaslatot, a következő cikkben pedig az ügyviteli szabályzatra nézve teszünk előterjesztést.

Jól tudjuk, hogy az árvaház eszméje, bár mindenütt örömmel fogadtatott, a hazai ref. egyház fennhatósága alatt levő amerikai magyar ref. egyházmegye által a régi ellentétek ujból való megnyilatkozásaképen, megtámadtatott, illetve a közös munkától való rideg elzárkózás miatt kivitelében megnehezittetett. Még is bizva a békés egyetértésben, előadjuk a közre nézve helyesnek tartott javaslatunkat.

Az árvaházra eddig begyült alap 1600 dollár. Ezzel vásárolható egy pár száz vagy ezer dollár mortgagevel (teher) megfelelő alkalmas farm. A rajtalevő épület, bizonyára alkalmas lesz egyelőre 5—6, esetleg 10—12 árva befogadására. A melléképületek egy pár tehén, a majorság elhelyezésére, udvar, telek,

ezeknek táplálására. A vételári hátralék a református egyesületi tőkéből fedezhető vagy törleszthető.

Az évi fenntartást a következőképen gondolom előteremteni.

1. Minden magyar ref. lelkész, lévita, tanitó befizet negyedévenként előre tiszta készpénz fizetéséből két százalékot. Az árvaház sorsa szerintünk a lelkészek kezében van letéve.

2. Minden egyház évi tiszta bevételéből befizet három százalékot.

3. A Református Egyesület az alapszabálya 12-ik paragrafusában meghatározott 5 és 10 centnyi kivetésből fennmaradó összegeket szintén az árvaházra forditani volna köteles.

4. A Református Egyesület ez évben összegyült tőkeszaporulata ötven százalékát szintén az árvaház fedezetére forditaná.

5. Alapitványok s azok kamata.

6. Adományok.

Ha minden lelkész, minden egyház elfogadná javaslatom, a lelkészek és egyházak évi járuléka csökkenhetne, sőt felére szállhatna alá. De ezt gondolni sem merészlem.

Én a magam részéről szivesen hozom meg a Krisztusért az áldozatot s fizetem évi jövedelmem két százalékát a jelzett alapon s ezenkivül müködési központjaimért jótállok, tudni fogja kötelességét és azt teljesiteni is. Ez összegért is szavatosságot vállalok.

Mivel kellő idő nem bocsáttatott rendelkezésünkre, a tervezett költségvetés számadataiért centről-centre szavatosságot nem vállalhatunk, csupán irányt mutat tervezetünk.

I. A csatlakozott egyházmegye kebelében van 18 egyház, 19 lelkész és két tanitó.

a) 19 lelkész 900 dollár törzsfizetés után megajánlandó két százalék: $340.00.

b) Két tanitó 500 dollár után két százalék: $20.00.

c) 18 anyaegyház tiszta bevétel után három százalék: $500.00.

d) Adomány, vegyes bevétel: $138.00.

Összesen: $1000.00.

II. A Reformed Church in the U. S. magyar egyházaiban van 24 lelkész, lévita, igehirdető 13,800 dollár törzsfizetést véve alapul, a két százalék lesz $208.00.

b) Tizenhárom egyház tiszta bevételének a három százaléka: $400.00.

c) Adományok: $100.00.

Összesen: $708.00.

III. A Presbyterian Churchnél van lelkészlévita igehirdető 10, tizezer dollár törzsfizetést véve alapul, évi két százaléka: 200.00.

b) nyolc egyház évi tiszta bevételének három százaléka: $200.00.

c) Adományok: $100.00.

Összesen: $500.00.

Bevételek összesitése:

1. Csatlakozott egyházmegye ..	1000.00
2. Ref. Church magyar classisa	708.00
3. Presbyterian csoport	500.00
Összesen:	2208.00

Rendkivüli események számbavétele esetén kerek kettőezer dollárt véve alapul bevétel gyanánt, nyilván kitetszik 10—12 árva gyermekre meg van csak akarnunk kell, a fedezet.

Hogy mennyire reális bevételi forrásunk, kitetszik abból, számitva arra is, hogy nem minden lelkész akar vagy képes áldozatot hozni az árvaház fenntartására, sőt egyházközség is szenvedhet rossz munkaviszonyok miatt, nem vettük be fedezetül a Református Egyesület tekintélyes összeget kitevő havi kivetésekből fennmaradó összegeit, továbbá az évi tőke emelkedés 50 százalékát s esetleg egy félsegély kivetését.

E számitási alapon erkölcsi kényszer előtt áll a Református Egyesület Vezértestülete szerintünk még abban az esetben is, ha a lelkészi testület fele, sőt két harmada ellene volna javaslatunknak, tennünk kell valamit. Mert az árvaházat megnyitni 5—6 árva számára ez esetben is becsületbeli ügynek tartjuk. Legrosszabb esetben egy fél vagy egész haláleseti segély kivetésével is meg kell mutatnunk, hogy mi nemcsak névvel, de lélekkel is Krisztusái vagyunk.

Főbb kiadási tételek csoportositása:

1. Árvaházi gondnok és neje ..	600.00
2. Tiz árva kosztja (tehén s majorság) befektetés	1000.00
3. Ruházat, vegyes	400.00
Összesen:	2000.00

Természetesen az első években meg lehet kezdeni — mondjuk — hat gyermekkel az árvaházat, mert befektetés, butorzat szükséges s részemről az egyesületi jegyzőt, mint ellenőrt a vásárlandó farmon tartanám s jelenlegi fizetéséhez a felügyeletért ingyen lakást és kiskertet adatnék.

A félévi vezértestületi gyüléseket az időszaki számadások megejtése okából s kellő felügyelet gyakorolhatása szempontjából az árvaházban tartanám. Nagyon természetesen itt tartatnék az évi, két évenkénti konvenció is.

Az egyházmegyei elnökségeket, mint vezértestületet felkérném az árvaházi telepen való gyülések tartására, ellenőrzésre. Igy válnék az árvaház az amerikai magyarság *"otthonává."*

Amennyiben a buffaloi egyház van legközelebb a tervezett vásárlandó telephez, mérsékelt dijért a buffaloi egyház lelkészére biznám a gyermekek vallásos oktatására való felügyeletet. Hetenkénti egy ének és hittani óra biztositaná az ősi édes anyai hitben való felnevelését árváinknak.

A vezértestület által kinevezett és megerősitett gondnok s neje bizonyára Isten kegyelméből atyja és anyja lenne az árváknak.

Árvaház eszméje ihlesd meg az amerikai magyar reformátusság, azok lelki vezérei szivét! Szentlélek Isten, add legyünk már egyszer együtt egy akarattal!

És most Isten szent lelke sugalta javaslat indulj a harcba. Állj rendületlen a támadás ostroma között, vedd be a megkeményedett sziveket! Állj ki minden igazságos birálatot!

Wallingford, 1908 augusztus hó.

Atyafiui szeretettel

Borsos István, v. t. alelnök.

Tomcsányi József, v. t. pénztáros.

Ez a költségvetés a Reformátusok Lapja 1908 augusztus 22-iki, 34-ik számában jelent meg és élénk visszhangot keltett. Többen hozzá szólottak a kérdéshez ugy a Reformátusok Lapjában, mint a Heti Szemlében. Sajnos, hogy ez utóbbi lapnak a számai közül nagyon kevés áll rendelkezésemre s igy az idevonatkozó cikkeket sem tudom ismertetni, de azokat, amelyek a Reformátusok Lapjában jelentek meg, az alábbiakban közlöm.

A legelső cikk a "Protestáns Árvaház" cimen 1908 szeptember 19-én a 38-ik számban jelent meg "Clevelandi" aláirással. Ez a cikk a következő:

"E sorok irója nem volt barátja a felekezeti jellegü árvaháznak. Valami olyan ideálisan szép képe élt lelkében ennek az emberbaráti intézménynek, amely alkalmas lett volna arra, hogy megvalósitsa itt a földön az egy akol és egy pásztor eszméjét az amerikai magyarok szeretet munkájában.

De mint annyi sok más dologban, ebben is csalódnia kellett. Oly kevéssé emelkedtünk még fel a krisztusi eszmék megértésében, hogy szinte képtelenségnek látszik a mi viszonyaink között valami jónak a megvalósitása az egész magyarság javára.

Mindezt az emberi érdekek előtérbe tolása s a Krisztus parancsolatainak háttérbe szoritása okozza.

Jézus parancsolta, hogy a szeretet törvényét töltsük be embertársaink iránt, de az emberiség s az emberiségben mi is csak Molnár Ferenc "Ördögének" a sátáni bölcselmét követjük: *"Csak magadat szeresd!"*

Mikor az "Amerikai Magyar Református Egyesület" trentoni jubiláris gyülése kimondotta, hogy megveti alapját az amerikai protestáns árvaháznak, akkor senkinek sem jutott eszébe, hogy még ezen a téren is ellentétek támadnak a három árnyalat vezérei között, sőt inkább mindenki abban a reménységben vala, hogy a nemes eszme megvalósitásánál a már amugy is rozsdás fegyverek a lomtárba kerülnek s ki-ki munkához lát a reánk bizott kicsinyekért.

Nem igy történt. De a Református Egyesület vezértestülete nem vesztette el reménységét, munkakedvét, hanem megtette, amit le-

hetett. Gyüjtött, buzditott, tervezett s most a pénztárnok kezelés alatt álló összegek az igéretekkel együtt többre rugnak kétezer dollárnál.

Az Egyesület alelnöke e lapokban a megvalósitásra egy szép tervet tett közzé. De ez eddig csak pusztába kiáltó szó volt. Sehonnan se felelt visszhang reá. Ez a csendesség csak beleegyezésnek vagy viharnak a jele.

Ha a beleegyezésé: ugy áldottak vagyunk az Istentől, mert az eszme megvan valósitva. Ha viharé: ugy átok van rajtunk, mert még kicsinyeink szomoru sorsa se tudja megengesztelni sziveinket.

Erősen hisszük, hogy a csend a beleegyezés jele. Hisz a fenntartási tervezet oly okos, méltányos és mindenek felett krisztusi, hogy az ellen józanul elfogadható ellenvetést nem lehet tenni. Ám azok, akik a kákán is csomót keresnek, ebben is találnak kivetni valót.

Most nem beszédre, hanem tettre van szükség. Ha a magyarországi egyházhoz tartozó egyházmegyének van valami kifogása, ugy — miután már a legerősebb református szervezet — ne üres kifogásokat támasszon, hanem álljon a dolog élére s juttassa diadalra a Református Egyesülettel és a többi tényezőkkel karöltve ezt a nemes eszmét, amely mindnyájunknak a közös érdeke.

E sorok irójának talán a legkevesebb ebben az érdeke a saját személyét illetőleg, de mint református embernek kötelessége most az utolsó órákban felhivni a figyelmet arra, hogy a pásztorok és népnek a vénei ezt az eszmét valahogy eltemetni ne engedjék. Ha minden református, illetve protestáns magyar megértené e szükségletnek a horderejét, ha fel tudnák fogni Egyesületünk munkálkodásának a jelentőségét s abban nem csupán egy biztositó társaságot látnának, hanem egy mindnyájunkat összekötő kapcsot: akkor lenne jó minekünk ott lakoznunk, mert akkor látszanék meg rajtunk, hogy Krisztusnak a tanitványai vagyunk. Kiváncsian várja a nép az árvaházra nézve a south bendi nagygyülés határozatát. Reméljük, hogy a határozat kedvező lesz!"

Majd az 1908 október 3-án megjelent 40-ik számban Harsányi Sándor szólott hozzá a tervhez ez alatt a cim alatt: "Csináljuk meg az árvaházat!"

"Egyházi lapunk valamelyik közelebbi számában tetszetős tervezet jelent meg egyesületi alelnökünk kidolgozásában arra vonatkozólag, miképen volna lehetséges a belátható jövőben az egyetemes jóakarat összetett erejével felállitani és müködésbe hozni az amerikai magyar református árvaház intézményét.

Azon aránylag rövid idő lefolyása óta, mióta trentoni nagygyülésünk felvetette ezen nemes eszmét s annak megvalósulhatására dicséretes áldozatkészséggel egy ezer dollár alapitványt ajánlott fel és tett külön az egyesület pénztárában: ugy az egyes református egyletekben, mint az egyesületi osztályok gyülésein és az egyes egyházközségekben is meleg érdeklődés tárgya lett ezen szóbanforgó szeretet közintézmény megvalósitásának ügye.

Éppenséggel nem állithatnók tehát azt, amit már több helyről fehozni hallottunk, mintha a közvélemény érdeklődni nem látszana ezen egyháztársadalmi vállalkozás iránt, vagy mintha a terv gyakorlati kiviteléről bármi képzelt okból is hosszu időre le kellene mondanunk. Akik igy itélik meg a helyzetet, az amerikai magyar reformátusság igénybevehető áldozatkészségét, a könyörülő szeretetnek mindnyájunk szivében nyilván meglevő erejét: azok kétségkivül sötét szemüvegen keresztül nézik a jelent és a jövőt! Talán nem tulzok, ha állitom, miszerint minden szent és nemes ügyet felkarolni kész hő népünk jó szivében ezidőszerint semmiféle ügy iránti érdeklődés oly hálás visszhangra nem talál, mint épen az elhagyott magyar árva gyermekek gondozásának és felvételének az ügye.

Lelkipásztori tapasztalatból mondhatom, hogy nem találtam még olyan egyénre református testvéreim között, kinek szivében a részvét és segitő szeretet érzelmét ne éreztem volna felém sugározni, midőn ezt a tárgyat a beszélgetés során előhoztam neki. Ellenben meghatottsággal tapasztaltam azt és pedig

nem is egy esetben, hogy még a legszükösebb viszonyok között élők is, sőt olyanok is, aki maguk is majdnem igényt tarthatnának nyomoruságos anyagi helyzetük miatt a segitő szeretetben való részesedésre, áldozatot hozni készeknek mutatkoztak az árvaházi intézmény oltárára.

Ilyen körülmények között, mikor ugyszólván a közreformátusság teljes erőkifejtésére számithatunk, midőn továbbá velünk van a jótékonyságban kimerithetetlen derék egyházi egyletünk, midőn a lelkészi kar minden árnyalata, a gyülekezetek minden jóra való tagja s végül hatalmas Egyesületünk és az egész amerikai magyarság: vajjon indokolt-e lehetetlen és kivihetetlen eszménynek tartani azt, hogy felekezeti erősségünket és keresztyéni érzületünket gyakorlatilag is igazoló egy olyan intézményt épitsünk meg, amelyet kivétel nélkül mindnyájan szükségesnek ítélünk? Vajjon nem vagyunk-e már elegen Amerikában magyarok és reformátusok, kik a hit és szeretet egységében, vállvetetett erővel és egymás megértésével kiépitsük a még hiányzó egyházi intézményeinket?

Hiszen, amint tudjuk, félszáznál több, hova-tovább erősbülő egyházközségünk van, amelyek között, ha nincsen is meg a kivánatos és teljes összhang, de annyi letagadhatatlan, hogy azok léteznek és a jócselekedetek végezésében versenyre állani mindenkor készek egymással!

Derék egyleteink száma immár meghaladja a százat és azok mind megnyerhetők ilyen szentügy előmozditására.

Templomainkban buzgó hiveink előtt elég egy jóakaratu felhivás, egy egyszerü kérelem és a szivek áldozatkészsége megnyilik csudálatos mértékben.

Mi tarthat hát bennünket egyáltalán vissza attól, hogy valamit közegyházunk becsületének fenntartására egy olyan téren tegyünk, ahol senki más helyettünk nem tehet és nem is fog tenni semmit?!

Nincsennek talán árva gyermekek? Nézzünk csak körül bármely gyülekezetben is, sőt bármelyik magyar placen, hol hiveink, véreink laknak! Nincs olyan hely, hol igazán árva magyar gyermekre nem találunk. Mi ezt mindet nem akarjuk látni, mindezt nem akarjuk megérteni, hogy egyházilag is, nemzetileg is kötelességeink vannak azok iránt, akik magukról még gondot nem tudnak viselni, anyaszentegyházunkra és fajunkra mindörökre elvesznek a mi segedelmünk nélkül.

Az árvaház létesitését, megnyitását elsőrendü egyházi érdekü feladatnak tartom. Azért részemről is és ha van tér, hol egyesülhetünk, jót tehetünk, szük látókörünket levetkezhetjük, kicsinyes gondolkozásunkból kiemelkedhetünk s megbizonyithatjuk azt, hogy hitben, szeretetben egyházunk érdekének ápolásában egyek vagyunk: ugy vélem, ez a munkatér az, hol mindezekről nyilvánosan és cselekedeteinkkel bizonyságot tehetünk.

Az ismertetett tervezetet természetesen nem szükséges okvetlen minden részletében elfogadnunk. Hiszen ez csak egy vázlat, csak egy megvitatás alá bocsátott ajánlat, mellyel természetes, hogy nincsen mindenki elkötelezve azonnal egyetérteni.

Magam részéről szintén azokkal tartok, akik az árvaháznak a bemutatott tervezet szerinti fenntartását kivihetetlennek tartják. A terv mindenesetre tetszetős, de nem hiszem, hogy a lelkészek nagy része, kik a család fenntartás nehéz gondjaival küzdenek, képesek legyenek bármily nemes ügy elősegitésére oly nagyfoku áldozatot meghozni, minőt a tervezet kifejezésre juttat. Ugy vélem, hogy ez intézménynek, mint bármely más felekezet és nemzetiség hasonló intézményeink fenntartási alapját a közönség adományaiban kell megtalálnunk. Nekünk is ugy kell tenni, mint más jótékony intézménynek, hogy agilis embert kell alkalmaznunk, ki minden ref. jellegü nagyobb összejövetelnél ott legyen, sőt menjen ref. egyleti gyülésekre is prezentálja az ügyet.

Az árvaháznak ideálisan szép fekvése volna a Niagara környékén. Ezzel azt mondhatnók az intézmény világközi fontosságu és mindenképen érdeklődést keltő intézménnyé válna. Központi helyzeténél fogva alkalmassá válna arra, hogy konvencióink, egyházmegyei ösz-

szejöveteleink mind ott tartassanak, mi ismét csak az intézmény javát szolgálná s az iránta való érdeklődést állandóan ébren tartaná. Hivatott egyének kötelessége volna aztán az intézmény tovább fejlesztéséhez a hazai kormány, a hazai egyház, sőt az amerikai angol reformátusság hozzájárulását is megnyerni.

A nélkül, hogy elébe kivánnánk vágni az eseményeknek, illetve az egyesületi közgyülés határozatának, mely ez ügyben bizonyára fog valamely intézkedést tenni, csupán hangot akartam adni annak, hogy az árvaház felállitása elé általában meleg érdeklődéssel tekint az amerikai magyarság. Ha azért tulságos aggodalommal nem töltik el sziveinket a mostani rossz munkaviszonyok és ha bizunk a jövőben és a magunk erejében és a mindenható Istennek a segedelmében: tegyünk valamit azokért, akik magyarok is, — reformátusok is, — árvák is."

Borsos István most már csak a maga nevében még kiegészitette a bizottság javaslatát, amennyiben a Reformátusok Lapja 41-ik számában október 10-én bizonyos ügyviteli szabályokat közöl.

Ez a cikk a következő:

"Az Amerikai Magyar Református Árvaház helyének a megválasztására és évi költségvetésére vonatkozó javaslatunkra e lap hasábjain s a Heti Szemle, a csatlakozott egyházmegye hivatalos organumában megjelent válasz, birálatos cikkek figyelemben tartása mellett érett megfontolás után a következőkben gondolom a felmerült elvi ellentéteket elsimitani s az árvaházat az októbeeri konvención egy akaratu határozattal felállitani.

Az árvaház neve legyen "Amerikai Magyar Református Árvaház". Igy charterezteссék be. Trusteek legyenek az amerikai csatlakozott magyar református egyházmegye esperese, a Ref. Egyesület elnöke s amennyiben a törvény hármat ir elő vagy az árvaház lelkésze, vagy az árvaházi gondnok, vagy a többi denominatiok elnökei közül egy.

Az árvaházi gondnokot válassza a Református Egyesület vezértestülete s lelkészét az amerikai csatlakozott egyházmegye.

Az árvaháznak anyagi ügyeit intézze a Ref. Egyesület vezértestülete. Szellemi ügyeit, a vallásos nevelés kérdését a csatlakozott egyházmegye.

Szerintünk bár az alapvető testület a Ref. Egyesület volt, inkább adja ki a vezető szerepet a kezéből, mint sem elbukjék a szent ügy. Kevesen vagyunk, szegények vagyunk, csak egyetértéssel lehet a szerencsétlen, apátlan, anyátlan árvák ügyét sikerrel felkarolnunk. A nélkül Isten országát előmozditó sikeres munkáját kétségbe vonnók csak egy szempillantásig is, akár a Reformed Church in the U. S., akár a Presbyterian Church U. S. A. fennhatósága alatt levő egyházaknak, ki kell jelentenünk, magyar református árvaházunk magyar és református jellegét a csatlakozott egyházmegye korlátain belől őrizheti meg legsikeresebben s illő is, hogy a magyar ref. árvaházat ne az angol egyházak tartsák fel nekünk.

Idővel az elöregedett, hajléktalan hittestvéreink egyesületi tagjai is, mint menházban otthont, meleg ételt, gondozást találhatnának ott. Ime egygyel több ok az árvaház felállitására. Amennyiben a Ref. Egyesület állitaná fel az árvaházat, a felügyeletet a csatlakozott egyházmegyére bizni javasoljuk, nevezetesen a vezértestület javaslatait, számadásait mindenkor köteles volna az egyházmegyéhez felterjeszteni.

Szerintünk a legnagyobb nehézséget épen az árnyalatok közötti elsőség feletti versengés okozza. Feledjük, hogy aki közületek első akar lenni, a Krisztus szerint, legyen mindenkinek a szolgája.

Legméltányosabb volna mind a három denominatió és a Ref. Egyesület vezértestülete évről-évre nevezne ki egy árvaházi bizottságot, mondjuk 8—10 taggal s ezek intéznék az árvaház összes ügyeit s számadással és felelősséggel tartoznának a fenntartó, őket kiküldő tsetületeknek.

A csatlakozott egyházmegye privilégiummal birna, a vallásos nevelés, hitoktatás, szellemi irányitás az ő kezébe volna letéve.

Meg fogjuk hivni a south bendi konvencióra a három denominatió vezérférfiait s a konvenció bölcsessége lesz hivatva az ame-

rikai magyarság életében egy szebb, dicsőbb jövendő alapjait lerakni s a sok készülődés helyett a cselekedet terére lépni. Vigyázzunk azért és imádkozzunk! A 12-ik óra elérkezett."

Természetes, hogy egy ilyen terv, amely mindenben a csatlakozott egyházmegyét a Református Egyesülettel egyenrangunak, sőt e felett valónak akarta venni s a másik két denominatiónak csak a terhek viselésből akart osztályrészt adni, nem járult hozzá, hogy kedvező vélemény alakuljon ki az árvaház megalapitására nézve a south bendi gyülésen.

Mindjárt a cikk megjelenése után Hanko M. Gyula a lapnak a felelős szerkesztője ir ebben a tárgyban s egyenesen azt hangsulyozza, hogy tekintettel arra, hogy a még most is duló békétlenség, mely a lelkészek és egyházak hovátartozása miatt ütött ki, csak gátja lehet minden az amerikai magyar reformátusok közjavát célzó munkának, javaslom, hogy az árvaház igazgatása a Ref. Egyesület mindenkori elnöke, illetve vezértestületére bizassék tekintet nélkül arra, hogy milyen arányban van abban képviselve a három denominatió."

Virág István a Borsos István cikkével egyidejüleg irja: "Az Árvaház felállitását nem látom időszerünek. Ha a három árnyalat nem hozható össze, gondját viselheti mindenik a maga árváinak. Különben is a legtöbb esetben az árvapénz hazamegy Magyarországba s ha azokat a gyermekeket meg akarjuk tartani magyaroknak, küldjük őket haza a budapesti protestáns árvaházba. Ott sem fog többe kerülni egy árva segélyezése és akkor bizonyosan magyarnak marad.

Ha pedig az angolositó irányzat lesz az erősebb, vannak a Presbyterian s Reformed Churchnek is árvaházai, amelyekbe a mi, magyar szüléktől származott árváinknak is gondját fogják viselni s az Egyesület csak ugy gyakorolhatja a felügyeleti jogot, mintha saját árvaházat tartaná fenn több gonddal és tetemesebb anyagi áldozattal s hozzá még a pártárnyalatos érzékenykedés igy sem lesz megszüntethető.

Természetesen jobb volna, ha én csalódnám!

Az a tervezet, amit az árvaházi bizottság készitett: csak légvár. Azok a segélyek nem fognak befolyni. Miért? Feleljen rá az a szörnyü nagy egyetértés, amely most van a gyülekezetek közt..."



VIRÁG ISTVÁN,
az Árvaháznak egyik alapitója.

Ez a bizottság, amint a jegyzőkönyvekből nyilvánvaló, azért küldetett ki, hogy az egy célt szolgáló, különböző árnyalatok egyesitésre tegyen javaslatokat. Enélkül az árvaháznak a gondolatát nem igen lehetett megvalósitani. A meglevő 1600 dollár még az 1908-iki viszonyok között is, nagyon kevés összeg lett volna arra, hogy egy világhirü árvaház állittassék fel.

Ez a javaslat azonban nagy befolyással volt arra a határozatra, amelyet az 1908-ik évi south bendi nagygyülés az árvaház ügyében hozott.

Ez a határozat a következő:

1. Az Árvaház ügye hagyassék meg az Egyesület vezértestületének a kezében.

2. Intézzen a vezértestület évenként felhivást a magyar ref. egyházakhoz, lelkészekhez, Egyletekhez, felkérvén az összes illetékes tényezőket arra nézve, hogy évenként mennyit hajlandók áldozni.

3. Ha az Egyesület pénztárában közel tizezer dollár lesz az árvaház részére, a legközelebbi közgyülésre tegyen javaslatot a vezértestület az árvaház felépitésére.*

A south bendi gyülést különösen a magyar reformátusok felekezetközi helyzete aggasztotta, mikor az árvaház ügyét nagyon bizonytalan időre elodázta.

A gyüjtésnek az a módja, amelyet az elfogadott határozat jelöl ki nagyon bizonytalan volt. Elfeledte a south bendi gyülés azt, hogy a gyülés a trentoni gyülés óta folyamatban van. Elfeledte, hogy Molnár István, aki az elnöki széket töltötte be, minő szép felhivásokat adott ki. Bizony kevés foganatja volt ezeknek a felhivásoknak. Hiába tettünk minden alapszabály könyvbe egy-egy ajánlati lapot, bizony csak csepegett az adomány ugy, hogy az árvaházi alap még 1917 április havában is csak 2954 dollár és 28 cent volt.

1917 jubileumi esztendő volt. A Reformáció négyszáz éves évfordulóját tartotta a vezértestület olyan időpontnak, amikor a legnagyobb reménységgel indithatja meg azt a propaganda munkát, amelynek az a célja, hogy a south bendi gyülés által meghatározott tizezer dollárnyi árvaházi alap összehozassék.

Köteles István elnök ez alkalommal jelentette ki ezeket a nagyfontosságu szavakat: "Ha mindent idejében kell cselekedni, ha áron is meg kell venni az alkalmatosságot, kérdem, nem bölcsen cselekedett-e az Amerikai Magyar Református Egyesület árvaházi bizottsága, amikor az 1917-ik esztendőt, mint a reformáció négyszáz éves emlékünnepét az árvaházi alap növelésére kivánja felhasználni és erre nézve szélesebb körü mozgalmat indit."

Ekkor hivott el a Vezértestület arra, hogy mint az árvaházi bizottság előadója, vezessem a gyüjtést. Szivesen vállalkoztam a munkára, igyekeztem minden dijazás, jutalék nélkül arra, hogy az árvaház céljaira a meghatározott összeg minél előbb összegyüljön.

A gyüjtést azzal a gondolattal kezdtem meg, hogy az árvák ügyének a szolgálatára, a nőket állitom munkába. Ebből a célból minden papnénak levelet irtam s arra kértem fel őket, hogy nehány jó keresztyén asszonynak a cimét közöljék velem, hogy aztán ezeket kérjem fel a munkára.

Sajnálattal kell megállapitanom, hogy a papnék közül csak kilenc válaszolt s igy a munkát ő velök nem lehetett meginditanom. Pedig én ma is hiszem és vallom, hogy az árvák ügye, amint azt tiz év alatt tapasztaltam is: az asszonyoknak a munkája.

Természetes, hogy nem csak erről az egy oldalról inditottam meg a mozgalmat, hanem általános gyüjtést is rendeztem nem csak az Egyesület, hanem az összes magyar egyletek között is.

Gyüjtő könyvecskét csináltattam s ebben a következő felhivást közöltem:

A könyörülő Szivekhez!

Segitségért fordulunk ti hozzátok, Testvérek, akiket az Isten könyörülő szivvel áldott meg!

Segitséget kérünk azoknak a számára, akik az árvaságnak a kenyerét eszik, akik ki vannak téve annak, hogy teljesen elvesznek reánk nézve.

Segitséget kérünk az árva gyermekek-

nek, akik itt vannak, itt járnak-kelnek közöttünk édes apa vagy édes anya nélkül vagy néha mind a kettő nélkül. Óh, minő szerencsétlen az, aki nem érzi soha az édes anyának a csókját, aki nem tekinthet az édes atyának szerető, szigoru arcára! Óh, minő boldogtalan az, aki a szülei háznak a melegségét soha nem érzi, aki önmagában harcolja már gyerek korában is az életnek a nagy harcát!

Ezeknek az árva gyermekeknek kérünk segitséget!

Testvérek! Senki se keményitse meg az ő szivét. Nem kérünk mi sokat, csak azt kérjük, hogy "amikor learatod aratni valódat a mezőkön és kévét felejtesz a mezőn, ne térj vissza annak felvételére: a jövevényé, az árváé és az özvegyé legyen az, hogy megáldjon téged a te Istened kezeidnek minden munkájában. Ha olajfád termését lerázod, ne szedd le a mi még utánnad marad: a jövevényé, az árváé, az özvegyé legyen az. Ha szőlődet megszeded, ne mezgeréld le, ami utánna marad: a jövevényé, az árváé és az özvegyé legyen az!" (Mózes V. 24:19-22.)

Ime csak ennyit kérünk! A fölöslegesből kérünk egy keveset!

Tudjuk, hogy egyetlen könyörülő szivü testvérünk sem fogja elutasitani ezt a kérést, hanem szivesen ad, tudván, hogyha valamit cselekszik egygyel e kicsinyek közül, magával Jézussal cselekszi azt!

A nagy célt, az Amerikai Magyar Református Árvaháznak a megalapitását csak most a jubileumi esztendőben lehet megvalósitanunk.

Valósitsuk meg! Igy leszünk méltó utódai azoknak, akiknek életük se volt drága Jézus Krisztusért!

A gyüjtőkön és adakozókon nyugodjék meg az Istennek áldása!

A gyüjtött összegek Molnár István urhoz, a Református Egyesület titkár-pénztárnokához küldendők.

A gyüjtés munkája tehát ismét megindult s Köteles István elnök 1918 április havában ezt jelenti a Vezértestületi gyülésnek:

"Jóleső örömmel és elismeréssel kell megemlékeznem ez alkalommal az árvaház bizottságának az elmult félév folyamán az árvaház létesitése körül kifejtett buzgalmáról és ezen mozgalomnak az eredményességéről. Az árvaház létesitésének magasztos terve a megvalósitás felé nagy lépésekkel halad előre. Nincsen hiány buzgóságos együtt müködőkben, akik az ezen nemes célra való gyüjtést kész szivvel teljesitették. Vannak bőven mindenfelé felebaráti szeretettől dobogó szivek, akik örömmel járulnak hozzá jószivü adományaikkal az árvaház létesitéséhez. Az eredmény még sokkal nagyobb lett volna és lenne, ha még ebben a kérdésben is szét nem huznának azok, kiknek egyeknek kellene lenniök a szeretetben és szeretettől dobogó szivvel kellene munkálkodniok, szinte egymással vetekedve ennek a mi szükséges összekötő intézményünk gyönyörü tervének a megvalósitásáért. Ha minden lelkipásztor, ha minden gyülekezet, tartozzék bár a segélyezés dolgát illetőleg bárhová is, megtette volna, vagy megtenné a jövőben az Árvaház alapjának a növelésére nézve azt, amit megtehet, nem sok idő mulva megkezdhetjük az Amerikai Magyar Protestáns Árvaház felépitését. Nem kell ehez semmi egyébb, csak szeretet, csak lelkesedés, amelynek egy parányi szikrája életet fuval a holt tetembe, az a belső lelki melegség, amelynek méhében fogamzik a teljes önodaadás, a tettre és áldozatra való kézség."

A gyüjtés munkája természetesen tovább folyt. Minden alkalmat megragadtam arra, hogy a következő konvención minél nagyobb eredményről számoljak be. Ám a háborus viszonyok következtében a jótékonysági munkát nem lehetett erre az egyetlen célra koncentrálni, sőt ekkor előbbre valónak kellett tartanunk a szülőhazai nyomoruság enyhitését s oda kellett állanunk azok mellé, akik még árvábbak, még nyomorultabbak voltak, mint mi és a mi árva gyermekeink.

Mint árvaházi előadó az általam végezett munkáról az 1919-ik évi buffalói gyülésre a következő összefoglaló jelentést terjesztettem:

"Jubileumi egyesületi gyülésünk, mely 1906 október havában volt megtartva, inditványom-

ra, amelyet Nt. Nánássy Lajos bővitett ki, kimondotta, hogy munkába veszi egy Amerikai Magyar Református Árvaháznak a megalapitását. Erre a célra azonnal meg is szavazott és tőkésitett ezer dollárt.

A south bendi gyülésen Dezső János inditványára az határoztatott, hogy az Egyesület az Árvaház megalapitásához akkor kezdjen hozzá, amikor erre a célra már együtt lesz tizezer dollár. Ezt a határozatot nem lett volna nehéz megvalósitani az amerikai magyar reformátusságnak, ha igazán törekedett volna annak a megvalósitására. Ám a határozat csak határozat maradt. Nehány jó lélek tett ugyan valamit ezen a téren is. De az a nagy általános felbuzdulás, amelyet ezen a téren népünktől vártunk, nem következett be.

Az 1917-ik esztendő a Reformáció négyszáz éves évfordulója lévén, az Egyesület Vezértestülete abban a véleményben volt, hogy ezen a téren is lehetne valamit cselekedni. „Ez év április havában tartott vezértestületi gyülésen merült fel az a gondolat, hogy az árvaházi alapnak a megnövelésére a cél elérésének az érdekében a Vezértestület inditson egy széles körü gyüjtést. Ám egy ilyen gyüjtésnek a megindítása és vezetése sok bajjal és fáradsággal jár. Valakit meg kellett bizni ezzel a munkával. A Vezértestület engemet kért fel erre a munkára. Miután mellettem ekkor segéd-lelkész volt s leányaim is alkalmas segitő társak lehettek: vállaltam a munkát s igyekeztem arra, hogy megtegyem mindazt, amit az adott körülmények között meg lehet cselekedni.

A gyüjtést azzal a gondolattal kezdtem meg, hogy a korszellemnek megfelelőleg az árvák ügyének a felkarolásánál a nőket állitom munkába. Ebből a célból legelőször is a papnékat kerestem fel leveleimmel s kivétel nélkül arra kértem őket, hogy egy nehány asszonynak vagy leánynak a cimét küldjék meg nekem s igyekezzenek odahatni, hogy ezeket az asszonyokat vagy lányokat megnyerjük az árvák ügyének.

Sajnálattal kell megállapitanom, hogy a papnék közül csak kilenc válaszolt a levelemre, a többiek sem jót, sem rosszat nem irtak. Ez a kilenc papné, akik megértették kérésemet s akik felülemelkedtek minden kicsinyességen, természetesen nagy segitségemre volt a gyüjtésnek a munkájában. Azokhoz a nőkhöz, akiknek a cimeit megkaptam, különkülön felhivást és gyüjtő könyvet küldtem és arra kértem őket, hogy a gyüjtésnek a munkájában vegyenek részt. Hasonlóképen gyüjtőkönyvet küldtem az Egyesület minden osztályához is. Igy 784 gyüjtőkönyvet küldtem ki.

Hogy ezekből mennyi érkezett be a titkári hivatalhoz, ahová a gyüjtött összegek is beküldettek, azt ezen a helyen nem lehet megállapitanunk. Titkárunk az egyesületi havi jelentésekben az Árvaházi alapról is adott kimutatást és ezekből a jelentésekből meg lehet győződni arról, hogy ki küldte vissza a gyüjtő könyveket és ki nem tett eleget ebbeli kötelességének. Meg lehet állapitani azt is, hogy kik voltak a munkások és mely egyházközségek azok, amelyeknek a tagjai betöltik a parancsolatokat.

A gyüjtés eredménye különben a következő volt:

Az árvaházi alap volt 1915 október 5-ikén: 2876.56.

Az árvaházi alap 1919 *Augusztus 7-ikén* 6574.20.

Eszerint még ma is jelentékeny összeg választ el a tizezer dollártól, amelynek összegyüjtésétől tette függővé a south bendi gyülés az Árvaház eszméjének a megvalósitását. Bizonyos dolog, hogy a háborus viszonyok, amely népünket sokfelől igénybe vették, nem voltak kedvező hatással erre a gyüjtésre. De viszont az is igaz, hogy ezen a téren most volt a legkedvezőbb alkalom arra, hogy a célt elérjük. Ma mindenkinek jobban akad ilyen nemes célra pénze, mint más alkalmakkor. Én magam is a legjobban sajnálom, hogy nem jelenthetem, hogy a tizezer dollár immár együtt van, de mindenek felett azoknak kell szomorkodniok, akik most is a személyt nézték és nem a célt.

Ki merné állitani, hogy nincsen szükség az Árvaházra?!

Ki merné helyeselni azt, hogy mi még

most is abban a helyzetben vagyunk, tizenhárom esztendővel az eszmének a megpenditése után, hogy árváinkat másoknak adjuk s nem törődünk azokkal a szegény apákkal és anyákkal, akiknek a legfőbb gondját képezi az, hogy miként viseljenek gondot az ő gyermekeikről?

Azért állottam ennek a munkának a szolgálatába, mert sokszor tapasztaltam, hogy ezen a téren nem szabad, nem lehet hátramaradnunk. Azokról a kicsinyekről, akiket Jézus reánk bizott, számot kell adnunk, róluk gondot kell viselnünk.

Szivesen végeztem a levelezéseket. Irtam a lapokba a felhivásokat, de valójában csak a nyugati egyházmegye hallgatott meg, bár egyes lelkészek és világiak más helyeken is mutattak érdeklődést a dolog iránt. A nyugati egyházmegyében is volt nehány egyházközség, amelyik ezen a téren semmit se cselekedett.

Ez az egyházmegye volt azonban az a testület, amely az árvák ügyével komolyan foglalkozott s nem csak arra gondolt, hogy az Árvaház felállitását lehetővé tegye, hanem arra is, hogy annak a fentartása is elérhető legyen. *Nt. Melegh Gyula,* mckeesporti lelkésznek támadt az a gondolata, hogy a fentartás a mi egyházaink részéről ugy érhető el, ha minden egyes egyházközség *alapitványt* tesz erre a célra. Ennek az alapitványnak az összegét nem fizeti be, hanem kötelezi magát arra, hogy az alapitványnak a kamatait évenként egy meghatározott időben egy összegben beküldi az árvaházi pénztárba. Ez egyik legkönnyebb eszköze a jótékonyság gyakorlásának és a legjobb mód arra, hogy az Árvaház fentartása biztositva legyen. Vajha megértené minden református egyház és igyekeznék arra, hogy e téren is betöltse kötelességét. Van 65 egyházközségünk. Ez a hatvanöt egyházközség az árvaházi alapra könnyen tehetne *százezer dollár* olyan alapitványt, amelynek csupán a kamatait kellene befizetnie s igy az árvaház fentartására már készen volna 6000 dollár s nem kellene aggódni a jövő miatt.

A nyugati egyházmegyében eddig a következő alapitványok tétettek:

1. Clevelandi első egyház	2000.00
2. Pittsburghi egyház	1000.00
3. Pittsburghi Ref. Egylet	500.00
4. McKeesporti egyház	1000.00
5. Duquesnei egyház	1000.00
6. Windberi egyház	1000.00
7. Columbus-congoi egyház	1000.00
8. Tóparti egyház	1000.00
9. Detroiti egyház	1000.00
Megajánlott alapitvány	9500.00

A gyüjtés mezején a legszebb példát szolgáltatta két kis egyházunk. És pedig a buffalo-tonawandai és az ashtabula-conneautfairporti egyház. Ha mindenik egyházunk olyan arányban gyüjtött volna, mint ez a két egyház, ugy már nem sirnának és nem volnának elhagyatva, mások gondozása alatt árvagyermekeink.

A legtöbbet a pittsburghi és vidéki egyház gyüjtött, amely magából az anyaegyházból 500 dollárt küldött be s a gyüjtést azóta is folytatja.

Hálás köszönetünket kell itt nyilvánitanunk özv. Palágyi Miklósné asszonynak, aki Conneautban lakó nőtestvérünk. Ő egy szép, értékes lotot ajánlott fel az Árvaház céljaira. Az árvaházi bizottság ezt bármikor értékesitheti egy vagy más módon.

Midőn ezekben, az általam végezett munkáról jelentést teszek, legyen szabad felhivnom a nagygyülés figyelmét arra, hogy *a Magyar Református Árvaházra ma nagyobb szükség van, mint bármikor az előtt. A nagy influenza járványban nem egy helyen vesztették a gyermekek az édes apát és édes anyát. Nem egy édes apának a szivét aggasztja az a gondolat, hogy mit kell cselekednie árván maradt aprós gyermekeivel. Nem egy özvegy asszonynak a lelkét égeti az a kérdés, miként tudja megoldani a kenyérkereső apa nélkül az életnek a nehéz kérdéseit.*

Ez a testület, a Református Egyesület csak akkor fog rálépni az igazi, a valódi haladásnak az utjára s akkor lesz igazán összekötő kapocs közöttünk, ha a legkomolyabban hozzálát az Árvaház megalapitásához.

Legyen szabad erre nézve a következő javaslatokat előterjesztenem:

Mondja ki az Egyesület nagygyülése, hogy

1. Az Amerikai Magyar Református Egyesület az Árvaháznak a megalapitását föltétlenül szükségesnek tartja.

2. Ez okból megbizza az Egyesületnek a megválasztandó uj Vezértestületét, hogy a gyüjtést tovább folytassa.

3. Hogy a gyüjtés munkája sikeres legyen Vezértestületünk hatalmaztassék fel arra, hogy a különböző denomitiokhoz tartozó egyházakból egy lelkészi és világi tagból álló bizottságot szervezzen árvaházi bizottság gyanánt és ebben a bizottságban a Vezértestület szintén két taggal képviseltesse magát. A bizottság költségei az árvaházi alapból fedeztessenek.

4. Az árvaház fentartására minden egyes egyesületi tag fizessen be negyedévenként 15 centet, vagyis egy évre hatvan centet. Ez az illeték az évi tagdijnak legyen az egyik része.

5. A bizottság kérjen fel minden egyes egyházközséget, hogy a jelentésben felemlitett alapitványokhoz hasonló alapitványokat tegyenek s az alapitvány kamatait, már a jelen évtől fizessék be az árvaházi alaphoz.

6. A bizottság nézzen utána annak, hogy az árvaház céljainak megfelelő, lehetőleg központi fekvésü helyen kellő épületekkel ellátott farmot keressen, mert mindaddig, amig ilyen komoly lépések nem tétetnek, az adakozási kedv nem fog teljes egészében megnyilatkozni, amint azt más példák fényesen igazolják. Addig a mi népünk nem igen törődik ilyen nagy dolgokkal, amig tényeket nem lát.

Midőn azoknak, akik munkámban támogattak, szives köszönetet mondok, kérem a nagygyülésnek a tagjait, hogy az árvaháznak az eszméjével a legkomolyabban foglalkozván, javaslataim alapján folytassa azt a munkát, amely a reánk bizott kicsinyeknek szolgál, nem feledvén, hogy ez a munkánk Istennek a dicsőségét szolgálja, a könyörülő szeretetnek a gyakorlása által."

A buffaloi nagygyülés ezeket a javaslatokat elfogadván, uj fejezetet nyitott meg az Árvaháznak a történetében.

Jövök semmit se hozva
Keresztedbe fogódzva,
Meztelen, hogy felruházz,
Árván, bizva, hogy megszánsz.
Nem hagy a bün pihenést:
Mosd le, óh, mert megemészt!
282-ik dicséret.

KREJCI

FEHÉR KERESZT PATIKÁJA

WEST 26.

ÉS LORAIN STREET,

CLEVELAND, O.

Óh árváknak, özvegyeknek
Minden megkeseredetteknek
Hatalmas pártfogója,
Atyja, oltalmazója!
Azok, kik mély gyászban járnak
Minden jót csak tőled várnak:
Találhassanak enyhülést,
Vigasztalást, könnyebbülést!
302-ik dicséret.

COLGROVE'S DRUG STORE

M. S. Colgrove, Ph. B.

tulajdonos.

THE REXAL STORE

FAIRPORT-HARBOR,

OHIO.

AZ ELHINTETT MAG KIKÉL.

AZ ÁRVAHÁZ MEGALAPITÁSA.

Mikor egy-egy romlott, semmi embert láttok,
Aki magának is, másnak is csak átok,
Akinek soh' sincs egy tiszta indulatja:
Sirassátok meg szegényt, mert
Nem volt édes anyja!

Ha a sors egy olyan nagy urral hoz össze,
Akitől akár egy világ dőlhet össze,
De jajj föl nem éri, de könny meg nem hatja:
Sirassátok meg szegényt, mert
Nem volt édes anyja!

S ha mikor a szivünk megtelik jósággal,
A szemünk könnyüvel, lelkünk imádsággal,
Mikor egy-egy nemes tettet viszünk végbe,
Csókoljuk meg édes anyánk
Lába nyomát érte!

Ezt üzeni a magyar református árvaházat segitő magyarságnak

JOSEPH G. VASCHAK

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ.

A szomoru szertartáshoz illő kápolnája a gyászolók rendelkezésére áll.

40 Lincoln Avenue,

YOUNGSTOWN, OHIO

Telephone: 4-0235.

AZ ÁRVAHÁZ MEGALAPITÁSA.

A buffaloi gyülés, amely a valódi jótékonyság gyakorlásának a jelében folyt le, amennyiben az Egyesület vagyonának egy hetedrészét, 500 dollárt folyósitott a magyarországi segély alapnak a javára; megértette az idők jelét s tudta, hogy az árvaház megalapitására most jött el az idő.

A magyarságnak az a része, amely a fegyverszünet után haza nem ment: többé nagyobb tömegekben nem is fog haza menni. Nem mehet haza, mert nincsen többé hazája. Itt marad tehát a fogadott hazában. Azzal is tisztába kellett jönnie mindenkinek, hogy az özvegyen maradt ember nem tudja kihozatni a saját falujából azt, aki gyermekeinek hüséges gondviselője legyen.

Bizonyára ezek a gondolatok voltak azok, amelyek a buffaloi nagygyülésnek a tagjait mintegy kényszeritették arra, hogy javaslataimat elfogadja s igy azzal a kicsinynek mondott áldozattal — havonként ötcentes hozzájárulással, lehetővé tette, hogy az árvaház megalapitásával most már komolyan lehetett foglalkoznunk. Ezt annyival inkább megtehettük, mert az árvaházi alap 1920 októberre, amikor a Vezértestület évi gyülését tartotta, már 9629 dollár és 06 centre emelkedett.

Erre a gyülésre a következő jelentést terjesztettem be:

"Az Árvaház ügyében a mult közgyüléstől semmit se cselekedhettünk. Az idők és körülmények olyanok voltak, amelyek minden müködést eleve kizártak.

Már közgyülésünk alkalmával folyamatban volt az a mozgalom, amely a magyarországi gyermekek segélyezését tüzte ki célul. Aztán jött a szibériai hadifoglyok hazaszállitására inditott gyüjtés és nekünk ezek alatt a gyüjtések alatt nem lehetett szóhoz jutnunk, nem lehetett az erőket megosztanunk.

Közgyülésünk alkalmával reméltük, hogy egyházi ügyeink rendezése rövid idő alatt megtörténik s ha az egyházi életben meg lesz közöttünk, lelkészek között a kellő összhang: ugy az árvaház ügyében is eredményes munkát folytathatunk. Ám egyházi ügyeink rendezése még ma sincs befejezve s közös együtt munkálkodás alapjai nincsennek lefektetve. Igy a külső körülmények nem voltak olyanok, amelyek a munkálkodást eredményessé tehették volna.

Reményünk van arra, hogy azok a jótékonysági célok, amelyeket eddig szolgáltunk, nem veszik olyan nagyon igénybe a mi jó, buzgó és áldozatkész népünket, mint a közelmultban s igy az árvaházra is meghozhatja a maga áldozatát.

Reméljük azt is, hogy egyházi ügyeink egy vagy más irányban rendeződnek a közeljövőben s rátérhetünk a közös munkálkodás terén arra is, hogy a kicsinyek gondját azzal a komolysággal vegyük fel, aminő illik Krisztus tanitványaihoz.

Miután ez a két reménységem meg van, tisztelettel javasolom, hogy a munkát tovább folytassuk s a munka eredményessé tétele végett legyen szabad a következő eszközöket ajánlanom:

1. Egy kis nyolcadrét formáju, vagy 16 oldalon megjelenő árvaházi lapot adjunk ki, amelyben a mozgalmat minél szélesebb körben igyekezzünk ismertetni s a végzett munka eredményéről időről-időre beszámolni.

2. Miután a south bendi közgyülés által felállitott követelménynek immár megfeleltünk, tegyünk komoly lépéseket arra, hogy az Egyesület árváira gondot viseljünk. Erre most már kedvező alkalmunk is van. A clevelandi Szeretetház, amely egyideig pompásan müködött, most nem müködik. Épülete, teljes berendezése használatlanul áll. Lépjünk érintkezésbe az illetékes tényezőkkel s igyekezzünk arra, hogy ennek a Szeretetháznak

legalább a használati jogát szerezzük meg s benne a müködést a legrövidebb idő alatt kezdjük meg. Ha valami komoly eredményt tudunk felmutatni, ugy népünk is odaadóbban és buzgóbban munkálkodik a nagy célért.

Miután nem volt felhatalmazásom ebben az irányban, nem is tárgyalhattam Ruzsa István lelkész urral, de abból a hangulatból, amit tapasztaltam, azt hiszem, hogy egy ilyen lépés, amely magját képezhetné jövendő munkálkodásunknak, gyümölcshozó lenne."

A jelentést a titkárnak az inditványára a Vezértestület elfogadta s megbizott azzal, hogy Nt. Ruzsa Istvánnal a tárgyalásokat a clevelandi Szeretetház bérbevételére nézve kezdjem meg és a tárgyalás eredményéről jelentést tegyek a Vezértestületnek.

Ennek a határozatnak az alapján nagy megfontoltsággal nem csak a hely, hanem a vezető személyére nézve is 1920 november 2-ikán a következő levelet intéztem Ruzsa Istvánhoz:

Kedves Barátom!

Előtted bizonyára ismeretes a Ref. Egyesületnek az a mozgalma, amelyet nehány évvel ezelőtt inditott meg az árvák érdekében. Eddig nem igen tehettünk ebben az irányban semmit sem, mert egyik nagygyülés határozott ugyan az árvaház felállitásáról, de nem gondoskodott azokról az eszközökről, amelyek lehetővé tették volna azt, hogy az árvaház tényleg felállittassék.

Mult évi nagygyülésünkön sikerült keresztül vinnünk, hogy a tagok mindenike évi 60 centet fizet erre a célra. Ma már készen van az az összeg, amivel a müködést megkezdhetnénk.

Mostani vezértestületi gyülésünkön megbizást kaptam arra, hogy lépjek veled érintkezésbe, mert a kezdet nehézségein csak a te segitségeddel eshetünk keresztül.

Ti, miután nem volt meg a kellő anyagi alapotok és fizikai tehetségetek, nehéz munkátoknak az eredményét kénytelenek voltatok feladni. Pedig tudom, hogy ez a munka hozzá volt nőve ugy feleséged, őnagyságának, mint saját magadnak a szivéhez. Bizonyos vagyok benne, hogy ezt a munkát magáért a munkáért szerettétek. Ez a nemes érzelem, amely titeket arra ösztönzött, hogy nagy anyagi áldozattal, sok fáradsággal munkálkodjatok az árvákért, adta nekem a bátorságot arra, hogy titeket is kombinációba vegyelek ennél a nagy kezdetnél.

Egyesületünk vezértestülete készen van arra, hogy az árvák gondozását felvegye, ha ti, illetve az a hatóság, amely a Szeretetházat igazgatta, az épületet és a berendezést méltányos használati dijért, átengednétek. Most a legjobb idő volna a munka felvételére. Ha ti a helyiséget átengednétek: nekünk öreg Kováchy István atyánkfia személyében mindjárt lenne árvaatyánk és tudnánk beállitani pár diakoniszát is, akik a gyermekeknek gondját viselnék.

Hogy lutheránus atyánkfiai is bepillantást nyerjenek az árvaház vezetésébe, előre kijelentem, hogy neked és feleséged ő nagyságának vagy annak, aki ti ilyen gyanánt megjelöltök, készek vagyunk helyet biztositani az igazgatóságban.

Ugy érzem, hogy korában is igy kellett volna cselekednünk. Legtöbb volt ott a református árva. De eddig nem volt módunk rá, most azt hiszem mindent megtehetünk. Isten lelke ihlessen meg mindnyájunkat, hogy ezt a nagy és szép feladatot megoldhassuk.

Légy szives az illetékes körökkel megbeszélni a dolgot és engem szives elhatározásodról értesiteni, hogyha ti is ugy akarjátok, karácsonyi ajándékul azt adhassuk tudtára hiveinknek, hogy a szeretet angyala uralmat vett sziveinkben is s a Szeretet házát ujra megnyitjuk."

Ujlaki Ferenc már ekkor sógorsági viszonyban állott Ruzsa Istvánékkal. Miután ismertem Ujlaki Ferencnek a lelkületét és hitvalló hőseinkhez hasonló hitét, hogy a nagy elgondolást megtudjuk valósitani, neki is irtam és pedig a következő levelet:

Kedves Ferim!

Egyesületünk vezértestületi gyülésén azzal a javaslattal jöttem elő, hogy lépjünk érintkezésbe Pista sógoroddal és kérjük fel őt arra, hogy engedje át az Egyesületnek használatára a Szeretet házat, hogy abban az árvák gondozását ujra felvehessük.

Ma irtam Pistának ebben a fontos ügyben levelet.

Meg vagyok győződve arról, hogy ő és kedves neje a legnagyob szeretettel fognak ebben a fontos ügyben határozni és örülni fognak, ha az általuk kezdett munkát egy ilyen hatalmas testület fogja tovább folytatni.

A mi célunk az, hogy ezt a Szeretet házat tegyük a további, szélesebb körü munkának a magjává. Most alkalmas emberünk is volna a vezetésre az öreg Kováchy István személyében, mondhatnók családjában.

Pistának megigértem, hogy az igazgatóságban helyet biztosithatnánk neki is, esetleg a feleségének is. Részben méltányossági okokból, részben pedig azért is, mert kétségtelenül ők a leggyakorlottabbak ebben a munkában és tanácsaikra, utbaigazitásukra föltétlenül szükségünk volna.

Most tehát ugy állunk, hogy nekünk a kezünkben van bizonyos pénz alap. Volna alkalmas emberünk a vezetésre, de nincs helyiségünk. A helyiség is adva van és pedig nem ismeretlenül, hanem olyan kezekben, akik a munkát magáért a nagy célért szervezték és szerették.

Téged és különösen Juliskát, a legnagyobb szeretettel kérlek arra, hogy tárgyaljátok meg ezt a dolgot Pistáékkal s ha talán akadályok támadnának: igyekezzetek azokat legyőzni. Nem hiszem, hogy erre szükség volna. Kétségtelenül hiszem. hogy Pista ugy fog cselekedni, amint a Lélek parancsolja.

Nem tudom azonban, hogy kiknek van beleszólásuk ebbe a dologba. De akárkik legyenek is azok, azzal tisztába kell lenniök, hogy ez egy olyan alkalom, amelyet elszalasztani nem szabad.

Ismerem mind a kettőtöknek a nemes szivét s tudom, hogy az árvák gondozásának ujra való felvételét ti is óhajtjátok. Kérlek mind a kettőtöket, hogy amit lehet és szükséges tegyetek meg.

Minő boldog karácsonyom volna, ha azt jelenthetném hiveinknek, hogy győzött a mi lelkünkben is a szeretet s az árvaházat az uj esztendőben megnyitjuk a mi árváink számára."

Ezekből a levelekből világos lehet mindenki előtt az a tény, hogy amikor az árvaház megalapitásának a gondolatával foglalkoztunk, egyszersmind arra is törekedtünk, hogy a clevelandi Szeretetházat megmentsük és igy elejét vegyük annak az emberi természetes gondolatnak, hogyha már egy árvaház megbukott, nem érdemes egy második kisérlettel foglalkozni. Ez teljes emberi felfogás. Az emberek nem szeretnek csalódni s akkor, amikor a Szeretetház megszüntette a munkát, az amerikai magyarságnak egy része csalódott. Ezt a csalódást eloszlatni kétségtelenül csak ugy lehetett volna, ha a Szeretetházban folytatja a szeretet munkáját az Amerikai Magyar Református Egyesület.

Bárki is könnyen elképzelheti, hogy az a reménység inditott ennek a lépésnek a megtételére s azért javasoltam a Vezértestületnek is, hogy ezt a lépést megtegyük, mert meg voltam győződve arról, hogy a Szeretetház alapitói, fentartói, munkásai megteszik mindazt, ami lehető s mellénk állanak a nemes célnak a megvalósitásában.

Ám csalódtunk. Csalódni pedig különösen ilyen nemes eszmének a megvalósitásában, nagyon fáj. Nagyon lehangolt első sorban az, hogy Ruzsa Istvántól tizenhat nap mulva sem kaptam levelet. Ezért november 18-ikán ismét irtam neki és pedig a következő levelet:

Kedves Barátom!

Kételkednem kell abban, hogy pár héttel előbb kelt levelemet megkaptad. Ha megkaptad volna, ugy tekintettel annak az

ügynek a fontosságára, amelyet abban tárgyaltam, válaszoltál volna.

Az ügy nem volt egyéb, mint az, hogy Református Egyesületünk Istennek jóvoltából immár készen van arra, hogy az árvák gondozását felvegye. Miután a ti Szeretetházatok üresen áll, azt az inditványt tettem, hogy igyekezzünk ezt az épületet használatra megnyerni. Készen vagyunk arra, hogy érte illő bérletet fizessünk.

Azt is emlitettem, hogy az igazgatóságban neked vagy megbizottadnak készek vagyunk helyet biztositani és számitunk arra, hogy ezt a nagy munkát a te bölcs tanácsaidnak az alapján, mindent kellőképen előkészitve, végezzük.

Ismételten kérlek azért, hogy válaszolj akár egy, akár más irányban.

Nekem jelentést kell tennem az Egyesület vezértestületének.

Én hiszem, hogy te és kedves feleséged, akik annyit áldoztatok ezért az intézményért, szivetek szerint fogtok örülni annak, ha ismét gondoskodhatunk a magyar árvákról.

Azt is megmondom, hogy miért kell sürgősen intézkednünk.

Tudod, hogy a mi egyházi munkánk változás előtt áll s ha e változás előtt nem vesszük fel az általatok kezdett munkának a folytatását: ugy a változás után már nehéz lesz megértetni az amerikaiakkal, hogy miért van nekünk szükségünk magyar árvaházra. Tudom, hogy megértesz, azért nem is magyarázom ezt a dolgot.

Kérlek légy szives válaszolni!

Erre a levélre aztán megjött a válasz. Sajnálom, hogy ez a levél nincsen a birtokomba, mert azt természetesen elküldtem az Egyesület elnökének, Kövér Sándornak s igy ez a levél az elnöki irattárban van. De hogy a tartalma elutasitó volt s igy nem váltak valóra azok a reményeim, amelyeket ehez a kedves tervemhez hozzáfüztem, az nyilvánvaló abból a válaszból, amelyet november 20-ikán irtam Ruzsa Istvánnak.

Kedves Barátom!

Az árvaház ügyében irott válaszodat vettem. Megvallom, hogy mélyen elszomoritott annak a tartalma. Ha átgondolod azokat az érveket, amelyeket felhoztál, bizonyára magad is belátod, hogy azok tarthatatlanok.

Ma, amikor mindenütt az összekötő kapcsokat keressük, nem azokat kellene meglátni, amik szétválasztanak, hanem azokat, amik összekötnek. Mi nem akarunk felekezeti, hanem *egyesületi* árvaházat. Az Egyesületben vannak mindenféle felekezetüek. Ág. evangélikusok is. Levelemből láthattad, hogy az igazgatóságban te is vagy akit egyházközséged beválaszt, helyet foglalhattok. A gyermekek vallásos neveléséről gondot viselhettek. Szóval az egész árvakérdést sikeresebben tudnánk megoldani együttesen, mint külön-külön.

Hogy ti a Szeretetházat ismét megnyissátok és azt sikeresen vezethessétek: kizárt dolognak tartom. A közvélemény nem áll mellettetek olyan rokonszenvvel, mint eddig állott. Ahoz, hogy a Szeretetházat fentarthassátok nem csupán az kell, hogy legyen egy vagy két diakonissza, nem is az, hogy te és a feleséged halálra dolgozzátok magatokat, hanem a közvélemény rokonszenve. Ez pedig most már hiányzik. Én nem egy-két helyen beszéltem erről a kérdésről s fájdalom, de a rokonszenvnek a hiányát meg kell állapitanom.

Hogy egyesek miként gondolkodnak felekezeti kérdés tekintetében: ez ebben az ügyben alig lehet irányadó, mert mint mondom ez az Egyesület árvaházának a magját képezné.

Hogy nem elégséges a helyiség: ez már fontosabb érv. De mi ismétlem, nem egy végleges intézményt gondolunk itt bent a városban, csak a magját egy nagyobb intézménynek. Igy talán egy kisebb árvaháznak a helyiség alkalmas volna.

A telek megvételéről azt hiszem szó se lehet. Mi kint akarunk farmot venni, valahol jó helyen.

Végtelen sajnálom, hogy nem tudjuk a szép tervet megvalósitani. Fáj különösen az,

hogy az irgalom, a könyörület munkájának igy kell halasztást szenvednie, holott olyan sok az árva, akinek a könyhullása égre kiált!"

Az Istennek utai nem a mi utaink. Nagyon rosszul esett a visszautasitó válasz, de csakhamar be kellett látnom, hogy a mi életünkben mindenek ugy mennek végbe, amint szájából kijönnek az egy, főgondviselőnek.

Isten nem akarta, hogy bent Clevelandban a Rawlings Aven kisérletezzünk. Isten azt akarta, hogy az Amerikai Magyar Református Egyesület ne kisérletezzen, hanem azonnal kezdjen hozzá ahoz a nagyobbmérvü munkához, amely méltó az Egyesülethez, és méltó az amerikai magyar reformátussághoz.

Ugyanakkor, amikor elolvastam Ruzsa Istvánnak a visszautasitó levelét, vettem kezembe a Pittsburghban megjelenő *Presbiterian Bannert* s ennek a lapnak a boritékján láttam egy hirdetést s ennek a hirdetésnek az alapján többekkel beszélve és levelezve, irtam ezt a levelet, amely itt következik:

"Mrs. Minnie E. McGrew
Washington, Pa.

Dear Madame:-

I just read in the Presbyterian Banner, that you have a large house on the Lincoln Highway, near Pittsburgh, for sale.

The Hungarian Reformed Federation of America, a benevolent Society, is planning to establish an Orphans Home I think it would be good to see this property. Therefore I request you, to let me know, where is this property and when could I see that?"

Mrs. McGrew azonnal válaszolt és a választ közöltem az elnökkel s a látogatás napjának a megállapitása után nemsokára, ugy december 9-ike körül kijöttünk Ligonierba s mindjárt, amikor az épületet, a vidéket megláttuk, azonnal meg voltunk győződve arról, hogy ezt a helyet Isten rendelte nekünk annak a nagy munkának az elvégzésére, amelyet az ő kegyelméből rábizott az amerikai magyar reformátusságra.

A helynek a megnézéséről a Vezértestület tagjainak a következő irásbeli jelentést tettem.

Kedves Testvéreim!

Egyesületünk vezértestületi gyülése megbizott azzal, hogy Nt. Ruzsa Istvánnal lépjek érintkezésbe abból a célból, hogy az általa alapitott, de most nem müködő Szeretetházat használatra kérjem azért, hogy az árvaház a maga munkáját minél előbb megkezdhetné.

Ebben a megbizatásban idejében eljártam. Hosszabb várakozás után Ruzsa István ur több okra való hivatkozással kérésünket visszautasitotta. Ezek a kifogások azért elszomoritók, mert a mostani nehéz időkben is felekezeti elfogultság nyilvánult meg bennük.

Azonban az Istennek utai nem a mi utaink!

A visszautasitás után a Pittsburghban megjelenő Presbyterian Bannerben olvastam egy kis hirdetést, amely egy 30 szobás épületet ajánl fel eladásra két óra járásnyira Pittsburghtól s ugyannyira Johnstowntól, Pennsylvania államnak egyik legszebb völgyében, Ligonier nevü városkában. Az épület két akernyi területen fekszik s 20 hálószoba berendezés, edények és egyébb butorok vannak benne.

A hirdetést közzétevő asszonynak azonnal irtam s előleges megállapodásunk után, tegnap december 9-ikén az elnök urral és a tulajdonos asszonnyal kimentünk Ligonierba s az épületet teljesen átvizsgáltuk és ugy találtuk, hogy az mindazt tartalmazza, ami a hirdetésben volt. Remek szép helyen, egy domb oldalon fekszik a nagy épület, amely valamikor, illetve ez esztendő október 6-ikáig nyaraló vendéglő volt. Legalól a földszinten van a konyha, mosókonyha, zöldség raktár és egy olyan helyiség, mint az én lakásom egész földszintje, amely ebédlő helyiségül szolgál. Az első emeletet egészen porcs veszi körül. Itt van az irodahelyiség, egy nagy szoba, amely valószinüleg a hölgyek fogadó szobája volt, aztán itt van a nagy terem, mellette egy kis szoba. A második emeleten és a harmadikon vannak a hálószobák. Vaságy, szekrény és mosdó szekrény van minden szobában. Azonkivül dikók is vannak. Mind a három emeleten van fürdő szoba. Gáz, vil-

lany, viz bent van az épületben. Van telephon összeköttetés is. Melékhelyiségek nincsennek.

Nekünk az épület, a hely nagyon megtetszett s azt gondoljuk, hogy Isten adta nekünk ezt az alkalmat arra, hogy a szeretetnek a munkáját ilyen helyen kezdjük meg, amelynek nagy előnye, hogy nem elhagyott helyen van, hanem vasut s a legforgalmasabb országut mellett, egy kis várostól tiz percre s annak a nagy területnek a központi helyén, amelyen a mi testvéreink laknak."

Miután a south bendi gyülésnek a határozata nemcsak az volt, hogy össze kell gyüjtenünk tizezer dollárt, hanem az is, hogy az árvaház ügye ebben az esetben terjesztessék az osztályok elé jóváhagyás végett, ezt az intézkedést tekintettel arra, hogy nem csak az Egyesülettől, hanem általában a magyarságtól és különösen pedig a református magyarságtól várjuk az árvaháznak a fentartását, szélesebbkörüvé tettük az által, hogy nem csupán a Református Egyesület osztályait, hanem az összes reformátusságot akartuk megkérdezni abban a tekintetben, hogy mi a véleménye az árvaházról, a helyről, ahol az árvaházat meg akarjuk alapitani.

Ez okból a régen óhajtott református nagygyülést összehivtuk Pittsburghba 1921 január negyedikére.

A gyülésre a következő meghivót bocsátottuk ki:

Nagytiszteletü Lelkész Ur!

Nemes Egyháztanács!

Régi és hő vágya az amerikai magyar reformátusságnak az, hogy egy közös nagy gyülést tartson, amelyen nemcsak megbeszélhetné azokat a fontos dolgokat, amelyek a jelenvaló nehéz időkben Krisztus minden igaz követőjének a vállaira nehezülnek: hanem lerakhatná azokat a szilárd alapokat is, amelyeken a legszélesebb körü értékes munkát folytathatnánk anyaszentegyházunkért és Istennek országáért.

A nyár folyamán az a gondolat élt a lelkünkben, hogy ezt a gyülést akkor tartsuk meg, amikor a magyarországi református anyaszentegyház kiküldötte Amerikába érkezik. Ám a kiküldöttek vagy a küldöttségnek a kijövetele nem valósulhatott meg s erre immár nem várhatunk. Olyan sok és nehéz feladatnak a megvalósitása várakozik reánk, hogy azokat tovább halasztani nem volna okos dolog.

Ez okból részint a szükségnek, részint pedig a többfelől érkezett felszólitásnak engedve

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUSOK NAGYGYÜLÉSÉT

1921 január 4-ikének reggeli kilenc órájára, pittsburghi anyaszentegyházunk templomába ezennel összehivjuk.

Szeretettel kérjük lelkésztársainkat, hogy ezt a meghivót terjesszék az egyházközségek előljárósága elé s igyekezzenek meggyőzni a világi vezető embereket arról, hogy ez a gyülés és ennek a sikere mindnyájunknak a közös ügye. Minden egyházközség küldje ki erre a gyülésre világi megbizottját is, hogy igy annak a szellemnek az ihletése alatt munkálkodjunk, amely anyaszentegyházunknak a szilárd fundamentuma.

Arra is kérjük a testvéreket, hogy a gyülés elébe terjesztendő inditványaikat, javaslataikat a Lelkészegyesület ideiglenes elnökéhez, 139 Johnston Ave., Pittsburgh, Pa. küldjék be, hogy minden egyes inditvány az illetékes előadók kezébe kerülvén, feldolgoztassék s ugy kerüljön a gyülés elébe.

Ne sajnálja senki az időt, a fáradságot és a költséget akkor, amikor azoknak a nagy kérdéseknek az elintézéséről van szó, amelyeknek a megoldása teszi lehetővé azt, hogy mint szent nép és királyi papság együtt munkálkodhassunk.

Abban a reményben, hogy a bethlehemi jászolbölcsőben földre szállott isteni szeretet fogja betölteni ennek a nagy kérdésnek

az elbirálásánál a lelkeket s a Szentlélek ihletése mindenkit arra fog inditani, hogy bizonyságtevő legyen, vagyunk Isten áldásának és boldog ünnepeknek kivánásával

atyafiságos szeretettel
Kalassay Sándor,
a nyugati egyházmegye esperese.
Dr. Nánássy Lajos,
a keleti egyházm. jegyzője, id. esperes.
Dikovics János, theol. tanár.
Horváth Sámuel,
a Ref. Church magyar egyházmegyéjének elnöke.
Bogár Lajos,
a Lelkészegyesület id. titkára.

Nem akarom itten ismertetni ennek a legszebben sikerült, valóságos nagygyülésnek a lefolyását, tárgysorozatát, de szükségesnek tartom, hogy az Árvaház történetében is megörökitessenek azoknak a nevei, akik ezen a gyülésen résztvettek, mert ezek a résztvevők tették lehetővé azt, hogy az árvaház eszméje megvalósuljon, a gondolat testet öltsön.

Jelen voltak a kongresszuson a következők:

1. Alpha, N. J. Tóth Mihály lelkész.
2. Ashtabula, Conneaut, Fairport, O. Ujlaki Ferenc lelkész, Karsay István fairporti gondnok és Eszterhay Károly conneauti gondnok.
3. Akron, O. Bakay Árpád lelkész és Pinte János gondnok.
4. Buffalo, Tonawanda, N. Y. Urbán Endre lelkész, Sipos Gusztáv gondnok.
5. Beaver Falls, New Castle, Pa. Dézsi Károly lelkész.
6. Brownsville, Pa. Székely Sándor lelkész.
7. Bridgeporti Első Egyház. Ludman Sándor lelkész.
8. Clevelandi Első Egyház. Tóth Sándor lelkész és Pecsők István.
9. Clevelandi West Sidei Egyház. Csutoros Elek lelkész és Nagy Pál.
10. Clevelandi Presbyterian Egyház. Kis Gyula lelkész.
11. Columbus, Drakes Congo. Vécsey A. Jenő lelkész és Urbán József.
12. Daysitown, Vestaburg. Szopó Ferenc.
13. Dayton, O. Kovács Endre lelkész.
14. Detroiti Egyház. Borsos István lelkész, Farkas József, Mészáros Sándor, Rákay Bertalan.
15. Dillonvillei Egyház. Várkonyi Miklós lelkész.
16. Duquesne, Pa. Kocsis István.
17. Farrell-Sharoni Egyház. Józsa Károly lelkész.
18. Flint-Kalamazooi Egyház. Mircse Sándor lelkész és Szabó Bertalan.
19. Elyriai Egyház. Ifj. Kalassay Sándor lelkész és Fehér Imre.
20. Homestead, Pa. Dr. Harsányi Sándor lelkész és id. Lengyel István.
21. Johnstown, Pa. Porzsolt Ernő lelkész.
22. Lorain, O. Horváth Sámuel lelkész.
23. Lackawanna, N. Y. Kozma Mihály lelkész és Záhorszky Rudolf.
24. Leechburg, Pa. Kovács Andor lelkész és Bráz Lajos.
25. McKeesport, Monongahela, Pa. Melegh Gyula lelkész és Gerzsenyi Károly.
26. New Brunswick, N. J. Laky Zsigmond lelkész, Tamássy Lajos.
27. Newark, N. J. Kovács Ferenc lelkész.
28. Pittsburghi Egyház. Kalassay Sándor lelkész és Szinyéri András.
29. Perth Amboy, N. J. Dr. Nánássy Lajos lelkész és Tóth Sándor.
30. Pocahontasi Egyház. Kováchy Miklós István és Kovács Pál.
31. Pittock, Pa. Krivulka Károly lelkész.
32. South Norwalk, Conn. Dókus Gábor lelkész.
33. South River, N. J. Ambrus János.
34. Springdale, Donora, Canonsburg, Pa. Vasváry Ödön lelkész.
35. Toledo, O. Bogár Lajos lelkész, Tóth János.
36. Uniontown, Pa. Harsányi Andor lelkész.
37. Youngstown, O. Gerenday László lelkész és Oláh György.
38. Wharton, N. J. Malasics József lelkész.
39. Windber, Pa. Kerekes Béla lelkész és Wass Dániel.
40. Református Egyesület: Kövér Sándor elnök, Molnár István titkár.

41. Bloomfieldi Iskola: Dikovics János tanár.
42. Dubuquei Iskola: Földessy György tanár.

A gyülésen megjelent lelkészek és világi képviselők nagy érdeklődéssel hallgatták Molnár István egyesületi titkár érdekes és értékes előadását a jótékonysági munkáról s ennek az előadásnak a következtében határoztatott el, hogy egy nagybizottság menjen ki Ligonierba. Erről a látogatásról a következő tudósitás számol be:

Volt még egy nagyon nagyjelentőségü aktusa, méltó záró mozzanata a pittsburghi gyüléseknek. Az egyházmegyei gyülést követő napon, pénteken január 7-ikén a Református Egyesület Vezértestületének a tagjai: Kövér Sándor elnök, Tóth Sándor pénztárnok, Borsos István ellenőr, Kalassay Sándor árvaügyi előadó, valamint a nagygyülés által kiküldött bizottsági tagok: Kovács Endre daytoni lelkész, Farkas József, Eszterhay Károly, továbbá, mint az egyesület tagjai: Kalassay Sándorné és Tóth Sándorné urasszonyok, Mészáros Sándor és Rákay Bertalan detroiti kiküldöttek, két hatalmas automobilon kirándultak a Pennsylvania államban fekvő Ligonierba, az Egyesület által tervbe vett Református Árvaház céljaira kiszemelt épület megtekintésére.

A kiszemelt épület Ligonier fölött, kiemelkedő domb oldalában áll, szabályosan ültetett sugár fák között, melyek egy tervbe vett parknak az alapját képezik. Nagy kiterjedésü, hatalmas, háromemeletes épület, vizzel, gázzal, villannyal felszerelve. Földszintjén hatalmas és diszes terem van, mely iskolai és istentiszteleti célokra egyaránt alkalmas. Továbbá irodai és fogadóhelyiségek, valamint lakás az intézetet vezető gondnok számára. A két emeleten összesen husz háló szoba van, a szükséges mellékhelyiségekkel. Az épület domboldalon levén a basement három oldala is teljesen földszinten van. Ebben van az óriási ebédlő, roppant nagy konyha, kamarák, fütőhelyiségek, stb. Az épületet ugy a basement, mint az első emelet körül óriási futó verenda veszi körül. A háló szobák teljesen be vannak butorozva: ágy, benne még matrác is, ruhaszekrény, szék, fogas van mindegyikben. Az ebédlői és konyha szekrényekben sok edény, az irodában és nagy teremben sok szék, asztalok, ugy, hogy az ott levő butorok ára csak hozzávetőleges értékeléssel megér két-három ezer dollárt. Kevés javitásra szükség van ugyan, a tetőt, ¡laztert javitani kell, de valószinü, hogy 5—6 ezer dollárból az egész hatéves épületet elsőrangu állapotba lehet hozni mindjárt a szükséges melléképületek, tyukól, istálló stb. elkészitésével. Az épülethez két aker föld tartozik. Vételára 29 ezer dollár.

A megjelent bizottság elhatározta és Borsos István szerkesztésében jegyzőkönyvet vett fel, hogy a birtokot az árvaház céljaira megvételre ajánlja, mert azt célra teljesen megfelelőnek, alkalmasnak és olcsónak tartja.

A jelenvolt vezértestületi tagok sokat tanakodtak az árvaház költségvetése felől is. Rendes dolog magyar ügyeknél, hogy a vétel könnyü, a fentartás nehéz. Ez esetben a fentartás szinte biztositottnak vehető az Egyesület tagjainak évi hozzájárulása és az egyházközségek által tett alapitványok kamatai által.

A felszerelés egyáltalán semmi gondot nem okoz. A vételára pedig készen van az Egyesület árvaházi alapjának vagyona, melyet általános gyüjtéssel kell kiegésziteni a szükséges összegre. Erős a remény, hogy az áprilisban egybehivni szándékolt vezértestületi gyülésen már az árvaház megnyitása felől fognak tanácskozni. Akik tudják, hogy mekkora szükség van a magyar árvaházra: azok bizonyára örvendezni fognak ennek a jó hirnek."

A megjelentek közül Rákay Bertalan a detroiti egyháznak és az ottani 35-ik számu osztálynak a tagja pedig a következő nyilatkozatot tette közzé:

Én, Rákay Bertalan az Amerikai Magyar Református Egyesület detroiti 35-ik osztályának tagja, aki abban a kiváló szerencsében részesültem, hogy az Amerikai Magyar Református Egyesület által megveendő árvaházat megtekinthettem: meggyőződésem foly-

tán szivem érzelmeit kinyilatkoztatom az összes tagok és az összmagyarság előtt, hogy a kinálkozó alkalmat kár lenne tovább halogatni. Az épületet meg kell venni s mindnyájunknak tőlünk telhetőleg segitő kezet kell nyujtanunk e nemes munkálkodásnak az előbbre viteléhez.

Tehát az a javaslatom, hogy minden igaz magyar érzelmü egyén tőle telhetőleg vegye ki részét az árvaház fentartásából, nemcsak időről-időre, hanem keresztyén hittestvéries érzéssel állandóan, amikor hallatják velünk a kiáltó szót. Istenünknek szent áldását kivánom ahoz a magasztos munkához, amelyből résztvenni mindannyiunknak keresztyéni szent kötelességünk."

Kovács Endre, aki most nyugalomba vonult lelkész, de 1920-ban Dayton , Ohioban volt lelkipásztor, a következő sorokban ajánlotta, hogy az Egyesület Vezértestülete sürgősen intézkedjék:

"A január 4-ikére Pittsburghba összehivott református nagygyülés nemcsak minden eddigi református gyülés között a legnagyobb, de jelentőségére nézve is páratlan volt. Mindegyik denominatio képviseltette magát e történelmi jelentőségü gyülésen, amely — reméljük uj korszakot fog megnyitni az amerikai magyar reformátusság életében. Mert az amerikai magyar reformátusság egyesülése e nagygyülésen olyan pompás szervezet keretében történt meg, amely minden kivánalmat teljesen kielégithet.

Azonban én most itt nem a nagygyüléssel kivánok foglalkozni, hanem csupán annak egyik intézkedésével.

A gyülésre előkészitett tárgyak között ott volt, mint legfontosabb, az árvaház ügye is, amelynek előadója a Református Egyesület érdemes titkárja volt, aki azt sürgette, hogy az árvaházat mielőbb meg kell nyitni és különösen, hogy a most megvételre kinált épületet Ligonierban, Latrobe mellett, tekintse meg a nagygyülés és vegye is meg. A nagygyülés az előadó javaslatát elfogadta és egy bizottságot küldött ki az épület megtekintésére, melynek e sorok irója is egyik tagja volt. A bizottság az Egyesület Vezértestületének



RÁKAY BERTALAN.

több tagjával január 7-ikén, szakadó esőben tekintette meg kivül-belől az épületet, több érdeklődő egyesületi tag kiséretében.

Latrobeból vasuti szárnyvonat vezet Ligonierba. Mi Pittsburghból a kies fekvésü, csinos Ligonierba, a pompás Lincoln Highwayn automobilokon utaztunk, amely országuttól mintegy öt percnyi járásra van a kiszemelt épület.

A kétemeletes nagy és szép faépületnek minden részét, minden szobáját tüzetesen megvizsgáltuk. Több, mint harminc árvagyermek részére van hely az épületben. A szobákban vaságyak, finom matracokkal, tükrös szekrények és karszékkel vannak ellátva s a folyosó két oldalán sorakoznak. Mindkét emeleten van egy-egy fürdőszoba. A tágas ebédlő nyolc nagy négyszögü erős tölgyfa asztallal, karszékekkel van ellátva. Vagy tucat erős, porcsra való kényelmes hintaszék, fából fonott támlásszék, tágas konyha, jókarban levő takarék tüzhely, tálaló asztal és nagy, falbaépitett edénytartó mindenféle edényekkel, evőeszközökkel, ivó poharakkal stb. A konyha mellett éléskamara. Az épü-

letbe a villany és gáz bevezetve. Az udvaron nagy viztartó, melyből villanyerőre berendezett gépezet hajtja a két nagy tartályba a vizet. Az emeletre az udvarról két oldali tágas feljáró falépcsőzet vezet. A déli oldalon tágas verenda cementöntvény, a hátsó fából épitve. Az egész épületnek különösen a tetőzete szorul némi javitásra. A gyönyörü fekvésü épületet szabályosan ültetett, fiatal fákból álló, dus gyeppel benőtt park veszi körül, melyből tetszés szerinti konyhakert hasitható ki. Maga az épület, a telek és a berendezés nélkül is sokkal többet ér 30,000 dollár vételárnál.

A látottak, a tapasztaltak ugy a bizottság, mint a jelenlevők minden egyes tagját a legnagyobb mértékben kielégitették és egyértelmüleg odanyilatkoztak, hogy ezt a minden tekintetben alkalmas helyet valósággal a jó Isten adta Egyesületünknek. Hogy pedig más valaki meg ne előzzön bennünket, kértük a jelenlevő főtisztviselőket, hogy a vételt sürgősen bonyolitsák le és tegyenek meg minden szükséges intézkedést, hogy az árvaház Julius elején megnyittassék.

Természetes, hogy itt-ott kifogások is emelkedtek s ezekre a kifogásokra a következőkben válaszoltam:

"Nem lehet mindenkinek tetszeni. Ez az igazság áll az eszméknek, a nagy terveknek az elbirálásánál is. Ezt az igazságot kell figyelembe vennünk Árvaházunk kérdésénél is.

Az ellen a terv ellen, hogy az árvaháznak a kivánatos épületet megvegyük, első sorban az a kifogás hangzott el, hogy nincsen elég föld hozzá. Ezt mi mindjárt az első tudósitásban megirtuk és jeleztük, hogy akkor, amikor egy olyan kész épületet vehetünk, amelyben 40—50 árvát azonnal elhelyezhetünk, amelyben alkalmas helyiség van mindenre, még tanteremre is, amelyben 20 hálószoba berendezve áll azonnal rendelkezésre: el kell tekintenünk a nagy farmtól, mert egyetlen egy olyan farmot se kináltak még, amely azonnal alkalmas lett volna épületénél fogva Árvaháznak. Ha tehát előbb farmot veszünk, épitkeznünk kell s ez többe kerül, mintha most az alkalmas épületet megvesszük s aztán veszünk hozzá a közelben egy kisebb farmot.

Nem kell azt hinnünk, hogy nekünk majd olyan felnövekedett árváink lesznek, akik a farmot müvelni fogják. Nagy földbirtok vételébe egyelőre azért sem szabad belemennünk, mert annak a munkáltatása esetleg felemésztené a jövedelmet. Ezt mutatják azok az árvaházak, amelyek nagy farmokon gazdálkodnak.

Ne aggasszon senkit, hogy farm nélkül nem tudunk boldogulni. A Vezértestület ama tagjai, akik látták az épületet és azok az egyesületi tagok, akik átvizsgálták annak minden részletet, tudják, hogy az az első lépés, hogy legyen egy olyan helyiségünk, ahol a munkát azonnal megkezdhetjük akármilyen kis mértékben is.

Ezt a megvételre felajánlott épületben azonnal megtehetjük, ugyhogy a 25 éves jubileumunk napján, már a bevégezett munkának az eredményében gyönyörködhetünk.

Jóakarat, együttmunkálkodás és szeretet! Az Isten megad nekünk mindeneket nyilván.

A másik ellenvetés az, hogy referendum szavazásra kell bocsátani az egész ügyet.

Referendumra, azok után, amik történtek a Református Kongresszuson, nincsen szükség. A kongresszus az eszmét magáévá tette s a bizottság, amelyet kiküldött a megvétel mellett van s azt hivatalosan és magánuton is ajánlja. Az Egyesület már régen kimondotta, hogy az árvaházat megalapitja. Annak a föltételnek, hogy tizezer dollár legyen összegyüjtve, immár eleget tett az Egyesület s most a nagygyülési végzésen alapuló kötelessége a Vezértestületnek, hogy miután látja a közvéleménynek a megnyilatkozását, igyekezzék az eszmét megvalósitani az összreformátusságért és különösen magáért az Egyesületért, amelynek a fejlődésére ez lesz a legelhatározóbb lépés.

Ezért előre Isten nevében!"

Az alkalmat áron is meg kell vennünk!

Más ellenvetésről nem tudok. Ha tudtam volna s ezek az ellenvetések a nyilvánosság előtt jelentek volna meg: azokat felelet nélkül semmiesetre sem hagytam volna. De eb-

ben az ügyben egyértelmüleg dolgozott nem csak a református magyarság, hanem az egész magyarság, amit majd a pénzügyekről szóló rész fog teljesen nyilvánvalóvá tenni.

A református nagygyülés kiküldött bizottságának a jelentése és közvélemény kedvező kialakulása folytán, a tulajdonossal tovább folytattuk a levelezést abból a célból, hogy minél kedvezőbb árat kaphassunk tőle.

Egyik levél igy hangzik:

Dear Mrs. Bollinger:-

I wrote a letter to you sometime ago, about the property in Ligonier, Pa. But account of the sickness of my daughter, who is in diphteria, I was very much troubled at that time and it might be, that I was unable to express myself intelligently.

Therefore I write to you again.

We, about 13 people went to Ligonier last Friday. It was a rainy day, but we have looked over everything and found the following facts.

I. That the roof is in an awfully condition.

II. There is no heating plant in the building.

III. There is no fireescape.

IV. There is not single outside building. For these repairs and additions we must spend about 5—6 thousand dollars.

The committee authorized Mr. Cover to buy the property, if we could get it for a reasonable price.

You certainly not expect us to pay, 30,000.00 dollars. There must be some deduction, because if we pay that much money, our Society will condemn us. You certainly do not want that. We want deal with you as servant of the Master, and we should expect from you, that you and Mrs. McGrew will take into consideration, that we are not dealing with our own money, but with the money, which was trusted to us by our people.

I am praying to God, that you make it possible to start that work in the near future. I would go over to Washington, but our house is closed account of the case of diphteria."

Hosszas és minden részletre kiterjedő alkudozás után, miután Egyesületünk ügyvédje, Mr. Henry Doer átnézte a telekkönyveket, s megállapitotta a birtokon levő terheket, a Clevelandban tartott rendkivüli vezértestületi gyülésen már azt jelenthettük, hogy az eladó asszony elfogad 28 ezer dollárt. Ő fizeti ki az adóhátrálékát, s a vételárból fenmaradó összegnek a félévi kamatát elengedi.

Ezeknek a feltételeknek megfelelőleg az ügyvéd a szerződést megcsinálta s az Egyesület a birtokot megvásárolta és a saját nevére kebeleztette. A vételárból az első rész tizezer dollár volt.

Az épület megvásárlása után Petus János és neje költöztek be az épületbe s azt némileg kitisztitották, majd Zákány István, Balázs Lajos, Szabó Károly, Simon János a pittsburghi egyháznak és az Egyesület 15-ik osztályának a tagjai elkészitették a mellékhelyiségeket és a járdát. Az épület külső és belső kifestését Bellus Testvérek pittsburghi festő cég végezte 1835 dollárért.

Az Egyesület vezértestülete az első gyülését 1931 április 19, 20, 21-ikén tartotta az árvaházban. Erre a gyülésre a következő jelentést terjesztettem be:

"Soha nem érzett érzés hatja át a szivemet ezen a napon, amikor Istennek irántunk való kegyelme megengedte érnünk, hogy az Amerikai Magyar Református Egyesületnek a vezértestülete ezen a helyen gyülekezzék össze, ahol 25 éves müködésére, az árvák gondozásával felteszi azt a koronát, amely soha el nem hervad, amely örök fényességben fog ragyogni az Urnak szine előtt.

Bizonyos, hogy mindnyájan érezzük ezt a jóleső, felemelő érzést, akik figyelemmel kisérjük Egyesületünknek a munkálkodását s akik arra vagyunk elhivattatva, hogy vezessük és irányitsuk azt a mozgalmat, amely egyik összekötő kapocs lett az Amerikában élő magyar reformátusok között.

Elmondhatjuk az apostollal, hogy a nyomoruságok sok próbái között is bőséges a mi örömünk, mert a mi testvéreink a mos-

tani szegénységben is sok helyen bizonyságot tettek arról, hogy az ő jószivüségük gazdagsággá növekedett, mert bizonyság vagyok rá, hogy sokan erejük szerint, sőt erejükön felül adakoztak!

Amit az Ur a macedoniai gyülekezetek körében cselekedett, azt cselekszi most sok helyen mi közöttünk. Hogy minden gyülekezetünk, minden magyar református testvérünk benen legyen a szentek iránt való szolgálattétel jótéteményébe és közösségébe: arra az szükséges, hogy mint a macedonbeliek, mi is mindenütt, mindenekben magukat adjuk az Urnak, mert e nélkül nem bővölködhetünk a jótéteményben.

A mi jótéteményünknek mértéke Jézusnak a jótéteménye.

Jézus szegénnyé lett mi érettünk, hogy a mi szegénységünk általa gazdagság legyen! És az lesz, ha nem csak az akarás készsége van meg bennünk, hanem a végrehajtás képessége is.

Ez az apostoli parancsolat a jótékonyság gyakorlására!

Nem arról van szó, hogy egyesek nyomoruságra jussanak a jónak a cselekvése, az áldozatkészség által, hanem arról, hogy ebben is a testvéri egyenlőség legyen meg a mi testvéreink között. Akinek több adatott, attól több kivántatik. Egyiknek a bősége pótolja ki a másiknak a fogyatkozásait.

A jótékonyság gyakorlásában is igaz az, hogy aki szüken vet, szüken is arat és aki bőven vet, bőven is arat.

Az árvaházra mindenkinek ugy kell gondot viselnie, amint eltökélte az ő szivében. Nem szomoruságból vagy kénytelenségből, mert csak a jó kedvü adakozót szereti az Isten.

Ugy látom, hogy ezekre az apostoli kijelentésekre gondolnak a mi testvéreink akkor, amikor odaállanak a nagy gondolat mellé, hogy mi magyar reformátusok is megmutassuk már a mi cselekedeteinkkel a mi hitünket.

Kétségtelen, hogy az ipari pangás, amely általánossá lett az egész országban, céljainknak a megvalósitására nem volt kedvező befolyással, de bizonyos, hogy mindazokon a helyeken, ahol már eddig foglalkoztak az Árvaháznak a nagy gondolatával, olyan eredményeket jelentettek, amelyek reménységet nyujtanak arra, hogyha minden egyes egyházközség, minden egyesületi osztály megteszi azt, amit eddig a többiek tettek: ugy a kitüzött célt nem csak el fogjuk érni, hanem Isten még felettébb is meg fogja áldani azt a törekvést, hogy azokról, akiket Ő reánk biz, gondot viseljünk.

Vajha ne lenne egyetlenegy magyar református sem, aki meg ne hozná a maga áldozatát erre a szent és nagy célra. Az égnek angyalai zengenének dicsőitő éneket az Urnak, aki Jézus által diadalmat adott azoknak, akik Ő benne bizakodnak s reménységüket csak Ő benne vetik. Vajha a kisértő ne venne diadalmat senkinek a szivében, amikor erről a nagy munkáról van szó, s ne támadnának irigységek, versengések a testvéri szivekben, hanem az az egy gondolat uralná sziveinket, hogy a miket cselekszünk Jézusnak a nevében az ő kicsinyeiért cselekszünk s egyedül az Uré a dicsőség és nem a miénk, gyönge embereké.

Igen, Istené a dicsőség, mert Ő az egyedüli, aki nem csak eszméket támaszt fel szivekben, hanem megmutatja az alkalmas utakat, amelyeken járjunk, kezünkbe adja az eszközöket, amelyekkel dolgozzunk és nyiltan kijelöli az időt, amikor valamelyik eszmét meg lehet és meg kell valósitanunk.

Élő bizonyság e mellett az igazság mellett ennek a mi árvaházunknak a története is.

Mert bizony már vannak ennek története is.

Rövid még ez a történet, de annál tanulságteljesebb.

Mikor az eszme felvetődött jubileumot ült a mi Egyesületünk. Most, amikor az eszme megvalósul s amikor ujra bizonyságot teszünk majd a mellett, hogy a mi szeretetünk önzetlen, áldozatkész szeretet: ujra jubileumot fogunk ünnepelni. A két jubileum közzé esik tizenöt esztendő. Ebből a tizenöt esztendőből tiz olyan sivár, olyan terméketlen, hogy elszorul az embernek a szive, ha arra gondol, hogyan és miként lehetett ilyen nagy eszmét,

mint az árvaháznak az eszméje, parlagon hevertetni?!

Mindennek meg van a maga oka!

Az első ok bizonyára az volt, hogy nem ezek az idők voltak Istentől arra rendelve, hogy az eszme megvalósuljon. Dávid nem épithette fel a templomot, mert ez nem az ő feladata volt. Attól a south bendi gyüléstől, hol az ifju Kövér Sándort az Egyesület elnökké választotta, a mostani időkig, sok olyan esemény történt, amelyek első sorban is lehetségessé tették azt, hogy Kövér Sándort visszaadják teljesen a mi egyházunknak és egyesületünknek. Amit a harcias Dávid nem végezhetett el: elvégzi az, aki megerősödött a közélet küzdelmei között s akinek már a neve is elég biztositék ahoz, hogy ebben az Intézetben, amelyért kész életét is feláldozni, mindenek ékesen és szép renddel fognak folyni.

Nem volt ideje annak, hogy a tervet előbb valósitsuk meg, mert olyan züllöttek voltak az egyházi viszonyok, hogy egy ilyen egységes szép tervnek a megvalósitására gondolni sem lehetett. Bizonyos, hogy most is vannak ellentétek, de ezek már korán sem olyanok, aminők a régiek voltak. Ma mindazok a gyülekezetek és lelkészek, akik Krisztus lelkét magukévá teszik, együtt munkálkodhatnak és bizonyos, hogy együtt is fognak munkálkodni nem csak ezen a téren, hanem mindaazokon a mezőkön is, amelyeken az aratni való gabona még olyan nagyon sok.

Nem voltak meg az eszközök sem arra, hogy az árvaház megalapitásának a gondolatával foglalkozni lehetett volna. A south bendi gyülés csak annyit mondott ki, hogy az Egyesület akkor fogja felállitani az árvaházat, ha erre a célra össze lesz gyüjtve tizezer dollár. De, hogy ezt a hatalmas összeget hogyan gyüjtsük össze, arra nem adott utasitást. Többféle eszközt megpróbáltunk a tizezer dollárnak az összegyüjtésére, de az eredmény nagyon kevés volt. A tizezer dol-

Szeretnék még sokát szeretni,
Mindenkivel csak jót tehetni
Szivem szerint korlátlanul . . .
Fényt szórni el, amerre járnék,
Melyet nyomban nem követ árnyék,
S amelyre éj sohasem borul.

The Reichlin Reidy, Scanlon Co.

BUTORKERESKEDŐK ÉS TEMETÉS RENDEZŐK

a Broadway és a 21-ik ucca szögletén,

LORAIN, OHIO

— TELEPHONE: 2288. —

AZ ADAKOZÁSBAN VIGASZTALÁS VAN.

lár összegyüjtésének az elhatározása egyideig ugy tünt fel, mint a mely gátolja az árvaház gondolatának a megvalósitását. Ám jött a vallásujitás négyszáz éves évfordulója. Ezt az alkalmat akartuk felhasználni arra, hogy a tizezer dollárt összegyüjtsük. Nem sikerült. Nem vették az eszmét pártfogásba épen azok, akiknek elől kellett volna járniok. A mozgalomnak azonban meg volt az az eredménye, hogy a szétszórtan élő testvérek figyelme az árvaház eszméjére rátereltetett s a buffaloi gyülésen már egyhangulag mondották ki az egyesületi nagygyülés alkotó tagjai, hogy az árvaház céljaira az Egyesületnek minden egyes tagja évi átalányt fizessen. Ez az átalány nagyon kicsiny. Mindössze hatvan cent, de ime még is lehetővé vált ezzel a kicsiny eszközzel is elérni azt, hogy a mikorra Isten kimutatta a helyet, ahol a munkát végeztetni akarja, már készen volt az a pénz, amellyel a south bendi gyülés határozata szerint az árvaház alapitását meg lehetett kezdenünk."

A clevelandi értekezlet, amelyen a kiszemelt s a bizottság által megvételre ajánlott épületnek a megvásárlása elhatároztatott, ismét megbizott a gyüjtésnek a munkájával s annak minél általánosabbá tételével.

Isten ezt a munkát bőségesen megáldotta. Alig több, mint két hónap alatt nagyobb összeget adtak össze a mi testvéreink, mint tizennégy esztendő alatt. Pedig az idők nagyon rosszak voltak. Csak röviden emlitem meg itt, hogy az adakozások összege a következő volt.

1.	Egyházaktól	5947.00
2.	Egyletektől	658.75
3.	Osztályoktól	738.40
4.	Magánosoktól	832.40
		8176.55

Ha tekintetbe vesszük azt, hogy eddig az egyházközségeknek csak egy harmad része, az osztályoknak pedig egy hetedrésze adakozott, tehetősebb testvéreink közül pedig csak egy pár állott a munkába;

Tekintetbe véve továbbá azt, hogy több helyről érkezett hozzám biztató jelentés arról, hogy a gyüjtés folyamatban van, és

Tekintetbe véve azt, hogy a munkaviszonyok megjavulása a gyüjtés munkáját megkönnyebbiti, legyen szabad javasolnom, hogy:

1. Az eddigi gyüjtőknek és adakozóknak mondjon a Vezértestület nyilvánosan köszönetet.

2. Kérje fel a lelkészeket és az osztályok vezetőit, hogy a gyüjtést tovább folytassák.

3. Előbbeni megállapodásunkhoz képest szíveskedjék a Vezértestület elkészittetni azokat a diszokmányokat, amelyeket azoknak óhajtunk kiszolgáltatni, akik a gyüjtéshez legalább 5—25 dollárral járultak.

4. Mindazok, akik az épitkezésre s berendezésre ez év folyamán legalább 25 dollárt adományoznak, alapitó tagok gyanánt tekintessenek és ilyen szövegü okmányt kapjanak.

5. Akik egyszerre száz dollárt vagy nagyobb összeget adnak az árvaház céljaira, disztagoknak tekintessenek és nevük egy emléktáblán örökitessék meg.

6. Az eddigi adakozás névszerint is nyugtázandó. Miután a világi lapokban sokat kellene egy ilyen nyugtázásért fizetni, ismétlem a multkori javaslatom, hogy egy alkalmas formáju kis árvaházi lapot adjunk ki s ezt használjuk fel az árvaházi propaganda céljaira is.

7. Fejezze ki köszönetét a Vezértestület azoknak a lapoknak is, amelyek szives készséggel adtak helyet az árvaházi munkáról szóló tudósitásainknak. Ezek a tudósitások nagy helyet foglaltak el s mi tudjuk értékelni azt a szolgálatot, amelyet lapjaink ebben az ügyben az Egyesületnek adtak.

Erősen hiszem, hogy kellő odaadással, miután épen a legnagyobb gyülekezetek és osztályok azok, amelyek nem jelentettek, a rendelkezésünkre álló idő alatt a teljes vételár összejön, sőt be fog gyülni az az összeg is, amelyre a berendezésnél és épitkezésnél lesz szükségünk.

Nagyon kérem a Vezértestületet, hogy álljon mellettem imádságával!

Buzditson, bátoritson. Bizonyosan tudják az én testvéreim azt, hogy minő erő van ab-

ban, ha tudjuk, hogy valaki velünk és értünk imádkozik. Tudom, hogy tapasztalták azt sokszor, hogy minő hatalmas erő egy-egy felemelő szó. Én tudom, hogy nekem erre a közremüködésre szükségem van!

Sokszor gyönge vagyok. Csüggedek. De minden ujabb hir, minden ujabb bejelentés, egy-egy kis levél: felemel, bátorit a nehéz munkában."

A Vezértestület e jelentés alapján bőven foglalkozott az árvaház ügyeivel s erre nézve a következő határozatokat hozta:

1. Virág István inditványára a Vezértestület elfogadta és megerősitette a clevelandi, februári értekezletnek a határozatait.

2. Korocz Géza inditványára az árvaházhoz szükséges dolgok beszerzésére Kövér Sándor elnök, Kalassay Sándor és Lengyel L. János és megválasztandó árvaatya küldetnek ki s az árvaházi szabályzat elkészitésével ugyanez a bizottság bizatott meg.

3. Az árvaház céljait szolgáló "Árvaházunk" cimü lap szerkesztésével és havonkénti kiadásával Kalassay Sándor előadó bizatott meg.

4. Az előadó által javasolt okmányok elkészitésével az előadó bizatott meg.

5. Virág István inditványára az árvaház személyzetének a fizetése a következőkben állapittatott meg:

1. Árvaatya és neje, mint helyettes árvaházi igazgató évi fizetése 2000 dollár és ellátás.

2. Ápolónő évi fizetése 900.00 dollár és ellátás.

3. Mindenes fizetése 1000 dollár és ellátás.

4. Szakácsnő évi fizetése 600 dollár és ellátás.

5. Pénztárnok évi fizetése egy dollár.

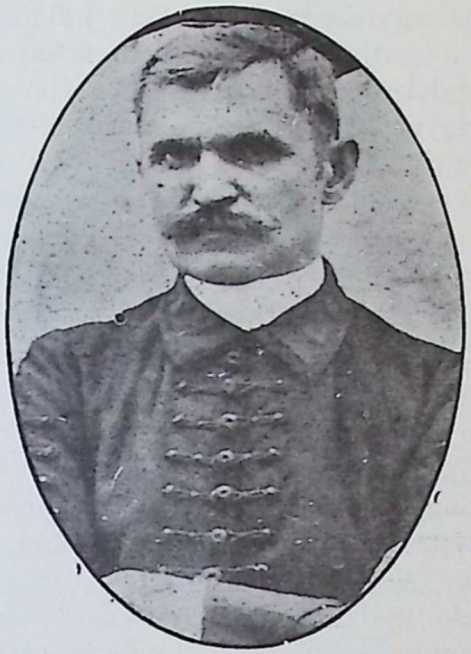
6. Előirányoztatott 30 árva évi ellátása 4500 dollárban.

7. Fütésre, világitásra 1000 dollár.

8. Tartalék alapul 4400 dollár.

Igy a Vezértestület az árvaház fentartásának a költségeit évi 15,000 dollárban állapitotta meg.

Azokért a gyermekekért, akik mint félárvák vétetnek fel az Intézetbe, a Vezértestület



KALASSAY SÁNDOR
az első árvaatya.

évi 150 dollár tartásdijat állapitott meg. Az ilyen árvát az Árvaház ruházattal nem látja el. Aggok felvétele időről-időre intéztetik el.

A Vezértestület ezután a különböző tisztségekre beérkezett pályázatokat bontotta fel s titkos szavazat utján a következők választattak meg azzal a kikötéssel, hogy állásukat részint 1921 junius elsején, részit julius elsején foglalják el.

Árvaatyának megválasztatott Kalassay Sándor egyhangulag.

Ápolónőnek Kerekes Mariska választatott meg.

Miután a mindenesi állásra a javadalmazás változtatáson ment át s az lejjebbszállittatott, Borsos István inditványára uj pályázat hirdetetett, s a Vezértestület megbizta az elnököt és árvaatyát, hogy a legalkalmasabb egyént válasszák meg erre a munkára. A szükséges női munkás vagy munkások felfogadása az árvaatyára bizatott.

Miután a buffaloi gyülés elhatározta, hogy az árvaházi bizottság a különböző denominatiók tagjaival bővitessék ki. Pénztárnok inditványára Vezértestület tudomásul vette, hogy az amerikai református egyház magyar egyházmegyéje Nt. Horváth Sámuelt,

mint az egyházmegye elnökét küldötte ki s felkéri a csatlakozott egyházak keleti és nyugati egyházmegyéjét és a presbyterian egyház magyar lelkészeinek az értekezletét, hogy az árvaházi bizottságba az előbbiek egy-egy tagot, az utóbbi pedig két tagot válasszon és küldjön ki. Végül felkéri a Vezértestület Lengyel L. János traugeri lakost, ki eddig is nagyon sokat tett az árvaház érdekében, hogy legyen tagja az árvaházi bizottságnak.

Végül elhatározta a Vezértestület, hogy az árvaház bevételei és kiadásai külön kezeltessenek az árvaház checkszámláján oly formán, hogy a bevételeket a pénztárnok egy összegben nyugtázza és könyvelje el, mig a gyüjtők és adakozók neveinek és adományaiknak nyilvános nyugtázásáról az árvaatya gondoskodjék. A kiadások eszközlésénél a pénztárnok az ellenőr és árvaatya által kiállitott utalványra az elnök által ellenjegyzett checkkel fizet. Miután mindjárt akkor, amikor a Vezértestület megválasztott árvaatyának és azóta is többen felvetették azt a kérdést, hogy miért pályáztam az árvaatyai állásra, holott Pittsburghban már ekkor elég nyugodt volt a lelkészi állásom, s az egyház jövője derülten ragyogó volt?

Én azért pályáztam, mert egyházi nagy kérdéseink intézésében egyházközségem előljárósága és köztem nem volt meg a kellő összhang. Az összhangnak a hiányát ma is minden egyházközségben olyannak tartom, ami gátolja az egyházi munkának a sikerét.

A gyülekezet közgyülése ugyan nem fogadta el az egyháztanácsnak a véleményét, hanem a nagy kérdésben való döntést, a magyarországi kiküldöttek látogatásának idejére tette ki. De nekem már nem lehetett visszalépnem, ha az árvaháznak a munkáját veszélyeztetni nem akartam.

Igy jöttem Ligonierba. Készen a munkára, hogy az egész életemet odaadjam annak a célnak a szolgálatára, amelyet Isten a magyar reformátusság által akart elvégeztetni Amerikában.

Mindig jobb Istennek engedelmeskedni, mint az embereknek kedvét keresni!



HORVÁTH SÁMUEL
az első intéző bizottság tagja.

Hagyjatok békét e kis gyermekeknek és ne tiltsátok meg nekik, hogy hozzám jöjjenek, mert ilyeneké a mennyeknek országa.

Máté ev. 19:14.

ÖZV. VIRÁG ISTVÁNNÉ

LORAIN, OHIO.

A JÓ EMBER JÓ AKARATOT NYER AZ URTÓL.

Példabeszédek könyve 12:1.

KALASSAY LAJOS
ÉS CSALÁDJA

LORAIN, OHIO.



A REFORMÁTUS ÁRVAHÁZ FŐÉPÜLETE.

A KIKÉLT MAG SZÁRBA SZÖKKEN

Te benned biztunk eleitől fogva
Uram Téged tartottunk hajlékunknak
Mikor még semmi hegyek nem voltanak,
Hogy még sem ég, sem föld nem volt formálva:
Te voltál és Te vagy erős Isten,
És Te megmaradsz minden időben!

Elhunyt kedvesünknek, feleségemnek, szül. Kvancz Borbálának, szeretett édes anyánknak, a Református Egyesület alapitó tagjának, az árvák áldozatkész pártfogójának emlékére ajánljuk ezt az örök szép éneket minden jóakaratu testvérünk szives figyelmébe.

id. Dókus Gábor nyugalmazott lelkész.
ifj. Dókus Gábor és családja, Canton, Ohio.
Dókus István és neje South-Norwalk, Connecticut.
Dókus Gyula New York, N. Y.
Dókus Sándor és családja, Conneaut, Ohio.
Özv. Horváth Sámuelné, Dókus Borbála és gyermekei,
South-Norwalk, Connecticut.
Dókus Erzsébet, férjezett Bogár Károlyné és családja,
McKeesport, Pennsylvania.

Szolgáidon láttassad dolgaidat,
Dicsőségedet ezeknek fiain!
Add értenünk felséges hatalmadat!
Mi kegyes Urunk, óh irgalmas Isten,
Minden dolgunkat birjad, forgassad,
Kezeink munkáit igazgassad!

Néhai Horváth Sámuelnek, volt akroni, loraini és homesteadi lelkésznek, a magyar református Árvaház első igazgatósági tagjának emlékére szenteljük ezt a megnyugtató, szép éneket.

Özvegye, szül. Dókus Borbála.
Gyermekei: Horváth Tivadar,
Horváth Victor,
Horváth Frigyes,
Horváth Sámuel,
Horváth Sándor.

ERŐS VÁRUNK NEKÜNK AZ ISTEN.

Az Amerikai Magyar Református Árvaház felavatására

irta: Dr. PÓLYA LÁSZLÓ.

Gyere te árva, gyere te drága,
Világ szegénye, nyelvek királya:
Szent magyar beszéd.

Keresni vélünk, szeretni vélünk
Azokat, akik boruba járnak,
Rügyét nevelni, aranyba verni
A magyar erdőn leesett fáknak.

Te vagy az ének, te vagy az élet,
Ezer év őszén tavaszi hajnal,
Hamupipőke tiszta mesékben
Buban, bajunkban, aki vigasztal.

Kik idejöttünk szined elébe,
Testvér-szavunkban bontsd ki a szárnyad
Hirdetni büszkén völgynek, hegyeknek,
Hogy ez a hajlék, itt a te várad.

Gecsemáné kert, ahol az eszme
Kőnél erősebb templomot épit,
Ahol a Jézus valóra váltja
A magyar élet fehér igéit.

Gyere te árva, gyere te drága
Muzsikás lelkünk, hü muzsikása
Szent magyar beszéd!

Kiket a föld csak sirni tanitott,
Add oda nékik vigasztalásod,
Harmatos szájjal csókolj örömre
Magyar palántát, hervadt virágot.

És, akik lassan beestelednek
Ne szálljon rájuk addig az éjjel,
Mig birodalmunk össze nem rakta
Az örök Isten büszke kezével.

Zokogj az égre, riadj a földre,
Ne legyen addig soha nyugalmad,
Mig az igazság hosszu perében
Az örökünket vissza nem adtad.

Gyere te árva, gyere te drága
Égi vihar és földi hozsánna,
Szent magyar beszéd!

Sasok honában varju-had károg,
Turul fészkében kakuk tanyázik...
A gondolat is Golgothát jár ma,
Amig elér a magyar határig.

Árva magyar sors! Tenyérnyi lett csak
A föld alatta, az ég felette!
Egy nemzetet arra itéltek,
Hogy önmagát élve eltemesse.

Mig odaátal tilos a szó is,
Saját nyelvén Kossuth fajának
Az uj hazában terjed az eszme
S az égbe nézők napot találnak.

Fel a fejekkel, magasba látni,
Szóljon az ének az ősi hitben.
Tavaszra várunk, igazba járunk,
Mert "Erős várunk nekünk az Isten."

AZ ÁRVAHÁZ FELSZENTELÉSE.

A Vezértestület határozata értelmében Juniusban kiköltöztem Ligonierba, hogy az árvaháznak az épületét és környéket teljesen reendbe hozzuk a julius negyedikére kitüzött ünnepélyes felavatásra.

Nagy munkát kellett végezni, de Julius negyedikére már mindenek készen voltak. A felszentelésre minden előkészületet idejében megtettünk, ugy hogy az Amerikai Magyar Református Egyesület megalapitásának huszonötödik évfordulóját a legszélesebb keretek között, a legimpozánsabb módon s azzal a gondolattal ünnepelhette meg, hogy eddigi munkálkodására feltette a koronát az árvaháznak a megalapitásával s mély hálával mondhatta el mindenki, aki érdeklődött a magyar reformátusság élete iránt, hogy "eddig segitett minket az Ur!"

Mikor mindent rendbehoztunk, akkor a következő felhivást közöltük a lapokban:

Utóljára van alkalmunk arra, hogy még egyszer felhivjuk a magyar testvérek figyelmét arra a szép ünnepélyre, amelyhez hasonlót még nem ünnepelt az amerikai magyarság.

Eddigelé ez az egyetlen olyan emberbaráti intézményünk, amely ha felekezeti jellegü is, annál az egyszerü körülménynél fogva, hogy az amerikai magyarságnak egyik hatalmas Egyesülete alapitotta, nem csak egy felekezetnek, nemcsak az Egyesületnek, hanem az összmagyarságnak osztatlan érdeklődése között kezdi meg áldott munkálkodását. Az Egyesületnek ugyanis nem csak protestáns, hanem más felekezetü tagjai is vannak és igy csak természetes, hogy az árvaház a maga nemes munkálkodásában épenugy nem tekinti a felekezeti különbséget, amint nem tekintette ezt sohasem és nem is fogja tekinteni soha a tagoknak a felvételénél.

Az Egyesületnek a munkálkodása nyitott könyv gyanánt áll az egész magyarság előtt s nyitott könyv gyanánt fog állani az árvaház munkálkodása is azok előtt, akik az árva gyermekek sorsa iránt érdeklődnek.

Épen azért joggal számitunk arra, hogy az árvaház felszentelési ünnepélyére minél többen fognak eljönni a magyar testvérek közül. Ha eljönnek, nem fogják ezt soha sem megbánni. Jót cselekesznek és a jónak cselekvése állandó boldogságot ad.

Hozza el minden egylet a maga amerikai és magyar zászlóját!

Ha az Egyesült Államok képviselőháza és szenátusa megegyeznek erre az időre abban a szövegben, amely az Egyesült Államok és központi hatalmak között a békét kimondja: ugy ezt az alkalmat felhasználjuk arra is, hogy hálát adjunk az Urnak azért, hogy szülőhazánk ujra békességben élhet fogadott hazánkkal. Ez lesz a legszebb alkalom arra, hogy együtt ünnepeljünk a nagy esemény alkalmából.

Reméljük, hogy a mckeesporti, duquesnei, homesteadi, brownsvillei, uniontowni, daisytowni, springdalei, leechburgi, pittocki, johnstowni, windberi, pittsburghi, donorai, rankini, canonsburgi, zelienoplei egyházak kiküldöttei, tagjai s ezen az egész nagy vidéken élő magyar egyletek küldöttségei s a közelebb lakók testületileg való megjelenése, az ünnepély sikerét teljesen biztositja. Szeretnők és valóban kivánatos volna, hogyha messzebb vidékekről is többen jönnének el.

Ahonnan azonban nem jönnek: legyen szabad azt kérnünk, hogy ne feledkezzenek el rólunk! Julius harmadikán minden magyar református templomban adjunk hálát Istennek, aki eddig segitett minket és kérjük további segedelmét és áldását a mi intézményünkre.

Mindenek készen vannak! Legyen áldott az Ur neve, aki az ő áldását nem vonja meg soha azoktól, akik cselekszik az Ő akaratát!

Ő bizta ránk az árvákat: viseljünk tehát

rájuk gondot, hogy cselekedeteink legyenek mellettünk bizonyságtevő cselekedetek!"

A felhivás nem volt pusztába kiáltó szó. Jöttek sokan, az egész magyar Amerika nagy örvendezéssel örvendezett.

A felszentelésről a Szabadságban a következő tudósitás jelent meg:

"Mikor az Amerikába szakadt magyarok egy-egy darab földet megvettek egyházaik, templomaik részére: az a talpalatnyi föld a magyaroknak vaalóságos honfoglalása volt. Kettős honfoglalás. Nevünknek, fajunknak, nemzetiségünknek becsületet szereztek vallásosságukkal az idegenek között, ezenkivül megvetették az alapját annak az elismertetésnek, amellyel a mi fajunk helyet foglalt az amerikai nemzetet alkotó fajok sorában és berendezkedett uj hazája becsületes jó polgáraiul. Az egyházak e kettős hivatása mérhetetlenül nagy és jó hatásokban hozta meg a maga eredményét: összebékitette egymással az egymástól mindig távolabb kerülő két nemzedéket, a bevándorlót és itt született vagy itt nevelkedett gyermekeit és lehetővé tette, hogy a családi élet megmaradjon a társadalom szilárd alapjának egy olyan korban is, amikor a társadalmi forrongások a családi életet sem kiméltek meg.

Mindenki érezte azonban, hogy a magyar még mindig jövevény ezen a földön. Itt alakitott intézményei átmeneti jellegüek voltak. Különösen áll ez a református egyházakra nézve, melyek éppen manapság is erős forrongásban vannak és az ezen országbeli intézményekkel való egybeolvadásuk tulzott nehézségekkel jár. Természetesen nagy része ebben a faji vonásoknak is, amelyek közül az egyetértés, csaknem állandó hiánya, mindig a legjelegzetesebbek közé tartozott. Hiába volt közös a hit: a cselekvés különböző mezőkön nyilatkozott meg. Egészen a pittsburghi nagygyülésig ugy látszott, hogy már hiába várnak a jobb lelkek a szebb jövendőre, amikor aztán a pittsburghi gyülésen addig soha nem tapasztalt mértékben csapott fel a vigasztalás és reménység kettős lángnyelve, még is csak megértették egymást a magyarok, akik a genfi tó partjáról hozott vallástisztitás nyomdokain járnak. Pennsylvania központi nagy városában uj élet mesgyéjére tért át a református egyházi élet. Szinte az óhazába csapott át az egészséges irányzat friss szellője s a vezető férfiak már azon reménykedtek odaát, hogy innen indul ki az avult irány megujhodása.

Hogy csakugyan tud jó irányban haladni az amerikai magyar reformátusság: azt a ligonieri, julius negyediki ünnep is bizonyitja.

Huszonöt esztendeig kellett munkálkodnia az Amerikai Magyar Református Egyesületnek, hogy ezt az eredményt elérje. A mai negyedszázados évfordulót nem lehetett volna nagyszerübb emlékkel megünnepelni, mint az árvaház megnyitásával. Keresztyén mivoltát igy bizonyithatta meg a legjobban ez az emberbaráti egyesület, mely az irgalmas samariánus szerepére vállalkozott az amerikai magyar reformátusok között.

Annak is ma volt tiz éve, hogy az Egyesület south bendi konvenciója kimondotta, hogyha tizezer dollárja lesz erre a célra, felállitja az Árvaházat. Ezen a körülményen kivül mindenesetre szükség van arra, hogy az Egyesület fáradhatatlan tevékenységü elnöke Kövér Sándor és vezértestületének árvaügyi előadója, Kalassay Sándor személyesen vegyék kezükbe az ügyet, mint ahogy a költő mondta: feltegyék rá életüket és minden akadályt legyőző energiával keresztül vigyék, hogy a határozat meghozatalának tizedik és az Egyesület alapitásának huszonötödik évfordulójára meg is nyithassák az Egyesület árvaházát.

Az Árvaház helyiségéül Ligonierban, Pennsylvania hegyei között vettek alkalmas épületet. Azt teljesen rendbehozták, kivül, belől szépen kifestették, a szükségesekkel ellátták és a kész ház immár meg is kezdette uj lakói befogadását. Pedig nagyon sok nehézséggel kellett megküzdeniök, mert a mostani üzleti pangás és ipari válság tekintélyes akadálya a gyüjtésnek, mit a befektetési kiadások fedezésére inditottak. Bizonyos, hogy a munkaviszonyok megjavulásával a református magyarok kész örömmel állanak majd

az intézmény mellett, amely annyira közel áll mindnyájunk szivéhez.

Az árvaház megnyitásának ünnepét julius 4-ikére tüzték ki, a fent emlitett két évfordulóra való tekintettel. A teljesen elkészült házban Kalassay Sándor esperes, árvaatya és családja az előző héten beköltöztek. Ugyancsak elfoglalta helyét az árvaház gondnoka Uray Antal magyarországi okleveles tanitó és neje is, valamint Kerekes Mariska okleveles ápolónő is.

Az árvaház megnyitásáig 25 gyermeket jelentettek be, akiknek nagy része azonban még nem érkezett meg a megnyitási ünnepélyre. Csinos, tiszta szobáik készen, berendezve várják őket. A nagy kamarában is tele van a lisztes hordó, meg az olajos korsó, a réten az árvaház tehénkéje legel, hogy minden nap friss tejjel lássa el a kis gyermekeket.

Julius 4-ikén, Amerika nagy szabadság ünnepének a napján, már kora reggel mindenfelől igyekeztek a magyarok Ligonier felé. Egyesek már vasárnap délután vagy estve megérkeztek, mint Kövér Sándor elnök és családja, Kováchy Miklós György számvizsgáló és édesatyja Kováchy Miklós István pocahontasi lelkész és mások. Hétfőn reggel legtöbben Latrobe felől jöttek a vonaton és a csinos vasuti állomás előtt várakoztak a többiekre, akik automobilokon és nagy truckokon érkeztek a környékbeli városokból. Legnagyobb küldöttsége volt a pittsburghi reformátusoknak, akik azonban kissé későn érkeztek és bár az istentiszteletet miattuk halasztották el annyira, hogy már a dél is elmult, még is csak közepére érkeztek meg annak.

Körülbelől 500 férfi és nő volt jelen és velök sok gyermek is, akik hosszu diszmenetben vonultak fel a vasuti állomástól a gyönyörü szép fekvésü árvaházhoz. Elől a nagyszámu egyleti képviselők, amerikai és magyar zászlóikkal, méltó feltünést keltve nem csak a városka lakossága, hanem a Fourty of July alkalmából valóságban seregszámra autózó közönség előtt is. Ott voltak a szép menetben a pittsburghi, homesteadi, mckeesporti, johnstowni, windberi, brownsvillei, springdalei, valamint a loraini, clevelandi, pocahontasi, dillonvillei egyházak lelkészei és küldöttségei. Hivatalosan képviseltették magukat a Verhovay Egylet, a Pittsburghi és vidéki egyházi és segélyző Egylet, a Ref. Ifjusági Egylet, a Pittsburghi Lórántffy Zsuzsánna Egylet, a Homesteadi Ref. Egylet, a Református Egyesület homesteadi osztálya, a McKeesporti Ref. Egylet, a McKeesporti Ref. Egylet springdalei osztálya, a Verhovay Egylet 34-ik, 226-ik és 180-ik osztályai. A Bridgeporti Szövetség 14-ik osztálya Traugerből és Calumetről, a Johnstowni Ref. Egylet és a Református Egyesület mckeesporti osztálya. A vezértestület részéről jelen voltak Kövér Sándor elnök, Tóth Sándor pénztárnok, Kováchy Miklós György számvizsgáló és természetesen Kalassay Sándor árvaatya. A Vezértestület legutóbbi gyülésén alakult árvaházi bizottság tagjai közül az emlitetteken kivül ott volt Lengyel L. János traugeri ismert üzletember és Horváth Sámuel loraini lelkész a Ref. Church magyar egyházmegyéje képviseletében.

Egy óra felé járt már az idő, amikor kezdetét vette az ünnepi istentisztelet. Valóban szép és megkapó jelenet volt, amikor a megjelentek sokasága felállott szemben az árvaház épületével az egyleti zászlók sokaságával az élén. A lelkészek és az istentisztelet más szereplői a nagyszerü verandán gyülekeztek, amikor Uray Antal tanitó vezetésével felzendült a reformátusok szép zsoltára: "Adjatok hálát az Istennek." Majd a "Jövel Szentlélek Ur Isten invokációja. Az Egyesület alapitása óta való régi tag, Kováchy Mikós István olvasott a bibliából. Ezután ismét ének következett a 89-ik Zsoltár, "Az Urnak irgalmát örökké éneklem." Ének után Harsányi Sándor homesteadi lelkész, ugy is mint az Egyesület alapitó tagja és huzamosabb időn keresztül egyik főtisztviselője, mondott magas szárnyalásu, szép imádságot, melynek végeztével Isten nevének segitségül hivásával átadta rendeltetésének az árvaház épületét. Megható ének következett. A jelenlevő lel-

készek énekelték el a "Gályarabok ősi énekét: Térj magadhoz drága sion..." Sokan könnyezve hallgatták és kisérték a gyönyörü éneket. Az ünnepi szent beszédet Tóth Sándor clevelandi lelkész tartotta, méltatva az Egyesület 25 éves jubileumának s a nap jelentőségének a nagy értékeit. Beszéde alatt érkezett meg a pittsburghiak 70 tagu küldöttsége, akik nagy lelkesültséggel csatlakoztak a gyülekezet énekléséhez, amikor a magyar Hymnusz hangjai zendültek meg. Majd Kövér Sándor, az Egyesület elnöke, köszöntötte szives szavakban az egybegyülteket és fogadtatta meg velük, hogy az uj intézményre mindig hüségesen gondot viselnek. Kalassay Sándor árvaatya bejelentette, hogy Ligonier város polgármestere és a ligonieri lelkészek karának a kiküldött képviselője nem tudták megvárni a kénytelen későn megkezdett istentiszteletet. Eltávoztak, de üdvözletüket, jókivánataikat és imádságaikat itt hagyták. A gyülekezet hálás köszönettel vette tudomásul a bejelentést. Ezután Kalassay Sándor árvaatya tartott beszédet, lelkesen méltatta azt a küzdelmes munkát, amelyet az Egyesület és buzgó tagjai végeztek az árvaház felállitása érdekében. A krisztusi szeretet diadal ünnepének nevezte e mai napot és mindenki érezte, hogy az amerikai magyarok e hivatott vezére nemcsak tökéletes megállapitást tett, hanem vezetése biztos zálogul szolgál arra is, hogy legjobb kezekben van az uj intézmény sorsa. Az árvaatya fehivására a gyülekezet elénekelte az amerikai Hymnuszt s ezután Székely Sándor brownsvillei lelkész mondott bezáró imát. Következett az ünnepéllyel kapcsolatban nyert adományoknak a bejelentése, amire az istentisztelet véget ért.

A mindenkit magával ragadó hivatalos ünnep után a messze földről jött vendégek fáradtan, de lelkes hangulatban telepedtek le az árvaházat sürün körülvevő nyárfák alatt és nagyszerü, üditő vizet adó forrás mellé. Előkerültek a magokkal hozott kosarak és kezdetét vette az az igazán kedélyes, testvéries piknik, amely bizonyára sokáig emlékezetében marad azoknak, akik résztvettek benne. Az árvaház tágas ebédlőjében is voltak teritett asztalok, amelyeknek szintén nem hiányzott a maga közönsége. Kövér Sándor mint házigazda, keresetlen, szivélyes szavakkal üdvözölte az Egyesület vendégeit. Kalassay Sándor bemutatta Dr. Pólya László ez alkalomra irt, magas szárnyalásu, szép hymnuszát, a magyar beszédről, amelynek cime: "Erős várunk nekünk az Isten." A szép költeményt nagy tapsviharral jutalmazta a közönség. Beszédeket mondtak Horváth Sámuel és Melegh Gyula lelkészek, a Szabadság és Népszava képviselői és mások. Az Egyesület elnöke a megjelenteket az Egyesület vendégeinek tekintette ugyan, de azok természetesen nem fogadták el ingyen a szivesen ajánlott meghivást, hanem a gazdag ebédet, még gazdagabb adományokkal viszonozták az Árvaház javára.

Természetes, hogy a szép ünnepély nagyszerü erkölcsi sikere mellett nem maradt el az anyagi siker sem. A közönség alkalmi adománya megközeliti az 1700 dollárt. Annyival szebb és dicséretre méltóbb ez, mert azok között, akik a szentelés ünnepélyen részt vettek, talán nem volt senki, aki előzőleg már meg ne adta volna azt az erkölcsi tartozást, amelyre ez az intézmény mindnyájukat elkötelezte. Ez a meg nem fogyatkozó áldozatkészség egyik legszebb bizonysága annak, hogy az amerikai magyar reformátusság nem csak megteremtette, hanem fenn is tartja e nemes intézményt.

Minthogy az árvaház mélyen bent fekszik a kies vidékü Ligonier völgyében: ugy öt óra körül már szedelőzködni kezdtek a vendégek, hogy haza induljanak. Egymásután bontakoztak ki az automobilok és truckok, hogy haza szállitsák a vendégeket, akinek mindenike nemcsak kellemes emlékeket, hanem az ünnepélyt megörökitő, nagyon csinos emlékjelvényt is vitt magával.

Őszintén kivánjuk, hogy református vallásu honfitársainknak ez az intézménye teljes mértékben töltse be a munkakört, amelyre hivatva van és készséggel jelentjük ki, hogy mint eddig tettük, ezután is ott leszünk mi is, hogy a nyilvánosság erejével szolgáljuk előmenetelét."

Dr. Pólya László pedig az Amerikai Magyar Népszavában nagyon szép vezércikket irt az Árvaház felszentelése alkalmából. Remekbe vágott irása álljon itt nem csak a jelen idők munkásai előtt, hanem a jövendő munkások, segitők buzditása végett is.

"Pennsylvanianak, a fekete gyémánt amerikai hazájának, Punxsutawney nevü városkája, évtizedek óta ismeri a magyar bányászt. Az eke mellől Amerikába szakadt bevándorló azon a környéken találkozott először a bányász csákánnyal. Eleanor, Desire, a legrégibb magyar telepek közül való és még most is él ott honfitársunk, aki a letarolt hegyeket erdők virágjában látta.

Punxsutawney egy két nap mulva ismét hangos lesz a magyar beszédtől. A leégett szálfák fekete tuskójától tarka eleanóri hegy alján kattogó villanyos kocsin sok lesz a magyar. Ligonierbe mennek ünnepet ülni. Időben rövid, de munkában, verejtékben hosszu történetünknek régi emlékeit mosolygó magyar találkozásban veszi szájára a jelen. A magyar becsület régi utján alkotó hadjáratra vállalkozott ma azon a tájon!

Julius negyedikén Ligonierben az amerikai teremtő erőnek magyar napja lesz. A környék legnagyobb házában fészket hódit a magyar testvérszeretet.

Az Amerikai Magyar Református Árvaház felavatásának történelmi jelentőségü napján összedobban a magyar sziv, összedobban a magyar lélek. Az alkotó munka bizonyságot tett önmagáról és uj korszak hajnalával köszönti a jelent. Azt a multat is, amely ernyedetlen igyekezettel, önzetlen munkával vállalta a terhet és diadalra jutatta a reményt.

Az Árvaház megteremtése olyan mulatság és férfi munka volt, amely az éjszaka nyugalmától ellopott órák hónapokba, esztendőkbe sokasodott folyamán azért tervezgetett, azért dolgozott és azért verbuvált, hogy az árvaság utfelére kárhoztatott magyar gyermekeket visszaadja az örömnek.

Az egyletek és templomok sokaságában érvényesült magyar alkotó akarat és fajhüség Ligonierben az egyén és a család anyagi és lelki érdekeit tulszárnyaló magasságba emelkedett. A nemzeti és faji kötelesség napja alá állott. A szellemében amerikai és jellemében magyar árvaházon csillagsávos zászló lobog. De a magyar erénynek, ami kincse van, bimbózó lelkek gazdagitására, az Árvaháznak szent vagyona lesz!

A szülőföld jelenének bus parlagjában még gondolatnak is keserves pihenőt találni. A magyar határról leesett a hegykoszoru, a magyar kultura ősi fészkeinek egy részéből kikurgatták a mi közjogunkat. Közprédává tették azt az országot, amely azért halhatatlan, mert Angliáéval egyformán régi történelmi alkotmánya van és mert ennek az alkotmánynak az erkölcsi templomában filiszteus nép hosszu ideig sohasem birta ki!

Az amerikai szellemben értelmezett szabadság törhetetlen hitével és tisztével nyitják meg az árvaház ajtaját. Az, a mi az Egyesült Államok alkotmánya szerint idegen: az amerikai magyarságnak is idegen. Az Árvaház levegője tiszta lesz a napsugár és a szabadság eszméi számára egyaránt. Az ezer esztendős magyar nemzeti becsület földi orgonáján égrejáró imádság és altató nóta az Egyesült Államok iránti hüség melegágyává szenteltetett!

A Hit, a Szeretet, a Becsület három királyának birodalmában hüséges kezek ápolása alatt virágos kertbe szépül az árvaság porából felszedett ember-bimbók sokasága. Ennek a virágos kertnek a harmata a magyar fajhüség, tulajdonosa pedig Amerika!

Hitben, szeretetben, becsületben nincs itt felettünk való. A fogadott haza szolgálásában, a szülőföld és a magyar faj tiszteletében idegen botra nem támaszkodunk. A maga lábán járó amerikai magyarság a megpróbáltatások háborus idején se keveredett tilosba és a ráváró kötelességek terhét elbirja a válla. Ligonierban megmutatta, hogy mit tud és az Árvaház ünnepén, az eredmény példaadó örömében, a terv, a cél, a remény és a siker, a kötelesség és a hivatás: a tett hatalmával találkozik. A tett hatalma azt bizonyitja, hogy a maga dolgát a magyarság el tudja végezni. Az utóbbi esztendőkben sok egyéb között rájöttünk erre is és ez a tudat megépitette a szervezettség fundamentumát.

Ezen a fundamentumon a ligonieri árvaház a miénk!

Az embermentésnek az Egyesült Államokban már magyar kastélya van! Mosolygó arccal állunk meg előtte, lelkünkbe fogadjuk a siker melegét, mert tovább kell mennünk. Egy rombadőlt ország gyámjának, a pártatlan igazság szószólójának felelősségteljes szerepét bizta a sors az amerikai magyarságra. A fogadott haza már tudja, hogy az amerikai magyarság hüsége és szorgalma az övé. De tudjuk-e mi, hogy mit és mennyit érünk?

A ligonieri Árvaház erre az erőpróbára tette rá a koronát. Az amerikai magyarság ország-világ előtt bebizonyitotta, hogy nem vándornép többé, hanem a fogadott hazának saját akarata szerint is megtelepedett alkatelemévé vált."

Igy tölt be az igéret!

Azok az álmok, amiket ifju szivvel láttunk, lassan valóra válnak s mind jobban és jobban győződhetünk meg arról, hogy minél odaadóbban, minél hüségesebben igyekezünk betölteni a Jézus Krisztus által adott parancsolatokat: annál többet látunk a nekünk adatott igéretek közül megvalósulni!

Az árvákról való gondviselés Jézustól való elköteleztetés. Egyik jellemző tulajdonsága a keresztyén elhivatásnak és a tanitványi állapotnak! Jézus maga mondotta, hogy "aki egy kis gyermeknek a gondját az én nevemben felveszi, az az én gondomat veszi fel!" Egyenesen megparancsolja: "Meglássátok, hogy eme kicsinyek közül egyet is meg ne utáljatok, mert mondom nektek, hogy az ő angyalaik a mennyekben mindenkor látják az én mennyei Atyámnak akaratát. Nem akartunk hát egyebet, amikor az árvaháznak az eszméjét felvetettük, mint azt, hogy mi amerikai magyar reformátusok, Jézusnak ezt a megbizatását megismerjük és ennek a hivatásnak a betöltésére teljes szivvel és lélekkel igyekezzünk is.

Az igéret betölt!... Igaz, hogy tizenöt esztendő kellett arra, hogy az eszme megvalósuljon. De mindennek meg van a maga ideje. Egyes eszméknek a megvalósitása nem az emberektől függ csupán, hanem mindenek fölött Istentől, aki megtartja rendjét mindennek!

Minél tovább munkálkodom ezen a téren: annál jobban látom Isten akaratának a megvalósulását ebben a munkában, amellyel Egyesületünk megkoronázta azt a müködését, amelyet 25 esztendőn át folytatott a segitő szeretetnek a mezején.

Isten akarata volt az, hogy Egyesületünk tiz éves jubileumi nagygyülésén az árvaház eszméje kipattanjon. Isten akarata volt az, hogy a huszonöt éves jubileumi esztendőben az eszme csakugyan megvalósuljon és Istennek akarat az, hogy ezt a tulajdonképeni jubileumi nagygyülést (1923) már az árvaházban tartsuk meg, hogy igy minél szentebb, minél magasztosabb elhatározással menjünk ki a mindennapi életbe s igyekezzünk arra, hogy az árvák gondozásában valamiképen meg ne fáradjunk, hanem ugy folytassuk ezt a munkát, hogy mindenek, akik látják a mi cselekedeteinket, dicsőitsék a mi Atyánkat és Istenünket!

Lehetetlen, hogy mi mindnyájan, akik itt összegyülekeztünk, a testvérszeretetnek a templomában, valami jóleső, felemelő érzést ne éreznénk, amikor látjuk a reánk bizottakat. Lehetetlen, hogy ne éreznők, hogy Jézus megbizatásának a vállalása és hüséges betöltése, a mi tanitványi voltunknak a zsinórmértéke.

Testvérek! Én szivből fakadó hálával állok meg a testvérek eelőtt. Nem csupán ez előtt a nagygyülés előtt, hanem az egész amerikai magyarság előtt, mert nagy hálaadással mondhatom el az apostollal, hogy a sok nyomoruság próbái között is bőséges a mi örömünk, mert a mi testvéreink a szegénységben is bizonyságot tettek arról, hogy az ő jószivüségük gazdagsággá növekedett, mert bizonyság vagyok arra, hogy sokan erejük szerint, sőt erejükön felül adakoztak, hogy az eszme megvalósuljon!

Amit az Ur a macedoniai gyülekezetek körében cselekedett, azt cselekszi most sok helyen mi közöttünk. Szomoru dolog, hogy még vannak gyülekezetek, vannak magyarlakta helyek, amelyek az árvák ügyéért nem tettek semmit. Hogy minden gyülekezetünk, minden magyar református testvérünk benne

legyen a szolgálat jótéteményében és közösségében: arra az szükséges, hogy mint a macedonbeliek, mi is mindenütt, mindenekben adjuk magunkat az Urnak, mert ha azokat keressük, amik szétválasztanak, ugy nem bővölködhetünk a jótéteményben.

A mi jócselekedeteinknek a mértéke: egyedül Jézusnak a parancsolata!

Jézus szegénnyé lett mi érettünk, hogy a mi szegénységünk általa gazdagság legyen. És a mi szegénységünk a legnagyobb gazdagság lehet, ha nemcsak az akarás készsége van meg bennünk, hanem a végrehajtás képessége is. Ime, amig csak az akarás képessége volt meg bennünk: addig nagyon csekély eredményt tudtunk felmutatni. Mihelyt azonban megszereztük Jézustól a végrehajtásnak a képességét is, azonnal betölt az igéret!

Ime itt van a beszélő bizonyság! Mi nyugodt szivvel és örvendező lélekkel mondjuk mindenkinek: Jertek el és lássátok meg, hogy minő nagy dolgokat cselekedett velünk az Isten! Mert nagy dolgokat cselekedett! Áldásai nyilvánvalókká lettek!

Ezek az áldások ösztönöztek bennünket arra, hogy azokat a kereteket, amelyek között árvaházunk munkálkodik, mind jobban és jobban kiszélesitsük s az Intézetet az egész amerikai magyarságnak olyan intézményévé tegyük, amely bizonyságot szolgáltat melettünk, magyarok mellett Isten és Emberek előtt egyaránt. Bátran állithatom, hogy nem volt még az amerikai magyarság életében egyetlen olyan kezdeményezés sem, amely annyira közel állott volna népünknek a szivéhez, mint a mi Árvaházunk.

De szükség is van arra, hogy a mi népünk szive és lelke teljesen összeforrjon ezzel az intézettel, mert bizony elmondhatjuk, hogy az aratni való gabona nagyon sok! Sok az árva, sok az elhagyatott s nekünk az szolgálna a legnagyobb örömünkre, ha mind idehajtaná a fejét a kebelünkre, ha mindeniknek az arcát megtudnák simogatni.

Csak előre! Már ott vagyunk az Olajfák hegyére vezető uton!

Ebben a munkában együtt kell lennünk mindnyájunknak egy akarattal!

Az árvák karácsonya.

Irta: KEMÉNY GYÖRGY.

Távoli erdőn, messzi vidéken,
Ahol az égbolt a földbe bedőlt:
Ünnepi csöndben, álom ölében
Néztek az égbe erdei fenyők.
Pénzlesi ember unta a békét:
Méla fenyőket zugva kitépték,
Rabszijjon őket messzi kisérték.

Háztele város tág tere népes,
Rajta fenyőfák sorra megállnak,
Köztük a népség vágyszeme lépdes,
Nagy becse van most szép fenyő fáknak.
Kérik a szebbjét, pénzlesi nagyját,
A csenevészt csak állani hagyják
Rajba verődő emberi hangyák.

Fürge vevőjét ott lesi, várja
Egy betegesfa. Ágai görbék,
Mint az apátlan, védtelen árva,
Veszni, kit hagytak emberi törpék...
Egyszer a boltos végleg elunja
S görbe fenyőjét mérge kirugja
Ronda szemétre, hóvizes utra.

A kidobott fát hontalan árva
Ócska szemétről fölszedi szépen,
Van neki még is, van neki fája
S rongygyal disziti városi végen.
Reggel az árvát halva találják...
Arca mosollyal zárta le álmát...
S tartá ölelve ünnepi fáját!

(1921)

A JÓ FA JÓ GYÜMÖLCSÖT TEREM.



Eme kicsinyek közül egyet is meg ne utáljatok, mert az ő angyalaik a mennyekben mindenkor látják az én mennyei Atyám orcáját.

GYERMEKEK AZ ÁRVAHÁZBAN.

MINDEN JÓ FA JÓ GYÜMÖLCSÖT TEREM,

A ROMLOTT FA PEDIG ROSSZ GYÜMÖLCSÖT TEREM.

NEM TEREMHET JÓ FA ROSSZ GYÜMÖLCSÖT, ROMLOTT FA SEM TEREMHET JÓ GYÜMÖLCSÖT.

MINDEN FA, AMELY NEM TEREM JÓ GYÜMÖLCSÖT, KIVÁGATTATIK ÉS TÜZRE VETTETIK. AZÉRT AZ Ő GYÜMÖLCSEIKRŐL ISMERITEK MEG ÖKET.

Teremjetek megtéréshez illő gyümölcsöket!

Néhai férjemnek és édes apánknak,

BUCZKÓ ANDRÁSNAK,

a Református Egyesület alapitó tagjának és a mount-carmeli magyar református egyház volt gondnokának emlékére ajánljuk ezeket a sorokat testvéreink figyelmébe.

Özv. Buczkó Andrásné, szül. Mitró Zsuzsánna.
Buczkó János és neje.
Dr. Buczkó András és családja.
Buczkó Juliska.
Buczkó Erzsébet, Mrs. James Morris.

MOUNT-CARMEL, PA.

A munka megkezdése -- A gyermekek nevelése.

Én nem készültem árvaatyának. Theologiai tanulmányaim, huszonhatéves papi szolgálatom akármilyen széleskörü volt is, erre a munkára nem képesitett. Ez teljesen uj munkamező volt, amelyen eddigi munkálkodásomtól teljesen eltérőleg kellett munkálkodnom s meg kellett ismerkednem azokkal az eszközökkel és módszerekkel, amelyek ezt a munkálkodást sikeressé tehették.

Nehéz munka volt ez különösen a mi sajátos viszonyaink között. Azoknak az Intézeteknek, amelyeket meglátogattam, miután már régebben munkálkodtak, a berendezésük egészen más volt, mint ennek a mi kezdő intézetünknek. Mi egyetlen egy épületre voltunk szoritva. Egy épület, akármilyen nagy is, még sem alkalmas arra, hogy a különböző koru gyermekek, alkalmazottak együtt éljenek. Az adott helyzetet azonban el kellett fogadnunk és ugy kellett berendezkednünk, hogy ebből a berendezkedésből a lehető legjobb eredmények származzanak. Ebben a berendezkedésben a fő és egyetlen alap *a családi élet* lehetett. Az árvaatyának itt nem lehetett *igazgatónak* lennie, hanem *családfőnek*. Ezt sokan nem tudták megérteni s ma sem értik meg. Az igazgató elnevezés a mi esetünkben nem volt alkalmazható, bár annak semmi sem állott utjában, hogy ezt az elnevezést használjam. De nem akartam használni, bár vezető embereink között is voltak az intézet megalapitásakor olyanok, akik nem csak szuggerálták ezt az elnevezést, ennek a cimnek a használatát, sőt egyenesen rá akartak szoritani, hogy ezt a cimet használjam. Nem akartam megtenni, mert ebben az esetben hiányzott volna az a lelki kapcsolat, amelyre ebben az egyetlen épületre szoritkozó intézetben szükségünk volt. Én nem akartam igazgatni, hanem együtt akartam élni a gyermekkekel. És nem a magam életét akartam élni, hanem a gyermekekét, akiket az Isten gondviselésünkre bizott.

Mindenki tudja, hogy ennek a lelki állapontak az elfogadása rám nézve egyenesen azt jeelentette, hogy teljesen *megalázzam magamat*. Tizenkilenc esztendőn keresztül voltam pittsburghi lelkész, tiz évig az amerikai magyar reformátusság legnagyobb, legerőteljesebb szervezetének, a nyugati egyházmegyének az esperese, akinek a szava a törvény határain belől mindenkitől, aki ebben az egyházmegyében volt, a törvénynek a teljes megtartását követelte. Ebben az egyházmegyében voltak a legnagyobb, legvirágzóbb egyházak s igy természetes lelki állapot volt, hogyha büszkén mutattam azokra az eredményekre, amelyeket elértünk. A pittsburghi egyház egyike volt a legnagyobb egyházaknak, amelyikről megirták és elismerték még ellenfeleim is, hogy vezet. Mindenütt szeretet, megbecsülés volt az osztályrészem. Ezért mondom, hogy nagyon nehéz volt annak a lelkiállapotnak az elfogadása, amelybe akkor kerültem, amikor az árvaháznak a vezetését átvettem.

Nem csak egyénileg volt nehéz, hanem családomra nézve is. De családomnak a tagjai, növekedő gyermekeim és azok is, akik már szárnyra keltek, megérezték azt a lelki harcot, amelyen én általmentem és lelküknek a teljes erejével mellém állottak. Merem állitani, hogy azok között az általam nagyon tisztelt és nagyrabecsült papnék között, akiket egy hosszu éleeten át megismertem, egy se hozta volna meg azt az áldozatot, amelyet az én feleségem imádságos szivvel hozott meg. Nagy különbség a családanyaság és az árvaanyaság. És ezt a különbséget kellett kiküszöbölni, hogy az amerikai magyar református árvaháznak minden egyes lakója megérezze, hogy egy család vagyunk.

Ez a gondolat képezte azt az alapot, amelyre épiteni akartunk. Hogy mennyire sikerült ezen az alapon eredményeket elérnükn, azt még most nem lehet megállapita-

nunk. Azt majd akkor fogják igazán értékelni az innen kikerült gyermekek, amikor majd ők is minél többen családot alapitanak és meg fogják érezni, hogy boldog családi életüknek az képezi alapját, amit innen elvittek.

Voltak és lesznek mindig gyermekek, akik nem tudják és nem fogják méltányolni a szeretetet, amely őket körülveszi. Ez a családi életben is előfordul és pedig nem ritkán, hanem sokszor. De legyen szabad rámutatnom egy pár esetre, amelyek bizonyságot tesznek a mellett, hogy az általam igaznak tartott alapelv megtermette a maga gyümölcsét.

Egyik fiunak, miután az édesapja megnősült, el kellett távoznia az Intézetből s mikor a mostoha anyával nem tudott kijönni, visszajött és itt akart maradni. De szabályaink szerint nem tarthattuk itt. Több gyermekkel történt hasonló eset.

Ennek a felfogásomnak azonban, amint később idevonatkozó munkák és más munkásoknak a véleménye meggyőzött volt egy nagy és lényeges hibája. Ez pedig az, hogy *egy kalap alá akarta fogni az Intézetnek minden növendékét.* A gyermek nevelésnek ma egyik alapelve az, hogy *nincsen két egyforma gyermek. Minden gyermek egy különálló lény. Individualitas.* Minden gyermeknek más a teste, más a lelke s igy más az értelmi képessége. Egyik egy, a másik öt, a harmadik tiz talentumot kapott. A régi elvek szerint, mindeniktől azt követeltük, hogy tiz talentumot kamatoztasson. Egyik gyermek rendes, tiszta, a másik rendetlen és piszkos. Egyik olvasni szeret, a másik talán kézügyességben tünik ki. Egyik szereti a kertet, a másik az állatokat. Ezekre az eltérésekre, különbségekre először nem is gondoltunk. Később, mikor megismertük ezt az igazságot, amennyire az adott viszonyok között lehetséges volt, ezt az alapelvet is belevittük gyermeknevelési rendszerünkbe. Azt megéreztem, hogy egyenruhába nem kényszeritem bele a gyermekeket. Az egyenruhának a használata deprimáló hatással van a gyermekekre. Az egyéniséget, bármilyen szegényes és tiszta ruha, fokozni fogja. A gyermekben kifejlődik a tulajdonnak a gondolata és lassan ráeszmélődik arra, hogy meg kell becsülnie azt, ami az övé és nem szabad elkivánni a másét, mert annak is becses az, amije van.

Nem szabad elfelednünk azt sem, hogy *az árvagyermekek az életnek nagyon különböző, sokszor nagyon nehéz utjáról kerülnek be az Intézetbe.* Különösen a mi Intézetünkbe. Egyik az utcáról jön, a másik talán egy privát családnak a gondozása alól kerül be az Intézetbe. Egyik tud imádkozni, a másik csak káromkodni tud. Egyik tud magyarul beszélni, a másik nem. És mindeniken ott azok a jelek, amelyek visszatükrözik a szüléknek az életét és nem ritkán a nagyszüléknek az életét. Ezeknek az akdályoknak a legyőzése nem könnyü dolog. Természetesen mi nem voltunk és azt hiszem ma sem vagyunk abban a helyzetben, hogy minden egyes folyamodót, ugynevezett *"case workerekkel"* vizsgáltassunk meg. Bár ez a gyermek gondozást megkönnyiti. Mikor egy konferencián először hallottam erről, nagyon csodálkoztam, de beláttam, hogy az ilyen vizsgálat után felvett gyermekkel sokkal kevesebb lesz a vesződség az Intézetben. Nekünk azonban idebent kellett mindezeket megismernünk. Igy a munkánk nagyon nehéz volt.

Nem egyszer megtörtént az, hogy lelkiismeretlen orvosi vizsgálat miatt különböző betegséget hoztak be a gyermekek az intézetbe. A gyermekek egészségét nagyban veszélyeztette az ócska, használt ruhák beküldése is, bár ezen ruhák desinfficiálásával lehetett segiteni és lehet segiteni.

Mikor bejön a gyermek az Intézetbe, természetesen uj környezetbe kerül, uj viszonyok között kell élnie, ahol az első dolog *az* engedelmesség. És ezt a gyermek nagyon nehezen tudja megszokni, különösen, ha már 10—12 éves. A fiugyermek vágyik arra, hogy ujságárus legyen, a leány vágyik arra, hogy csatangoljon s a miért ezt nem lehet megtenni, nagyon nehezen szokik meg. De ha megszokott és beleélte magát a családi



AZ ELSŐ MUNKÁSOK AZ ÁRVAHÁZBAN.

közösségbe, ahol mindenkinek meg van a maga dolga és a maga felelőssége, ugy boldog lesz. Nem vágyik el az Intézetből.

A fegyelmezésnél, ami nem más, mint az engedelmességnek a fentartása és fejlesztése, természetesen nem tartózkodtam a testi fenyitéstől sem. Szememre is hányták s bele akartak avatkozni ebbe is, de miután a családi nevelés alapján állottam, mindig megtudtam tartani azt az elvet, hogy a családapának souverain joga az, hogy a gyermeket az engedelmességben, még testi fenyités alkalmazásával is megtartsa. Életünknek azok a legdrágább, és legbecsesebb emlékei, amelyek lenyesegették bennünk a rosszravaló hajlandóságot és megtanitottak arra, hogy mindig az engedelmesség utján kell járnunk.

Minden uj gyermeknél tapasztaltuk azt, hogy nem tudnak enni. Ez ugyan nem az ő hibájuk, hanem a magyar családoknak a megszokott életrendjeé. Nyiltan, minden habozás nélkül megtudom most állapitani, hogy a mi magyar családainknak az élete, berendezkedése nem megfelelő a gyermekek helyes nevelésére és táplálására. Családok alatt nem csupán a kézi munkások családját értem, hanem nagyon sok esetben a szellemi munkások életét is.

Elenyészően csekély azoknak a családoknak a száma, amelyek tudják, hogy a gyermekeknek nem szabad kávét, teát adni. A gyermeknek tej kell, kokoa kell és cereal kell. Azért annyi az ideges, fejletlen, csekély testsulyu gyermek, mert egyebet sem kapnak egész nap, mint kávét, bolti süteményt, édességet, rágógumit. Nehéz volt csaknem mindenik gyermeknek megszokni a rendes életmódot, a levest, a különböző főzeléket s azt mindenek felett, hogy az evésnek meg van a maga ideje. Nem lehetett minden léptennyomon beszaladni s talán cukros kenyeret kapni. Azok, akik nem foglalkoztak ilyen

munkával nem is sejtik, hogy minő nehezen szokják meg a gyermekek a rendes kosztot és a rendes időben való táplálkozást. S azok, akik tudnak e felől gondolkodni, bizonyosan be fogják látni azt, hogy a jó hegyi levegőn és kitünő ivóvizünkön kivül, mindezek hozzájárultak ahoz, hogy gyermekeink közül az Intézetben tiz év alatt egyetlen egy sem halt meg. Pedig, amint az alábbi névsor mutatja, tiz év alatt nagyon sok gyermek fordult meg az Intézetben.

Ezek a gyermekek a következők:

1. Angi Borbála, Joliet, Ill. 1922—1929.
2. Angi Ferenc, Joliet, Ill. 1922.
3. Angi György, Joliet, Ill. 1922.
4. Angi Mária, Joliet Ill. 1922—1930.
5. Balogh Ernő, Detroit, Mich. 1929.
6. Balogh Irénke, Detroit, Mich. 1929.
7. Balogh József, Detroit, Mich. 1929.
8. Balogh Margit, Detroit, Mich. 1929.
9. Balogh Piroska, Detroit, Mich. 1929.
10. Balogh István, Springdale, Pa. 1923-29.
11. Balázs András, Erie, Pa. 1922—1923.
12. Balázs Béla, Erie, Pa. 1922—1923.
13. Balázs Erzsike, New York, 1921—1922.
14. Balázs Irma, Erie, Pa. 1922—1923.
15. Balázs Janka, Toledo, O. 1922—1924.
16. Balázs József, Erie, Pa. 1922—1923.
17. Balázs Sándor, Erie, Pa. 1922—1923.
18. Balázs Pál New York, 1921—1922.
19. Bartók Vilma, Leechburg, Pa. 1923-'23.
20. Bartók Ferenc, Leechburg, Pa. 1923-'23.
21. Bartók Viktor, Leechburg, Pa. 1923-'23.
22. Biró Erzsike, Detroit, Mich. 1922-'25.
23. Biró Irénke, Detroit, Mich. 1922-'25.
24. Biró Gyula, Detroit, Mich. 1922-'25.
25. Biró Mihály, Detroit, Mich. 1922-'25.
26. Bojosi József, Pittsburgh, Pa. 1921-'23.
27. Bojosi István, Pittsburgh, Pa. 1921-'23.
28. Bucs Anna, Twin Rocks, Pa. 1927-'29.
29. Bucs József, Twin Rocks, Pa. 1927-'29.
30. Bucs Juliska, Twin Rocks, Pa. 1927-'29.
31. Bucs Róza, Twin Rocks, Pa. 1927-'29.
32. Bucs Pál, Twin Rocks, Pa. 1927-'29.
33. Buza Béla, Brownsville, Pa. 1923-'29.
34. Buza István, Brownsville, Pa. 1924-'26.
35. Cortez Ferdinánd, New York, 1930.
36. Csomay Helén, Brownsville, Pa. 1928.
37. Csomay József, Brownsville, Pa. 1928.
38. Csohány Emerencia, Toms Creek, Va. 1923—1924.
39. Csohány Margit, Toms Creek, Va. 1923—1928.
40. Csohány Teréz, Toms Creek, Va. 1923—1928.
41. Csury Helén, Homestead, Pa. 1928.
42. Csury Bertalan, Homestead, Pa. 1928.
43. Dankó András, Toledo, O. 1927.
44. Dániel Erzsike, Hubbard, O. 1929.
45. Dániel Mariska, Hubbard, O. 1929.
46. Deli Ferenc, Detroit, Mich. 1922-'24.
47. Deli Irma, Detroit, Mich. 1922-'24.
48. Diczházy Julia, Homestead, Pa. 1921-26.
49. Diczházy János, Homestead, Pa. 1921.
50. Dorgai Erzsike, Duquesne, Pa. 1921-'24.
51. Dorgai Rózsika, Duquesne, 1921-'24.
52. Dorgai Zsuzsika, Duquesne, 1921-'24.
53. Drenchan András, South Norwalk, Conn. 1923.
54. Drenchan Margit, South Norwalk, Conn. 1923.
55. Drenchan Miklós, South Norwalk, Conn. 1923.
56. Dobóczy Ernő, Weirton, W. Va. 1925-'27.
57. Dobóczy György, Weirton, W. Va. 1925—1927.
58. Dobóczy Pál, Weirton, W. Va. 1925-'27.
59. Dusza István, Vintondale, Pa. 1926-'28.
60. Egry Bálint, Avella, Pa. 1923-'23.
61. Egry Ilonka, Homestead, Pa. 1929.
62. Egry Imre, Avella, Pa. 1923-'23.
63. Egry János, Avella, Pa. 1923-'23.
64. Egry Vince, Homestead, Pa. 1929.
65. Egressy Aranka, Donora, Pa. 1923-'23.
66. Egressy Irénke, Donora, Pa. 1923-'23.
67. Egressy János, Donora, Pa. 1923-'23.
68. Egressy Viola, Donora, Pa. 1923-'23.
69. Erli András, Richmond, Ind. 1925-'30.
70. Erli János, Richmond, Ind. 1925-'30.
71. Erli István, Richmond, Ind. 1925-'30.
72. Erli Erzsébet, Richmond, Ind. 1925-'29.
73. Erli Mariska, Richmond, Ind. 1925-'30.
74. Erdei Gyöngyike, Cleveland, O. 1926.
75. Erdelyi Ferenc, Pittsburgh, Pa. 1924.



AZ ELSŐ MÜKEDVELŐ CSOPORT.

76. Farkas Juliánna, Brownsville, Pa. 1927—1928.
77. Farkas Margit, Cleveland, O. 1921-'23.
78. Farkas György, Cleveland, O. 1921-'23.
79. Farkas Sándor, Cleveland, O. 1921-'23.
80. Ferenczi Ilona, Alliance, O. 1926-'27.
81. Fülöp Bertha, Perth Amboy, N. J. 1929.
82. Fülöp Eszter, Perth Amboy, N. J. 1929.
83. Fülöp Károly, Perth Amboy, N. J. 1929.
84. Fülöp Teréz, Perth Amboy, N. J. 1929.
85. Gáll András, Coatesville, Pa. 1924.
86. Gáll Bertalan, Coatesville, Pa. 1924.
87. Gáll Erzsébet, Coatesville, Pa. 1924.
88. Gacsályi Ernő, Springdale, Pa. 1929-'30.
89. Gacsályi Erzsike, Springdale, 19291'30.
90. Gacsályi Sándor, Springdale, 1929-'30.
91. Gagyi Magda, New York, 1921-'25.
92. Gorondy Róza, Donora, Pa. 1928.
93. Gulényi Eleanor, Cleveland, O. 1927.
94. Gulényi Margit, Cleveland, O. 1927.
95. Győry Vilmos, Johnstown, Pa. 1924-'25.
96. Halvaksz István Cleveland, O. 1922-'22.
97. Hanka Sándor, Pittsburgh, Pa. 1922.
98. Hart József, Easton, Pa. 1926-'27.
99. Hart Mária, Easton, Pa. 1926-'27.
100. Hegymegi István, Bridgeport, Conn. 1929—1930.
101. Hegymegi József, Bridgeport, Conn. 1929—1930.
102. Herczegh Helén, Kreischerville, N. J. 1930—1930.
103. Herczegh Lajos, Kreischerville, N. Y. 1930—1930.
104. Homoródy Emma, Youngstown, O. 1925—1926.
105. Horváth Béla, Duquesne, Pa. 1930-'30.
106. Horváth Erzsike, Duquesne, 1930-'30.
107. Horváth Gábor, Roebling, N. J. 1924—1929.
108. Horváth Gábor, New Brunswick, N. J. 1926—1929.
109. Horváth József, New Brunswick, N. J. 1923—1928.
110. Horváth Róza, Roebling, N. J. 1924—1929.
111. Horváth Sándor, Roebling, N. J. 1924—1929.
112. Imre Etelka, Akron, O. 1927—1930.
113. Imre Mariska, Akron, O. 1927—1930.
114. Isócky István, Johnstown, Pa. 1923-'25.

115. Isócky Juliska, Johnstown, Pa. 1923-'25.
116. Jakab András, Johnstown, Pa. 1927-'28.
117. Jakab Géza, Johnstown, Pa. 1927-'28.
118. Jakab Gyula, Akron, O. 1923-'30.
119. Jakab János, Akron, O. 1923-'30.
120. Jesztrebi Vilma, Lorain, O. 1930-'30.
121. Jenei Judith, Morgantown, W. Va. 1923—1924.
122. Juhász András, Whitsett, Pa. 1924-'27.
123. Juhász Erzsébet, Whitsett, Pa. 1924-'27.
124. Juhász Irén, Whitsett, Pa. 1924-'27.
125. Juhász Margit, Whitsett, Pa. 1924-'27.
126. Kálmán Elek, McKeesport, Pa. 1921-'29.
127. Kálmán László, McKeesport,, Pa. 1921—'29.
128. Kalapács György, Sharon, Pa. 1923.
129. Kalapács Róza, Sharon, Pa. 1923-'29.
130. Kántor Béla, Bridgeport, Conn. 1924—1926—1930.
131. Kardos Gyula, Akron, O. 1925—1927.
132. Kardos Margit, Akron, O. 1925—1927.
133. Kiss József, Youngstown, O. 1922-'23.
134. Kiss Ferenc, East Pittsburgh, Pa. 1923—1926.
135. Kiss Henrik, Large, Pa. 1924—1924.
136. Kiss Imre, Large, Pa. 1924—1924.
137. Kiss Piroska, Large, Pa. 1924—1924.
138. Kovács Ferenc, Pocahontas, Va. 1929.
139. Kovács Géza, Pocahontas, Va. 1929.
140. Kovács József, Trenton, N. J. 1925-'26.
141. Kovács Viktor, Trenton, N. J. 1925-'26.
142. Korcsmáros György, Monclo, W. Va. 1928.
143. Korcsmáros János, Monclo, W. Va. 1928.
144. Korcsmáros Lila, Monclo, W. Va. 1928.
145. Korcsmáros Viola, Monclo, W. Va. 1928.
146. Kusztos Árpád, Beaverfalls, Pa. 1928—1930.
147. Kusztos Elvira, Beaverfalls, Pa. 1928—1930.
148. Kusztos Eszter, Beaverfalls, Pa. 1928—1930.
149. Kuráczi János, East Saint Louis, Ill. 1923—1925.
150. Kuráczi Lajos, East Saint Louis, Ill. 1923—1925.
151. Kuráczi Sándor, East Saint Louis, Ill. 1923—1925.
152. Lehóczky Edward, Pittsburgh, Pa. 1921—1924. 1925—1927.
153. Lehóczky Veronka, Pittsburgh, Pa. 1925—1927.
154. Lehotay Eszter, Himlerville, Ky. 1924—1925.
155. Lehotay Irma, Himlerville, Ky. 1924—1926.
156. Lehotay János, Himlerville, Ky. 1924—1928.
157. Maroda Gábor Trenton, N. J. 1924-'25.
158. Maroda Erzsébet, Trenton, N. J. 1924—1925.
159. Maroda István, Trenton, N. J. 1924-'25.
160. Maroda Lajos, Trenton, N. J. 1924-'25.
161. Majoros László, Buffalo, N. Y. 1929.
162. Majoros Pál, Buffaló, N. Y. 1929.
163. Márkus Olga Coal City, W. Va. 1930—1930.
134. Mészáros Gyula, Cleveland, O. 1923-'24.
165. Mészáros Béla, Cleveland, O. 1923-'24.
166. Mézer Ethel, Pittsburgh, Pa. 1925-'29.
167. Mézer Ferenc, Pittsburgh, Pa. 1925-'29.
168. Molnár Boriska, Pittsburgh, Pa. 1923.
169. Molnár Helén, Painesville, O. 1930.
170. Molnár Géza, Painesville, O. 1930.
171. Molnár Gyula, Painesville, O. 1930.
172. Molnár Margit, Pittsburgh, Pa. 1923—1927.
173. Molnár Piroska, Painesville, O. 1930.
174. Molnár Zsuzsika, Fairport, O. 1922-'26.
175. Mozár Gertrude, Malden, Mass. 1926—1928.
176. Mozár Helén, Malden, Mass. 1925-'28.
177. Nagy József, Twin Rocks, Pa. 1927-'28.
178. Nagy Lajos, Twin Rocks, Pa. 1927-'28.
179. Nagy Margit, Twin Rocks, Pa. 1927—1928.
180. D. Nagy János, Alliance, O. 1928-'29.
181. Németh Andor, Cleveland, O. 1921-'24.
182. Németh Gábor, Springdale, Pa. 1930.
183. Németh Mihály, Springdale, Pa. 1930.
184. Németh Juliska, Cleveland, O. 1921-'24.
185. Németh György, Cleveland, O. 1925-'27.
186. Németh Mariska, Cleveland, O. 1921-'24.
187. Németh Róza, Richmond, Ind. 1925-'29.

188. Németh Teréz, Cleveland, O. 1921-'24.
189. Németh Mihály Trauger, Pa. 1924-'25.
190. Németh Vilmos, Cleveland, O. 1921-'24.
191. Novák Árpád, Leechburg, Pa. 1927-'29.
192. Novák Margit Leechburg, Pa. 1927-'29.
193. Orosz Gizella, Lorain, O. 1930.
194. Orosz Irénke, Lorain, O. 1930.
195. Orosz Károly, Lorain, O. 1930.
196. Orosz Lajos, Lorain, O. 1930.
197. Orosz Málvin, Lorain, O. 1930.
198. Pápai Béla, Homestead, Pa. 1921-'22.
199. Pápai Mihály, Homestead, Pa. 1921-'22.
200. Papp Géza, Cleveland, O. 1925.
201. Papp Félix, Cleveland, O. 1925-'30.
202. Paluschák Jenő, Johnstown, Pa. 1924—1929.
203. Péter Gizella, Racoon, Pa. 1921—1923.
204. Péter Lujza, Racoon, Pa. 1921—1923.
205. Péter Olga, Racoon, Pa. 1921—1923.
206. Péter Margit, Racoon, Pa. 1921—1923.
207. Reckner Elemér, Cleveland, O. 1924-'24.
208. Reckner Tivadar, Cleveland, O. 1924—1924.
209. Restli István, Trenton, N. J. 1930.
210. Rozgonyi Gyula, Westville, Ill. 1921-'30.
211. Rozgonyi József, Westville, Ill. 1921-'30.
212. Rozgonyi Helén, Westville, Ill. 1921-'30.
213. Sass Mariska, Windber, Pa. 1925-'25.
214. Sass Juliska, Windber, Pa. 1925-'25.
215. Sebestyén Mária, Elyria, O. 1922-'23.
216. Serfőző Irén, McKeesport, Pa. 1924.
217. Serfőző Mária, McKeesport, Pa. 1924—1927.
218. Serfőző Róza, McKeesport, Pa. 1924.
219. Simkó Géza, Cleveland, O. 1926-'28.
220. Simkó Gizella, Cleveland, O. 1926-'28.
221. Simkó János, Cleveland, O. 1926-'28.
222. Soós Mariska, Bridgeport, Conn. 1924—1926.
223. Soós József, Bridgeport, Conn. 1924-'26.
224. Stimec Gizella, Pocahontas, Va. 1923—1928.
225. Stimec Katalin, Pocahontas, Va. 1923—1928.
226. Stimec István, Pocahontas, Va. 1923—1928.
227. Szabó Ernő, Cleveland, O. 1927-'28.
228. Szabó János, Cleveland, O. 1927-'28.
229. Szabó Irénke, Pittsburgh, Pa. 1922-'30.
230. Szalay Ágnes, Trenton, N. J. 1923-'29.
231. Szalay József, Trenton, N. J. 1923-'29.
232. Szalóki László, Perth Amboy, N. J. 1929—1929.
233. Szakszon Elza, New York, N. Y. 1930.
234. Szakszon György, New York, 1930.
235. Szász Imre, Akron, O. 1930.
236. Szász Irma, Alliance, O. 1928.
237. Szász Mariska, Alliance, O. 1928.
238. Szász Zsuzsika, Akron, O. 1930.
239. Szinyák Aladár, West Leisenring, Pa. 1926—1927.
240. Szinyák Gizella, West Leisenring, Pa. 1926—1927.
241. Szökőcs Imre, Cleveland, O. 1923-'24.
242. Szökőcs Piroska, Cleveland, O. 1923-'24.
243. Szukich Ilona, Bethlehem, Pa. 1923-'28.
244. Szukich Imre, Betlehem, Pa. 1923-'27.
245. Szukich Lajos, Bethlehem, Pa. 1923-'28.
246. Szukich Rozika, Bethlehem, Pa. 1923—1928.
247. Suscsák Erzsébet, McKeesport, Pa. 1924—1924.
248. Suscsák József, McKeesport, Pa. 1924—1924.
249. Szüch Gábor, Pocahontas, Va. 1924-'26.
250. Takács Béla, Pittsburgh, Pa. 1926-'27.
251. Tárczy Béla, Cleveland, O. 1923-'24.
252. Tárczy Ferenc, Cleveland, O. 1923-'24.
253. Tárczy Jolán, Cleveland, O. 1923-'24.
254. Tárczy Sándor, Cleveland, O. 1923-'24.
255. Tárczy Pál, Cleveland, O. 1923-24.
256. Tinda Mózes, Weirton, W.Va. 1926-'26.
257. Tóth Béla, Pittsburgh, Pa. 1930.
258. Tóth Elemér, Cleveland, O. 1922-'22.
259. Tóth Ernő, Cleveland, O. 1922-'22.
260. Tóth P. Ernő, Pittsburgh, Pa. 1921-'24.
261. Tóth Erzsike, Tonawanda, N. Y. 1926.
262. Tóth Erzsébet, Stoyestown, Pa. 1924—1926.
263. Tóth Gizella, Jersey City, N. J. 1921-'29.
264. Tóth Ilona, Jersey City, N. J. 1921-'26.
265. Tóth Ilona, Tonawanda, N. Y. 1925-'28.
266. Tóth Ilona, Stoyestown, Pa. 1924-'25.
267. Tóth Irén, Pittsburgh, Pa. 1930.
268. Tóth József Cleveland, O. 1925-'26.
269. Tóth Juliánna, Medina, O. 1926-'28.

270. Tóth Lajos, Medina, Ohio. 1926-'30.
271. Tóth Mariska, Tonawanda, N. Y. 1925—1928.
272. Tóth Mihály, Tonawanda, N. Y. 1925—1926.
273. Tóth Róza, Jersey City, N. J. 1921-'30.
274. Tóth P. Ruth, Pittsburgh, Pa. 1921-'24.
275. Tóth Sándor, Cleveland, O. 1925-'26.
276. Tóth Sárika, Pittsburgh, Pa. 1930.
277. Uhlyák Gyula, Boardman, Pa. 1922-'23.
278. Uhlyák Jolán, Boardman, Pa. 1922-'23.
279. Uhlyák János, Boardman, Pa. 1922-'23.
280. Uhlyák Teréz, Boardman, Pa. 1922-'23.
281. Uhlyák Pál, Boardman, Pa. 1922-'23.
282. Ulaky Arthur, Daisytown, Pa. 1923-'25.
283. Urbán Ferenc, Pittsburgh, Pa. 19231'23.
284. Urbán Margit, Pittsburgh, Pa. 1923-'23.
285. Uszkay József, Trenton, N. J. 1922-'23.
286. Vadon Mariska, Elyria, O. 1926-'28.
287. Varga Ágnes, Brownsville, Pa. 1928.
288. Varga Emma, Duquesne, Pa. 1924.
289. Varga Etelka, Johnstown, Pa. 1922-'24.
290. Varga Etelka, Zelienople, Pa. 1928.
291. Varga Árpád, Zelienople, Pa. 1928.
292. Varga József, Brownsville, Pa. 1928.
293. Varga Helén, Brownsville, Pa. 1928.
294. Varga Margit, Duquesne, Pa. 1924.
295. Varga Róza, Duquesne, Pa. 1924.
296. Varga Pál, Brownsville, Pa. 1928.
297. Veréb Imre, Leechburg, Pa. 1924.
298. Vigh József, Elyria, O. 1924—1927.
299. Vigh Ilona, Elyria, O. 1924, 1925, 1929.
300. Zeher Edward, Kingston, Pa. 1923.
301. Zeher Erzsébet, Kingston, Pa. 1923-'27.
302. Zeher Etelka, Kingston, Pa. 1922-'27.
303. Zeher Izabella, Kingston, Pa. 1923-'27.
304. Zsupán József, Daisytown, Pa. 1925-'27.
305. Zsupán Jolán, Daisytown, Pa. 1925-'27.
306. Horváth Elemér, Toledo, O. 1929.
307. Horváth József, Toledo, O. 1929.
308. Horváth Albert, Toledo, O. 1929.

Ebből a névsorból első sorban is azt állapithatjuk meg, hogy az intézetbe legtöbben félárvák voltak, akiket vagy az édes anya vagy az édes apa helyzetük, családi állapotuk megváltozása után a szabályok szerint azonnal kivett. Természetes dolog, hogy a félárvákért az életben levő, munkaképes szülőnek fizetnie kellett s amint azt majd meglehet látni a pénztári állapot tárgyalásakor, volt esztendő, amikor félárvákért több volt az árvaház bevétele, mint az egyesülettől fizetett évi járulék.



KOMJÁTHY ERNŐ
árvaatya.

Azt is meg kell itt állapitanom, hogy az Intézet megnyitotta kapuit azok előtt is, akiknek az édes anyjuk hosszabb vagy rövidebb ideig beteg volt. Ezek a gyermekek is, hazamentek, amikor az édes anya jobban lett.

A gyermekek létszáma természetszerüen mindig változásnak volt alávetve. Az átlagos létszám azonban már 1923-tól kezdve 85—100-ra tehető.

Ehez a létszámhoz igyekeztünk berendezkedni s mindjárt a farmnak a megvétele után, mikor a házat kijavittattuk, a gyermekek egyrészét — a hat éven alóliakat, a főépületből ide telepitettük át s ezt a gyermek otthont előbb Kerekes Mariska ápolónő, majd az ő eltávozása után Kalassay Sárika tanitónő vezette. Igy akartuk megvetni az alapot az egyedüli helyes gondozásra — a cottage rendszerre.

Azok, akik birálni szerették az árvaházat

és egyebet se láttak benne, mint anyagot a sokszor lehetetlen kritikára, azok elfeledték azt, hogy nekünk, akiket az Isten iderendelt együtt kellett élnünk a főépületben átlag 60 gyermekkel, a kisebb épületben 25—30 gyermekkel. Azok, akik nem próbáltak ilyen munkát, azok nem tudják, hogy mit tesz ez. Azért mondtam, hogy a mi Intézetünk nem hasonlitható más régebbi amerikai Intézethez. Ott a vezető egyént lehet superintendesnek, igazgatónak nevezni, mert hiszen tényleg csak felügyel, igazgat, de bizony itt csak az árvaatya név volt a helyes, mert együtt kellett élni a gyermekeknek a legnagyobb részével.

Ez a gondozott gyermekekre föltétlenül előnyös volt, mert ha elvesztették is az édes anyát vagy az édes apát, de nem vesztették el *az otthont* s azokat az érzéseket, amelyek az otthont alkotják.

Mi az otthon?!

Az otthon nem egy butorozott szoba, nem a jó kosztolás, a kényelmes pihenő hely. Az otthon sokkal több. Lelkek összekapcsolása, egyetértése, az érzelmeknek a megértése, az élet gondjainak a megosztása, sirás a sirókkal, örvendezés az örvendőkkel: a szeretetnek a legmagasabb fokon való gyakorlása.

Ezt akartuk adni mi és a leányom is. A legszomorubb volt a dologban az, hogy nem tudták és nem tudják ma sem megérteni, hogy a leányom életének a legszebb tiz esztendejét adta oda ennek az intézetnek, hogy az a maga hivatását teljesitse. Mert, ugy-e azt mindenki beláthatja, hogy tanitónőt, vagy tanitót lehetett volna alkalmazni mást is, de senki se vállalta volna azt a munkát, amit Kalassay Sárika vállalt: kis *gyermekek anyaságát*. Bizonyságul hivhatom fel erre mindazokat, akik látó szemmel láttak, azokat, akik vele dolgoztak. Az ápolónő elment, a szakácsnék elmentek, mihelyt jobb állást találtak vagy megunták a nehéz munkát. De a leányom itt maradt, amig a gyermekek számát teljesen *le nem építették*.

Elismerem, hogy nem sikerült minden célt elérnünk, amit el akartunk érni! De hát ki mondhatja el, hogy minden célját elérte? Senki! Elég, ha az ember legalább azokat a célokat el tudja érni, amelyek fontosabbak és legközelebb esnek hozzá.

Azt pedig, hogy a főcélt elértük, bizonyitja az a sorszám, amely a gyermekekről fentebb olvasható s bizonyitják azok az eredmények, amelyek munkálkodásunk nyomán fakadtak fel.

A legfőbb cél az volt, hogy minél több gyermeknek tudjunk otthont adni. Ezt az amerikai magyarság segitségével elértük s berendeztünk egy intézetet, ahol száz árvának van helye. A legnagyobb boldogságomat ebben találtam. Száz gyermekről gondot viselni, felnevelni őket, ellátni olyan utravalóval, ami soha el nem fogy és *igy szolgálni az Intézetnek a másik nagy célját: a magyarságot.*

Intézetünknek az a nagy gondolat képezte az alapját s az adta meg az értékét és az tette kedvessé az amerikai magyarság előtt, hogy *magyar intézet.* Mindazt, amit fentebb emlitettem, az egyéni gondozást, otthont, megkaphatná a magyar árva gyermek fényesebb körülmények között, talán teljesebb mértékben, mint ebben az egészen uj, kezdetleges, lassan fejlődő intézetben: de nem kaphatna magyar nevelést és teljesen elveszne a magyarságra. Intézetünknek létjogosultságát épen az adta meg, hogy magyar volt és magyarságunk érzését akarta fentartani, belenevelni azokba az árva magyar gyermekekbe, akiket ide vezérelt az isteni gondviselés. Ennek az Intézetnek csak addig van joga a fenmaradásra, amig ezt a nagy célt tartja fundamentumának. Csak addig méltó a magyarság segitségére, amig magyar lesz.

Ez az Intézet a magyarságé. Másoktól, mint magyaroktól soha nem kértünk segitséget. Az a segitség, amit a magyarság adott mindig elég volt nem csak arra, hogy fentartsuk az Intézetet, hanem arra is, hogy fejlesszük, nagygyá tegyük. Ezt a célt nem lehet lekicsinyelni. Nagyon sokan vannak, akik meghuzták a halálharangot az amerikai magyarság élete felett. Én nem hiszem, hogy a magyarság napjai meg vannak számlálva. A magyarság még sokáig fog élni. De, ha

minden összetörik is: lesz egy hely Amerikában — ha helyesen s az alapitók szellemében fogják vezetni, az amerikai magyar református árvaház, ahol nyelvünk megmarad.

Ugy rendezkedtünk be s ugy éltünk tiz esztendőn keresztül, hogy ezt a célt megvalósitsuk. Minden nap reggel és estve magyar volt az ének, magyar az áhitat és magyar az imádság. Mindennap az angol nyelvü iskola után: magyar iskolát tartott a tanitónő, ahol megtanultak a gyermekek énekelni, dalolni és magyar meséket, történeteket olvasni.

Minden nyáron az angol nyelvü iskola befejezése után mindennapos magyar iskolát tartottunk az egész szünidő alatt, amelyre közelből és távolból elküldték egyes szülék a fiaikat és leányaikat, hogy tisztábban tudjanak beszélni magyarul. Különösen sokan jöttek olyan fiuk és leányok a nyári mindennapos iskolába, akik konfirmálásra készültek. Vajha ez a szép és jó szokás megmaradna. Sőt tovább fejlődne, ugy, hogy az Intézettel kapcsolatban volna magyar iskola nem árva gyermekek számára is.

A magyar nyelvü oktatás célját szolgálta az is, hogy Dr. Nánássy Lajos szerkesztésében az egyházak által vezetett nyári iskolák számára kiadtuk azokat a Tankönyveket, amelyeknek a használata a tanitásnak a sikerét nagyban előmozditja.

Miután ez a munkánk is sok kritikának volt kitéve, hadd álljon itt egyik nyári iskolánknak a tananyaga, amit a három tanitó: Kalassay Sárika, Tóth Béla és Tóth Rózika tanitottak be.

Tóth Rózika az óvodában a következőket tanitotta:

I. Énekek.

1. Engem szeret Jézusom.
2. Jézus szól: világits.
3. Fenn a csillagok felett.
4. Amint vagyok.
5. Kis gyenge gyermek vagyok én.
6. Fáradt vagyok lenyugszom.
7. Ne csüggedj el kicsiny sereg.
8. Mentsd meg a tévelygőt.
9. Jézus akarja, hogy fényes szép napsugár legyek.
10. Dicső király az én megváltóm.
11. Jézus Krisztus erre megy.
12. Föl-föl szent küzdelemre.
13. Hogyha lábam megbotolna.
14. Már a napnak vége.
15. A Sionban sok gyermek.
16. Már érik a buza.
17. Már megvirradt.
18. Sok picinyke vizcsepp.
19. Estve van már fáradt vagyok.
20. Aki értem megnyiltál.
21. Kezeinket összetéve.
22. Fel barátim, drága Jézus zászlója alatt.
23. Ki az, ki az, ki kopog?
24. Kövesd a Jézust!
25. Fel, mert eljön az éjjel.
26. Hinni tanits Uram.
27. Hittem benned.
28. Mondjatok akármit.
29. Isten velünk viszontlátásra.
30. Aki nem jár hitetlenek tanácsán.
31. Ez uj reggel arra serkent.
32. Óh nagy Isten esdve kérünk!

II. Dalok.

1. Nem jó erdő mellett lakni.
2. Hallod-e Pali te!
3. Csak nincs szebb, mint a huszár.
4. Szállj, szállj, szállj...
5. Ihol jön az aratás.
6. Csendes éj.
7. Zöldellik, zöldellik már a határ.
8. Megy a gőzös Kanizsára.
9. Megérett a cseszernye.
10. Vándorol a daru madár.
11. Kiviritott a rózsafa.
12. Szülőföldem szép határa.
13. Kis katona vagyok én.
14. A Tisza.
15. Vár, vár...
16. Debreczenbe kéne menni.
17. Sétálni ment a tudós.
18. Kis kertemben szép zöld buza.
19. A juhásznak jól megy dolga.
20. Kis szekeres, nagy szekeres.
21. Ugyan édes komám asszony.
22. Befordultam a konyhába.
23. Nyuszi, nyuszi nyulacskám.
24. Csipp, csipp...

25. Van nekem egy kakasom.
26. Pipi, pi, koty, koty, koty.
27. Mit főztem én találd ki.
28. Hipiháp, hipiháp.
29. Kis állat a hangya.
30. Kis tanuló az én nevem.
31. Kicsi vagyok én.
32. Megfájdult a cica lába.

III. Versek.

1. Erdőben van egy fa.
2. Édes jó Istenem.
3. Bubos tyukom.
4. Hull a hó.
5. Öröm iskolába járni.
6. Itt vagyok már valahára.
7. Van nekem egy kender magos...
8. Nekem is van egy szép bóbás.
9. Nini nézd csak a Samut.
10. Hasznos állat a tehén.
11. Jókor felkelj.
12. A lud.
13. A ló.
14. Te kis egér, mit csinálsz ott?
15. Összeteszem a két kezem.
16. Harangoznak a szivembe.
17. Szólt az Isten réges régen.
18. Óra, óra. fali óra.
19. Szól a harang a templomba.
20. Édes anyám a templomban...
21. A méhecske napestig száll.
22. Mit dalolsz te kis madár?
23. Népek őre, népek atyja.
24. Kérjed Isten segedelmét.
25. Virágos kertemben...
26. Egy, megérett a megy...

Második osztály. Tanitónő: Kalassay Sárika.

1. Irás és olvasás az összetett betükig.

2. Bibliai történetek, Ószövetségből a világ teremtésétől a tizparancsolat kiadásáig. Ujszövetségből: Jézus születése. A gyermek Jézus. Jézus megkeresztelkedése. Jézus megkisértetése. Jézus tanitványokat választ. Virágvasárnap. Nagypéntek. Husvét.

3. Zsoltárok. Hallelujah énekek, világi dalok.



TÓTH BÉLA
árvaházi tanitó három nyáron át.

Harmadik osztály. Tanitónő: Kalassay Sárika.

1. Irás, olvasás begyakorlása az összetett betükön keresztül.
2. Az "Arany ABC."
3. Bibliai történetek együtt a második osztállyal.
4. Zsoltárok, dicséretek, dalok a második osztállyal.

Negyedik osztály. Tanitó: Tóth Béla.

1. Bibliai történetek. Józsuétól a fogságból való szabadulásig.
2. Ujszövetségből. Jézus tanitásai, csodatételei. Az első pünkösd.
3. Magyarország történelme: A vezérek kora és az Árpádház.
4. Irás diktálás után és könyvből.
5. Zsoltárok, dicséretek, énekek, dalok.

Versek:

1. Pusztaszer.
2. Lobogjon a magyar zászló.

3. Bucsu.
4. Köszöntő apa nevenapjára.
5. Köszöntő anya nevenapjára.
6. Levelet ir Lidi.
7. Két testvér.
8. Ki ruházta fel a mezők liliomát.
9. Hadnagy uram.
10. Mi lesz velünk?
11. Isten háza.
12. A jószivü leány.
13. Füstbe ment terv.
14. Lehel kürtje.
15. Magyarország.

Ötödik osztály. Tanitó: Tóth Béla.

Egyháztörténet.

Az első keresztyén egyház megalakulása. Az első keresztyének élete és istentisztelete. Az első keresztyének üldöztetése. István vértanu. Pál apostol megtérése, élete és munkálkodása. A keresztyének üldöztetése a római birodalomban. A keresztyénség diadala. Nagy Konstantin. Az egyház romlása. Az egyház reformálása. Luther, Kálvin, Zwingli. A reformáció elterjedése Magyarországon. A magyar protestántizmus terjesztői, védelmezői.

Magyarország történelme.

A vegyes házból származott királyok. A Habsburgház uralkodói. Az alkotmány és vallásszabadság védelme. Bocskay, Bethlen és Rákóczy György. Rákóczy Ferenc szabadság harca, az 1848—49-iki szabadságharc. Ferenc József uralma. Magyarország a háboru után.

A történelemmel kapcsolatban: Földrajz.

Nyelvtan. Irás diktálás után. Fogalmazás. Egyszerü levelek.

Versek.

1. Szilágyi Erzsébet.
2. Szülőföldem.
3. Jobb otthon.
4. Családi kör.
5. A mi házunk.
6. Muhi puszta.
7. Mátyás király.
8. Nemzeti dal.
9. Kossuth Lajos.
10. Régi időkből.

Minden jó fa, jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt.

Nem teremhet a jó fa rossz gyümölcsöt, rossz fa nem teremhet jó gyümölcsöt.

Minden fa, amely nem terem jó gyümölcsöt, kivágattatik és tüzre vettetik.

Azért az ő gyümölcseiről ismeritek meg őket! Máté ev. 5:17—20.

DEMETER GYÓGYSZERTÁRA

S. L. DEMETER,
tulajdonos.

REXAL STORE.

2816 PEARL AVENUE,

LORAIN, O.

TELEPHONE: 7871.

Ne gyüjtsetek magatoknak kincset a földön, ahol a rozsda és moly megemészti és ahol a tolvajok kiássák és ellopják, hanem gyüjtsetek magatoknak kincset a mennyben, ahol a rozsda és a moly meg nem emészti és ahol a tolvajok ki nem ássák és el nem lopják.

Ahol van a ti kincsetek, ott van a ti szivetek!

Máté ev. 19—21.

WISSINGER

FÉRFI ÉS GYERMEKRUHA-
KERESKEDÉSE
és
CIPŐÜZLETE

2938 PEARL AVENUE,

LORAIN, OHIO.



A KONFIRMÁLTAK OSZTÁLYA 1930-BAN.

11. Magyar nyelv.
12. Magyar vagyok.
13. Hortobágy.
14. Hajdankor.
15. Zrinyi Miklós.
16. Nincsen olyan szép hazája.
17. Tied vagyok, tied hazám.
18. Szózat.
19. Hymnusz.

A zsoltárokat, dicséreteket, Hozsánna és Hallelujah énekeket a négy osztály együtt tanulta.

Zsoltárok.

I. Aki nem jár hitetlenek tanácsán.
V. Ur Isten az én imádságomban.
VI. Uram te nagy haragodban.
VIII. Óh, felséges Ur mi kegyes Istenünk.
XV. Uram, ki lészen lakója.
XVI. Tarts meg engemet óh én Istenem.
XIX. Az egek beszélik.
XXIII. Az Ur én nékem őriző pásztorom.
XXIV. Az Ur bir az egész földdel.
XXV. Szivemet hozzád emelem.
XXVI. Légy itélőm Uram.
XXVIII. Hozzád kiáltok kegyes Uram.
XXX. Dicsérlek Uram tégedet.
XXXIII. Nosza Istenfélő szent hivek.
XXXV. Perelj Uram perlőimmel.
XXXVI. A gonosztévőnek dolgán.
XXXVIII. Haragodnak nagy voltában.
XLII. Mint a szép hives patakra.
XLVI. Az Isten a mi reménységünk.
LXI. Kiáltásom haldd meg Isten!
LXV. A Sionnak hegyén Ur Isten.
LXVI. Örvendj egész föld az Istennek.
LXXVII. Az Istenhez az én szómat.
LXXXIV. Óh seregeknek Istene.
LXXXIX. Az Urnak irgalmát örökké éneklem.
XC. Te benned biztunk eleitől fogva.
XCII. Ékes dolog dicsérni.
CII. Hallgasd meg Uram kérésem.
CIII. Áldjad lelkem Uradat, Istenedet.
CIV. Áldjad lelkem az Urat és tiszteld.
CV. Adjatok hálát az Istennek.
CXIX. Az oly emberek nyilván boldogok.
CXXXIV. Urnak szolgái mindnyájan.
CXXXV. Áldjátok az Ur nevét.

CXXXVIII. Dicsér téged teljes szivem.
CL. Dicsérjétek az Urat!

Fennálló énekek.

1. Te rólad zeng dicséretünk.
2. Szent Isten noha néked.
3. Óh, mily boldog ember az.
4. Ur Jézus mily igen drága.
5. Óh Ur Isten légy közöttünk.
6. Im béjöttünk nagy örömmel.
7. Örül mi szivünk, mikor ezt halljuk.
8. Ez uj reggel arra serkent.
9. Allelujah dicsérjétek.
10. Ur Isten téged.
11. Uram a töredelmes.
12. Szükölködünk nagy mértékben.

Dicséretek.

1. Óh ártatlanság báránya.
2. Jövel Szentlélek Ur Isten.
3. Az Istennek szent angyala.
4. Krisztus Urunknak áldott születésén.
5. Adjunk hálát mindnyájan.
6. Nagy Isten téged imád.
7. Mindenható leborulva.
8. Légy csendes szivvel, békével.
9. Menyben lakó én Istenem.
10. Örök Isten merre-merre vagy?
11. Menybéli felséges Isten.
12. Magasztallak én téged.
13. Krisztus Ki vagy nap és világ.
14. Ajdunk hálát az Urnak, mert érdemli.
15. Térj magadhoz drága Sion.
16. Erős várunk nékünk az Isten.
17. Szállj le most menyből életnek kenyere.
18. Ez egyszerü vendégségben.
19. Vizsgai énekek.

Hallelujah énekek.

1. A jó pásztor.
2. Csak zengje, zengje hálát.
3. Hinni tanits Uram.
4. Kelj utra.
5. Óh Ábrahám Ura.
6. Tündököl az Ur kegyelme.
7. Hittem benned, most ime zengem.
8. Mondjatok akármit.
9. Messze napkeletről.
10. Záporként hull majd az áldás.
11. Uram segélj.
12. Mondd ott lellek a forrásnál?

Ha éhezik a te ellenséged: adj ennie!
Ha szomjuhozik: adj innia.
Ha ezt cselekszed eleven szenet gyüjtesz annak fejére.

Cselekedetek K. 12:20.

Az apostolok utasitását ne vessük meg.

DR. N. KNÜSLI PÉTER

ORVOS ÉS SEBÉSZ

Cleveland, O.

Szedjétek össze a megmaradt darabokat, hogy semmi el ne vesszen. Összeszedék azért és megtöltének tizenkét kosarat az öt árpa kenyérből való darabokkal, amelyek megmaradtak az evők után.

János ev. 6:12—13.

Ezt cselekszik azok, akik az árvaházat segitik.

DR. NOVÁK PÉTER

MAGYAR FOGORVOS

Weizer Bldg.
Cleveland, O.

Buckeye Rd. és 118-ik utca szögletén.

TELEPHONE:
WASHINGTON 6506.

Ismételve.

1. A bölcs tudását hozza.
2. A fényben uszó hegytetőt.
3. A Golgothán.
4. Ahol ott a Jézus.
5. Ameddig Jézus él.
6. Amint vagyok sok bün alatt.
7. A Szentlelket ne üzzed el.
8. Az áldott orvos közeleg.
9. Dicső király az én megváltóm.
10. Föl, föl szent küzdelemre.
11. Ha földi munka baj mind elfogyott.
12. Hallám Jézus vigasz szavad.
13. Isten velünk viszontlátásra.
14. Jézus szól: világits szép ékesen.
15. Jézus vezesd gyermeked.
16. Kicsiny Bethlehemben.
17. Lélek, akit büne bánt.
18. Mélyen meghajlok im szine előtt.
19. Mily édes a te neved Jézus.
20. Óh mi hü barát a Jézus.
21. Óh mit tehet kicsiny kéz.
22. Óh nézd ajtódnál állok itt.
23. Ott a messze földön.
24. Tudom az én megváltóm él.
25. Zengjen hála ének.
26. Az én időm, mint a szép nyár.
27. Hogyha lábam megbotolna.
28. Imádkozók imára fel.
29. Jézus Krisztus erre megy.
30. Miért késel Jézus?

Dalok.

1. Nagymajtényi sikon, letörött a zászló.
2. Kraszna-Horka büszke vára.
3. Török bársony süvegem.
4. Turul madár sebes szárnyon.
5. Magyar tavasz téged várunk.
6. Nem, nem soha.
7. Ezer esztendeje annak.
8. Árpád apánk ne féltsd ősi nemzeted.
9. Kossuth Lajos azt üzente.
10. Házunk előtt mennek el a huszárok.
11. Befordultam a konyhába.
12. Kis szekeres, nagy szekeres.
13. Virágot keresek.
14. Négy kis leány.
15. Ezt a kerek erdőt járom én.



AZ ELSŐ TÁNCOS CSOPORT.

16. Ballag már a vén diák.
17. Sétálni ment a tudós.
18. Tied vagyok tied hazám.
19. Árva vagyok nincs öröme szivemnek.
20. Párja vesztett kis gerlice.
21. Magyar helyen, magyar földön.
22. Tücsök dal.
23. Kiviritott a rózsafa.
24. Dörg az ágyu.
25. Vándorol a daru madár.
26. Fekete hegyek közt.
27. Őszi harmat után.
28. Zöldellik, zöldellik már a határ.
29. Az ég alatt a föld szinén.
30. Szülőföldem szép határa.
31. Erdők, mezők, vad ligetek.
32. Egész uton hazafelé.
33. Sárga rigó páros.
34. Hejh Budavár, budavára.
35. Fel, fel vitézek a csatára.
37. Járjatok be minden földet.
38. Leng a lobogó.
39. Üdv, áldás lengje át.
40. Szózat.
41. Hymnus.

Ez a tananyag elsősorban is azt teszi nyilvánvalóvá, hogy a tanitók nem hiába foglalkoztak a reánk bizott gyermekekkel. Tóth Béla három nyáron tanitott és mondhatom, tanult itt. Kalassay Sárika tiz esztendőn keresztül hordozta az Urnak ezt a nehéz, de gyönyörüséges igáját. Minden vágyunk, minden törekvésünk az volt, hogy annak a megbizatásnak, amelyet a magyarságtól kaptunk, minél hivebben feleljünk meg. Másodszor az lesz nyilvánvalóvá ebből a tananyagból, hogy ezzel tudtuk elérni azt, hogy minden nyáron voltak tanitványaink, akik egyenesen azért jöttek ide, hogy a magyar nyelvet megismerjék, vallásos ismereteket szerezzenek és az igy szerzett ismeretek alapján, többen megkonfirmáljanak.

A konfirmándusok tanitását addig, amig a segéd árvaatyai állás meg nem szerveztetett, magam végeztem. Később Daróczy Mátyás, Komjáthy Ernő és Dr. Nánássy Lajos.

Szünidei iskolába a következő gyermekek iratkoztak be:

1. Kerekes Irma.
2. Lengyel Annuska.
3. Lengyel L. János.
4. Lengyel Etelka.
5. Suba Ferenc.
6. Suba Erzsébet.
7. Nyilas Erzsike.
8. Kövér János.
9. Kövér Sándor.
10. Kövér Lajos
11. Gulanich Margit.
12. Gulanich Edward.
13. Klug Ernő.
14. Klug Sándor.
15. Nagy Edward.
16. Nagy László.
17. Danch Albert.
18. Romankó István.
19. Molnár Gyula.
20. Farkas Piroska.
21. Farkas Lajos.
22. Fleischer Sydney.
23. Fleischer Irvin.
24. Fleischer Oszkár.
25. Paál Viktor.
26. Paál Anna.
27. Hempl Viktor.
28. Bánóczy András.
29. Bánóczy János.
30. Ragályi Pál.
31. Szendrey Károly.
32. Tóth Ferenc.
33. Nagy Elek.
34. Csizmadia Béla.
35. Petrencs János.
36. Petrencs Gyula.
37. Bodnár János.
38. Kupecz Vilmos.
39. Kupec Irma.
40. Thuránszky Albert.
41. Thuránszky Zoltán.
42. Bagu Ida.
43. Antal Margit.
44. Hámborszky Jenő.
45. Hámborszky Richard.
46. Murányi János.
47. Patányi Anna.
48. Patányi Irén.
49. Deák Dorottya.
50. Deák Irénke.
51. Schweitzer Sámuel.
52. Eszlári Gizella.
53. Eszlári Ilonka.
54. Hanka Erzsike.
55. Kovács Andor.
56. Stark Tivadar.
57. Stark Viktor.
58. Vadas Jolánka.
59. Vadas János.
60. Jobbágy Mariska.
61. Oláh Alfréd.
62. Nagy Jolán.
63. Kish Etel.
64. Béki János.
65. Csörgő Béla.
66. Eszterhay Klára.
67. Türk Edith.
68. Türk Edward.
69. Smauzer György.
70. Smauzer István.
71. Székely Mariska.
72. Varga Irénke.
73 Varga Jolánka.
74. Garay László.
75. Garay Erzsike.
76. Rácz Helén.
77. Rácz Zsiga.
78. Rácz József.
79. Rácz János.
80. Kiss Emil.
81. Bohus Béla.
82. Balogh Szeréna.
83. Barna Géza.
84. Magdits István.
85. Bányai István.
86. Csender András.
87. Bosnyák István.
88. Held Ferenc.
89. Smith János.
90. Szigeti Oszkár.
91. Mártha Erzsike.
92. Végh György.
93. Bartók Pál.
94. Szeghy B. János.
95. Krisik Alajos.
96. Hegedüs Erzsike.
97. Marussy Károly.
98. Dagonya Erzsike.
99. Eger Sándor.
100. Eger Gizella.
101. Eger László.
102. Bacskay Irénke.
103. Tóbiás Erzsike.
104. Herickes József.
105. Dobay Géza.
106. Dobay Gyula.
107. Sebestyén Olga.
108. Bors Emil.
109. Lázár Gyula.
110. Zákány Erzsike.

Ezeknek a gyermekeknek az Árvaházban való rövidebb vagy hosszabb ideig való tartózkodása nagy jelentőségü dolog volt. A gyermekeknek a szülei, barátai többször meglátogatták az intézetet s igy annak szószólóivá lettek kint a mindennapi életben is, a maguk kis körében. Bizonyos, hogy ezek a gyermekek soha sem fogják elfelejteni az árvaházat és annak felnövekedett korukban is pártfogói s ha kell védelmezői lesznek.

Amerikában élvén nemcsak a magyarnyelvü tanitásra kellett gondolnunk, hanem arra is, hogy gyermekeink a törvények szerint, az *angol iskolát is szorgalmasan látogassák*. Aki esetleg abban a véleményben van, hogy ez nem volt probléma, nagyon téved. Mindjárt 1921 szeptemberben, az iskolai évnek a kezdetén nagy megdöbbenéssel kellett tapasztalnunk azt, hogy a mi gyermekeink nem mehetnek a városi iskolába, csak akkor, ha értük a kiszabott tandijat hónapról-hónapra megfizetjük. Intézetünk nem a város határain belől van, hanem az ugynevezett townshipban s igy a gyermekeket egy kis, két szobás iskolába, a Myers Schoolba kellett küldenünk. Ez az iskola két mértföldnyi távolságra van az Intézettől s ezt az utat kell megtenniök a gyermekeknek akármilyen is az idő. Még itt is fenyegetett bennünket az a veszedelem, hogy azokért a gyermekekért, akik nem Pennsylvania államból valók, tandijat fizessünk. Ám az iskolai hatóságnak a jóakarata ettől a tehertől megszabaditotta intézetünket. Az iskolai törvény ugyanis az, hogy minden esztendőben be kell jelentenie a vezetőségnek, hogy melyik gyermek honnan való. A pennsylvaniai gyermekekért az az iskolai hatóság, amelynek a területéről a gyermek bent van az intézetben, a helyi iskolai hatóságnak megfizeti a tandijat. Más államokból jött gyermekekért semmi körülmények között nem lehet megkapni a tanitás költségeit.

Ezekre nem gondoltunk. Azt hittük, hogy csak annyit kell tennünk, mint a városban, hogy a gyermekeket el kell küldeni az iskolába. Mikor azonban benne voltunk a dologban, igyekeztünk arra, hogy ezt a nagyon nehéz kérdést valamiképen megoldjuk.

Borsos István Egyesületünknek és igy Árvaházunknak is ellenőre, kinek az amerikai magyar nevelésügy nagyon sokat köszönhet, már 1922-ben ezt jelenti a Vezértestület gyülésére: "Árvaházunkban levő gyermekeink állami iskoláztatási kérdése a fennálló mostoha viszonyok miatt igy soká nem maradhat. Hat, hét éves gyermekek két és félmértföldnyi utat ősszel sárban, télben hóban nem tehetnek meg. Még a nagyobbak is a hülés ezer veszélyének vannak kitéve a farmi iskolába vezető uton. Épen azért tisztelettel inditványozom, keressünk és találjunk módot gyermekeink iskoláztatásának a megoldására."

Ennek az inditványnak a kapcsán gondolt a vezértestület arra, hogy az Árvaház területén egy modern iskolai épületet emel s megkeresi az iskolai hatóságot és megkéri, hogy az épület használata ellenében fizesse a tanitókat és adja az iskolai felszerelést. A fütést és világitást is mi adtuk volna. Harrisburgban, a közoktatási minisztériumban, örömmel fogadták ezt a tervet, ám a helybeli iskolai hatóság, dacára annak, hogy ennek a tervnek a megvalósitásával csak nyert volna, a Myers Schoolt nem akarta feladni, holott a North Ligonierban lakó gyermekeknek és annak a pár gyermeknek, akik a farmokról jártak be az iskolába, sokkal alkalmasabb hely lett volna a mi általunk tervezett iskola.

Sajos ez a kérdés még ma is ebben a stádiumban van.

Gyermekeink az angol nyelvü iskolában is megállották a helyüket. Tiz év alatt a township összes gyermekei között ketten voltak elsők a High Schoolba menésre feljogositó vizsgálaton. Ezeket a gyermekeket természetesen High Schoolba küldtük és ennek elvégvégzése után, mert az elsőséget ottan is megtartották, tovább iskoláztattuk. Van, aki közülök már magyar mezőkön végez nevelési munkát. Nagy megnyugvással kell megállapitanom, hogy gyermekeink közül mindazok, akik megérdemlik, magasabb kiképeztetetést is szerezhetnek. Föltétlenül szükség van arra, hogy ezt a véleményt megtartsa a Vezértestület mindig, amig lesznek olyan gyermekek, akik méltók arra, hogy ilyen segitséget nyerjenek.

Az egészen természetes, hogy kezdettől

fogva gondoltunk arra, hogy minden életnek és minden élet tevékenységének a végső célját: Istennek az országát és annak épitését ne tévesszük el szemeink elől. Sőt, teljesen tisztába voltunk azzal, hogy minden más cél, minden munka ennek az egy célnak a szolgálatában áll. Minden munkálkodásunknak a gyupontjában mindig ez a gondolat állott. Ha nem gondolunk Istennek országára: szivünk nem indul fel a jótékonyságnak a gyakorlására. Ha valóban javát akarjuk a szülőhazának: Isten országának a nagy gondolatában kell az azt megillető helyet megtalálnunk. Minden bajnak, zavarnak, felfordulásnak, ami a világban van, egyenesen az az oka, hogy a bölcsek, a hatalmasok, akiknek kezében van a világ sorsának az igazgatása, egyedül arra nem gondolnak, hogy minő viszonyban álljanak a fejedelmek, országkormányzók népek és országok az Isten országának a nagy gondolatával.

Mi mindig arra törekedtünk, hogy az Intézetnek minden egyes lakója, gondozottja érezze, hogy tagja Isten országának. Ezért minden reggel és minden este megtartottuk az áhitatokat, amelyek eszköz gyanánt szolgáltak arra, hogy mindenki megérezze azokat a gondolatokat, amelyek minket az Intézetnek a vezetésében lelkesitenek. Sajnos, hogy a tizedik évben már ez ellen is kifogásokat támasztottak egyesek!

Vasárnap reggel kilenc esztendőn keresztül a ligonieri presbyteránus egyház vasárnapi iskolájába jártak gyermekeink s aztán minden vasárnap reggel a nagyteremben tartottunk rendes istentiszteleteket. Vasárnap este pedig a magyar vasárnapi iskolát tartottuk meg.

A lelkünkben azonban mindig élt az a gondolat, hogyha azt akarjuk, hogy gyermekeink rendes, vallásos életet éljenek, meg kell épitenünk az árvaházi templomot. Szilárd meggyőződésünk az, hogy a templomot nem lehet kivülről megszeretni. A templomba be kell

Ne féltsétek a Krisztust senkitől,
Sok hühós ellenségitől.
Akárhogy zug a vihar a sötétben:
Fölkél a nap a maga idejében.
Ne féltsétek a Krisztust senkitől!

Örökké való itt a szeretet,
Akárhogy gyülölködjetek.
— A háboruság, bosszuság elülnek,
Csak a szeretet marad egyedül meg . . .
Ne féltsétek a Krisztust senkitől.

AZ ELSŐ MAGYAR PRESBYTERIÁNUS EGYHÁZ

CLEVELAND, OHIO.

A Buckeye Road és a 126-ik ucca szögletén.

Hivogatja az egyházi életen kivül állókat Krisztus megismerésére és követésére!



AZ ÁRVAHÁZ IGAZGATÓSÁGA 1928-BAN.

menni, ha azt akarom, hogy a templomnak hatása legyen az életemre.

Végre Isten megsegitett arra is, hogy ezt a feladatot is megoldattam, ezt a célt is elértem. Az Intézet megalapitástól kezdve, eltekintve a farmnak a megvásárlásától, még soha nem tettünk olyan nagy lépést a fejlődésnek az utján, mint 1928-ban, amikor azonkivül, hogy négy házat vásároltunk, felépithettük templomunkat, két tanteremmel kapcsolatban. Magának a templomnak és az iskolának a felépitése és berendezése hatezer dollárba került, de nemcsak anyagi értéke nagyobb, hanem erkölcsi értéke tulajdonképen fel sem becsülhető. Istenházának a szeretetére fogja ez a templom nevelni a reánk bizott gyermekeket. A két tanterem pedig pótolja azt a hiányt, amire Pennsylvania állam Welfare Departmentje már többször nyomatékosan mutatott reá.

A templom felépitésére az első lépés volt az, hogy a város határában volt egy régi református templom. Ennek a gyülekezetnek, amely ezt a templomot felépitette és fenntartotta, már csak három tagja élt a farmokon s a templom ott állott elhagyatva, senkitől nem gondozva, kitéve az idők viharának és a mulás vasfogának. Ez a három református testvér nekünk ajánlotta fel a templomot s miután az ajándékozást a Westmoreland Classis is megerősitetette, az épületet lebontattuk és hazaszállittattuk s az uj templomban a nyert épületanyagot felhasználtuk s a butorzatot átfestve, megujitva, templomunkban helyeztük el. Igy az árvaházi templom történelmi emlékeket is tartalmaz!

Az uj templomot és iskolát 1928-ban hálaadás napján, Horváth Sámuel, Varga Lajos, Kovács Andor, Krivulka Károly és Dienes Barna lelkészek közremüködésével, szép közönség jelenlétében tartottuk meg.

A templom alapkövébe a következő okmányt helyeztük el:

KEGYELEM ÉS BÉKESSÉG AZ OLVASÓNAK!

Az Amerikai Magyar Református Egyesület, amely 1896 julius 4-én alakult Trentonban, New Jersey Államnak a fővárosában, müködésének a tizedik évfordulóján, 1906 október havában tartott gyülésén kimondotta egy árvaháznak a megalapitását.

Tizenöt esztendőn keresztül részint azok

miatt a harcok miatt, amelyek a mi népünk között az egyházi hovatartozandóságnak a kérdése miatt dultak, részben pedig a közbejött nagy világégés miatt: az eszmét nem lehetett megvalósitani.

De, ami késik: nem mulik! Az eszmének a megvalósitása akkor vált lehetségessé, amikor a Buffalóban tartott nagygyülésen az Egyesület elhatározta, hogy minden tag minden hónapban öt centet fizessen az árvaházi alapra. Ez a határozat és ennek a végrehajtása tette lehetővé azt, hogy 1920-nak a végén már utánna lehetett nézni annak, hogy egy alkalmas helyet keressünk, ahol az Árvaház megkezdhesse müködését.

Ezt a helyet maga Isten mutatta meg Ligonierban. Nem véletlenségből vagyunk itt, hanem Istennek akaratából.

1920 december havában néztük meg Kövér Sándor egyesületi elnökkel ezt a helyet, ahol most vagyunk s miután a nagy épületet alkalmasnak találtuk egy ilyen Intézetnek a céljaira, az ügyet az első magyar református Kongresszus elébe terjesztettük. Ez a kongresszus Pittsburghban 1921 január havában tartatott meg. Ez a kongresszus egy bizottságot küldött ki a birtok és a ház megtekintésére s miután ez a bizottság egyhangulag döntött, hogy az alkalmas helyet meg kell vásárolni, 1921 február havában a Református Egyesületnek a vezértestülete kimondotta a nagy háznak, két akernyi területnek és némi berendezésnek a megvásárlását 28 ezer 750 dollár értékben.

Az Árvaház megvétele után az amerikai magyarság felekezeti különbség nélkül odaállott az Intézet mellé, ugy hogy az Árvaházat még ebben az esztendőben julius negyedikén, az eszmének a kimondása után tizenöt esztendő mulva és az Egyesület megalapitásának a 25-ik évfordulója alkalmából megnyithattuk és átadhattuk magasztos hivatásának.

A fokozatosan növekedő szükség s az Intézet fenntartásának a megkönnyebbitése inditotta a Református Egyesület vezetőségét és közgyüléseit arra, hogy folytonosan terjeszkedjék és épitkezzék.

1923-ban a nagygyülés kimondotta a szomszédos 98 akernyi földbirtoknak a megvásárlását 25 ezer dollárért. Azóta a különböző épitkezések, javitások következtében ez az érték nagyon megnövekedett.

1927-ben a nagygyülés ismét nagy szeretettel foglalkozott az Árvaház ügyeivel s megengedte, hogy azokat a házhelyeket, amelyek még az Árvaház környékén voltak s azokat a házakat, amelyek tulajdonképen beleesnek az árvaházi birtoktestbe: az árvaház intéző-bizottsága megvásárolhassa. 1928 január havában tartott vezértestületi gyülés még tovább ment. Átvette az árvaházi tartozást s igy a leszállitott kamatlábból származó megtakaritás következtében, komolyan foglalkozhattunk az árvaházi templom felépitésének a gondolatával.

Ezt a gondolatot tulajdonképen egy elárvult, feloszlott amerikai református gyülekezetnek az adománya támasztotta fel. Ligonierben valamikor szép amerikai református gyülekezet volt. Az őslakók között sokan voltak németek s ezek kint a városon kivül, szép erdőségben épitettek maguknak templomot. Miután a gyülekezet tagjai később a városba költöztek, vagy más vidékre mentek el, a templom ott állott az erdőben viharverten, elhagyottan. A gyülekezetnek életben lévő három tagja arra gondolt, hogy ezt a templomot átadja az Árvaháznak. Miután ezt a gondolatot tett követte s az adomány levelet a Westmoreland Classis is megerősitette, a régi templomot lebontottuk és ide ez Árvaház területére hordtuk át.

Sokféle tervvel foglalkoztunk, hogy a templomot hova és miként épitsük meg. Végre is azt a tervet választottuk, amelynek eredményeképen itt áll szép templomunk és két megfelelő iskolatermünk. Ez a terv volt a legmegfelelőbb és leggazdaságosabb. A régi épületnek az anyagát felhasználtuk s miután az épitkezést házilag végeztük, nagyon jutányosan fejeztük be épitkezésünket.

Az épitkezés költségei a következők voltak:

1. Anyagért	2903.84
2. Az ácsoknak	894.65
3. Plumber és villanyszerelés	742.83
4. Kőmives munka	42.00
5. Festés	301.66

6. Plasterozás 489.00
7. Ablakok 330.00

Összesen 5703.98

Ha ehez hozzávesszük még a kárpetnek az árát és egyebeket, ugy nyugodtan mondhatjuk, hogy az egész épitkezés és felszerelés hatezer dollárba került. Isten segedelmével kezdtük és az Ő segitségével végeztük be azt a nagy munkát is. Ő állott mellettünk és küldött nekünk segitő társakat. Ő adott nekünk szerető sziveket, akik lehetővé tették ennek a nagy célnak a megvalósitását.

Segitő társaim közül első helyen *Szopó Józsefet* kell felemlitenem. Ő ügyelt fel a munkára és maga is odaadással és hüséggel dolgozott. Munkája mellett azzal is segitett, hogy azt a három ezer dollárt, amelyet az intéző-bizottság az őholtig való eltartása fejében megállapitott, egy összegben befizette s igy lehetővé tette, hogy az épitkezésnek a pénzügyi nehézségeit is a legkönnyebben megoldhattuk.

Az ablakokat és felszerelési tárgyakat a következő testvérek és egyletek voltak szivesek adományozni.

1. A Pittsburghi és Vidéki Magyar Református Segélyző és Egyházi Egylet egy nagy ablakot.
2. A Bridgeporti Első Magyar Ref. Egyház Nőegylete egy nagy ablakot.
3. A McKeesporti Egyház és Egyletei egy ablakot.
4. A Youngstowni Lórántffy Zsuzsánna Egylet egy ablakot.
5. Az Elyriai Nőegylet egy ablakot.
6. Kövér Sándor és családja egy ablakot.
7. Janiga József és neje Alfréd fioknak az emlékére egy ablakot.
8. Benkő Ferenc és neje egy ablakot.
9. Szopó József egy ablakot.

A kathedra az elyriai Kálvin János Egylet ajándéka.

A papszéket özv. Horváth Sándorné adományozta.

Nincs szomorubb látvány
Egy szótalan árva
Halovány gyermeknél.
Szánandóbb az minden
Egyéb szegénynél.

Nincs, aki ölelje,
Mosolyra viditsa —
Halovány orcáját.
Csókkal fölszáritsa
Könnyes szemmpilláját.

Sohse melegedhet
Széles e világnak
Legszentebb tüzénél:
A szülei szivnek
Édes melegénél.

— Óh, ha árvát láttok,
Ha királyfi is az:
Szegény mégis árva . . .
Szánó, mély részvéttel
Tekintsetek rája.

Segitsük azokat, akik mosolyra viditják az árvák halovány orcáját!

TELEPHONE: 0593.

LUKÁCS ISTVÁN ÉS FIA

BALZSAMOZÓ ÉS TEMETÉSRENDEZŐ.

KÁPOLNA 2728 WOODHILL ROAD, CLEVELAND, OHIO.

Másik iroda: East 116-ik Street. — Itt a telephone: 7524 Cedar.

BETEGSZÁLLITÁS A KÓRHÁZBA ÉJJEL ÉS NAPPAL CSUPÁN 3 DOLLÁR.

Az Urasztalát Tóth Lajos daytoni egyháztag csinálta.

A gyönyörüséges urasztali és szószék teritőt özv. Szalay Józsefné adományozta. Az urasztali fehérteritőket pedig Kalassay Sárika. A lámpákat a Vintondalei és Windberi Nőegyletek adományozták. A templom padokra is történtek adományok:

1. Mészáros Ferencné Kalassay Etelka $25.00.
2. Fekésházy Béla és családja $25.00.
3. Tóth Mihály Ligoneir, Pa. $25.00.
4. Molnár Pál és neje Kalassay Vilma $25.00.
5. Özv. Kusztos Árpádné, Ligonier, Pa. $25.00.
7. Kováchy M. György és családja, Cleveland $25.00.

A templomépitési alapra, amióta a templomépités gondolatával foglalkozunk, összegyült 2067 dollár. Igy négyezer dollárral tartozik a templomalap a fenntártási alapnak.

Ez a befektetés azonban a legjobb, amit valaha csináltunk. Itt érezzük a legjobban, hogy nem csak kenyérrel él az ember, hanem az Istennek minden igéjével is.

Gyermekeinket itt tápláljuk a mennyei kenyérrel!

Gyermekeinket mi nem akarjuk lelki fegyverek nélkül kiengedni a mindennapi életbe!

Körül akarjuk övezni derekainkat igazlelküséggel!

Fel akarjuk őket öltöztetni az igazságnak a mellvasába!

Lábaikat fel akarjuk saruzni a békességnek az evangyéliumával!

Fel akarjuk velök vétetni a hitnek a paizsát és az idvességnek a sisakját!

Igy akarjuk nekik odaadni azokat a kincseket, amelyeket a rozsda és a moly meg nem emésztenek, a lopók ki nem ásnak és el nem lopnak!

Ezért a legjobb befektetés ez a templom és a két iskolahelyiség.

Végül nem csak magyar, angol nyelvtudást és vallásosságot akartam becsepegtetni gyermekeinknek a lelkébe, hanem *kézügyességet is,* hogy becsületesen megkereshessék kenyerüket s be tudják tölteni polgári kötelességeiket. Davis szenátor, aki a Moosehartnak a megalapitója irta egyszer, hogy "korán beláttam annak fontosságát, hogy minden fiut és minden leányt gyakorlati uton tanitsunk valamely mesterségre. Az élet a legjobb esetben is bizonytalan. A legelővigyázatosabb ember, hibáján kivül elveszitheti mindenét s gyermekei kényszerülhetnek arra, hogy maguk taposssák az életben az utat. De, ha az, aki elveszíti pénzét, belefoghat valamely mesterségbe vagy foglalkozásba, mindig megtarthatja önbecsülését és tisztességgel és méltósággal eltarthatja önmagát. Ezért adunk mi Mooseharton családunk minden gyermekének gyakorlati mesterségi ismereteket. A mesterség mindig olyan, ami az illető hajlamainak vagy képességeinek megfelel.

Ez azonban még nem minden. Ezer akeres farmunkon dolgoznak, élvezik a friss levegőt. Testedző sportokat folytatnak. Zenére és az élet finomabb oldalaira is megtanitjuk tanitványainkat. Sokan közülök megtanulnak valamilyen hangszeren játszani és örömet és inspirációt találnak benne. Zenekaraink felébresztik bennük a vetélkedést, ami a legjobb sarkaló az ilyen dolgoknak a terén."

Ezeket olvastam Davis szenátornak egy cikkéből, amelynek a cime:

Ahol meleg otthont talál minden elárvult gyermek. A mi viszonyaink között ebben a tekintetben nem sokat lehetett cselekednünk. A leányok megtanultak varrni, horgolni, kézi munkázni, házi munkát végezni, de a fiukkal nem sokra tudtunk menni s velök tulajdonképen egész 1929-ig nem is tudtunk mihez kezdeni. Mesterséget csak tanult emberektől lehet tanulni.

1929 végén, amikor alkalmunk nyilott rá, legalább részben igyekeztünk arra, hogy a fiuk kézimunkára való tanitását is megkezdjük. Ekkor alkalmazta Intézetünk Nánássy Kálmánt, aki hazulról képzett asztalos volt, hogy a nagyobb fiuknak a felügyelője legyen és tanitsa őket az asztalos mesterségre. Kisérletünk azonban nem vált be. Különösen azért nem, mert nem tartottuk szem előtt az egyéniséget. Azért azt hiszem, hogy ezt a

kérdést jövőben csak ugy lehet sikeresen megoldani, ha ezt a szempontot nem tévesztik el a vezetők szemük elől.

Több mesterség megtanitására kell berendezkedni.

És ez a gondolat lebegett a szemünk előtt, amikor azokat a házakat megvásároltuk, amelyeknek most az eladásáról beszélnek. Ezekre a házakra az intézet növendékeinek és a Református Egyesületnek szüksége van. Ezekben a házakban be lehet rendezni azokat a mühelyeket, amelyekben a gyermekek különböző mesterségeket megtanulhatnak.

Egy nyomdát, asztalos üzetet, könyvkötészetet, szabóságot, cipőjavitásra alkalmas helyiséget. Nincsen arra szükség, hogy mindenik szakmánál teljes időre alkalmazzunk mestereket, hanem ugy képzelem ezt a kérdést megoldhatónak, hogy ugynevezett óraadók járjanak be, akik megtanithatják a fiukat azokra a mesterségekre, amelyekre hajlamuk van.

A másik mód az volna, hogy a fiuk járjanak ki a városba az illető mesterekhéz. Ennek az a hátránya van, hogy igy nem igen lehetne ellenőrizni sem a fiukat, sem a mestereket.

A kérdés mindenesetre olyan fontos, hogy ezzel a vezetőknek a viszonyok jobbra fordultával mindenesetre foglalkozniok kell. Ennek a kérdésnek a helyes megoldása a legnagyobb értéket fogja képezni a fenntartó Református Egyesületre. Ezek a gyermekek lesznek az igazi zászlóvivői annak a propagandának, amelyre most az Egyesületnek a legnagyobb szüksége van!

Tiz esztendő, aránylag kevés idő arra, hogy minden gondolatot megtudjunk valósitani. De elegendő volt arra, hogy az alapokat lerakjuk s most az épitőknek kell előre haladni, hogy ne csak megtartsák, ami meg van, hanem épitsék a falakat, hogy az megálljon erősen minden vihar között!

Legyen szabad megemitenem, hogy az épitést csak akkor lehet sikeresen folytatni, ha mindenki, aki épit vagy épitésbe beleszólása van, tudja azt, hogy minden a gondozottakért, az árvákért történik. Minden munka nekik szolgál, minden törekvés az ő érdeküket szolgálja, minden imádság értök száll az ég felé, fölfelé!

Ehez a szolgálat lelkének a mélysége és magassága szükséges!

Azok, akik a szolgálat lelkének ezt az ajándékát nem kapták meg a lélek által: ilyen szolgálatot nem is végezhetnek. A munka teher lesz: és nem gyönyörüség. A szolgálatnak ezt a lelkét csak azok tudják megérteni, akik folytonosan szemük előtt tartják Jézusnak a példáját, aki nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem Ő szolgált másoknak! "Aki közöttetek nagy akar lenni: legyen a ti szolgátok és aki közöttetek első akar lenni: legyen a ti szolgátok, mert az embernek fia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy Ő szolgáljon és odaadja az ő életét sokakért váltságul."

"Önmagát megüresité, szolgai formát vevén föl, emberekhez hasonlóvá levén. És mikor olyan állapotban találtatott, mint ember, megalázta magát, engedelmes levén halálig, még pedig a keresztfának halálig!"

Mindnyájunknak, akik tudjuk, hogy ez az Intézet a hitünknek bizonyos megmutatója soha nem szabad elfeledkeznünk erről a szép dicséretről:

"Adjad e végre a te kegyelmedet,
Hogy illendően szolgáljunk tégedet!
Tetszésed szerint éltünket rendeljük,
Amit Te szeretsz, mi is azt kedveljük,
Hogy, ahol Te vagy, mi Urunk az égbe:
Mi is ott legyünk veled dicsőségbe!"

A JÓ EMBER JÓ AKARATOT NYER AZ URTÓL!

Példabeszédek 12:1.

WALLISH LAJOS,

Passaic,

New Jersey.



Joppéban vala egy nőtanitvány névszerint, Thábita. Ez gazdag vala jócselekedetekben és alamizsnákban, amelyeket osztogatott.

Lőn pedig, hogy azokban a napokban meghalt és kiterittetett a felső teremben.

A tanitványok ekkor elhivatták Pétert, aki Liddában tartózkodott.

Pétert, amint odaért, felvitték a felső terembe és elébe állának az özvegy asszonyok és sirva mutogatták a ruhákat és öltözeteket, amelyeket Thábita csinált.

Péter pedig mindenkit kiküldvén, térdre esve imádkozék és a holt testhez fordulván monda: Thábita kelj fel!

Az pedig felnyitá szemeit és meglátván Pétert, felült. ..Péter pedig kezét nyujtván neki, felemelte őt és beszólitván a szenteket és özvegy asszonyokat, megmutatta nekik, hogy Thábita él!

Cselekedetek könyve 9:36—42.

A PASSAICI LORÁNTFFY ZSUZSÁNNA TEMPLOM SEGÉLYZŐ NŐEGYLET ISTENNEK GAZDAG ÁLDÁSÁT KIVÁNJA A MAGYAR REFORMÁTUSSÁG SZERETET MUNKÁJÁRA.



AZ AGGMENHÁZ FŐÉPÜLETE.

AGG FÉRFIAK ÉS AGGNŐK ÜLNEK MAJD JERUZSÁLEM UCCÁIN ÉS KINEK-KINEK PÁLCA LESZ KEZÉBEN A NAPOK SOKASÁGA SZERINT.

Zakariás 8:14.

Tudom, az én megváltóm él,
Hajléka készen vár reám.
Már int felém és koronát
Igér a földi harc után.
Bár a világ gunyol, nevet,
A honvágy tölti lelkemet,
De nem sokára hiv az Ur:
Jöjj haza, jövel gyermekem!
Kitárt karjával vár az Ur:
Jövel nyugodj a keblemen!

Jézus nevében bizom én,
Ő törlé el sok bünömet,
Jézus ajkáról hallom én:
Jöjj haza, jöjj vár a Mestered!

Tudom, hamar jő Mesterem
Az óra fut, a nap közel.
Előtte állok csak hamar
Édes Jézus jövel, jövel!

ELHUNYT KEDVESEIMNEK,

ELSŐ FÉRJEMNEK OLÁH MIHÁLYNAK,
FIAMNAK OLÁH ALFRÉDNAK,
LEÁNYOMNAK ERZSÉBET, GRACENAK,
MRS. HARPER P. FOREPAUGNAK EMLÉKÉRE.

JANIGA JÓZSEFNÉ ÉS FÉRJE

JANIGA JÓZSEF ÉS CSALÁDJA,

LIGONIER, PA.

AZ AGGMENHÁZ.

Az amerikai magyar jótékonysági egyesületek szinte kezdetben gondolkoztak arról, hogy elaggott tagjaikról valamiképen gondot viseljenek. A Magyar Betegsegélyző Egyletek Szövetkezete, azt hiszem, hogy már 1898-ban alapszabályba foglalta, hogy az ugynevezett *rokkant alapra*, minden egyes tag havonként valami csekély összeget fizessen. Az Amerikai Magyar Református Egyesület pedig 1902-ben New Yorkban tartott gyülésén határozta el, hogy a rokkant alapra havonként három centet fizessen minden egyes tag. Hogy a Verhovay Egylet és a Rákóczi Egylet hozott-e határozatot ebben az ügyben, nem tudom, de azt hiszem, hogy ezek az egyletek nem foglalkoztak ezzel a kérdéssel.

Azzal, hogy az embereknek meg kell öregedniök, mindenki tisztába van. Arra is fel kellett készülni, hogy azok az egyleti tagok, akik a kibontott zászlók alá sorakoztak, különösen munkaviszonyaik miatt, nagyon könnyen kerülhettek rokkant állapotba s igy sokszor megtörténhetett az, hogy nem voltak képesek az elég csekély tagsági dijaikat és a haláleseti kivetéseket megfizetni s igy szerzett jogaiktól elestek.

Sajnos, hogy a megöregedés és rokkantság, munkaképtelenség kérdését nem voltunk képesek olyan módon megoldani, ami megfelelt volna egy olyan alapnak, amelyre az aggkori segélyezést vagy ellátást teljesen megnyugtatólag lehetett volne felépiteni. Csonkulási segélyekkel és félsegélyekkel igyekeztünk a rokkantság kérdését enyhiteni, de egészen bizonyos az, hogy ez nem volt megoldás.

Nagyon szép intézkedése volt pl. a Református Egyesületnek az, hogy az olyan tag, aki az osztály orvosának bizonyitványával igazolja, hogy egész életére kihatólag munkaképtelenné lett, osztályának ajánlata alapján, a haláleseti segélynek felét megkapja s ha továbbra is tagja marad az Egyesületnek, halála esetén örökösei a haláleseti segélynek a másik felét is megkapják.

Félsegélyre a rokkantak voltak jogosultak, amint az a félsegélyre való jogosultság eseteiből önként következik. Ugyanis az Egyesület régi alapszabályai megállapitották, hogy félsegélyt csak azok kaphatnak, akik elvesztették:

a) Két kezüket. b) Két lábukat. c) Egy kezüket és egy lábukat. d) Akik megvakultak. e) Akiket egész életre kiható szélhüdés ért. f) Akik gyógyithatatlan elmezavarban szenvedtek. g) Azok, akik idült tüdővészben voltak betegek. h) A rákbetegségben szenvedők és i) a végképen elgyengültek.

Azok között a viszonyok között, amikor ezeket a szabályokat hoztuk, volt ezeknek a gyakorlatában valami megnyugtató. Hiszen, akik igy akár egyik vagy másik bajra félsegélyt kaptak, nagyon sokszor hazamentek és igy odahaza szeretteik, rokonaik körében csendesen eléldegéltek. Ám ez az intézkedés az elöregedett tagok gondozásának csak megkerülése és nem megoldása volt. Mikor pedig az 1927-ik esztendei nagygyülés a félsegélyezést egészen eltörölte, a rokkant segélyezést teljesen beszüntette: tulajdonképen semmit sem tett arra, hogy elöregedett, munkaképtelenné vált tagjairól kellőképen gondot viseljen.

Én már jóval előbb, mint ez megtörtént volna, sürgettem, hogy *az Árvaházzal kapcsolatban, de ettől teljesen függetlenül* alapitsuk meg az Aggmenházat is. A megváltozott idők parancsoló szükség gyanánt állitották előnkben ezt a kérdést megoldandó probléma gyanánt. Testvéreink között mindig többen és többen lesznek olyanok, akik rá lesznek utalva arra, hogy az aggmenházba kerüljenek gondozás alá. Ez volt az oka annak, hogy már 1923-ban sürgettem, hogy az aggmenház alapja javára az Egyesületnek minden egyes tagja havonként öt centet fizessen be. Ez volt az oka, hogy néhány idősebb magyar embert s ezek között egyesületi alapitó tagokat is felvettünk az intézet kötelékébe azzal a gondolattal, hogy a mi nem sikerült

1923-ban, sikerülni fog 1927-ben. Szép, alkalmas helyen, igaz, hogy távol az Árvaháztól 173 akeres farmot béreltem ki, hogy idetelepitvén a bentlevő elöregedett testvéreket, módot adjunk az Egyesület nagygyülésének arra, hogy ezzel a kérdéssel egész komolyan foglalkozzék. Ám 1927-ben sem voltam ennek a kérdésnek a megoldásával szerencsésebb. A farmot, ami teljesen alkalmas lett volna arra, hogy ott az aggmenházat berendezzük, nem vásárolta meg az Egyesület s ezt a nagy kérdést továbbra is meghagyta kisérleti állapotában.

Egy pár idősebb asszonyt, öreg testvért igy is vettünk fel, de nagyon hamar eljutottunk arra a tapasztalatra, hogy az öregeket és gyermekeket *együtt kezelni nem lehet és nem is szabad.* Az öreg embereknek a táplálkozása, élete, gondolkozás módja, világfelfogása egészen más, mint a gyermekeké és serdülő ifjaké. A gyermekek nem értik meg az öregeket és az öregek még kevésbbé értik meg a fiatalokat. Szilárd meggyőződésem, hogy az *árvaháznak* és az *aggmenháznak* egymástól teljesen külön és ha csak lehetséges távol kell lennie, mert különben hivatását sem az egyik, sem a másik nem tudja zavartalanul teljesiteni. Az együttélésben, a dolog természeténél fogva előfordulhatnak olyan események, amelyek vagy az aggok, vagy a gyermekek életére hatnak zavarólag. Az aggok zsörtölődése, sokszor elégedetlensége kihat arra, hogy a gyermekek is elégedetlenek legyenek, ez pedig mindig a legmélyebb forrása lesz az engedetlenségnek, a fegyelem megsértésének és ami a legfőbb: a *gyermek szivben kifejlődő hálátlanságnak.*

Én ezeket mind látószemmel láttam. Erősen megfigyeltem és ezen látáson, megfigyelésen kialakult véleményem kényszeritett arra, hogy vállaljam ennek a munkának a megalapozását, amikor 1931-ben az *elkülönitett,* de nem *függetlenitett* Aggmenháznak a vezetését.

A teljes elkülönités nem sikerült. Viszonyaink között nem is sikerülhetett s ennek a kérdésnek a rendezése még mindig a jövendőnek a feladata. Ha a Református Egyesület ugy az árvaházi, mint az aggmenházi munkát fel akarja tartani: akkor nem lehet sem az egyikben, sem a másikban kisérleteznie. A kisérletek ideje letelt s minden helyesen gondolkozó magyar embernek be kell látnia, hogy ennek a két irányu jótékonysági munkának nem szabad közöttünk megszünnie. Addig, amig az édes apák és édes anyák meghalnak, mindig lesznek árvák. Addig, mig emberek születnek, mindig lesznek öreg emberek és amig a mi népünk olyan testi munkát végez, mint aminőt végez, gyárakban, bányákban, lesznek megnyomorodottak, elhagyatottak. Ki gondoskodjék a mieinkről? Ha mi, akik testvérek vagyunk, elhagyjuk őket, hogyan nevezhetjük magunkat testvérnek?!

Sajnos, hogy a társadalom berendezése nem olyan, hogy az elaggott, munkaképtelenné vált testvérek sorsa mellett megnyugvással mehetnénk el. Sőt inkább, most, amikor nyilvánvalóvá válik, hogy a 45 évesnél idősebb emberek csak a legvégső esetben, amikor a munkaviszonyok teljesen megjavulnak, kaphatnak munkát: a kérdés megnövekszik s arra kényszerit, hogy az elaggott magyaroknak a gondozása ne egyetlen magyar testületnek, hanem az összes magyar testületeknek a munkája legyen. Ezt a kérdést közösen kell és közösen lehet sikeresen megoldani. Még ebben az esetben is csak részlegesen.

A Református Egyesület 1931-ik évi konvenciója azt határozta, hogy 25 elaggott testvért lehet felvenni az Intézetbe. Ez a szám betartható, ha tisztán a Református Egyesület tagjaira szoritkozunk, körül-belől megfelel az Egyesület tagjai számának. És addig, amig a többi nagy magyar testületek nem mutatnak hajlandóságot és komoly elhatározást arra, hogy őket is érdekli elaggott, munkaképtelenné vált tagjainak a sorsa, nem is lehet más egyesületek tagjait felvenni, azokkal pedig, akik nem kerestek kapcsolatot az amerikai maagyar testületekkel, nem is lehet foglalkozni. Egy bizonyos, hogy egyetlen magyar testület sem elég erős arra, hogy minden elaggott magyarnak otthont adhasson!

Az aggmenháznak, ha a maga hivatását

beakarja tölteni, az Egyesület legközelebbi nagygyülésén alapjában ujra kell szerveztetnie.

Amint emlitettem kisérletezésképen, már régebben foglalkoztunk az aggok gondozásával. Ez alatt az idő alatt e sorok irásáig, a következő egyének vétettek fel az aggmenházba:

1. Kurucz Bertalanné.
2. Szeszák István.
3. Petrécs András.
4. Halász Mihály.
5. Baksa Lajos.
6. Vághi Keresztélyné.
7. Szopó József.
8. Csáji Mihály.
9. Csáji János.
10. Tavassy István.
11. Tavassy Istvánné.
12. Özv. Puskás Mihályné.
13. Jakab János.
14. Kun István.
15. Mészáros Sándor.
16. Belyus János.
17. Fisher Pál.
18. Szarka András.
19. Pakusza Pál.
20. Dudik József.
21. Nagy Miklós.
22. Özv. Kozora Andrásné.
23. Özv. Horn Jánosné.
24. Szabó Mária.
25. Gonda Lajos.
26. Gonda Lajosné.
27. Td. Ujlaky Jánosné.
28. Lengyel L. János.
29. Olajos Károly.
30. Td. Kováchy Kálmán.
31. Molnár István.
32. Molnár Béla.
33. Jurás István.
34. Melczer Lajos.
35. Melczer Lajosné.

A felvettek közül néhányan eltávoztak, négyen pedig meghaltak s igy most 22-en vagyunk az aggmenházban.

Meghaltak: Jakab János, Belyus János, Fischer Pál, Td. Kováchy Kálmán. Legyen



NÉHAI KOVÁCHY KÁLMÁN.

álmuk csendes, zavartalan. A feltámadás boldog hite virraszt sirjaik felett mindenkoron!

Azoknak, akiket Isten arra választott ki, hogy ebben a szent közösségben éljenek, csak akkor lehet a nyugodt életet biztositani, ha a független aggmenháznak meg lesznek a maga olyan szabályai, amelyeket minden belépőnek sajátkezüleg kell aláirnia s ezzel megbizonyitani, hogy teljesen az intézet szellemében óhajt élni.

Erre föltétlen szükség van. Én a kisérletezésnek ebben az idejében, több, mint tiz esztendőn keresztül, megpróbáltam a legkülönbözőbb módszereket, de miután nem állottak ilyen szabályok rendelkezésemre, sokszor igen szomoru tapasztalatokat szereztem. Ez a munka nagyon nehéz. Ezt a munkát csak az alázatnak, a szolgálatnak a lelkével lehet sikeresen elvégezni. Szabályokra is azért van szükség, hogy a felügyelő, a gondozó és a gyámoltak ezekben folytonosan emlékeztessenek arra, hogy közöttük egyetlen viszony lehetséges: a *testvéri viszony*. Én azt az alapelvet fogadtam el, hogy a felügyelő viszonya a gondozottakhoz nem lehet más, mint *egyéni*

A DONORAI ÉS MONESSENI TESTVÉREK ÁLDOZATKÉSZSÉGE.

Az irgalmas szemü ember megáldatik, mert adott az ő kenyeréből a szegénynek.
Példabeszédek 21:26.

TURFA SÁNDOR
ÉS CSALÁDJA.
DONORA, PENNSYLVANIA.

Adjatok és nektek is adatik!
Lukács 6:38.

NAGY ISTVÁN
ÉS CSALÁDJA.
DONORA,
PENNSYLVANIA.

Az igaz ad és nem tartóztatja meg az ő adományát.
Példabeszédek 21:26.

NAGY ELEK
ÉS CSALÁDJA.
DONORA, PENNSYLVANIA.

Aki ad a szegénynek, nem lesz annak szüksége.
Példabeszédek 21:26.

BALOGH IMRE
ÉS CSALÁDJA.
DONORA, PENNSYLVANIA.

Jó vagy te és jóltevő: tanits meg engem a te rendeléseidre!
119-ik Zsoltár 68.

ÖZV. SZEMÁK JÁNOSNÉ.
DONORA,
PENNSYLVANIA.

Aki inni ad egynek a kicsinyek közül csak egy pohár hidegvizet: el nem veszitheti jutalmát. Máté 10:42.

BÉRES MIKLÓS
ÉS CSALÁDJA.
MONESSEN, PA.

Akinek két köntöse van, az egyiket adja annak, akinek nincs és akinek van eledele hasonlóképen cselekedjék.
Lukács 3:11.

SZALAY GYULA
ÉS CSALÁDJA
MONESSEN, PA.

Amaz uj ember munkálkodjék, cselekedvén azt, ami jó, hogy legyen mit adni a szükölködőknek. Efézusi Levél 4:28.

VISNYÁNSZKY JÁNOS
ÉS CSALÁDJA.
MONESSEN, PA.

viszony. Ha a gyermekek gondozásában nagyfontosságu az *egyéniség*, sokkal fontosabb ez az öregek gondozásában. A felügyelőnek meg kell látnia a gondozottaknak egyéni sajátságait, a gyöngeségeket, a jó oldalakat, kiválóságokat. Teljesen tisztába kell lennie a felügyelőnek azzal, hogy az öreg embereknek az egyéni sajátságait nem lehet megváltoztatni. Lehet a szenvedélyeket letompitani, a gyöngeségeket szeliditeni, a jótulajdonságokat fokozni, de nem lehet megváltoztatni.

A gondozottak egymás között élnek. Miután a gondozottak a legtöbb esetben a legegyszerübb, sokszor egészen letört, az élettel elégedetlen egyének, akiknek a megöregedés fáj és nagyon kevés vagy épen semmi örömet nem szerez: az aggmenházban *hivatásos vezetőre van szükség*.

Hivatásos, alkalmas vezető nélkül az aggmenházat el sem lehet képzelni s ennek a hivatásos vezetőnek a maga munkájában egyenesen a felügyelő bizottság hatásköre alá kell tartoznia. A hivatásos vezető ennélfogva kell, hogy épen olyan tagja legyen a felügyelő bizottságnak, mint az árvaatya. Ha az Egyesületnek a nagygyülése abban az állapotban hagyná az aggmenház vezetését, amint az ma van: ugy nem adná meg a lehetőséget arra, hogy az aggmenház a maga nemes hivatását Krisztus lelke szerint folytassa. Az aggmenház superintendesének egész tekintéllyel kell birnia, mert csak igy tudja kiegyensulyozni azokat az egyéni és természetes különbségeket, amelyek megvannak az egyes egyének között. Csak igy lehetséges a teljes békességnek a reménysége.

Hangsulyozni kivánom, hogy távol áll tőlem minden személyes érdek. Én, ha megérem is a legközelebbi nagygyülést 1935-ben, nem leszek más, mint gondozott. Remélem, hogyha élek, hogy erre az időre már teljes visszavonultságban élhetek. Amit irok, azért irom, aki eljövendő, az utódomért és az aggmenháznak a jövőjéért!

Borulj ránk, borulj ránk
Szeretet világa,
Hintegess sugárt a
Kunyhók ablakára,
Márvány palotákra!

Önts hitet, bizalmat
Az árva szivébe!
Könyje lepergését
Fesd oda intéskép
A gazdag elébe,

Hogy, akit megáldott
Mind a két kezével
A jóságos Isten:
Mást ő is segitsen
Az egyik kezével!

JOHN G. CHECK

BUTORKERESKEDŐ ÉS TEMETÉS RENDEZŐ

109 SIXTH STREET, MONESSEN, PENNA.

Telephone:

A háznál: 494-M. **Az üzletben: 494.**

Az aggmenház tehát az én véleményem szerint, aki még is a legtöbbet foglalkoztam ezzel a dologgal, a következő alapokon végezheti a maga munkáját sikerrel:

1. Teljesen külön és függetlenül az árvaháztól.

2. Mindig egy hivatásos, alkalmas egyénnek a vezetése alatt.

3. Kellő szabályok és intézkedések vezetése mellett.

Ezekhez tartozik még az aggmenháznak a teljes kiépitése. Hogy minden elaggot magyar embert eltarthassunk, gondozzunk: arra nem lehet gondolni. A Református Egyesület tagsági számának teljesen megfelel az az alap szám, amit az 1931-iki nagygyülés megállapitott: 25 vagy 30. Ennyi egyénnek a gondozására azonban megfelelő helyre van szükség. Most ugy segitünk a dolgon, hogy három helyen is vagyunk s igy sem a kellő összhang, sem a kellő gondozás nem lehet meg s felügyelet is hiányosaan hajtható végre.

Miután az Egyesületnek nemcsak férfi, hanem nőtagjai is vannak, a nőket sem volna szabad kihagyni a gondozottak közül. A nők számát is meg lehetne állapitani és az ő számukra egy matrona vezetése alatt, külön házban kellene szállást adni. Szóval arra van szükség a munkának az érdekében, hogy a gondozottak rendes gondozása és ellátása végett kellő és minden tekintetben alkalmas helyiség álljon rendelkezésünkre.

Nem palotaszerü, fényes helyiségről van szó. Egyszerüen arról, hogy a gondozottaknak az életkényelmeiből annyi adassék, amennyit a mi szegénységünkből adni tudunk.

Egészen bizonyos, hogyha az Egyesület annak a szellemnek megfelelőleg, amely éltető lelke, megtalálja a módot arra, hogy erre a célra is meghozza a maga áldozatát, a legnagyobb szolgálatot fogja végezni a saját tagjainak az érdekében. Tudom, hogy az Egyesület tagjai készen vannak arra, hogy meghozzák a legmesszebbmenő áldozatot az aggmenháznak a fentartására. Mindenki tisztába van azzal, hogy nem tudjuk sem idejét sem

Én Istenem a neveden
De sok ember felakad,
Akik nem a lelket nézik
Csak az üres szavakat.

A te roppant fogalmadhoz,
Hol is vennők a nevet?
De tán még igy is hivhatnánk:
Mindenható Szeretetet!

TÓTH ISTVÁN

ÉLELMISZER KERESKEDŐ.

VÁROSI ÜZLETE A DE LUX MARKET A LEGNAGYOBB ILYEN ÜZLET YOUNGSTOWNBAN.

A WALNUT ÉS EAST FEDERAL STREET SZÖGLETÉN.

A másik üzlet

620 STEEL STREET, WESTSIDE

YOUNGSTOWN, OHIO.

óráját annak, amikor szükségünk lehet erre az Intézetre. Az a magyar testület fogja megnyerni az ifjuságnak a rokonszenvét, amelyik a legmegfelelőbb módon fogja megoldani az aggok ellátásának a kérdését.

Az is bizonyos, hogy az aggmenház hamarább lehet önfentartó, mint akármelyik ága a jótékonysági munkának. Minden felvett tag közelebb van az estéhez, mint a reggelhez. Az a szolgálat, amit a gondozottak az ő erejükhöz és képességükhöz végezhetnek: nagyban elősegiti a fentartásnak a megkönnyebbitését.

Korán sem akarok arra gondolni, hogy jótékonyságunknak a másik ágát, az árvaházat, szüntessük meg s ezzel a munkával ne törődjünk. Sőt inkább egész szivvel vallom, hogy a legnagyobb hibát, a legmesszebb kiható tévedést követnénk el akkor, ha a gyermekek gondozását elejtenők.

A két munka a legteljesebb összefüggésben áll a református keresztyénséggel. Ez a jótékonyság a mi hitünknek a zsinórmértéke!

Nekünk református keresztyéneknek nem szabad elfelednünk azt, hogy Isten akarja, hogy jót cselekedjünk. Jócselekedeteinknek *forrása a hit,* de a jónak a cselekvésére mindig *Istennek akarata* indit bennünket. Az, hogy a Református Egyesület árvaházat és aggmenházat tart fenn: Isten dicsőségét szolgáló jócselekedet. Azért kell a legnagyobb hüséggel és odaadással munkálkodnunk ezen a munkamezőn, mert igy lesz Istentisztelet egész életünk.

Nem szabad figyelmen kivül hagynunk, hogy az ilyen hitből származó, Isten dicsőségét szolgáló jócselekedetek igen hasznosak a hivőkre. A Heidelbergi Káté erre a kérdésre, hogy "Miért kell jót cselekednünk?" igy felel meg: "1. Azért, hogy egész életünk folytatásával Isten iránt való háládatosságunkat az Ő jótéteményeiért megmutassuk és Őt dicsőitsük (János 15:8). 2. Ezenkivül azért kell jót cselekednünk, hogy a hitünk felől, annak gyümölcseiből, mi magunk s bizonyosak legyünk. (Máté 7:17—20). És 3. Istenfélő életünkkel Krisztusnak embertársainkat is megnyerjük. I. Péter 3:1—2)."

Ne aggodalmaskodjatok a ti éltetek felől, mit egyetek, mit igyatok, sem a ti testetek felől, mibe öltözködjetek!

Hát nem több-e az élet, mint az eledel és a test, mint az öltözet?

Tekintsetek az égi madarakra. Azok nem vetnek, nem aratnak, sem a csürbe nem takarnak és a ti mennyei Atyátok eltartja azokat.

Nem sokkal különbek vagytok-e azoknál? Máté 6:25—26.

A jótékony ember soha se aggodalmaskodik.

MRS. RÁTZ RÓZA, VARRÓNŐ

AZ EGYEDÜLI PALÁSTKÉSZITŐ

4103 John Street, Cleveland, Ohio

Ha szüksége van palástra, sapkára, irjon és én megmondom, hogy kik azok, akiknek teljes megelégedésére dolgoztam!

A harmadik esztendő végén vidd ki az esztendő termésének a tizedét és rakd le a te kapuidba. És eljön a lévita, akinek nincsen öröksége és a jövevény, árva, özvegy, akik a te kapuidon belől vannak és esznek és megelégednek, hogy megáldjon téged az Ur a te Istened a te kezednek minden munkájában.

V. Mózes 14:19—20.

SZABÓ JÁNOS,

BLUE BIRD TAVERN

SOCIAL CLUB TULAJDONOSA

3203 Lorain Ave., Cleveland, O.

Minden jót kiván az Árvaháznak, ahol gyermekeire gondot viseltek!

Nem szabad figyelmen kivül hagynunk, hogy a hitből származó, Isten dicsőségét szolgáló jócselekedeteknek meg van a maguk jutalma. A Biblia világosan tanitja ezt a talentumokról szóló példázatban, (Máté 25:14-29). Földi javak követik a jócselekedetet. Ezt bizonyitja a Református Egyesületnek a története. Az egyénekre égi, örökkévaló jutalmak származnak a jónak cselekvéséből, mert ezek emelnek fel az üdvözülés magasabb fokának a megismerésére. (Máté 25:21.) Ez a jutalom az Isten igazságosságából származik, (Zsid. 6:10.) de Isten véghetetlen kegyelméből adatik.

Isten a jutalom megigérésével is csak a jócselekedetekben való serénységre akarja ösztönözni az Ő aláhajló jóságában az Ő népét!

Isten akaratát töltjük be tehát akkor, amikor a reánk bizott nagy megbizatásnak teljes erővel óhajtunk megfelelni.

"Óh, szent Felség, munkálkodj szivünkben,
Hogy mi is mind e jókat cselekedjünk,
Éljünk szentül egész életünkben
S a jóban napról-napra növekedjünk.
Ugy igazgasd szivünk indulatját,
Hogy itt elkezdjük a mennynek szombatját.

Szent Felséged azokat kedveli,
Kik a szegényről el nem feledkeznek,
Sőt azt kész indulatuk segéli
S jól tenni mindenekkel igyekeznek.
Áldásidat ezekre forditod,
Javaidat rajtuk megszaporitod!"

AZ IGAZ IRGALMAS ÉS ADAKOZÓ.

37-ik Zsoltár 21.

HALÁSZ GÁBOR,

Stamford, Connecticut.



AZ AGGMENHÁZ LAKÓI
— 1930-BAN —

"Ha a kenyeres kosárok
Betelnek, mi mint sáfárok,
Ugy tartsuk a magunkét . . .
Marhánkat el ne tagadjuk,
Sőt abból önként kiadjuk
A felebarátunkét . . . !
Add tudtunkra, hogy el nem vész
Az ajándék, sőt az a rész
Marad örökre nálunk,
Melyet forditunk a végre,
Hogy másokat, ha szükségre
Jutnak: abból táplálunk . . ."

— Aratási Ének —

Az árvaházi földbirtok megvásárlása

- 1923 -

GAZDÁLKODÁSUNK

1923 - 1931

Élők! a halálról megemlékezzetek
E világban nagyon el ne merüljetek,
Mintha mindörökké csak itten élnétek:
Felettébb csak ehez ragaszkodni vétek!

Vár az örökélet a nagy boldogsággal
Egy örökkétartó mennyei világgal.
Odaemelkedjék minden kívánságunk,
Mert ott vár Jézusunk, megtartónk, váltságunk!

Charles Marcy and Son

TEMETÉSRENDEZŐK ÉS BALZSAMOZÓK

LIBERTY AND HARBOR STREET SZÖGLETÉN

CONNEAUT, OHIO.

Conneautban lakó testvéreink halálesetek alkalmával ezt a céget keresik fel, mert mindig figyelmes kiszolgálásban részesülnek.

SZÉPEN BERENDEZETT KÁPOLNA
A LIBERTY STREET 208-IK SZÁM ALATT.

— Emlékkövek nála bármilyen nagyságban rendelhetők. —

A gazdálkodás az egyedüli eszköz arra, hogy az árvaház önnfentartó lehessen.

Mindig szerettem a mások véleményét megismerni. Soha sem fogtam ugy egyetlen eszmének a megvalósitásához sem, hogy több testvéremmel ne beszéltem vagy ne leveleztem volna a megvalósitandó eszme felől. Egyetlen egy célt se tüztem ki addig, amig bizonyos irányadó egyénekkel meg nem beszéltem azt a célt, amelynek a szolgálatába akartam állani és másokat is odaállitani.

Azokból a levelekből, amelyeket ennek a történetnek az elején leközöltem, mindenki meggyőződhetik arról, hogy az Árvaház megalapitásához is nagy körültekintéssel fogtam hozzá.

Még az eszme vajudásának az idején levelezésbe állottam Lengyel L. Jánossal, akinek akkor Traugerben, Westmoreland megyében, jólmenő üzlete volt, akit nemcsak a jó ügyekért lelkesülő magyar református embernek, hanem áldozatra kész testvérnek is ismertem.

1920 december 10-én irtam neki egy levelet, amelyben, miután nagyon érdeklődött az Árvaház eszméjének a megvalósitása iránt, megkértem, hogy menjen ki Ligonierba és nézze meg azt az épületet és helyet, amelyet az Árvaház megalapitásának a céljaira én megfelelőnek tartok.

Lengyel L. János teljesitette is kérésemet és kiment Ligonierba s látogatásának az eredményéről a következő levélben értesitett.

Trauger, Pa.
1920 December 21.

Igen tisztelt Nagytiszteletü Ur!

Folyó hó 10-én kelt nagyrabecsült sorait megkaptam, amelyre, amint látni tetszik még ma este adom meg a választ, mert hólnap pay-day levén s igy három napnál nem tudnék hamarabb válaszolni, de az ügy halasztást nem szenvedhet e miatt. Egyben sajnálom, hogy Td. Ruzsa válasza elutasitó volt. De talán jobb, hogy igy történt.

Nagytiszteletü Uram! Nagyon köszönöm, hogy véleményemet kéri a Ligonier Cottage megvétele ügyében. Én ismerem a nevezett épületet, de azt mondom rá, hogy ez hotelnek megfelelt, de Magyar Református Árvaháznak nem felel meg. Egy az, hogy melléképületei nincsennek, más az, hogy a hozzátartozó 2—3 aker föld kevés.

Én az árvaházat egy nagy farmon szeretném látni, ahol a gyermekeket munkára lehetne szoktatni és a farm megteremne mindent, amire az Árvaháznak szüksége van. Azt hiszem, Nagytiszteletü Uram visszatetszik emlékezni arra, hogy pár évvel ezelőtt egy nagyszerü farmát ajánlottam, ami az Árvaháznak nagyon megfelelt volna. No de ilyet ma is lehet kapni, csak utánna kell nézni. Mert az én nézetem az, hogy olyan helyet, mint Ligonier, csak is készpénzből kell fentartani s ez pedig mi közöttünk nagyon nehéz helyzet elé állitja az Árvaház vezetőségét s előbb-utóbb az lenne a vége, hogy az Árvaházat be kellene zárni. Már pedig, ha alkotni akarunk, akkor ugy alkossunk, hogy az állandó is maradjon. Szóval ne homokra épitsünk, ha épiteni akarunk, hanem kősziklára, hogy az állandó is maradjon. Igen, ha legalább 100 olyan református sziv dobogna, mint az enyim, akkor meg lehetne maradni Ligonier mellett is. De igy nem. Azt ajánlom, hogy ezzel a tervvel tessék felhagyni. És ha az Árvaházat farmára akarjuk felállitani, olyat kell kinézni, hogy ez a farm legalább 160—200 holdas legyen és legyen rajta legalább 40—50 fejős tehén és mindenféle baromfi, sertések, gazdasági felszerelések, akkor el-

mondhatjuk, hogy árvaházunknak jól raktuk le a fundamentumát. Mert, ha van 40—50 darab fejős tehén, ez az árvaháznak 700—900 dollár átlagos havi bevételt jelent. Most mondjuk, hogy ebből az Árvaház használjon fel 200 dollár ára tejet, még akkor is marad az Árvaháznak a költségek fedezésére 500—700 dollárja. Tessék megfontolni az én ajánlatomat és akkor az Árvaház jövője miatt nem kell aggódnia senkinek sem!"

Erre a levélre én a következőkben válaszoltam:

"Kedves Lengyel Testvér!

Az Árvaház ügyében küldött levelét köszönöm.

Az a gondolat, hogy mi az Árvaház mellé farmot is vegyünk nem gátolja meg azt, hogy amikor egy ilyen, teljesen alkalmas, központi fekvésü helyiséget ajánlanak megvételre, arról ne tárgyaljunk. Farmon olyan lakást, amelyben egyszerre találjunk alkalmas tantermet, háló szobákat, legalább negyven gyermek részére s olyan helyiséget, amelyben a személyzet is kellő elhelyezést nyerhetne: ugy se találhatnánk. Épiteni kellene. Most tehát igyekezzünk arra, hogy szerezzük meg ezt az épületet s aztán e mellé szerezzünk alkalmas helyen farmot.

Az árvaház az első s aztán jön a farm!

Ha ezen a téren az első komoly lépést megtettük: akkor lehet beszélni a továbbiakról. A mi közönségünk kész tényeket vár."

Ezt a két levelet azért közlöm, hogy mindenki értse meg azt a nagy gondolatot, amely ott él ma is sok olyan testvéremnek a szivében, akik az Árvaház ügyeivel komolyan foglalkoznak, hogy az árvaházat önfenntartóvá csak is belterjes, kellő nagyságu farmon való gazdálkodással lehet elérni. Amig kellő nagyságu farmon erőteljes gazdálkodást nem folytat az árvaház, addig mindig lesznek anyagi nehézségei.

Azzal én is tisztába voltam kezdettől fogva, hogy különösen, abban az időben, amikor az árvaházat megalapitottuk, a rettenetes drágaság miatt, nem igen lehetne az Intézetet gazdálkodás nélkül fenntartani. Nem szabad elfeledni, hogy abban az időben 16—18 cent volt egy kvart tej. 50—70 cent egy tucat tojás. Minden drága volt s ezért már előre gondoskodtunk arról, hogy legalább tejet, tojást s ha eljön a tél, zsirt ne kelljen vásárolni. Az Árvaház megnyitásakor, már volt tehenünk, volt nehány tyukunk és épen Lengyel János ajándékából egy szép nagy hasas kocánk.

Amint növekedett az árvaház lakóinak a száma, ugy növekedett és erősödött bennünk a farmvételének a gondolata is. Tudtuk, teljesen tisztába voltunk azzal, hogy az Egyesület nagygyülésének a határozata nélkül, különösen a magas árak miatt; nem mehetünk bele egy kisebbszerü farmnak a megvételébe sem. Ezért már 1922 elején arra gondoltunk, akik ekkor az Intézet vezetésében részt vettünk, hogy egyelőre farm-bérlettel igyekezzünk a reánk szakadt gondokon könnyiteni. Sok farmot megnéztünk, végre is abban állapodtunk meg az Egyesület ellenőrével, hogy az Árvaház területével szomszédos Mellvilefélé farmnak egy részét fogjuk kibérelni. 1923 tavaszán valami 25 akert és három tehénnek a számára legelőt béreltünk s elkezdettük a gazdálkodást egy ilyen kis területen, s azokon a házhelyeken, amelyeket már előbb megvásároltunk Mr. Deedstől.

A kicsiny kezdet még jobban megerősitett bennünket abban a gondolatban, hogy farmot kell vásárolnunk, ha azt akarjuk, hogy az Intézetet fenntudjuk tartani. Farmokat kerestünk a ligonieri határban mindenütt, mert tudtuk, hogy a közvetlen szomszédságban levő farmok vagy nem eladók vagy igen drágák.

Az Egyesületnek az első nagygyülése 1923 szeptemberben volt az Árvaházban. A delegátusok, akik odahaza tulnyomóan földmivesek voltak, nagy lelkesedéssel látták az Intézetet, a gyermekeket, s mindenki meg volt győződve arról, hogy az Intézetnek szüksége van egy farmra. Ez volt az oka annak, hogy ez a nagygyülés a következő határozatot hozta: "hogy az Intézet fenntartása a lehető legkevesebbe kerüljön: az Igazgatóság megbizatik, hogy azt az alkalmas farmot, amely kiválasztatik, vásárolja meg."

A nagygyülésen megjelent képviselők megnézték a Mellvile-féle farmot, amelyen a bérletünkben levő egyik darab földben párját ritkitó szép volt a kukorica, gazdag volt a krumpli termés s igy kialakult az a gondolat, hogy ezt a farmot, mivel az Intézetnek közvetlen szomszédságában van s igy központi vezetéssel a legkönnyebben kezelhető; meg kell vásárolni. A farm eladó volt, teljes felszereléssel, állatállománnyal és az 1923-ik évi termésnek jó részével. A föld ki volt használva, a házak és épületek elhanyagolva, de még igy is megérte azt a 25 ezer dollárt, amit érte fizettünk, mert igy a 93 akernyi terület egygyé lett az árvaház birtokával, amely már ebben az időben azokból a házhelyekből is állott, amiket még 1922-ben vásároltunk meg az eredeti tulajdonostól.

A farm megvételét már 1923 októberben lebonyolitottuk, de a tulajdonos a házban még 1924 február elsőig lakott s igy ekkor léptünk az egész teleknek, épületeknek a birtokába. Bizony nagy aggodalmak töltötték be a lelkemet. Fog-e sikerülni ez a gazdálkodás, nem ez volt-e az a lépés, ami megássa a sirját az egész Intézetnek?

Itt ismét hangsulyoznom kell, hogy én nem készültem gazdálkodónak! Gyerek koromban s aztán suhanc koromban részt vettem odahaza a gazdasági munkákban, de sem ez, sem az a körülmény, hogy Borsod-Szemerén Mocsáry Miklósnak a gazdaságában közel hét esztendei nyári szünidőt töltöttem el, nem képesitett arra, hogy magamat gazdának nevezzem. A legelemibb fogalmaim megvoltak a gazdálkodásról. Nem is csudálom, hogy itten való munkálkodásomnak a kezdetén erről az oldalról ért a legtöbb támadás. Mondhatnám azt is, hogy ellenfeleimnek, akikről bátran azt is állithatom: ellenségeim: mindig az volt a véleményük, hogy a gazdálkodás fogja kitörni a nyakamat.

Én pedig tanultam. Felkerestem a farmereket, hozattam szaklapokat, gazdasági könyveket. Meg volt bennem a becsvágy arra, hogy meghiusitsam ellenségeimnek a támadást s bebizonyitsam, hogy az én álláspontom a helyes. *Kellő nagyságu farmon intensiven végezett gazdálkodás teszi lehetővé, hogy az Árvaház önfenntartó legyen.*

Az ugyebár mindenki előtt egyszerre világos lehet, hogy száz egyénnek az eltartására száz aker farm nem elég? Száz aker földön nem lehet annyi takarmányt termelni, ami elég legyen annyi jószágnak, amennyire nekünk szükségünk volt. Épen azért már 1924-től kezdve, mindig szereztem hol itt, hol ott részben, harmadába dolgozott földeket, részben pedig készpénzért béreltem. Ebben az volt a nehézség, hogy a kezelés, felügyelet nagyon nehéz volt, és az, hogy nem lehetett ugy berendezkedni, mint egy olyan farmon, ami a miénk.

Több kisérlet után találtunk egy nagyon alkalmas farmot, ahol egy másik régi gondolatot is megvalósithattuk volna, a Jamison farmot. Ez egy szép fekvésü, nyolcszobás téglaházzal, uj csürrel és más melléképületekkel felszerelt 173 akernyi terület volt. Ezt is részes gazdálkodásra vettük ki s itt teljesen berendezkedtünk, mert abban a véleményben voltunk, hogy az 1927-ik évi nagygyülés ezt a farmot, a megalapitani szándékolt aggmenház részére megveszi. Azt a pár öreg embert, akik már ekkor bent voltak az Intézetben, kivittük erre a farmra, amely először Tavassy Istvánnak a vezetése alatt állott. Mikor a nagygyülés nem vásárolta meg ezt a minden tekintetben alkalmas helyet, a tulajdonos kész volt csaknem minden felszerelést, lovakat, teheneket átvenni s készpénzzel fizetni s igy nem ért veszteség bennünket, amikor ebből a farmból kijöttünk.

Ekkor már nagyon szép állatállományunk volt s igy gondoskodni kellett más helyről. Ekkor béreltük ki a Gettemy farmot, ami átellenben van a mi farmunkkal s majd 1929 tavaszán a Richard farmot. Az egyik 103, a másik negyven aker volt. Az a pár év, amit ezeken a farmokon eltöltöttünk, ismét csak azt bizonyitja, hogy az Intézetnek legalább is 200 akernyi területre van szüksége, ha azt akarjuk elérni, hogy legyen elég takarmány és termény, hogy ne kelljen vásárolni.

A Richard farmot is azzal a gondolattal béreltük ki, hogy az 1931-iki nagygyülés

A WHARTONI EGYHÁZ TAGJAINAK SEGITŐ SZERETETE.

Tanulják meg a mieink, hogy jó cselekedetekkel járjanak elől a szükséges hasznokra, hogy ne legyenek gyümölcstelenek. Titus 3:14.

VERES MENYHÉRT GONDNOK
ÉS CSALÁDJA.

Wharton, New Jersey.

A jótékonyságról és adakozásról el ne felejtkezzetek, mert ilyen áldozatokban gyönyörködik az Isten.

Zsidókhoz irott levél 13:16.

KOLESZÁR JÁNOS ÉS CSALÁDJA

Wharton,

New Jersey.

Jó annak az embernek, aki könyörül, osztogat, adakozik a szegényeknek: Igazsága mind végig megmarad.

112-ik Zsoltár 5 és 9.

BERTHA MIKLÓS ÉS CSALÁDJA

Wharton, New Jersey.

Aki inni ad egynek e kicsinyek közül csak egy pohár vizet, bizony mondom, hogy el nem veszti jutalmát.

Máté 10:42.

GARANYI JÁNOS ÉS NEJE

Wharton, New Jersey.

Az aratni való sok, de a munkás kevés. Kérjétek azért az aratásnak urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába. Lukács 10:2.

DIMÉNY JÓZSEF ÉS NEJE

Wharton, New Jersey.

A SZENTEK SZÜKSÉGEIRE ADAKOZÓK LEGYETEK.

Római levél 11:13.

FILE BERTALAN

ÉS CSALÁDJA

Wharton, New Jersey.

Aki magot ad a magvetőnek és kenyeret eleségül: ád és megsokasitja a ti vetésteket és megnöveli a ti igazságotoknak a gyümölcsét.

II. Korinthus 9:10.

LŐRINCZ ISTVÁN ÉS CSALÁDJA

Wharton, New Jersey.

Akinek van miből élnie e világon és elnézi, hogy az ő atyafia szükségben van és elzárja attól az ő szivét: abban semmiképen nem marad meg az Isten szeretete. I. János 3:17.

KUPECZ ISTVÁNNÉ

Wharton, New Jersey.

meg fogja vásárolni azzal a céllal, hogy itt épitse meg az Egyesületnek a központi irodáját. Ez a farm a Lincoln Highwayre fekszik. Igy nagyon alkalmas lett volna arra, hogy a központi iroda itten nyittassék meg. Sajnos, hogy nem igy történt. Ezen a gyülésen a megrendült közgazdasági helyzet miatt azok diadalmaskodtak, akik a legmesszebbmenő leépitést sürgették, holott nyilvánvaló igazság ez, hogy ezek a rossz idők a legjobb alkalmat szolgáltatták volna arra, hogy a bizonyosan elkövetkezendő szükségletnek megfelelőleg rendezkedjék be az Árvaház. Soha olyan olcsón nem lehet többé sem farmvételre, sem épitkezésre gondolni, mint 1931—1933-ban. Elfeledkeztek azok, akiknek a jövendőre is gondolni kell, arról, hogy az alkalmat áron is meg kell vásárolni. Remélem, hogy nincsen senki abban a véleményben, hogy ez a leépitettség örök időkig fog tartani? Remélem, hogy vannak még bizó és hivő emberek, akik tudják, hogy eljönnek azok az idők, amikor erre az Intézetre még nagyobb szükség lesz, mint bármikor az előtt!

Ezért sajnálom, hogy egyszerre csak eljöttek a szakértők s volt, aki azt merte mondani, hogy hiába gyüjtöm össze a pénzt, azt egyszerüen elgazdálkodom, elvesztegetem. Azok a támadások, amelyek a gazdálkodás miatt értek, nem szüntek meg. Hiába mutattam ki a gazdálkodásnak minden fázisát évről-évre a naptárban, hiába igyekeztem a legtisztább munkát végezni: olyan egyének, akik belehabarodtak a maguk nagyságának az érzetébe, minden követ megmozgattak, hogy a gazdálkodásról való véleményünket megváltoztassák s igyekeztek arra, hogy bebizonyitsák, hogy a mi gazdálkodásunk semmit se ér, sőt egyenesen veszteséggel jár és káros az Intézetre. Tanácsoltak jobbra-balra, hogy igy meg ugy cselekedjek. Ültessek gyümölcsöst, termesszek lucernát s mindezeket a tanácsokat anélkül adták, hogy ismerték volna a talaj és éghajlati viszonyokat. Holott bizonyos, hogy ezeknek az ismerete nélkül nincsen joga senkinek se tanácsokat osztogatni. Nem szabad felednünk, hogy Ligonier 1700 láb magasban van a tengerszine fölött. Itt későn jön meg a tavasz és hamar itt van az ősz. Gazdálkodásunk egész ideje alatt egyetlenegyszer történt meg, hogy a kukorica teljesen beérett. Szemes veteményeink szépen teremnek, de a kapás növények csak ritkán sikerülnek. Hát még a gyümölcstermelés? Megtörtént, hogy junius nyolcadikára virradóra volt egy olyan fagy, amely mindent tönkre tett. Sajnos, hogy betegségem miatt, mert a támadások csaknem megőrjitettek, nem vehettem részt 1931-ben azokon a gyüléseken, amelyeken ezek felől tárgyaltak, nem is fejthettem ki az én álláspontomat és nem adtam elő véleményemet. Ennek az irásnak épen az a célja, hogy most, amikor megerősödtem, megmutassam, hogy nem volt igazuk azoknak, akik elfeledték, hogy azokat a követelményeket, amelyeket a megváltozott idők állitottak az Egyesület elé, nem szabad a farmmal kapcsolatba hozni, sőt ezt a depressiót ki kellett volna használnia a Református Egyesületnek ugy, amint azt a legjobban, a leggazdaságosabban tehette volna. Ha az volt mindenkinek a véleménye 1921-ben, hogy az Isten azért segiti egyesületünket, mert elég bátor és áldozatkész volt arra, hogy az árvák ügyével is törődjék, hogy az elaggott egyesületi testvérek gondját is kész volt felvenni: akkor most megforditva is igaz, hogy Isten azért vette el tőlünk már 1932-ben azt az összeget, amit erre a célra használhattunk volna fel, mert nem voltunk elég bátrak arra, hogy megcselekedjük, amit cselekednünk kellett volna. Megijedtünk, és azt mondtuk, hogy "Nincsen kenyerünk... Nem hallottuk meg Jézus szavát, aki ezt mondta a tanitványoknak: "mit tanakodtok, hogy nincsen kenyeretek? Még sem láttok és nem értetek? Még is kemény a szivetek? Szemeitek levén, nem láttok-é? Füleitek levén, nem hallottok-é, nem emlékeztek-é...? Mikor az öt kenyeret megszegtem az ötezernek; hány kosarat hoztatok el darabokkal tele? Mondának neki: Tizenkettőt! Mikor pedig a hét kenyeret szegtem meg a négyezernek, hányat hoztatok el darabokkal tele? Azok pedig azt mondták: Hetet!

És mondá nekik Jézus: Hogy nem tudjátok hát megérteni!?"

Ugyanez történt. Elfeledkeztünk arról, hogy *minél többet cselekszünk Jézusnak a ki-*

Tekintsd meg a szükölködőket,
Légy az Árvák atyja!
Vigasztalja a kesergőket,
Szád édes szózatja!

40-ik dicséret.

PAPP BERTALAN ÉS CSALÁDJA

Istennek további áldását kéri az árvaházra és aggmenházra.

MAGYAR FÜSZERÜZLET
ÉS MÉSZÁRSZÉK

Wharton,

New Jersey.

A szentek szükségeire adakozók legyetek.

Római levél 11:13.

REV. DEZSŐ JÁNOS
ÉS CSALÁDJA

Wharton, New Jersey.

Ki az az ember, aki, ha az ő fia kenyeret kér tőle, követ ad neki és ha halat kér, vajjon kigyót ad-e neki?

Máté 7:9—10.

TÓBIÁS JÓZSEF ÉS CSALÁDJA

Wharton, New Jersey.

Jövel megszomorodottaknak
Áldott vigasztalója,
Árváknak édes atyja!
Töltsd be siralmas szivünket
Mennyei nagy örömmel,
Jövel mi lelkünknek kedves vendége.

69-ik dicséret.

PRÓKÁTOR PÁL ÉS CSALÁDJA

Wharton, New Jersey.

Felséged azokat is kedveli,
Kik a szegényekről el nem feledkeznek,
Sőt azt kész indulattal segélik,
S jól tenni mindenekkel igyekeznek.
Áldásidat ezekre forditod,
Javaikat rajtuk megszaporitod!

145-ik dicséret.

TÓTH JÁNOS ÉS FIA

Mészárszéke és Füszerüzlete

601 Hamilton Street,

Farrell,

Pennsylvania.

Ezüstöm és aranyam nincsen nekem, hanem azt adom neked amim van.

Cselekedetek könyve 3:6.

NAGY GYULA ÉS CSALÁDJA

Wharton,

New Jersey.

csinyeiért, annál többet ad nekünk vissza Isten!

Az is bizonyos, hogy az Egyesület vezetésében keresztül kell vinni a központositást s ez a központ csak az Árvaházzal kapcsolatban lehet, mert ez a leggazdaságosabb. Ennek a fejtegetése azonban nem tartozik ide.

Visszatérek azért oda, hogy 1923-ban megvettünk egy kihasznált, nem gondozott farmot, amelynek az épületei is le voltak rongyolódva. Nekünk azonban ez volt a legalkalmasabb hely, mert egy területen lehetett végeznünk nem csak a gyermekek gondozásának a munkát, hanem a táplálkozásról való gondoskodást is.

Ennek a farmnak ez volt a legértékesebb része, amikor megvettük!

Sajnos, hogy csudákat vártak tőlem és munkásaimtól. Azt akarták, hogy minden kapavágásunk nyomán arany fakadjon fel... Várni kell, mig a föld megadja a maga jutalmát!

Tóth Mihály, aki még ma is az Intézetnek a szolgálatában áll, nagy szorgalommal és odaadó buzgósággal kezdett hozzá a nagy munkához. Az első gondolatunk az volt, hogy a farmot trágyázással és okszerü müveléssel olyan állapotba kell hozni, hogy minden darab föld a lehető legjobb termést adja. Természetes, hogy erre idő kellett, de négyöt év mulva már a farmnak minden kis része elsőrangu állapotban volt s az egész Ligonier völgyön, a mi földünk hozza már pár év óta a leggazdagabb és legjobb buzatermést. Kukoricánk első dijat nyert. Burgonya és zöldség termelésünk nem csak magunknak elég, hanem eladásra is kerül belőle. Szóval, akik a tények alapján itélnek, el fogják ismerni, hogy nem hiába szorgalmaztuk a farmnak a megvételét, mert az meghozta nem csak a reá forditott összeget, hanem hat esztendő alatt csaknem az egész befektetést.

Mikor arra gondoltam, hogy a Richard farmot megvásároljuk, egyenesen az a gondolat járt az eszembe, amit Lengyel L. Jánosnak a levele tartalmaz. Berendezni ezen a farmon egy tehenészetet, amely az egész Intézetnek az élelmezéséről gondot viselhetett volna. Ezért tartottam, vásároltam annyi borjut, amennyit tartottunk, mert akármilyen mélyre szállott is le a tejnek az ára, mégis befolyhatott volna egy rendesen vezetett tehenészetből annyi, hogy a szintén leszállitott árban beszerezhető élelmiszereket beszerezhessük abból, amit a tehenészet jövedelmezhet. Nem a sok rizikónak kitett és kevés haszonnal biztató gyümölcstermelésre kellett itten gondolnunk, hanem *a tehenészetre s aztán a sertés tenyésztésre.*

Tehenészetünk az elsők között van. Erről beszélnek azok a szalagok, amelyekkel az illetékes hatóság, tehenészetünket kitüntette.

Sertés tenyésztésünk is elsőrendüvé emelkedett s nem csak a házi szükségletre termelünk hust és zsirt, hanem a malacok eladásából még készpénzt is tudunk ebből a gazdálkodási ágból felmutatni. Természetes, hogy a sertés neveléshez kellő takarmány szükséges. Kukorica, árpa. Az árpát mi vezettük be Linonier völgyébe. Miután a farmerek meggyőződtek arról, hogy az árpának a tápláló ereje csaknem ugyanannyi, mint a kukoricáé, mind többen és többen kezdettek hozzá az árpatenyésztéshez.

Egy ilyen gazdálkodásban, ahol az a főcél, hogy minél több élelmiszert tudjunk termelni, nem kis fontosságu az, hogy legyen *juhállomány is.* Ez a legkevesebb gondot okozza. Kevéssel beéri és bőségesen megfizeti azt, amit megeszik. Ez okból gondoltam arra is, hogy legyen vagy 50 főből álló juhtenyésztésünk.

A szárnyas állatok tenyésztésére csak abból a szempontból gondoltam mindig, hogy abból hetenként lehetett valami jövedelmet csinálni. Csirkét, kacsát nem azért tartottunk, hogy magunk fogyasszuk el, hanem azért, hogy eladjuk. Ezt a célt szolgálta a tyukászat. Sikerült okszerüen annyira vinnünk a tyukászatot, hogy épen télben, amikor a legdrágább volt a tojás, adhatunk el tojást s nekünk nem kellett soha sem tojást vennünk.

A gazdálkodásnak ez a három ága: *tehenészet, tyukászat és sertéstenyésztés,* volt a célom s ezt sikerült nem csak megalapoznom, hanem ki is fejlesztenem annyira, amennyire az adott körülmények között az lehetséges volt.

AZ ALPHAI EGYHÁZ TAGJAINAK ÁLDOZATA A SZERETET OLTÁRÁN.

A JÓ AKARAT OLYAN, MINT A TAVASZI ESŐ FELLEG.

Példabeszédek könyve 16:15.

SZABÓ ANDRÁS LELKÉSZ
ÉS CSALÁDJA

Alpha, New Jersey.

Thábita gazdag volt jó cselekedetekben és alamizsnákban, amelyeket osztogatott. Cselekedetek könyve 9:36.

Feleségem emlékére.

ÖZV. SZÁNTHÓ JÁNOS ÉS CSALÁDJA

Phillipsburgh, New Jersey.

A SZENTEK SZÜKSÉGEIRE ADAKOZÓK LEGYETEK!

Római levél 11:13.

Leóna emlékére.

BENCSETZ JÓZSEF ÉS CSALÁDJA.

Alpha,

New Jersey.

Megmutattam nektek, hogy mi módon kell az erőtlenekről gondot viselni és megemlékezni az Ur Jézus szavairól, mert Ő mondá: "Jobb adni, mint venni!"

Cselekedetek könyve 20:35.

VARJU JÓZSEF ÉS CSALÁDJA

Alpha, New Jersey.

Hagyjatok békét a kis gyermekeknek és ne tiltsátok meg nekik, hogy hozzám jöjjenek, mert ilyeneké a mennyeknek országa.

Máté 19:14.

DIENES PÉTER ÉS CSALÁDJA

Alpha, New Jersey.

Amit akartok, hogy az emberek ti veletek cselekedjenek, mindazt ti is ugy cselekedjétek azokkal, mert ez a törvény és próféták. Máté 7:12.

VARGA JULISKA EMLÉKÉRE
SZÜLEI.

Alpha, New Jersey.

Tudtotokra adjuk atyámfiai Istennek azt a kegyelmét, amelyet Macedónia gyülekezeteivel közlött, hogy a nyomoruság sok próbái között is bőséges az örömük és igen nagy szegénységük jó szivüségüknek gazdagságává növekedett, mert bizonyság vagyok rá, hogy erejük szerint, sőt erejükön felül is adakozának, sok könyörgéssel kérvén minket, hogy a szentek iránt való szolgálat jótéteményébe fogadjuk be őket!

II. Korinthus 8:1—4.

DR. FODOR GYULA
Magyar Fogorvos

222 Ohio Building, Akron, Ohio

Telephones:

Office: HE 4622, Lakás: HE 0659.

Merem állitani,, hogy az árvaházi gazdálkodásnak csak ebben van a jövendője. Még hozzá venném a juhtenyésztést, amit már 1932-re teljesen megszüntettek, mert csak igy lehet elérni azt, hogy mindazt, ami ebben az Intézetben száz egyén számára szükséges, elő lehessen állitani.

Természetes, hogy nem elég száz aker farm. Még százötven aker föld kell, s akkor nem kell takarmányt vásárolni épen akkor, amikor a legdrágább.

Amerikában nagyon okos, gyakorlati dolog az, hogy az egyes darab földek el vannak keritve. Erre is gondolnunk kellett s ma minden darab föld el van keritve. Igy könnyebb a legeltetés. Nem kell külön juhász, kondás, gulyás. Az állatokat el lehet választani egymástól. Ebben a tekintetben is nagyon sokat kellett dolgoznunk. De sikerült elérnünk azt, hogy keritéseink jókarban vannak. Ezt azonban folytonos reperálással kell rendbe tartani.

A farmon a legfontosabb szükséglet a takarmány mellett a jó ivóviz. Erre a farmra egy jó forrás adta a vizet, de száraz nyárban, ez a farm is, mint a legtöbb, ki volt téve annak, hogy nem lesz elég viz az embereknek és állatoknak.

Ezért nagy költséggel ide is bevezettetük a városi vizet s igy nem kell soha sem attól tartani, hogy nem lesz elég viz.

A farmon, már akkor, amikor megvettük, be volt vezetve a villany. Ezért, hogy az állatok részére magunk darálhassunk, szecskát vághassunk, villanygépet szereltünk fel s ezzel nagy megtakaritást eszközöltünk. Megépitettük a fütőházat, az egyes épületeket kellőképen kijavitottuk, vizvezetékkel, fürdőszobákkal elláttuk, a levezető csatornát elkészitettük, uj sertés ólat épittettünk, a nagy ólat és csürt rendbe hozattuk: ugy hogy most el lehet mondani, hogy van egy szép városi házunk, teljesen felszerelt, jól megmüvelt farmunk, a legszebb állatállományunk. Amint igy áttekintem azt a hat esztendei munkát, amit a farmon, Tóth Mihállyal vé-

Jövel megszomorodottaknak
Áldott vigasztalója,
Árváknak édes Atyja!
Töltsd be siralmas szivünket
Mennyei örömmel . . 69-ik dicséret.

A clevelandi magyar negyedben a legrégibb temetésrendezők a **NUNN** családból kerültek ki.

Az East-Sideon szomszédhoz illő készséggel áll a gyász idején a magyar szomszédok szolgálatára már mintegy harmincöt esztendőn keresztül.

WILLIAM A. NUNN

9607 BUCKEYE ROAD, CLEVELAND, OHIO.

Hogy a magyar szomszédságnak minden igényét kielégithesse, most helyettesnek felvette

WEIZER S. JÁNOST,

aki szivesen áll a magyarság szolgálatára akárhol is a városban.

TELEPHONE: GARFIELD 7140.

geztünk, megállapithatom, hogy nem hiába fáradtunk s az elért eredményekről visszapattan minden vád s arra esik vissza, aki azt világba bocsátotta.

Beszéljenek a számok, amelyek a Naptárban ugyan közre voltak adva, de miután nem voltak csoportositva, nem igen lehet meghallani azt, hogy mit beszélnek...

HOZADÉK 1923-BAN.

Tejért	291.00
Tojásért	20.00
Leölt szarvas marháért	15.00
Leölt sertésért	80.00
Leölt szárnyas	10.00
Buza értéke	342.00
Zöldség értéke	200.00
Krumpli értéke	220.00
Gyümölcs értéke	50.00
Borjuk értéke	100.00
Malacok értéke	100.00
Csikók értéke	—.—
Leölt juhok értéke	—.—
Felnevelt szárnyasok	100.00
Készpénz	—.—
Összesen	1528.60

HOZADÉK 1924-BEN.

Tejért	2931.00
Tojásért	404.23
Leölt szarvas marha	282.60
Leölt sertés	255.00
Leölt szárnyas	54.00
Buza értéke	342.00
Zöldség értéke	200.00
Krumpli értéke	220.00
Gyümölcs értéke	100.00
Borjuk értéke	150.00
Malacok értéke	100.00
Felnevelt szárnyasok	150.00
Csikók értéke	100.00
Leölt juhok értéke	—.—
Készpénz	842.13
Összesen	6080.96

HOZADÉK 1925-BEN.

Tejért	3969.98
Tojásért	518.15
Leölt szarvas marha	468.10

URAM A NYOMORULTAT
A GYENGÉT EL NE HAGYD!
AZ ÁRVÁT, ELHAGYOTTAT,
GYÁMOLITSD MAGAD!
A SZEGÉNYT, KI REMÉLVE
CSAK READ NÉZ AZ ÉGRE:
UR ISTEN EL NE HAGYD.
263-ik dicséret.

JAMES UHER

MONUMENTAL COMPANY

SIRKŐKÉSZITŐ

3852 Ridge Road, Cleveland, Ohio

TELEPHONE: EVERGREEN 2318.

Ha kedveseinek emléket akar állitani: hivja fel ezt a céget és pénzt takarit!

A vén emberek józanok legyenek, tisztességesek, a hitben, szeretetben, türésben épek.

Hasonlóképen a vén asszonyok is, szentekhez illő magaviseletüek legyenek, nem patvarkodók, nem sok borivás rabjai, jóra oktatók, hogy megokositsák az ifju asszonyokat, hogy férjüket szeressék, hogy legyenek mértékletesek, tiszták, háziasak, jók férjüknek engedelmeskedők, hogy az Isten beszéde ne káromoltassék!

Titus 2:2—6.

THE LORAIN PHARMACY CO.

a Lorain és West 45-ik ucca szögletén,

Cleveland, Ohio

GERZSENYI PÉTER
MAGYAR GYÓGYSZERTÁRA.

Leölt sertés	415.50
Leölt szárnyas	67.00
Buza értéke	342.00
Zöldség értéke	200.00
Krumpli értéke	220.00
Gyümölcs értéke	220.00
Borjuk értéke	200.00
Csikók értéke	100.00
Malacok értéke	200.00
Leölt juhok értéke	—.—
Felnevelt szárnyasok értéke	150.00
Készpénz	752.34
Összesen	7803.07

HOZADÉK 1926-BAN.

Tejért	3022.00
Tojásért	397.45
Leölt szarvas marha	542.00
Leölt sertés	503.14
Leölt szárnyas	117.50
Buza értéke	342.00
Zöldség értéke	200.00
Krumpli értéke	220.00
Gyümölcs értéke	200.00
Borjuk értéke	200.00
Malacok értéke	200.00
Csikók értéke	100.00
Leölt juhok értéke	50.00
Felnevelt szárnyasok értéke	150.00
Készpénz	1277.60
Összesen	7521.09

HOZADÉK 1927-BEN.

Tejért	3165.00
Tojásért	484.00
Leölt szarvas marha	502.00
Leölt sertés	475.00
Leölt szárnyas	101.00
Leölt juhok	50.00
Buza értéke	360.00.
Zöldség értéke	200.00
Krumpli értéke	350.00
Gyümölcs értéke	100.00
Borjuk értéke	200.00
Malacok értéke	150.00
Csikók értéke	100.00

Ha szenvedőt látok körültem
Szememben is könnyü szivárog.
Segitek a sorstól üzöttön,
Jó tettemért hálát nem várok.
Óh akkor ugy érzem,
Hogy szivem egészen
Egyesült te veled óh Isten,
Mert nélküled egy jótett sincsen.

SZEGEDY GYULA ÉS CSALÁDJA

közjegyzői,

hajójegy és pénzküldő irodája szakértelemmel szolgálja ki azokat, akik ügyeiket reá bizzák.

135 Main Street,

Phoenixville, Pennsylvania.

AMILYEN ITÉLETTEL ITÉLTEK,
OLYANNAL ITÉLTETTEK MEG,
ÉS AMILYEN MÉRTÉKKEL MÉRTEK,
OLYANNAL MÉRNEK NEKTEK.
Máté 7:2.

HRITZ BROTHERS

Füszerüzlete és Mészárszéke

Phoenixville, Pennsylvania.

Istennek áldását kivánja a magyarság szeretet munkájára.

Ne gyüjtsetek magatoknak kincseket a földön, ahol a rozsda és a moly megemészti és ahol a tolvajok kiássák és ellopják, hanem gyüjtsetek magatoknak kincseket a mennyben, ahol sem a moly, sem a rozsda meg nem emészti és ahol a tolvajok ki nem ássák és el nem lopják.

Máté 6:19—20.

AZARY PÁL ÉS CSALÁDJA

Kulpmont,

Pennsylvania.

Uram! Tekintsd meg a nyomorultat
A szelideket kegyesen tartsd meg,
Vedd füleidbe kiáltásukat!
Erősitsd, szivüket vigasztald meg,
A szegény árvákat védelmezd meg!

10-ik Zsoltár.

JOHN CHESNEY

REAL-ESTATE ÉS BIZTOSITÁSI IRODÁJA.

Kulpmont,

Pennsylvania.

Nem mindenki, aki azt mondja "Uram, Uram!" megyen be a mennyek országába, hanem, aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát!

Máté 7:21.

FÜLÖP GYÖRGY ÉS NEJE

Keiser, Penna.

Isten megfizet kinek-kinek az ő cselekedete szerint. Azoknak, akik jó cselekedetben való állhatatossággal dicsőséget, halhatatlanságot keresnek: örök élettel: Római levelek 3:6—7.

FÜLÖP BERTALAN ÉS CSALÁDJA

Kulpmont, Penna.

A JÓ EMBER JÓ AKARATOT NYER AZ URTÓL.

Példabeszédek 12:1.

ZSIDÓ IMRE ÉS CSALÁDJA

Kulpmont,

Pennsylvania.

Van, aki bőven adakozik és annál inkább gazdagodik. Aki visszatartja a járandóságot: szükölködik!

Példabeszédek 11:24.

SZEMENYEI LAJOS ÉS CSALÁDJA

Kulpmont, Penna.

Felnevelt szárnyasok értéke	200.00
Készpénz	1290.00
Összesen	7727.00

HOZADÉK 1928-BAN.

Tejért	3314.56
Tojásért	529.00
Leölt szarvas marha	637.00
Leölt sertés	633.70
Leölt szárnyas	92.00
Leölt juhok	65.00
Buza értéke	360.00
Zöldség értéke	200.00
Krumpli értéke	550.00
Gyümölcs értéke	200.00
Borjuk értéke	200.00
Malacok értéke	200.00
Csikók értéke	100.00
Szárnyasok értéke	200.00
Készpénz	2917.95
Összesen	10,100631

HOZADÉK 1929-BEN.

Tejért	2635.80
Tojásért	603.30
Leölt szarvas marháért	415.00
Leölt sertésért	500.00
Leölt szárnyasért	170.00
Leölt juhokért	184.00
Buza értéke	240.00
Zöldség értéke	200.00
Krumpli értéke	465.00
Gyümölcs értéke	—.—
Borjuk értéke	200.00
Malacok értéke	200.00
Csikók értéke	—.—
Szárnyasok értéke	200.00
Készpénz	1663.91
Összesen	7827.65

HOZADÉK 1930-BAN.

Tejért	2739.49
Tojásért	430.20
Leölt szarvas marha	350.00
Leölt sertés	416.00
Leölt szárnyas	198.00
Leölt juhok értéke	60.00
Buza értéke	278.00
Zöldség értéke	200.00
Krumpli értéke	380.00
Gyümölcs értéke	100.00
Borjuk értéke	350.00
Malacok értéke	200.00
Csikók értéke	100.00
Szárnyasok értéke	200.00
Készpénz	1967.26
Összesen	7889.55

ÖSSZES HOZADÉK.

Hozadék 1923-ban	1528.60
Hozadék 1924-ben	6080.96
Hozadék 1925-ben	7803.07
Hozadék 1926-ban	7521.69
Hozadék 1927-ben	7727.00
Hozadék 1928-ban	10100.00
Hozadék 1929-ben	7827.65
Hozadék 1930-ban	7889.55
Összesen	56,478.83

Az 1931-ik év első felének a hozadékát és termését nem számoltam be, bár az a szép termés és hozadék, ami 1931-ben mutatkozik, még az én gazdálkodásom javára irandó, mert 1930 őszén és 1931 tavaszán még én vezettem a gazdálkodást.

A hozadék legnagyobb részét az Intézetben fogyasztottuk el. Az árak, amelyeket akár tejért, akár tojásért, akár a levágott állatokért számitottam, mindig sokkal alacsonyabb volt az ugynevezett nagybani elárusitási árnál.

Az állatok szaporodásánál átlagot vettem fel, mert ez a legbiztosabb egy ilyen hosszabb időre való számadásnál. A részletezés csak emelte és nem leszállitotta volna a hozadéknak az értékét.

A számadások összeállitásánál az első években kisérleteztem egyik és másik módszerrel. De meg kellett győződnöm a felől, hogy a tiszta számadás csak az, amiben a hozadékról adunk számot. A termelés elszámolása aztán külön lapra tartozik, amelyből megállapitható, hogy mennyibe kerül a hozadék. A termést itt — a buzának egy részét kivéve — takarmány gyanánt használtuk fel s igy nem ezt számitjuk, hanem csupán a produktumot.

Azok a nehézségek, amelyek a számadások elkészitésével jártak s azok a kifogások,

A KULPMONT, ALLENTOWN, NORTHAMPTON, BETHLEHEMBEN LAKÓ TESTVÉREK SEGITŐ SZERETETE.

Hagyjatok békét e kis gyermekeknek és ne tiltsátok meg nekik, hogy hozzám jöjjenek, mert ilyeneké a mennyeknek az országa.

Máté 19:14.

MÓZES LAJOS ÉS CSALÁDJA

Kulpmont, Penna.

ADJATOK ÉS NEKTEK IS ADATIK!

Lukács 6:38.

Nagy Emil ref. lelkész,

a Református Egyesület keleti szervezője.

Bethlehem, Penna.

Isten megfizet kinek-kinek az ő cselekedete szerint. Azoknak, akik jó cselekedetben való állhatatossággal dicsőséget, tisztességet, halhatatlanságot keresnek: örök élettel. Római levél 3:6—7.

MÁKOS LÁSZLÓNÉ ÉS CSALÁDJA

Bethlehem, Penna.

Te pedig, mikor alamizsnát osztogatsz, ne tudja a te balkezed, mit cselekszik jobb kezed.

Máté 6:3.

GERGITS ISTVÁN

füszer üzlete és mészárszéke

812 East 5th Street, Bethlehem, Pa.

JÓ VAGY TE ÉS JÓLTEVŐ! TANITS MEG ENGEM A TE RENDELÉSEIDRE!

119-ik Zsoltár 68.

ZELKO TAXI COMPANY

401 East 4th Street, Bethlehem, Pa.

Telephone: 687.

Van, aki bőven adakozik és annál inkább gazdagodik. Van, aki vissza tartja a járandóságot és az szükölködik.

Példabeszédek 11:25.

JELINKÓ JÁNOS ÉS CSALÁDJA

Bethlehem,

Pennsylvania.

Mindenki az ő képessége szerint adjon az Urnak, az Istennek áldása szerint. V. Mózes 16:17.

DR. SÁMUEL N. COMENS

a Református Egyesület vizsgáló orvosa.

532 East Fourth Street,

Bethlehem, Penna.

amelyeket ezek ellen emeltek, birtak arra, hogy a termésről való számadást teljesen elejtsem, holott az lett volna a helyes, hogyha ezt is mindig végig folytattam volna.

De azt hiszem, hogy az itten közölt számadásból is ki fog tünni az, hogy nem volt igazuk azoknak a szakértőknek, akik rám akarták sütni azt a vádat, hogy a gazdálkodásunk mindent felemészt! Semmiképen nem volt igazuk azoknak, akik az én gazdálkodási rendszeremet lekicsinyelték és azzal vádoltak meg, hogy az árvák eltartására adományozott pénzt gazdálkodási kisérletekbe ölöm.

Én nem kisérleteztem. Azt a gazdálkodási módot fogadtam el, ami ehez a vidékhez való, az éghajlatnak és a talajminőségnek megfelelő.

Egy agyondolgozott, kihasznált, lerongyolódott épületekkel, gyarló állatállománnyal biró volt ez a farm, amikor megvettük... Tessék ma megnézni és ugy itélni...!

A KIADÁSOK RÉSZLETEZÉSE.

KIADÁSOK 1923—24-BEN.

1.	Vételár	12,500.00
2.	Épitkezés	3,481.88
3.	Felszerelés	1,508.43
4.	Adó	472.32
5.	Biztositás	312.98
6.	Személyzet	1,901.89
7.	Napszámosok	320.50
8.	Kovács, kerékgyártó	128.25
9.	Szijgyártó	253.49
10.	Vetőmag	170.30
11.	Állatok	175.00
12.	Takarmány	1,261.87
13.	Vegyes	858.35
	Összesen	23,345.26

KIADÁSOK 1924—25-BEN.

1.	Épitkezés	9,283.00
2.	Felszerelés	1,155.25
3.	Adó	413.80
4.	Kamat	720.00
5.	Biztositás	130.00
6.	Személyzet	2,767.50
7.	Napszámosok	470.90
8.	Kovács, kerékgyártó	559.41
9.	Szijgyártó	32.15
10.	Vetőmag	395.55
11.	Állatok	1,015.00
12.	Takarmány	2,297.79
13.	Vegyes	235.37
	Összesen	19,475.72

KIADÁSOK 1925—26-BAN.

1.	Vételár	700.00
2.	Épitkezés	1,465.00
3.	Felszerelés	582.82
4.	Adó	454.21
5.	Kamat	720.00
6.	Személyzet	1,630.00
7.	Kovács, kerékgyártó	219.60
8.	Szijgyártó	77.38
9.	Bérlet	125.00
10.	Vetőmag	481.77
11.	Állatok	646.00
12.	Takarmány	2,538.69
13.	Vegyes	416.19
	Összesen	10,056.66

KIADÁSOK 1927-BEN.

1.	Felszerelés	491.10
2.	Adó	480.25
3.	Kamat	720.00
4.	Biztositás	597.45
5.	Személyzet	2,664.80
6.	Vetőmag	675.00
7.	Mütrágya	374.00
8.	Állatok	1,102.85
9.	Takarmány	1,751.60
10.	Kovács, kerékgyártó	483.90
11.	Szijgyártó	36.00
	Összesen	9,453.11

KIADÁSOK 1928-BAN.

1.	Vételár	10,000.00
2.	Felszerelés	373.24
3.	Adó	619.42
4.	Kamat	120.00
5.	Személyzet	2,430.48
6.	Bérlet	468.00
7.	Vetőmag	669.19
8.	Mütrágya	195.00
9.	Állatok	1,227.33
10.	Takarmány	2,430.48
11.	Kovács, kerékgyártó	325.56
12.	Szijgyártó	71.72
	Összesen	18,930.51

A KULPMONT, ALLENTOWN, NORTHAMPTON, BETHLEHEMBEN LAKÓ TESTVÉREK SEGITŐ SZERETETE.

Ugy fényljék a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jócselekedeteiteket és dicsőitsék a ti mennyei Atyátokat. Máté 5:16.

MRS. IRMA GAÁL WOLFERTZ

Allentown,

Pennsylvania.

Aki inni ad egynek e kicsinyek közül csak egy pohár hideg vizet, el nem veszitheti jutalmát.

CENTRAL MILLINERY

Magyar Kalap Üzlet

351 Hamilton St.

Allentown, Pennsylvania.

Az igaz ad és nem tartóztatja meg adományát.

Példabeszédek 21:16.

KOCHIS GYÖRGY ÉS CSALÁDJA

Allentown,

Pennsylvania.

Aki ad a szegénynek, nem lesz annak szüksége.

Példabeszédek 21:26.

VARGA PÉTER

Füszer Üzlete.

455 East Susquehanna Street,

Allentown, Pa.

Akinek két köntöse van, az egyiket adja annak, akinek nincs és akinek van eledele, hasonlóképen cselekedjék.

Lukács 3:11.

PAPP JÁNOSNÉ

Füszer Üzlete és Mészárszéke

Farmington, Pa.

Az irgalmas szemü ember megáldatik, mert adott az ő kenyeréből az éhezőnek.

Példabeszédek 21:26.

SCHNEIDER ISTVÁN

Magyar Szabó

1054 Main Street, Northampton, Pa.

Amaz uj ember munkálkodjék, cselekedvén az ő kezével azt ami jó, hogy legyen mit adni a szükölködőnek.

Efézusi levél 4:28.

SYLVESTER EDWARD

Általános Biztositás

1057 Main Street, Northampton, Pa.

A jó ember jó akaratot nyer az Urtól.

Példabeszédek 12:1.

STERN STUDIO

936 Main Street,

Northampton,

Pennsylvania.

KIADÁSOK 1929-BEN.

1.	Felszerelés	888.75
2.	Adó	593.23
3.	Kamat	120.00
4.	Biztositás	589.15
5.	Személyzet	2,040.00
6.	Bérlet	781.64
7.	Vetőmag	408.22
8.	Mütrágya	375.28
9.	Állatok	2,127.39
10.	Takarmány	1,374.56
11.	Kovács, kerékgyártó	353.39
12.	Szijgyártó	217.86
	Összesen	10,102.52

KIADÁSOK 1930-BAN.

1.	Adók	678.04
2.	Kamat	120.00
3.	Személyzet	1,800.00
4.	Bérlet	800.32
5.	Vetőmag	379.32
7.	Mütrágya	280.25
8.	Állatok	1,252.15
9.	Takarmány	1,190.00
10.	Kovács, kerékgyártó	241.49
11.	Szijgyártó	61.10
	Összesen	6,897.82

A KIADÁSOK ÖSSZEGEZÉSE.

Kiadások 1923—24-ben	23,345.26
Kiadások 1924—25-ben	19,475.72
Kiadások 1925—26-ban	10,056.66
Kiadások 1927-ben	9,453.11
Kiadások 1928-ban	18,930.51
Kiadások 1930-ban	6,897.82
Összesen	98,261.60

MÉRLEG.

A farm hozadéka	56,478.83
A farm értéke 1930 dec. 31-én	44,250.00
Összesen	100,728.83
Kiadások összege	98,261.60
Maradvány	2,467.23

A FARM HIVATALOS ÉRTÉKELÉSE.
1930 December 31-én.

1.	A Melville-féle birtok	15,000.00
2.	A Mitchell-féle birtok	700.00
3.	A nagy farmház értéke	5,500.00
4.	A nagy istálló értéke	3,000.00
5.	A fütőház és készülék értéke	4,800.00
6.	Kisebb ház értéke	1,200.00
7.	Cselédház értéke	800.00
8.	A disznóól értéke	1,600.00
9.	A szin és magtár értéke	1,000.00
10.	Csirkeól értéke	250.00
11.	Öt darab ló	840.00
12.	Tiz tehén	1,650.00
13.	21 borju értéke	1,075.00
14.	21 juh értéke	315.00
15.	175 szárnyas	380.00
16.	43 sertés	840.00
17.	Felszerelés	2,800.00
18.	Raktáron levő termés, takarmány	2,500.00
	Összesen	44,250.00

Isten iránt való végtelen hálával járom be ezeket a termékeny hegyeket és völgyeket. A hegyekről messze lehet látni s völgyekbe nem csap be az emberek gyülölködésének a hullámverése.

Látok megnyilatkozott egeket!

Látom azt a föltétlenül eljövendő időt, amikor a magyar református szülők gyermekei már nem fogják ismerni a gyülölség által emelt válaszfalakat, hanem egyek lesznek s együttes erővel törekednek arra, hogy apáiknak drága örökségét megtartsák.

Ez lesz az aratás, az igazi aratás...!

A legmagasabb dombunk tetején állok... Végigtekintek ezen a magyar református birtokon... A szivem megtelik énekkel:

"Mindenható mennyei felség!
Tied legyen minden dicsőség,
Te hoztad el a várva-várt
Nyári időt s az aratást.
Jóvoltodból örvendenek
Teljes szivből az emberek!

Ember ne félj! Lesz uj kenyered,
De, akitől azt ingyen nyered:
Borulj le az Isten előtt
Imádva és tisztelve Őt...
Maradj, hálás Istenedhez,
Igy örömed állandó lesz!

Az lesz... Csak higyjétek, hogy az Isten gondot visel!

Mosolygó bölcs, ősz doktorunk: Idő,
Mi áldjuk balzsamosztó, lágy kezed.
Te tudod: az örök seb mese csak,
Egy seb, ha nyilik, a másik hegged.
Mosolygó bölcs, ősz doktorunk: Idő,
A perced ir, az órád irgalom,
Az éveid csupa sebkötések.
Vezess, vezess, mi követünk vakon,
A hogy közelgünk a nagy Csend felé.
Enyhébb a naptüz, áttetszőbb az ég,
Egyre halkulóbb, estelibb a táj
És révedezőbbek a jegenyék,
A hogy közelgünk a nagy Csend felé.
Zuhanó pici békeangyalok
Nyujtják ki felénk apró árnykezük:
Ugy mulik lassan minden fájdalom,
A hogy az élet elmulik velök!

GEORGE J. ENNIS

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

A GYÁSZNAK ÓRÁIBAN RÉSZVÉTTEL IGYEKSZIK KÖNNYITENI A HALÁL ÁLTAL TÁMASZTOTT NAGY FÁJDALMAKAT.

223 SECOND AVENUE,

PHOENIXVILLE, PENNSYLVANIA.

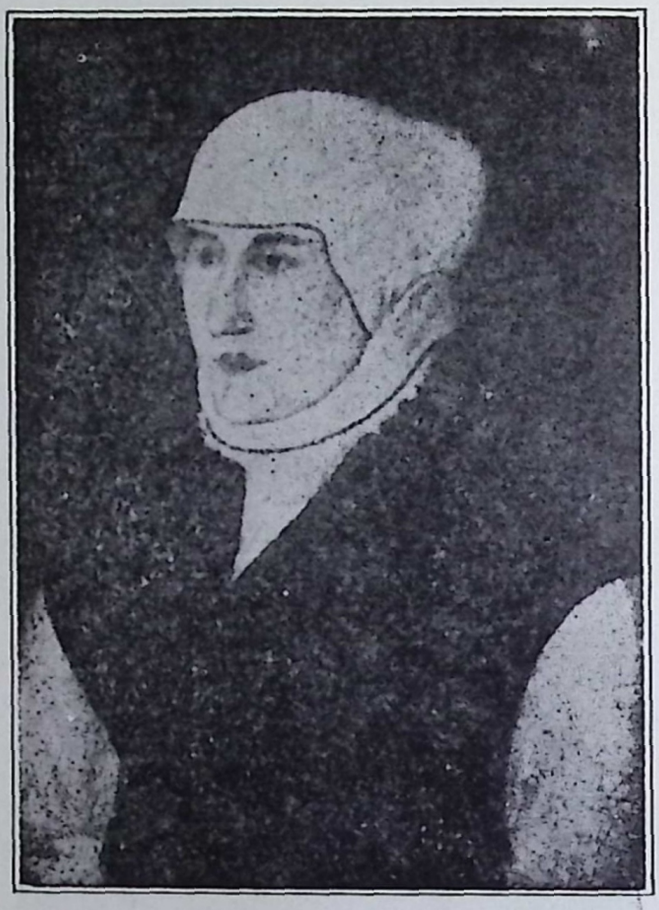
BIZONYSÁGTÉTEL

A MI HITÜNK MELLETT.



KÖTELES ISTVÁN,

a Református Egyesületnek volt elnöke.



Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyeknek országa.
Boldogok, akik sirnak, mert ők megvigasztaltatnak.
Boldogok a szelidek, mert ők örökségül birják a földet.
Boldogok, akik éhezik és szomjuhozzák az Igazságot, mert ők megelégittetnek.
Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek.
Boldogok a tiszta szivüek, mert ők az Istent meglátják.
Boldogok a békességre igyekezők, mert ők az Isten fiainak mondatnak.
Boldogok, akik háboruságot szenvednek az igazságért, mert övék a mennyeknek országa!

Máté 5:3—11.

A PITTSBURGHI LORÁNTFFY ZSUZSÁNNA NŐEGYLET A LEGRÉGIBB MAGYAR REFORMÁTUS NŐEGYLET AMERIKÁBAN. AZ ÁRVAHÁZ ESZMÉJÉNEK FELVETÉSE ÓTA ÁLLANDÓ, BUZGÓ PÁRTFOGÓJA AZ EGYHÁZNAK ÉS AGGMENHÁZNAK.

Legyen ennek a Nőegyletnek jócselekedete példaadás minden Magyar Református Nőegylet előtt.

Bizonyságtétel a mi hitünk mellett.

"Mi haszna van atyámfiai, ha valaki azt mondja, hogy hite van, cselekedetei pedig nincsennek? Avagy megtarthatja-e őt a hit? Ha pedig az atyafiak, férfiak vagy nők mezitelenek és szükölködnek mindennapi eledel nélkül és azt mondja nékik valaki ti közületek: menjetek el békességgel, melegedjetek meg és lakjatok jól, de nem adjátok meg nekik, amikre szüksége van a testnek, van-e valami haszna annak? Igy a hit is, ha cselekedetei nincsennek, meghalt önmagában!"

Az amerikai magyar reformátusság az alatt a kevés idő alatt, amelyet eltöltött Amerikában, csudálatos eredményeket ért el az egyházközségek megszervezésében, templomainak a felépitésében. Negyven esztendős multjában száznál több templomot épitett. Ezekkel kapcsolatban megépitette a lelkészlakásokat is a legtöbb helyen. Egy pár helyen egyháztársadalmi épületet is emelt. Egész nyugodtan meg lehet állapitanunk, hogy az egyes egyházközségek külső és belső felépitése beszélő bizonyság a mi népünknek a buzgósága és áldozatkészsége mellett.

Ezzel szemben meg kell állapitanom azt a tényt is, hogy közöttünk olyan hitet megbizonyitó cselekedetről, amiről Jakab apostol beszél közel harminc esztendőn keresztül, nem volt és nem is lehetett szó. Nem mondom én, hogy nem adtunk alamizsnát, ha koldus jött az ajtónk elébe, de állitom, hogy a gyülekezetek megszervezése és a templomok épitése korában abban a téves felfogásban éltünk, hogy a templomok felépitése, a gyülekezeti élet fentartása, egyháztagságunk: jócselekedet! Sajnos ez a téves felfogás még ma is általánosnak mondható. Egyháztagságunkat és az ezzel járó kötelességeket ma is jócselekedetnek tekintjük, holott egészen világos az, hogy az egyháztagságnak, a tanitványságnak az igazi zsinórmértéke a hitet megbizonyitó jócselekedet.

Az Árvaház megalapitásában nemcsak az a gondolat vezérelt, hogy néhány gyermekről gondot viseljünk, hanem az a gondolat, hogy az árvákról való gondoskodás által ráneveljük népünket a jócselekedetnek a gyakorlására.

Én csakhamar meggyőződtem arról, hogy ennek az Intézetnek a megalapitását és fentartását nem csupán azért bizta Isten a református magyarságra, hogy alkalmat adjon arra, hogy egy pár árva gyermeket gondozzon. Volt valami magasabb, sokak által még ma sem értett elköteleztetés ebben a megbizatásban.

Ez az elköteleztetés pedig az, hogy Isten a mi népünket az árvaházon keresztül akarta és akarja megtanitani a valódi jótékonyságra. A valódi jótékonyság az én felfogásom és tapasztalatom szerint minden olyan cselekedet, amely az Istenben való hitet, a Jézus Krisztus iránt való szeretetet embertársainkon keresztül bizonyitja meg.

Ezt a gondolatot akartam belevinni a magyar református köztudatba, amikor akár egyedül, akár a gyermekek egy-egy csoportjával jártam be a gyülekezeteket. Fel akartam emelni népünket arra a magasságra, amelyen megértse, *hogy minél többet cselekszik az amerikai magyar reformátusság a jótékonyságnak a mezején: annál többet fog áldozni a saját maga gyülekezete javára is.*

Mikor ebben a nagy küldetésben jártam be a gyülekezeteket, akkor sok helyen megéreztem, hogy egyes vezető emberek abban a téves véleményben voltak, hogy az árvaatya az árvagyermekekkel azt a pénzt viszi el, ami jogosan az egyházat illetné. Több egyházközségünk van még ma is, amelyben sem én, sem utódom nem mehettünk be. Hát ez a felfogás a legnagyobb tévedés. Az igazság az, hogy minél gazdagabban buzog akármelyik gyülekezetben a jótékonyságnak a for-

A KULPMONT, ALLENTOWN, NORTHAMPTON, BETHLEHEMBEN LAKÓ TESTVÉREK SEGITŐ SZERETETE.

Nem mindenki, aki azt mondja nekem "Uram, Uram!" megyen be a mennyek országába, hanem aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát!

Máté 7:21.

ÖZV. KEISER MIHÁLYNÉ

Northampton, Pennsylvania.

Én azt mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat, akik titeket átkoznak, jól tegyetek azokkal, akik titeket gyülölnek és imádkozzatok azokért, akik háborgatnak és kergetnek titeket. Máté 5:44.

SZENDREY ANDRÁS ÉS CSALÁDJA

Easton, Penna.

Ne aggodalmaskodjatok a ti éltetek felől, mit egyetek, mit igyatok, sem a ti testetek felől, mibe öltözködjetek! Avagy nem több-e az élet, mint az eledel és a test, mint az öltözet?

Tekintsetek az égi madarakra!

Azok nem vetnek, nem aratnak, sem a csürbe nem takarnak és a ti mennyei Atyátok eltartja azokat . . .

Nem sokkal különbek vagytok-e ti azoknál?!

SZÓ BÉLA

sörcsarnoka, a magyarság kedvelt találkozó helye,

a Fourth Street és Pierce Street szögletén,

Bethlehem, Pennsylvania.

Virágot szórtam pazarul,
Szivem szomoru, égő fáklya . . .
Ki hal nyom nélkül égi lángja?
Virágom mind-mind sárba hull?
Vedd a kezedbe Istenem!
Óh vedd fel, mert időm elrepül
S nem nyilik több. Meghalt a jácint

Sötét hajam fehérbe játszik
És minden elhagy hütlenül,
Mint a madár, mely délre száll . . .
Lesz majd a lelkem zord vadon,
Kopasz ágam koppan a szélben, . . .
Óh, ha igy küldesz Uram értem:
Lesz-e bünömnek irgalom?

F. J. CONNEL

A MAGYAROK TEMETÉS RENDEZŐJE

Szakszerü, előzékeny és méltányos kiszolgálás.

427 EAST FOURTH STREET, BETHLEHEM, PENNSYLVANIA.

rása: annál nagyobb az áldozatkészség a gyülekezet javára is. Ezt statisztikai adatok bizonyitják. Minél kevesebbet gondol akármelyik gyülekezet a jótékonysággal, annál szegényebb az élete s előbb-utóbb elsorvad. Az ilyen gyülekezet beteg!

Hála Istennek a mi testvéreink sok helyen megértették ezt a gondolatot. Azok a látogatások, amelyeket egy-egy gyermekcsoporttal évről-évre tettem a gyülekezetekben, föltétlen nagy hatással voltak arra, hogy ez a gondolat minél szélesebb körben gyökeret verjen.

Ezeknek a látogatásoknak is meg van a maga története.

1922-ben egy szép nyári vasárnapon egy több tagból álló társaság jött fel az árvaházba *Portageból*. Ott volt a látogatók között *Törös Mihály* az ottani egyház gondnoka, az egyesületi osztály vezetője. *Marcis József* a Verhovay Egyletnek egyik nagyon agilis tagja, aztán ott voltak a kifejezetten szocialisták képviselői is. Azzal jöttek, hogy megnézzék, hogy mind igazak-e azok, amiket hetenként hirdetünk s mikor meggyőződtek arról, hogy nem tulzunk, hanem az igazságot a legegyszerübben terjesztjük a magyarság elé, meghivtak bennünket, hogy menjünk el Portageba, s az ottani magyar házban mutassuk be, hogy mit tudnak a mi gyermekeink.

Elmentünk s miután láttuk, hogy ez jó dolog: az ilyen természetü látogatásokat rendszeressé tettük. Nemcsak azért volt ez fontos, hogy igy sokkal több adományt tudtunk összegyüjteni, mint tisztán egyéni látogatás által, hanem mindenekfelett azért, mert azokon a gyermekeken keresztül, akik az ilyen látogatásokon részt vettek, magát az intézetet látták meg a magyar testvérek. Szabadon beszélhettek a gyermekekkel s a velük való érintkezés volt a legnagyszerübb propaganda az Árvaháznak a javára.

Kétségtelen dolog, hogy reám nézve nagyon nehéz volt a sokszor hat-nyolc hétig tartó utazásnak a fáradalma. De viszont nevelés tekintetében is a legalkalmasabb eszköz volt arra, hogy gyermekeink az élettel érintkezzenek s lássák meg, hogy milyen kint azok között az emberek között az élet, akikkel közvetlen érintkezésbe kerültek.

Ugy gondolom, hogy azok a gyülekezetek amelyekben a gyermekek megjelentek, ma is közel állanak az árvaházhoz. És voltunk csaknem minden gyülekezetben.

A látogatások alkalmával az előbb emlitett szemponton kivül, mindig arra fektettem a fősulyt, hogy meggyőzzem a mi testvéreinket arról, hogy nem volt elég az, *hogy az intézetet megalapitottuk, hanem szükség van annak fentartására és fejlesztésére is.* Azok, akik, hónapról-hónapra ott ültek a tanácskozásnak az asztalánál, minden hónapban érezték, hogy ez a kötelesség. *Azért adtam ki a jelszót, hogy az Árvaházat olyan nagygyá kell kifejleszteni, hogy legalább száz árvagyermeknek a befogadására legyen képes.*

Miután előttem a cottage rendszer képe lebegett: azért javasoltam, hogy azokat a házakat, amelyek az árvaház körül voltak, meg kell vásárolni s a gyermekeket ugy kell elkülöniteni, amint azt más Intézetekben is cselekszik s amint azt az állami hatóság is javasolja, sőt megkivánja.

A fejlesztésnek ezt a nagy fontosságát annyival inkább hangsulyozhattam, mert a fentartásnak egyik része készen volt azoknak az alapitványoknak a kamataiban, amelyeket egyházaink, egyleteink és egyes testvéreink tettek.

Ha ért csalódás az életben, pedig sok ért, az az egyik legnagyobb csalódása az életemnek, hogy egyházaink és egyleteink nem maradtak hivek azokhoz a határozatokhoz, amelyeket egyházközségi közgyüléseiken és egyleti gyüléseiken hoztak az árvaház fentartására vonatkozólag, akkor, amikor alapitványokat tettek az árvaház javára.

Mik ezek az alapitványok?! 1921 május 21-én ezeket irtam a Reformátusok Lapjába erről a tárgyról:

Azok, akik figyelemmel kisérik az árvaházi mozgalmat, bizonyára megfigyelték azt, hogy az árvaház fentartására olyan szilárd alapot akarunk teremteni, amely teljesen biztossá tegye annak müködését és lehetővé tegye egyszersmind fejlődését is.

Az árvaház közös intézményünk lévén,

A FRANKLINI MAGYAR REF. EGYHÁZ TAGJAINAK ADOMÁNYA.

Egy özvegyet vagy árvát meg ne nyomoritsatok! Ha nyomrogatod azt s hozzám kiált, meghallgatom az ő kiáltását! II. Mózes 22:25—23.

Elhunyt férjem emlékére,

ÖZV. BÁNKI ELEKNÉ ÉS CSALÁDJA

Franklin, N. J.

Uram az árvának Te vagy segedelme!

10-ik Zsoltár 14.

REV. FERENCZY PÁL
ÉS CSALÁDJA.

Franklin,

New Jersey.

Amit akartok, hogy az emberek ti veletek cselekedjenek, ti is azt cselekedjétek azokkal, mert ez a törvény és a próféták.

Máté 7:12.

PACZA ALBERT ÉS CSALÁDJA,

Franklin, N. J.

Aki bőven adakozik: annál inkább gazdagodik.
Az, aki megtartóztatja a járandóságot: szükölködik.

Példabeszédek 11:24.

SÓHAJDA ISTVÁN ÉS FIA,

Franklin, N. J.

A te utaid és cselekedeteid szerint itélnek meg téged: ezt mondja az Ur!

Ezékiel 24:14.

FÖLDESSY GYÖRGY ÉS CSALÁDJA,

Franklin,

New Jersey.

Árváknak atyja, özvegyeknek birája Isten az ő szentséges hajlékában.

68. Zsoltár 6.

ÖZV. PETRÓ PÉTERNÉ SZÜLEI
ÉS GYERMEKEI,

Franklin, N. J.

Isten megfizet mindenkinek az ő cselekedete szerint... Azoknak, akik a jó cselekedetben való álhatatossággal dicsőséget, tisztességet és halhatatlanságot keresnek: örökélettel. Róm. lev. 2:6.

VINCZE TAMÁS ÉS NEJE,

Franklin, N. J.

Arról ismertük meg a szeretetet, hogy Ő az életét adá mi érettünk. Mi is kötelesek vagyunk odaadni életünket a mi atyánkfiaiért.

I. János 3:16.

KOVÁCS K. JÓZSEF ÉS CSALÁDJA,

Franklin, N. J.

nemcsak az Egyesületnek, hanem az egyházaknak, sőt a református jellegü egyleteknek is elsőrendü kötelességük az, hogy ott álljanak e mellett az intézmény mellett, amely megbizonyitja azt, hogy a mi hitünk nem megholt állat!

Az a kérdés, hogy *miként* állhatnak egyházi és jótékonysági szervezeteink ennek a közös Intézménynek a szolgálatában?

Erre a kérdésre két irányban lehet megfelelni.

1. Az egyházak és egyletek felajánlják a legmesszebbmenő támogatást és minden éven odaadnak az árvaháznak annyit, amennyit a körülmények között összegyüjteni sikerült.

2. Az egyházak és egyletek egy megállapitott évi járadéknak a befizetésére kötelezik el magukat.

Az első módszer a mi viszonyaink között szilárd alapnak nem tekinthető. Tudjuk, hogy az élet körülményei milyen gyorsan változnak s az ilyen, hogy ugy mondjam kedély szerinti, hangulaton alapuló alap: *nem biztos alap.* Eltekintve attól, hogy az árvaházra való adakozásra mindenképen szükség lesz évről-évre.

Ez az oka annak, hogy a második módszert, egy megállapitott évi járadéknak a megfizetését tartjuk olyan szilárd alapnak, amely lehetővé teszi, hogy intézményünk a megfelelő keretben teljesithesse nagy hivatását.

A járadék alapjául tekintjük az alapitványokat.

Az alapitvány eszméje a mckeesporti egyháznak az eszméje. Lényege az, hogy az egyházak és egyletek közgyüléseiken kimondják, hogy az árvaház javára alapitványt tesznek. Az alapitványnak az összegét nem kell befizetni, mert az egyházaknak és egyleteknek a határozata elég biztositék arra, hogy az alapitványi összegnek a hatos kamatját, évről-évre befizetik, mint járadékot az árvaház fentartására.

Ilyen módon egyházközségeink és egyleteink együtt munkálkodva és teljesen egyetértve minden nehézség nélkül összehozhatnak *egy százezer dollárnyi alapitványi összeget.*

Nincsen olyan kicsiny egyházközség, amelynek az árvaház céljaira ne lenne évi hatvan dollárja. Nagyobb, erősebb egyházaktól természetesen többet várunk, többet kérünk. Nem szabad figyelmen kivül hagynunk, hogy az ilyen jótékonyság az az archimédesi pont az egyházaknak az életében, amelyről meglehet mozditani a hitetlen, a közönyös, az egyháznak a dolgaival nem törődő embereket. Meg kell mutatnunk a mi hitünket, a mi jócselekedeteinkkel.

Arra kérem hát egyházközségeinket ezen a helyen is, hogy mindenütt foglalkozzanak ezzel a gondolattal. Tegyék megbeszélés tárgyává az előljárósági gyüléseken ezt a fontos tárgyat. És aztán cselekdejenek. Tegyenek alapitványokat. Amelyik egyház nem tud ezer dolláros alapitványt tenni, tegyen 500 dollárosat! A nagyobb egyházak, amelyek eddig ezer dollárt ajánlottak fel, most amikor az eszme már megvalósult, emeljék fel az alapitványi összeget ugy, hogy egy-egy árvát eltartsanak.

Egyleteinktől ugyanazt kérem. Én, aki teljes odaadással voltam az egyleti élet iránt: talán a legjobban tudom, hogy minő nagyok és nehezek ezek a kötelességek, amelyek az egyletekre háramlanak. De nem lesz-e felemelő dolog mindenik református egyletre, ha érzi, hogy az árvaház fentartásában való részvétele által, mintegy jogot szerez arra, hogy nem csak tagjairól, hanem tagjainak a gyermekeiről is gondot visel? Én azt hiszem, hogy ilyen felfogás mellett a tagok hüségesebbek lesznek! Hiszen ki ne szeretné a gyermekét?! Ki ne gondolna rettegéssel arra, hogy mi lesz az övéivel, ha el kell távoznia ebből a földi életből?

Alapitványokat természetesen tehetnek magánosok is. Az természetes, hogy az ilyen alapitványok az alapitó halála után vagy befizetendők vagy az örökösök által biztositandók. Én nem is kétlem, hogy lesznek testvéreink, akik ilyen alapitványokat tenni fognak. Mi lenne a mi keresztyénségünk, ha nem volnának?

Vajha minél hamarább azt jelenthetném, hogy minden egyház, minden egylet, amely református nevet visel: ott van az alapitvány-

A SOUTH-NORWALKI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ TAGJAINAK ADOMÁNYA.

Isten igazságot szolgáltat az árvának és özvegynek, szereti a jövevényt, adván neki kenyeret és ruházatot.

V. Mózes 10:18.

ÖZV. BARTFAY JÓZSEFNÉ
ÉS CSALÁDJA

South-Norwalk, Conn.

Árváknak atyja, özvegyeknek birája az Isten az ő szentséges hajlékában.

68-ik Zsoltár 6.

NAGY FERENCZ ÉS CSALÁDJA.

South-Norwalk,

Connecticut.

A jövevényt, az árvát és özvegyet ne nyomorgassátok és rajtuk ne erőszakoskodjatok.

Jerémiás 22:3.

ZÁVORY GÁBOR ÉS CSALÁDJA

South-Norwalk,

Connecticut.

Jó annak az embernek, aki könyörül, osztogat és adakozik a szegényeknek. Igazsága mind végig megmarad.

112-ik Zsoltár 5 és 9.

OROSZ MIHÁLY ÉS CSALÁDJA

South-Norwalk,

Connecticut.

Aki bőven adakozik: annál inkább gazdagodik.

Az, aki visszatartja a járandóságot: szükölködik.

Példabeszédek 11:24.

LUCSKAY ISTVÁN ÉS CSALÁDJA

South-Norwalk, Conn.

Mit adjak az Urnak jótettiért?
A hálaadó poharat felveszem
És az Ur jótéteményét hirdetem,
Szent nevét áldom segitségiért!

116-ik Zsoltár.

LUCSKAY JÓZSEF ÉS CSALÁDJA.

South-Norwalk, Conn.

Aki ad a szegénynek, nem lészen annak szüksége.

Példabeszédek 21:26.

CZAKÓ TAMÁS ÉS CSALÁDJA

South-Norwalk,

Connecticut.

Az igaz irgalmas és adakozó.

37-ik Zsoltár 21.

ID. KURIMAY GÁBOR
ÉS CSALÁDJA

South-Norwalk,

Connecticut.

tevők között! Vajha azt jelenthetném, hogy testvéreink közül mindazok, akiket Isten megáldott alapitványtevők!

Én hiszem, hogy ugy is lesz!

Hitemben nem is csalatkoztam. 1923-ban tartott egyesületi közgyülésünkön már a következő alapitványokról tehettem jelentést.

1.	Pittsburghi Magyar Ref. Egyház	3000.00
2.	Detroiti Magyar Ref. Egyház és Egyletei	3000.00
3.	East Chicagoi Magyar Ref. Egyház és Egyletei	2000.00
4.	Clevelandi Első Magyar Ref. Egyház	2000.00
5.	Loraini Magyar Ref. Egyház	2000.00
6.	Windberi Magyar Ref. Egyház	1000.00
7.	Johnstowni Magyar Ref. Egyház	1000.00
8.	McKeesporti Magyar Ref. Egyház	1000.00
9.	Duquesnei Magyar Ref. Egyház	1000.00
10.	Homesteadi Magyar Ref. Egyház	1000.00
11.	West Clevelandi Magyar Ref. Egyház	1000.00
12.	Drakes Congoi Magyar Ref. Egyház	1000.00
13.	Akroni Magyar Ref. Egyház	1000.00
14.	Daytoni Magyar Ref. Egyház	1000.00
15.	Tóparti Magyar Ref. Egyház	1000.00
16.	Chrome-Cartereti Magyar Ref. Egyház	1000.00
17.	Whitingi Magyar Ref. Egyház	1000.00
18.	Kalamazzoi Magyar Ref. Egyház	1000.00
19.	Uniontowni - Morgantown - Fairmonti Egyház	1000.00
20.	Jolieti Magyar Ref. Egyház	1000.00
21.	Chicagoi Magyar Ref. Egyház	1000.00
22.	Bridgeporti State Streeti Egyház és Kálvin Egylet	1000.00
23.	Elyriai Magyar Ref. Egyház	1000.00
24.	Trentoni Magyar Ref. Egyház	1000.00
25.	Pittsburgh és Vidéki Ref. Bs. és Egyházi Egylet	5000.00
26.	Homesteadi Ref. Egylet	1000.00
27.	Chicago-Burnsidei Ref. Egylet	1000.00
28.	Windberi Ref. Egylet	500.00
29.	Pittsburghi Lórántffy Zsuzsánna Egylet	500.00
30.	West-Cevelandi Ref. Egylet	500.00
31.	Medinai Osztály	200.00
32.	Cantoni Osztály	200.00
33.	Elyriai Osztály	400.00
34.	Kearsargei Osztály	200.00
35.	Szabadság	3000.00
36.	Amerikai Magyar Népszava	3000.00
37.	Pecsők Pál Clevelandból	500.00
38.	Passaici Magyar Ref. Egyház és Egyletei	1000.00

Összesen tehát hatvanegyezer és őtszáz dollárra rugott az alapitványok összege, akkor, amikor az Árvaházban tartott első egyesületi közgyülésnek jelentést tettem.

Egyházközségeink közül, amint látszik, nem mindenik egyház fogadta el ezt az eszmét. De ezekből az egyházakból kezdetben is olyan jóakaratot tapasztaltunk, amelyek a legnagyobb reménységgel töltötték el sziveinket arra nézve, hogy eljön az idő, amikor mindnyájan egyek leszünk ennek a gondolatnak a megvalósitásában.

Hogy az alapitványok megtevésének a gondolatával nem csak magam foglalkoztam, hanem mások is, akik az árvaház fentartásának a nagy eszméjét magukévá tették, azt egy pár testvéremnek a levelével igazolom.

Az első levél a *Lengyel L. János* testvéremé, aki kezdetben tagja volt az intéző bizottságnak. Lengyel testvérem a következőket irta Molnár Istvánhoz:

"A mult hónapban az árvaházi alap kimutatását köszönettel vettem. Azt hiszem nekünk hithü reformátusoknak ezen a téren nagyobb munkásságot kellene kifejteni.

Mit gondol Ön? Volna-e az Egyesült Államokban olyan *egyezer* református, aki e célra adakozhatna mondjuk *száz* dollárt. Én azt hiszem, hogy ezt össze lehetne hozni, mert nem hinném, hogy ennyi jómódu ember ne akadna a reformátusok között. Ez kitenne kereken 100,000 dollárt s igy az alap az árvaházra megvolna s nem kellene félni annak megsemmisülésétől, mert ez a százezer dollár biztositaná annak a fennállását.

Azt hiszem volna másik *egyezer* református, aki *ötven* dollárt adhatnának s ez kitenne 50,000 dollárt. A *harmadik ezer* református adhatna *huszonöt* dollárjával s ez ismét kitenne 25 ezer dollárt s *kétezerötszáz*

A SOUTH-NORWALKI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ TAGJAINAK ADOMÁNYA.

Az igaz ad és nem tartóztatja vissza az ő adományát.

Példabeszédek 21:26.

IMRI JÓZSEF ÉS CSALÁDJA

South-Norwalk,

Connecticut.

Amaz uj ember munkálkodjék, cselekedvén azt, ami jó, hogy legyen mit adnia a szükölködőnek.

Efeziusi levél 4:28.

HORVÁTH GÁBOR ÉS CSALÁDJA

South-Norwalk, Conn.

Megmutattam nektek, hogy ilyen módon kell az erőtlenekről gondot viselni és megemlékezni az Ur Jézus szavairól, mert Ő mondá: "Jobb adni, mint venni."

Cselekedetek 20:35.

URBÁN BÉLA ÉS CSALÁDJA

New-Canaán, Conn.

Ugy fényljék a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket és dicsőitsék a ti mennyei atyátokat.

Máté 5:16.

NOVÁK LAJOS ÉS CSALÁDJA

East-Norwalk, Conn.

A hit, ha jó cselekedetei nincsenek, meghalt önmagában.

Jakab 2:17.

FÓRIZS JÁNOS ÉS CSALÁDJA

South-Norwalk,

Connecticut.

Mikor learatod aratni valódat a te meződön és kévét felejtesz a mezőn, ne térj vissza annak a felvételére: a jövevényé, az árváé és özvegyé legyen az, hogy megáldjon téged az Ur kezeidnek minden munkájában. V. Mózes 24:19.

KÉRI JÓZSEF ÉS CSALÁDJA

New-Canaán, Conn.

A törvény betöltése a szeretet.

Római levél 13:10.

BALOGH FERENC ÉS CSALÁDJA

New-Canaán,

Connecticut.

A szentek szükségeire adakozók legyetek!

Római levél 12:13.

TÓTH BÉLA LELKÉSZ ÉS NEJE

South-Norwalk, Conn.

adhatna *tiz* dollárjával s igy az alap kereken 200,000 *dollár lenne.*

Nem hihetem, hogy ne akadna 5500 református, akik ezt a csekély áldozatot meg ne tudnák hozni igaz református hitökért!

Akik a fenti alapitási összeget nem tudnák egyszerre befizetni tiz hónap alatt havi részletekben fizethetnék be s igy ezt senki még csak meg sem érezné, hogy a Református Árvaháznak alapitó tagja lett. Minden alapitónak diszokmányt kellene adni."

Amint látszik a két terv között az a különbség van, hogy Lengyel L. János az *egyénekre*, én pedig az *egyházakra és egyletekre* alapitottam a tervemet. Az egyének által teendő alapitványoknak meg lett volna az a jó oldala, hogyha keresztül lehetett volna vinni, hogy a terv szerint tiz hónap alatt, mondjuk egy esztendő alatt, az alapitványok összege készen lett volna készpénzben vagy értékpapirokban. Ám a kivitelt 1920-ban vagy azután sem lehetett megvalósitani, mert nem volt meg az az 5500 testvér, akikre Lengyel L. János gondolt.

Megpróbáltuk, hogy igazán tehetős magyar testvéreink lelkében támasszunk érdeklődést az árvaház iránt. Ez se sikerült. Volt, aki be se eresztett magas szine elé s ennek a nagy vagyonát elsöpörte a nagy áradat. A másik 500 dollárt igért s nagy keservesen talán háromszáz dollárt fizetett be, holott meggazdagodásának az alapját az amerikai magyarság adta. A harmadik évi száz dollár járadékot igért egész életére s ezt hat évig fizette s aztán elhallgatott.

Ezért akartam én inkább az egyházakra és egyletekre épiteni. Sajnos, az én reménységem se vált ugy be, mint ahogy azt elképzeltem. Sok helyen az egyházközségeknek a határozata csak a jegyzőkönyvben maradt s most, amikor eljöttek a nehéz idők, elsősorban is ezekről az alapitványokról feledkeztek el, holott ismétlem, hogy amelyik egyházközségben nincsen jótékonyság, ott nincsen s

Jajj mi marad, mert mindenik perc elvisz valamit?
Emberek, tájak, ragyogó tavaszi reggel,
Kék ég, tarka virág futnak, örökké futnak.
Jajj mi marad? A tervem?
Nincs sehol . . . A vágyam?
Elutazott . . . A lelkem forrósága?
Kihült . . . !
Jajj, mi marad Uram?
Ha a marék por lehullott rólam?
Uram, mit emelsz fel áldott kezedben?

D. W. RAYMOND

TEMETÉS RENDEZŐ,

a magyar református Árvaháznak kezdettől fogva áldozatkész segitője.

27 WASHINGTON STREET, SOUTH-NORWALK, CONN.

nem lehet semmi reménység egy boldogabb jövendőre.

Pál világosan megirja: "Aki szüken vet, szüken is arat, és aki bőven vet, bőven is arat. Kiki ugy adakozzék, amint eltökélte szivében, nem szomoruságból vagy kénytelenségből, mert a jókedvü adakozót szereti az Isten. Az Isten pedig hatalmas arra, hogy rátok árassza minden kegyelmét, hogy mindenben, mindenkor teljes elégségtek lévén, minden jótéteményre bőségben legyetek, mint megvan irva: Szórt, adott a szegényeknek s az ő igazsága örökké megmarad. Aki pedig magot ád a magvetőnek és kenyeret eleségül: ád és megsokasitja a ti vetésteket és megnöveli a ti igazságotoknak gyümölcsét, hogy mindenben meggazdagodjatok a teljes jószivüségre, amely általunk hálaadást szerez az Istennek, mert e tisztnek a szolgálata nemcsak a szentek szükségét elégiti ki, hanem sok hálaadással bőséges az Isten előtt!"

Ugyancsak ezzel a kérdéssel foglalkozik *Jakab Ferenc* testvérünk, aki Medinában, O. államnak ebben a kedves városában él. Jakab Ferenc gondolata az volt, hogy az Egyesületnek minden tagja évenként külön 25 centet fizessen a fentartási alapra vagy pedig az osztályok tegyenek alapitványokat s ezeknek a kamatját fizessék be évről-évre magára az alapra. Végül, hogy az egyes tagok is tegyenek alapitványokat ugy, hogy az alapitványi összeg a tagnak a halála után a haláleseti dijból levonatván, az összeg ehez az alaphoz csatoltassék.

Volt egy nagy gondolat Jakab Ferencnek a levelében, amelyet mindig hangoztattam s ez az, hogy az egyes egyháztagok rendszeresen, nemcsak alkalmilag adakozzanak az árvaházra. Mindig hangsulyoztam és ma is hangsulyozom, hogy rendszeres adakozás nélkül nem lehet ezt az Intézményt fentartani. Ha gyakorló lelkész volnék minden körülmények között arra törekedném, hogy egyházamnak minden egyes tagja minden évben legalább egy dollárt adjon az árvaháznak.

A helyzet ma is ugyanaz, ami az alapitás idején volt. Sőt talán nehezebb azért, mert az *Árvaház az Egyesülettel szemben, mint*

Óh árváknak, özvegyeknek
Minden megkeseredetteknek
Hatalmas pártfogója,
Atyja, oltalmazója . . .
Azok, akik mély gyászban járnak,
Minden jót csak tőled várnak,
Találhassanak könnyebbülést.

LÉVAY BÉLA,

a south-norwalki egyház főgondnoka és családja,

a tiz éves történet megjelenése alkalmával őszintén óhajtja, hogy az Isten sokasitsa meg szeretet intézeteink éveinek számát.

Özvegy asszonyul hatvan éven alul levő ne választassék. Egy férj felesége legyen, akinek a jó cselekedetekről bizonysága van, ha gyermeket nevelt, ha vendégszerető volt, ha a szentek lábait megmosta, ha a nyomorultakon segitett, ha minden jó cselekedetben foglalatos volt.

FROM A FRIEND

First National Bank Building,

Donora,

Pennsylvania.

adós szerepel. Ma a helyzet az, hogy tényleg szükség volna 200,000 dollárra, hogy az adósság ki legyen fizetve és az árvaház fentartása biztositassék.

Miután ma azok a szegény, napi keresetre utalt testvérek, akik az Árvaháznak a tulajdonképeni megteremtői és fentartói voltak, maguk is segélyre vannak szorulva: csak egyetlen ut van, ami az árvaháznak a fenmaradását biztosithatja, ha a tehetősebb, magyar emberek megteszik azt, amit több, mint egy évtizeddel ezelőtt nem tettek meg. *Alapitványokat tesznek az árvaház javára s az alapitványnak az összegét befizetik, hogy annak a kamatjai használtassanak az árvaház fentartására.*

A második követelmény pedig az, hogy azok az egyházak, amelyek még nem tettek ilyen alapitványt, tegyenek alapitványt és mindenik egyház tekintse a legkomolyabb elköteleztetésnek, hogy az alapitvány kamatait évről-évre pontosan küldje be az intézet fentartására, hogy igy a munka végezésében soha ne történjék semmi fenakadás.

Azzal is teljesen tisztába voltam, hogy a legmesszebbmenő érdeklődést csak akkor lehet kiváltanunk a mi testvéreinknek a szivéből, ha az árvaház ügyét, különösen pedig az adakozásokat mindig a nyilvánosság előtt tartjuk.

A két magyar napilap és hetilapjaink közül is a legtöbb, szivesen állott szolgálatunkra s tiz esztendő alatt alig volt olyan hét, hogy egy vagy más hirt ne közöltünk volna Intézetünknek az életéből. De szükség volt arra is, hogy az év végén összefoglaló jelentést adjunk azok elé, akiket a mi munkánk érdekel. Igy adtuk ki már 1922-ben az Árvaházi Naptárt, amely nemcsak erkölcsileg, hanem anyagilag is kifizette magát s ma is egyik leghatalmasabb propaganda eszköz az Árvaház érdekében.

Igy az Árvaház megalapitása, fentartása, fejlesztése és legragyogóbb bizonyságtétel a mi népünk mellett.

Ennek a bizonyságtevő munkának a nyitja az, hogy volt egy csoport a mi népünk között, amely már 25 esztendőn keresztül élt testvérközösségben, a *Református Egyesületben.* Ez az Egyesület állott az Árvaház bölcsője mellé s odaadta annak mindjárt kezdetben, az eszmének a felvetésekor a maga nagy erkölcsi erejét és később hatalmas anyagi segitségét is. De maga a Református Egyesület nem lett volna elég erős arra, hogy olyan nagy arányu jótékonyságot folytasson, mint aminőt az árvaház folytatott akkor, amikor száz árva magyar gyermeknek az eltartásáról gondoskodott s nehány öreg magyart is képes volt befogadni védőszárnyai alá.

Arra van szükség, hogy minden elköteleztetést megtudjunk oldani, hogy mindnyájan legyünk egy akarattal a jótékonyságnak a gyakorlásában. Sajnos, hogy ma is vannak válaszfalak, ellentétek s az egymás ellen való, hiábavaló küzdelemben elfeledjük azokat a nagy célokat, amelyeknek a megvalósitása Isten ide küldött bennünket.

A mi aranyszivü népünk megnyitotta a szivét. Az tiz esztendő, amelynek a történetét épen a jócselekedetek bizonyságáért irom: soha ki nem törölhető betükkel tesz bizonyságot amellett, hogy *a mi népünknek élő hite van* és ezt a hitet kész megbizonyitani cselekedeteivel.

Beszéljenek a számok.

AZ 1921-IK ÉVI BEVÉTELEK.

Január	
Február	
Március	10,386.83
Április	20,319.98
Május	1,883.58
Junius	1,167.67
Julius	2,173.31
Augusztus	719.78
Szeptember	4,974.16
Október	632.48
November	1,903.70
December	3.60
Régi gyüjtésből	2,876.56
Összesen	47,041.65

A BEVÉTELEK RÉSZLETEZÉSE.

1. Járulék az Egyesülettől..	2,405.35
2. Adományokból	14,578.06

A STAMFORDI MAGYARSÁG SOK ÉS ÁLDOTT ESZTENDŐT KIVÁN AZ ÁRVAHÁZNAK.

Igaz beszéd ez és akarom, hogy azokat erősitsed, hogy igyekezzenek jócseleketekkel előljárni azok, akik Istenben hivőkké lettek. Titus 3:8.

DUDÁS SÁNDOR,

a stamfordi ref. egyház gondnoka,

Stamford, Connecticut.

Hagyjatok békét e kis gyermekeknek és ne tiltsátok meg nekik, hogy hozzám jöjjenek, mert ilyeneké a mennyeknek országa. Máté 6:3.

KŐRÖSSY GYÖRGY

a stamfordi egyház jegyzője és családja,

Stamford, Connecticut.

Meglássátok, hogy eme kis gyermekek közül egyet is meg ne utáljatok, mert mondom nektek, hogy az ő angyalaik a mennyekben látják az én Atyámnak az orcáját. Máté 18:10.

KOZMA FERENCZ PRESBYTER ÉS CSALÁDJA,

Stamford, Connecticut.

Az irgalmas szemü ember megáldatik, mert adott az ő kenyeréből a szegénynek.

Példabeszédek 21:26.

KOZMA ANDRÁS ÉS CSALÁDJA,

Stamford,

Connecticut.

Nem mindenki, aki ezt mondja nekem "Uram, Uram!" megyen be a mennyeknek országába, hanem, aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát.

Máté 7:21.

ID. LUCSKAY JÁNOS ÉS CSALÁDJA

Stamford, Connecticut.

Van, aki bőven adakozik és annál inkább gazdagodik.

Az pedig, aki visszatartja a járandóságot: szükölködik.

Példabeszédek 11:24.

HORVÁTH BÉLA ÉS NEJE,

Stamford, Connecticut.

Tanuljatok jót cselekedni, törekedjetek igazságra, vezessétek jóra az erőszakoskodót, pártoljátok az árvák és özvegyek ügyét. Ézsaiás 1:17.

HAGYMÁSSY ANDRÁS

ÉS CSALÁDJA,

Stamford, Connecticut.

Mindenki az ő képessége szerint adjon az Urnak, a te Istenednek áldása szerint.

V. Mózes 16:17.

SEBESTYÉN GYULA ÉS CSALÁDJA,

Stamford,

Connecticut.

3. Az árvaházi alap	11,558.24
4. Az Egyesület befektetése	18,500.00
Összesen	47,041.65

AZ 1922-IK ÉVI BEVÉTELEK.

Január	1,952.59
Február	2,244.22
Március	817.90
Április	1,409.25
Május	1,071.93
Junius	1,330.88
Julius	267.55
Augusztus	2,248.70
Szeptember	2,113.80
Október	1,459.87
November	860.04
December	4,229.91
Összesen	20,006.64

A BEVÉTELEK RÉSZLETEZÉSE.

1. Járulék az Egyesülettől	3,938.02
2. Gyermektartás	3,272.70
3. Ruhára	77.44
4. Adományokból	10,228.48
5. Naptárból	1,990.00
6. Vegyes	500.00
Összesen	20,006.64

AZ 1923-IK ÉVI BEVÉTELEK.

Január	3,327.19
Február	2,244.22
Március	1,886.41
Április	1,521.22
Május	2,339.55
Junius	1,201.34
Julius	2,676.18
Augusztus	2,084.66
Szeptember	4,258.05
Október	2,589.65
November	9,670.64
December	2,472.20
Összesen	36,489.89

A BEVÉTELEK RÉSZLETEZÉSE.

1. Járulék az Egyesülettől	4,268.55
2. Gyermektartás	4,385.00
3. Adományokból	17,298.34
4. Az Egyesület befektetése	7,300.00
5. Naptárból	3,238.00
Összesen	36,489.89

AZ 1924-IK ÉVI BEVÉTELEK.

Január	4,435.70
Február	1,171.61
Március	5,559.13
Április	1,784.22
Május	2,331.61
Junius	6,390.76
Julius	2,631.65
Augusztus	1,721.42
Szeptember	2,703.86
Október	3,234.60
November	1,848.96
December	7,510.03
Összesen	41,323.55

A BEVÉTELEK RÉSZLETEZÉSE.

1. Járulék az Egyesülettől	7,930.70
2. Gyermektartás	6,336.75
3. Aggmenházból	35.00
4. Farmból	488.70
5. Kölcsönpénz	3,500.00
6. Adományokból	14,906.00
7. Az Egyesület befektetése	5,000.00
8. Naptárból	3,126.40
Összesen	41,323.55

AZ 1925-IK ÉVI BEVÉTELEK.

Január	3,362.16
Február	2,609.35
Március	1,207.80
Április	2,789.03
Május	827.46
Junius	3,218.97
Julius	1,102.37
Augusztus	3,549.54
Szeptember	2,298.69
Október	3,259.79
November	3,223.01
December	2,297.50
Összesen	29,745.67

A McKEES ROCKS—FLAMINGPARKI TESTVÉREK SEGITÉSE.

Tanulják meg a mieink, hogy jócselekedetekkel járjunk elől a szükséges hasznokra, hogy ne legyenek gyümölcstelenek.

Titus 3:14.

KÖTÉNY ANDRÁS,

McKees Rocks, Pa.

Akinek van miből élnie e világban és elnézi, hogy az atyafia szükségben van és elzárja az ő szivét, miképen marad meg abban az Isten szeretete?

I. János 3:17.

MEISNER LIPÓTNÉ ÉS CSALÁDJA,

McKees Rocks, Pa.

A jótékonyságról és adakozásról el ne feledkezzetek, mert ilyen áldozatokban gyönyörködik az Isten.

Zsidók lev. 13:16.

KÖTÉNY KÁROLY,

McKees Rocks,

Pennsylvania.

Én azt mondom nektek: szeressétek még ellenségeiteket is. Áldjátok azokat, akik titeket átkoznak. Jól tegyetek azokkal, akik titeket gyülölnek és imádkozzatok azokért, akik titeket háborgatnak. Máté 5:44.

LÁSZLÓ IMRÉNÉ,

Coraopolis, Pa.

A Hit, ha cselekedetei nincsenek, meghalt ő magában.

Jakab levele 2:17.

VASS SÁNDOR,

McKees Rocks,

Pennsylvania.

Mi tevő lennék, ha felkelne Isten és meglátogatna, mit felelnék? Ha falatomat egy magam ettem meg és az árva abból nem evett, ha az árva ellen kezem felemeltem? Jób 31:14, 17 és 21.

ÖZV. DOSZPOLY LAJOSNÉ
ÉS CSALÁDJA,

McKees Rocks, Pa.

A jótékonyságban meg ne restüljünk, mert a maga idejében aratunk, ha nem lankadunk.

Galaciai lev. 6:9.

SNYIZSIK ANDRÁS ÉS CSALÁDJA,

Pittock, Pa.

Megmentém a kiáltozó szegényt és az árvát, akinek nem volt segitsége.

Jób 29:12.

ÖZV. LŐCZI GYÖRGYNÉ,

McKees Rocks,

Pennsylvania.

A BEVÉTELEK RÉSZLETEZÉSE.

1. Járulék az Egyesülettől..	7,873.55
2. Gyermektaartás	7,541.76
3. Öregek otthonából	26.25
4. Farmból	913.25
5. Adományokból	10,351.47
6. Naptárból	3,039.36
Összesen	29,745.67

AZ 1926-IK ÉVI BEVÉTELEK.

Január	2,246.56
Február	5,909.88
Március	4,205.46
Április	2,807.81
Május	1,701.87
Junius	3,511.73
Julius	2,875.08
Augusztus	3,311.07
Szeptember	4,177.79
Október	2,820.79
November	2,447.25
December	3,365.38
Összesen	39,380.67

A BEVÉTELEK RÉSZLETEZÉSE.

1. Járulék az Egyesülettől..	8,768.79
2. Gyermektartás	8,337.75
3. Öregek otthonából	501.00
4. Farmból	1,348.65
5. Kölcsönpénz	980.00
6. Adományokból	14,533.87
7. Letett pénz	1,192.00
8. Vegyesekből	100.50
9. Naptárból	3,618.13
Összesen	39,380.67

AZ 1927-IK ÉVI BEVÉTELEK.

Január	3,840.68
Február	1,945.64
Március	2,859.27
Április	2,718.52
Május	2,328.45
Junius	2,792.30
Julius	3,489.17
Augusztus	3,569.24
Szeptember	2,548.90
Október	5,076.04
November	2,363.72
December	8,122.52
Összesen	41,654.45

A BEVÉTELEK RÉSZLETEZÉSE.

1. Járulék az Egyesülettől..	9,032.15
2. Gyermektartás	7,383.43
3. Öregek otthonából	575.00
4. Naptárból	,2536.50
5. Ruhára	377.55
6. Farmból	765.62
7. Adományok	13,214.20
8. Letett pénz	1,300.00
9. Az Egyesület befektetése	5,000.00
10. Kölcsönpénz	1,470.00
Összesen	41,654.45

AZ 1928-IK ÉVI BEVÉTELEK.

Január	3,453.66
Február	1,343.27
Március	3,024.49
Április	21,708.56
Május	2,927.98
Junius	3,066.01
Julius	3,673.17
Augusztus	4,677.03
Szeptember	3,105.41
Október	3,237.77
November	2,648.03
December	5,039.36
Összesen	57,904.74

A BEVÉTELEK RÉSZLETEZÉSE.

1. Járulék az Egyesülettől..	8,739.05
2. Gyermektartás	5,855.85
3. Öregek otthonából	3,140.00
4. Naptárból	3,177.38
5. Ruhára	559.78
6. Farmból	2,917.95
7. Adományokból	11,790.13
8. Az Egyesület befektetése	20,000.00
9. Letett pénz	300.00
10. Tüzbiztositás	1,752.80
Összesen	57,904.74

AZ 1929-IK ÉVI BEVÉTELEK.

Január	3,360.54
Február	2,279.25
Március	1,636.83

A PASSAICI MAGYAR REFORMÁTUS TESTVÉREK PÁRTFOGÁSA.

Nem mindenki, aki azt mondja nekem "Uram, Uram!" megyen be a mennyeknek országába, hanem, aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát.

Máté 7:21.

SZABÓ FERENCZ ÉS CSALÁDJA

Garfield, New Jersey.

Van, aki bőven adakozik és annál inkább gazdagodik.

Az, aki visszatartja a járandóságot: szükölködik.

Példabeszédek könyve 11:21.

IFJ. BERTA MIKLÓS ÉS NEJE,

Passaic, N. J.

Te, amikor alamizsnát osztogatsz, ne tudja a te balkezed, mit cselekszik jobb kezed.

Máté 6:3.

ÖZV. DIENES JÁNOSNÉ,

Passaic, N. J.

Engedjétek, hogy hozzám jöjjenek a kis gyermekek és ne tiltsátok el őket, mert ilyeneké az Istennek országa.

Lukács 18:16.

DULL JÁNOS ÉS CSALÁDJA,

Passaic, N. J.

Meglássátok, hogy eme kicsinyek közül egyet is meg ne utáljatok, mert mondom nektek, hogy az ő angyalaik a mennyekben mindenkor látják az én Atyámnak az orcáját. Máté 18:10.

HARCSA ISTVÁN ÉS CSALÁDJA,

Passaic, N. J.

Én ezt mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat, akik titeket átkoznak, jól tegyetek azokkal, akik gyülölnek titeket és imádkozzatok azokért, akik háborgatnak és kergetnek titeket. Máté 5:44.

REV. KECSKEMÉTHY JÓZSEF ÉS NEJE,

Passaic, New Jersey.

....Agg férfiak és agg nők ülnek majd Jeuruzsálem utcáin és kinek-kinek pálcza lesz a kezében a napok sokasága szerint. Zakariás 8:4.

FRANK BIZUB

Temetés Rendező

Passaic, N. J.

Tudod mi a virág?
A földnek jósága.
Tudod mi a jóság?
A lélek virága!

KRAMER SÁNDOR

virágkereskedő,

Passaic, New Jersey.

Április	3,189.60
Május	9,105.57
Junius	1,908.21
Julius	2,859.31
Augusztus	2,545.76
Szeptember	2,536.25
Október	2,214.33
November	2,098.31
December	4,098.83
Összesen	37,832.79

A BEVÉTELEK RÉSZLETEZÉSE.

1. Járulék az Egyesülettől	4,181.51
2. Gyermektartás	5,855.85
3. Naptárból	2,894.94
4. Ruhára	394.39
5. Farmból	1,633.91
6. Adakozásból	11,979.11
7. Az Egyesület befektetése	7,000.00
8. Fizetés kiegészítés	1,760.00
9. Kölcsönpénz	1,470.00
10. Vegyesekből	664.08
Összesen	37,832.79

AZ 1930-IK ÉVI BEVÉTELEK.

Január	4,389.06
Február	2,665.06
Március	3,726.49
Április	4,041.77
Május	2,357.50
Junius	2,501.66
Julius	2,612.68
Augusztus	3,396.82
Szeptember	3,343.66
Október	2,411.86
November	2,442.38
December	2,247.35
Összesen	36,336.29

A BEVÉTELEK RÉSZLETEZÉSE.

1. Egyesületi járulék	8,646.70
2. Gyermektartás	4,201.00
3. Öregek otthonából	3,123.00
4. Naptárból	3,209.00
5. Ruhára	38.13
6. Farmból	1,967.26
7. Adományokból	12,631.11

Óh, hogyha látsz egy-egy kis árvát,
Száritgasd föl harmatos pilláját
Résztvevő szived melegével . . .
Csókold le könnyét édes szeretettel,
S Isten, aki mindent lát őrszemekkel:
Megáld érte mind a két kezével!

GEO. C. MEEK

TEMETÉS RENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

1912 GRAHAM AVENUE,

WINDBER, PENNSYLVANIA

A gyásznak a szomoru óráiban részvéttel állok a windberi és környéki magyarok szolgálatára.

A PASSAICI MAGYAR REFORMÁTUS TESTVÉREK PÁRTFOGÁSA.

Ha szeretet nincsen bennem, olyanná lettem, mint a zengő érc és pengő cimbalom.

I. Kor. 13:1.

TAKÁCS ISTVÁN ÉS CSALÁDJA

Passaic, N. J.

Megmaradt a hit, remény, szeretet, e három: ezek között pedig legnagyobb a szeretet.

I. Kor. 13:13.

GYÖRGY ISTVÁN,

Passaic, N. J.

Aki a szegényekkel kegyelmességet cselekszik, boldog az.

Példabeszédek 14:21.

BŐDY ANDRÁS ÉS CSALÁDJA

Garfield,

New Jersey.

Ki-ki, amint eltökélte szivében, ugy adakozzék. Nem szomoruan és nem kényszerüségből, mert a jó jókedvü adakozót szereti Isten. II. Kor. 9:7.

ÖZV. SZOMOLYA LAJOSNÉ ÉS FIA,

Passaic, N. J.

Kölcsön ad az Urnak, aki kegyelmes a szegényhez és az Ur az ő jótéteményét megfizeti neki.

Példabeszédek 19:17.

GYULAY SÁNDOR ÉS CSALÁDJA

Garfield, New Jersey.

Szórt, adott a szegénynek és az ő igazsága megmarad.

II. Kor. 9:9.

BÉRES ISTVÁN ÉS CSALÁDJA,

Passaic,

New Jersey.

Aki magot ad a magvetőnek és kenyeret eleségül, ád és megsokasitja a ti vetésteket és megneveli a ti igazságotok gyümölcsét.

II. Kor. 9:10.

PINTÉR JÁNOS ÉS CSALÁDJA

Garfield, New Jersey.

Amaz uj ember munkálkodjék, azt cselekedvén az ő kezével ami jó, hogy legyen mit adni a szükölködőknek.

Efézus 4:28.

GÉCZY SÁNDOR ÉS CSALÁDJA,

Garfield,

New Jersey.

8. Fizetés kiegészités	2,520.00
Összesen	36,336.29

AZ 1931-IK ÉVI BEVÉTELEK.

Január	3,029.86
Február	4,442.50
Március	1,914.43
Április	1,823.96
Május	1,762.15
Junius	2,943.26
Összesen	15,915.76

A BEVÉTELEK RÉSZLETEZÉSE.

1. Járulék az Egyesülettől..	4,425.45
2. Gyermektartás	1,658.10
3. Farmból	273.30
4. Adományokból	4,531.61
5. Naptárból	1,883.12
6. Az Egyesület befektetése	3,000.00
7. Iskolai könyvekért	137.35
8. Vegyes	7.12
Összesen	15,916.76

A TIZ ESZTENDŐ ÖSSZES BEVÉTELE.

1921-ben a bevétel volt.....	47,041.65
1922-ben	20,006.64
1923-ban	36,489.89
1924-ben	41,323.55
1925-ben	29,745.67
1926-ban	39,380.67
1927-ben	41,653.45
1928-ban	57,904.74
1929-ben	37,833.79
1930-ban	36,336.20
1931-ben	15,916.76
Összesen	403,633.01

A BEVÉTELEK RÉSZLETEZÉSE.

1. Adományok	136,746.38
2. Az Egyesület befektetése	72,358.20
3. Járulék az Egyesületi tagoktól	70,209.82
4. Gyermektartás	54,499.84
5. Öregek otthonából	7,400.25
6. Naptárból	28,712.83
7. Farmból	10,308.62
8. Ruhára	1,447.29

Ha olajfádnak a termését lerázod, ne szedd le, ami még utána marad: a jövevényé, az árváé és az özvegyé legyen az.

Ha szőlődet megszeded, ne mezgeréld le, ami utána marad: a jövevényé, az árváé és az özvegyé legyen az.

V. Mózes 24:20—21.

A WINDBERI

ELSŐ MAGYAR REFORMÁTUS

EGYHÁZ

LORÁNTFFY ZSUZSÁNNA

NŐEGYLETE.

Az árvaháznak és aggmenháznak áldott jövendőt kiván.

Óh árváknak, özvegyeknek,
Minden megkeseredetteknek
Hatalmas pártfogója,
Atyja oltalmazója . . .
Azok, akik mély gyászban járnak,
Minden jót csak tőled várnak:
Találhassanak könnyebbülést.

RUTTKAY MÁRTON,

Pénzküldő, Hajójegy és Közjegyzői

Irodája

1317 Midway,

Windber, Pennsylvania.

9. Letett pénz	2,792.00
10. Fizetés kiegészités	4,280.00
11. Kölcsönpénz	12,420.00
12. Tüzbiztositásból	1,752.80
13. Vegyesekből	704.98
Összesen	403,633.01

AZ 1921-IK ÉVI KIADÁSOK.

Január	
Február	
Március	10,019.86
Április	18,765.25
Május	1,088.80
Junius	2,483.46
Julius	3,386.94
Augusztus	1,053.87
Szeptember	2,976.58
Október	898.39
November	3,476.52
December	1,227.68
Összesen	45,376.35

A KIADÁSOK RÉSZLETEZÉSE.

1. Vételár	27,775.00
2. Épitkezés	6,919.47
3. Berendezés	2,470.44
4. Biztositás	179.00
5. Adók	98.10
6. Személyzet	2,868.33
7. Élelem	1,863.33
8. Nyomda	1,133.82
9. Folyó kiadások	1,356.79
10. Vegyes	712.04
Összesen	45,376.35

AZ 1922-IK ÉVI KIADÁSOK.

Január	2,289.53
Február	2,461.74
Március	671.41
Április	1,140.02
Május	2,477.30
Junius	172.05
Julius	1,993.77
Augusztus	1,712.45

Amikor egy-egy nap
Szépet jót tehettem,
Valami szenvedő
Terhén könnyitettem:
Akkor este mintha
Melegebbé válnék
A szivem verése
S a kis gyermekeim
Csókja, ölelése!

Akkor este mintha,
A világ szebb lenne,
S ami kis házunk egy
Tündér sziget lenne...
Akkor este mintha
Lágy rózsasziromból
Vetnék a párnámat,
S álomba angyali
Dallal ringatnának.

Tóbiás János és családja

az Árvaháznak mindenkor hü barátja és áldozatkész segitője.

FAIRPORT-HARBOR, OHIO.

ÉTKEZŐ TEREM FÜSZERKERESKEDÉS. MÉSZÁRSZÉK

Szeptember	2,079.48
Október	1,141.69
November	1,101.22
December	2,531.63
Összesen	19,772.29

A KIADÁSOK RÉSZLETEZÉSE.

1. Vételár	500.00
2. Épitkezés	3,536.43
3. Berendezés	1,706.41
4. Biztositás	296.50
5. Személyzet	4,871.02
6. Élelem	3,550.25
7. Nyomda	1,185.95
8. Folyó kiadások	2,913.71
9. Orvos	124.00
10. Gyógyszer	100.05
11. Vegyes	985.97
Összesen	19,772.29

AZ 1923-IK ÉVI KIADÁSOK.

Január	3,249.55
Február	1,227.11
Március	1,120.90
Április	1,981.01
Május	1,949.18
Junius	2,947.78
Julius	2,422.12
Augusztus	3,722.00
Szeptember	1,488.75
Október	3,293.87
November	3,200.03
December	11,535.15
Összesen	37,682.45

A KIADÁSOK RÉSZLETEZÉSE.

1. Vételár	11,000.00
2. Épitkezés	4,609.53
3. Berendezés	3,644.19
4. Biztositás	653.00
5. Személyzet	6,151.64
6. Élelem	4,004.59
7. Orvos	212.52
8. Gyógyszer	65.41
9. Mosás	334.75
10. Szén	133.80
11. Nyomda	1,919.68

Ami a szentek számára való alamizsnát illeti, amiképen a galáciabeli gyülekezeteknek rendeltem: ti is azonképen cselekedjetek! A hétnek első napján mindenitek tegye félre magánál, amit sikerül összegyüjtenie, hogy ne akkor történjék a gyüjtés, amikor oda megyek!

I. Korinthus 16:1.

MÉSZÁROS GYÓGYSZERTÁRA

A. L. Mészáros, Ph. G.
tulajdonos

4751 Second Avenue,

Pittsburgh, Pa.

Szegényt itéljetek igazán
És könyörüljetek az árván.
Ügyét a szükölködőnek
Erőszaktól megmentsétek.
83-ik Zsoltár.

LISKA GYÖRGY

Vendéglője és Étterme,

141 Greenfield Avenue,

Pittsburgh, Pa.

A VERHOVAY SEGÉLY EGYLET IGAZGATÓSÁGÁNAK ADOMÁNYA.

ADJATOK ÉS NEKTEK IS ADATIK ! Lukács 6:38.

DARAGÓ JÓZSEF

a Verhovay Segély Egylet Főelnöke

Akron, Ohio.

Tekintsd meg a szükölködőket,
Légy az árvák atyja,
Vigasztalja a kesergőket
Szád édes szózatja!
40-ik Dicséret.

BOZSVAY JÁNOS

a Verhovay Segély Egylet alelnöke

Cleveland, Ohio.

AZ IGAZ AD ÉS NEM TARTÓZTATJA VISSZA AZ Ő ADOMÁNYÁT.

Példabeszédek könyve 21:26.

BENCZE JÁNOS

a Verhovay Segély Egylet főtitkára.

Pittsburgh, Pa.

Nem mindenki, aki ezt mondja nekem "Uram, Uram!" megyen be a mennyeknek országába, hanem, aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát. Máté 7:21.

VARGA MIHÁLY

a Verhovay Segély Egylet főpénztárnoka.

Pittsburgh, Pa.

A TÖRVÉNY BETÖLTÉSE A SZERETET!

Római levél 13:10.

RÉVÉSZ KÁLMÁN

a Verhovay Segély Egylet főszámvevője.

Pittsburgh, Pa.

Engedjétek, hogy a kis gyermekek én hozzám jöjjenek és ne tiltsátok el őket, mert ilyeneké a mennyeknek országa. Lukács 18:16.

NYERS ISTVÁN

a Verhovay Segély egylet igazgatósági tagja.

South Bend, Ind.

Én azt mondom nektek: "Szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat, akik titeket átkoznak! Jól tegyetek azokkal, akik titeket gyülölnek és imádkozzatok azokért, akik titeket háborgatnak és kergetnek." Máté 5:44.

SZALAY JÓZSEF

a Verhovay Segély Egylet ig. tagja.

Cleveland, Ohio.

Megmutattam nektek, hogy mi módon kell gondot viselni az erőtlenekről és megemlékezni az Ur Jézus szavairól, mert Ő mondá: "Jobb adni, mint venni!" Cselekedetek K. 20:35.

OLÁH JÓZSEF

a Verhovay Segély egylet igazgatósági tagja.

Zanesville, Ohio.

12. Bérlet	800.00
13. Takarmány	668.78
14. Vetőmag	103.57
15. Kovács	28.55
16. Folyó kiadások	3,028.90
17. Vegyes kiadások	323.54
Összesen	37,682.45

AZ 1924-IK ÉVI KIADÁSOK.

Január	3,249.55
Február	3,495.48
Március	3,397.13
Április	2,904.96
Május	2,360.58
Junius	2,777.04
Julius	4,509.97
Augusztus	4,482.46
Szeptember	3,400.22
Október	2,105.57
November	3,444.67
December	4,388.12
Összesen	39,706.13

A KIADÁSOK RÉSZLETEZÉSE.

1. Vételár	1,500.00
2. Kamatok	375.00
3. Adók	97.38
4. Biztositás	580.69
5. Épitkezés	8,060.75
6. Berendezés	3,334.83
7. Személyzet	8,177.22
8. Élelem	4,870.99
9. Orvos	169.00
10. Gyógyszer	189.37
11. Mosás	551.38
12. Szén	190.40
13. Nyomda, iroda	2,761.27
14. Farmi kiadások	5,345.89
15. Folyó kiadások	3,476.96
16. Vegyes kiadás	25.00
Összesen	39,706.13

AZ 1925-IK ÉVI KIADÁSOK.

Január	3,815.23
Február	3,796.22
Március	2,070.90
Április	1,923.54
Május	2,170.32
Junius	2,918.22
Julius	2,245.88

Éhesek és szomjasok valának, lelkük elepedt bennük, de az Urhoz káltának sanyaruságukban. Az Ur menté őket és megelégité szomjuhozó lelküket és az éhező lelket betölté jóval. 112. Zs. 5-6, 9.

BARNA LAJOS,
a Verhovay Segély Egylet ig. tagja.
Chicago, Ill.

Thábita gazdag vala jócselekedetekben és alamizsnálkodásban.

Cselekedetek K. 9:36.

BISHOP JÁNOS

a Verhovay Segély egylet igazgatósági tagja.

Pittsburgh, Pa.

Nem hágy el az Ur Isten téged
Tudja Ő mniden szükségedet.
Mind e világ övé . . .
Azért minden inségedben
Bizzál csak az Ur Istenben!
260-ik Dicséret.

DR. CYPRUS ISTVÁN

magyar fogorvos

Lorain Street Bank épületben,

Corner Lorain and Fulton Street,

Lorain, Ohio.

Isten áldását kéri a Református Árvaház további munkálkodására.

Augusztus	3,363.26
Szeptember	735.13
Október	3,330.33
November	2,212.73
December	2,165.89
Összesen	30,757.49

A KIADÁSOK RÉSZLETEZÉSE.

1. Vételár	225.00
2. Törlesztés	1,900.00
3. Kamatok	939.75
4. Adók	339.67
5. Biztositás	496.50
6. Épitkezés	3,148.05
7. Berendezés	1,975.22
8. Személyzet	5,962.40
9. Élelem	4,750.70
10. Orvos	230.50
11. Gyógyszer	113.43
12. Mosás	663.66
13. Szén	236.00
14. Házbér	96.00
15. Nyomda, iroda	2,191.88
16. Folyó kiadások	2,789.12
17. Farmi kiadások	4,613.21
18. Vegyes kiadások	87.40
Összesen	30,757.49

AZ 1926-IK ÉVI KIADÁSOK.

Január	3,219.76
Február	4,388.20
Március	4,002.25
Április	3,840.87
Május	1,832.31
Junius	2,763.92
Julius	3,407.69
Augusztus	3,177.70
Szeptember	4,786.93
Október	2,383.98
November	2,879.30
December	3,114.91
Összesen	37,797.25

A KIADÁSOK RÉSZLETEZÉSE.

1. Vételár	800.00
2. Törlesztés	4,125.00
3. Kamat	1,048.33
4. Adók	642.93
5. Biztositás	563.00

**Én lelkem, mire csüggedsz el,
Mit keseregsz ennyire?
Bizzál Istenben, nem hágy el,
Kiben örvendek végre,
Ki nekem szemlátomást,
Nyujt kedves szabadulást,
Nyilván megmutatja nekem,
Hogy csak Ő az én Istenem!
42-ik Zsoltár.**

Bell Phone: 9772. City Phone: 1693.

EPERJESSY ISTVÁN

Vendéglője, Étkező Terme,

319 Broad Street,

Johnstown, Pa.

**Kiknek gyermekei vannak,
Szép ajándékul fogadja,
Mert őket az Isten adja.
Kedves áldása az Urnak
Ki láthatja fiait
És nagy sok maradékait.
127-ik Zsoltár.**

LANTOS DRUG STORES

531 Main Street,

409 Main Street,

Johnstown,

Pennsylvania.

6. Épitkezés	2,891.62
7. Berendezés	2,152.77
8. Ruha	1,012.49
9. Személyzet	7,465.83
10. Élelem	4,491.60
11. Orvos	261.00
12. Gyógyszer	150.42
13. Mosás	314.38
14. Szén	219.95
15. Gyülési költség	644.18
16. Utiköltség	932.98
17. Farmi kiadások	4,544.76
18. Folyó kiadások	3,379.16
19. Bérlet	344.00
20. Nyomda	3,652.85
21. Vegyes	150.00
Összesen	37,797.25

AZ 1927-IK ÉVI KIADÁSOK.

Január	2,932.00
Február	3,111.03
Március	2,056.24
Április	2,783.86
Május	2,540.08
Junius	2,964.39
Julius	3,677.70
Augusztus	2,888.84
Szeptember	3,557.21
Október	4,787.24
November	2,707.12
December	3,737.06
Összesen	37,743.76

A KIADÁSOK RÉSZLETEZÉSE.

1. Vételár	1,200.00
2. Épitkezés	2,721.66
3. Berendezés	1,780.77
4. Törlesztés	3,754.14
5. Kamat	881.75
6. Adók	480.25
7. Személyzet	4,510.92
8. Élelem	4,872.57
9. Ruha	1,363.05
10. Fütés	618.50
11. Világitás	307.69
12. Telefon	144.68
13. Szállitási dijak	153.84
14. Pósta költség	223.82
15. Mosás	518.41

Kik az Urra néznek
Tőle megvigasztaltatnak.
Soha orcáik azoknak
Meg nem szégyenülnek.
A szegény kiálta
És meghallgatá az Isten,
El nem hagyá inségében,
De megszabaditá.
34-ik Zsoltár.

DR. M. E. BABACK
Magyar Orvos,
123 Broad Street,
Johnstown, Pa.
Telephone: 6102.

CONGRATULATIONS ON THE TENTH ANNIVERSARY OF THE FOUNDING YOUR HOME.

DR. C. A. BUETHNER
Fogorvos,
Johnstown,
Pennsylvania.

16. Orvos	303.00
17. Gyógyszer	112.98
18. Jég	56.50
19. Életbiztositás	375.00
20. Tüzbiztositás	577.45
21. Utiköltségek	1,443.00
22. Gyülési költségek	229.27
23. Házbér	48.00
24. Nyomda	2,108.91
25. Vegyesek	1,222.14
26. Farmi kiadások	7,665.46
Összesen	37,743.76

AZ 1928-IK ÉVI KIADÁSOK.

Január	3,277.77
Február	3,791.83
Március	3,341.87
Április	15,127.86
Május	5,107.20
Junius	3,568.85
Julius	5,961.32
Augusztus	3,314.25
Szeptember	5,074.10
Október	3,733.13
November	4,647.22
December	4,270.62
Összesen	61,216.52

A KIADÁSOK RÉSZLETEZÉSE.

1. Vételár	15,500.00
2. Épitkezés	9,844.40
3. Berendezés	2,012.37
4. Törlesztés	2,699.50
5. Kamat	1,395.00
6. Adók	619.42
7. Élelem	5,590.28
8. Ruha	2,200.00
9. Fütés	715.69
10. Világitás	448.74
11. Telefon	164.31
12. Szállitási dijak	98.85
13. Pósta költségek	187.96
14. Mosás	487.20
15. Orvos	173.25
16. Gyógyszer	116.84
17. Jég	114.05
18. Életbiztositás	444.66
19. Tüzbiztositás	510.11
20. Utiköltségek	2,193.67
21. Gyülési költségek	160.16

Az embereket Te meghagyod halni
És ezt mondod az emberi nemzetnek:
Legyetek porrá, kik porból lettetek!
Mert ezer esztendő előtted annyi,
Mint a tegnapnak ő elmulása
És egy éjjnek rövid vigyázása.
90-ik Zsoltár.

BARETINCIC FUNERAL HOME

424 Broad Street,

Johnstown, Pa.

City Phone: 1475.

MARTIN BARETINCIC

JOSEPH BARETINCIC

Ő előtte vigadjatok,
Mert Ő az árváknak atyjok,
Kiket táplál kegyesen.
Az özvegyeknek oltalma
Az ő isteni hatalma.
68-ik Zsoltár.

FARANDA'S QUALITY MARKET

Hus, Élelmiszerek, Gyümölcs,

mindig friss állapotban kapható.

CSICSMÁNYI LÁSZLÓ

üzletvezető.

409 Fourth Avenue,

Johnstown, Pennsylvania.

22. Házbér	36.00
23. Személyzet	3,825.00
24. Iroda	43.51
25. Iskola	74.28
26. Nyomda	2,066.13
27. Vegyes	1,300.13
28. Farmi kiadások	8,132.37
Összesen	61,216.52

AZ 1929-IK ÉVI KIADÁSOK.

Január	4,206.48
Február	2,286.58
Március	2,332.84
Április	2,294.44
Május	3,384.99
Junius	8,219.89
Julius	2,361.32
Augusztus	2,095.35
Szeptember	3,309.35
Október	2,748.92
November	1,936.73
December	4,070.65
Összesen	39,249.21

A KIADÁSOK RÉSZLETEZÉSE.

1. Vételár	
2. Épitkezés	3,417.83
3. Berendezés	1,243.19
4. Törlesztés	5,335.00
5. Kamatok	1,576.75
6. Adók	593.25
7. Élelem	5,194.75
8. Ruha	1,269.59
9. Fütés	696.60
10. Világitás	531.96
11. Telefon	187.90
12. Szállitási dijak	86.25
13. Póstaköltségek	188.38
14. Mosás	644.94
15. Orvos	211.25
16. Gyógyszer	74.80
17. Jég	158.77
18. Életbiztositás	373.89
19. Tüzbiztositás	589.17
20. Utiköltségek	1,894.77
21. Gyülési költség	100.02
22. Személyzet	3,792.50

JÉZUS, ÓH SZIVEM VÁRA
TE ÉRTEM VÉREZÉL,
BIZTON VAGYOK E SZIKLÁN
TE ÉGI JÓ VEZÉR!

ITT CSÖNDESEN BEVÁROM,
AZ ÉJ MIG ELHALAD,
MIG TUL AZ ARANY PARTNÁL
FÉNYLŐN FELKÉL A NAP.

Telephone: 5233 és 5236.

Wickens Memorial

FÉNYESEN BERENDEZETT TEMETKEZÉSI INTÉZET

George B. Wickens, tulajdonos.

221 FIFTH STREET, LORAIN, OHIO

23. Iroda	39.46
24. Iskola	99.92
25. Nyomda	2,247.50
26. Vegyes	263.29
27. Farmi kiadások	8,437.72
Összesen	39,249.21

AZ 1930-IK ÉVI KIADÁSOK.

Január	3,438.44
Február	2,814.54
Március	3,752.44
Április	3,874.54
Május	2,825.40
Junius	2,270.00
Julius	3,453.63
Augusztus	1,748.40
Szeptember	3,849.62
Október	2,811.03
November	2,326.56
December	2,491.53
Összesen	35,656.13

A KIADÁSOK RÉSZLETEZÉSE.

1. Épitkezés	1,671.72
2. Berendezés	1,246.45

Isten megfizet kinek-kinek az ő cselekedete szerint. Azoknak, akik jó cselekedetben való állhatatossággal dicsőséget, halhatatlanságot keresnek: örök élettel. Római levél 3:67.

DR. HORVÁTH KÁLMÁN
fogorvos
Lorain, Ohio.

Nem mindenki, aki ezt mondja nekem "Uram, Uram!" megyen be a mennyeknek országába, hanem aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát. Máté 7:21.

CSIK ISTVÁN ÉS CSALÁDJA,

Lorain, Ohio.

Uram Te benned a mi szivünk
Igen örvendez szüntelen,
Mert Ő mi nekünk reménységünk
És bizunk az ő szent nevében.
Nagy kegyelmességed,
Mi rajtunk bővitsed,
Légy mi gyámolunk!
Ne hagyj szükségünkben
Segits életünkben,
Mert Téged várunk.

33-ik Zsoltár.

DARAGÓ TESTVÉREK

Élelmiszer Üzlete, Mészárszéke,

Cor. Brown és East South Street,

Akron, Ohio.

AZ ÁRVÁKNAK A MEZEIBE NE KAPJ!

Példabeszédek 23:10.

KERTÉSZ ISTVÁN

az egyedüli magyar temetés rendező

Akronban,

196 East South Street,

Akron, Ohio.

Telephone: Franklin 4412.

3. Törlesztés	5,320.00
4. Kamat	880.82
5. Adók	678.04
6. Élelem	4,386.12
7. Ruha	1,051.22
8. Fütés	752.63
9. Világitás	556.40
10. Telefon	172.72
11. Szállitási dijak	116.01
12. Póstaköltség	184.00
13. Mosás	405.89
14. Orvos	171.00
15. Gyógyszer	120.00
16. Jég	199.49
17. Életbiztositás	1,054.29
18. Tüzbiztositás	810.45
19. Utiköltségek	1,800.30
20. Gyülési költségek	129.30
21. Személyzet	5,420.00
22. Iroda	86.64
23. Iskola	56.33
24. Nyomda	2,062.37
25. Vegyes	343.23
26. Farmi kiadások	5,983.71
Összesen	35,656.13

AZ 1931-IK ÉVI KIADÁSOK.

Január	2,810.69
Február	3,517.07
Március	2,954.56
Április	1,343.20
Május	1,936.25
Junius	2,532.65
Összesen	15,094.42

A KIADÁSOK RÉSZLETEZÉSE.

1. Épitkezés	462.82
2. Berendezés	237.22
3. Törlesztés	2,835.00
4. Kamat	84.00
5. Adók	53.66
6. Tüzbiztositás	402.55
7. Személyzet	2,345.30
8. Élelem	1,435.94
9. Ruha	402.08
10. Orvos	199.75
11. Gyógyszer	56.05
12. Életbiztositás	335.56
13. Mosás	232.03

Ha a harmadik esztendőben a tizednek esztendejében minden termésedből megadod a tizedet és adod a lévitának, a jövevénynek, az árvának és özvegynek, hogy egyenek a te kapuidban és jól lakjanak, akkor ezt mond az Ur előtt: Parancsolatod szerint cselekedtem!

V. Mózes 26:12—13.

PONGRÁCZ STUDIÓ

702 South Main Street,

Akron, Ohio.

Boldog, aki nyomorultat
Szán ő inségében,
Mert őt is nagy szükségében
Megmenti az Isten.
Megtartja életét ez országban,
Él jó állapotban.

41-ik Zsoltár.

PEOPLES BOTTLING CO.,

Inc.

880 Grant Street,

Akron, Ohio.

14. Fütés, világitás	354.35
15. Gyülési költség	82.92
16. Utiköltség	255.65
17. Iskola	205.04
18. Nyomda	778.00
19. Folyó kiadások	2,062.29
20. Farm	1,522.83
21. Bérlet	513..31
22. Vegyes	138.07
Összesen	15,094.42

A TIZ ÉV KIADÁSAI.

Kiadások 1921-ben	45,376.35
Kiadások 1922-ben	19,772.29
Kiadások 1923-ban	37,682.45
Kiadások 1924-ben	39,706.13
Kiadások 1925-ben	30,757.57
Kiadások 1926-ban	39,797.25
Kiadások 1927-ben	37,743.76
Kiadások 1928-ban	61,216.52
Kiadások 1929-ben	39,249.21
Kiadások 1930-ban	35,656.13
Kiadások 1921 julius 1-ig..	15,094.42
Összesen	402,052.08

A KIADÁSOK RÉSZLETEZÉSE.

1. Vételár	58,500.00
2. Épitkezés	47,284.28
3. Berendezés	21,803.86
4. Törlesztés	25,968.64
5. Kamatok	7,181.40
6. Adók	3,602.70
7. Tüzbiztositás	5,657.73
8. Személyzet	55,390.16
9. Élelem	45,011.12
10. Ruha	7,298.45
11. Orvos	2,055.27
12. Gyógyszer	1,109.35
13. Mosás	4,152.64
14. Fütés	3,917.57
15. Világitás	1,844.79
16. Szállitási dijak	454.95
17. Pósta költség	784.16
18. Életbiztositás	2,583.40
19. Jégért	528.31
20. Intéző bizottsági gyülés..	1,344.93
21. Iroda	410.14
22. Telefon	669.61

Minden jó fa jó gyümölcsöt terem, romlott fa pedig rossz gyümölcsöt. Nem teremhet jó fa rossz gyümölcsöt, romlott fa sem teremhet jó gyümölcsöt. Minden fa, amely nem terem jó gyümölcsöt kivágattatik és tüzre vettetik. Azért az ő gyümölcsiekről ismeritek meg őket.

KÁLLAY TESTVÉREK

KONYHAKERTI, GAZDASÁGI ÉS VIRÁGMAGVAK KERESKEDÉSE.

PAINESVILLE, OHIO

SZERETET INTÉZETEINK A JÓ SZIVEK ÁLDOZATKÉSZSÉGÉNEK AZ ÁLDOTT GYÜMÖLCSEI.

23. Utazás a gyermekekkel ..	8,490.37
24. Naptár, nyomtatványok ..	22,108.36
25. Bérletek	1,897.31
26. Folyó kiadások	19,006.93
27. Farmi kiadások	47,046.85
28. Vegyes kiadások	5,958.82
Összesen	402,052.08

MÉRLEG.

Bevétel a tiz év alatt	403,633.01
Kiadás a tiz év alatt	402,052.08
Maradvány 1931 julius 1-én	1,580.93
Levonások	659.71
Készpénz maradvány	921.22

AZ ÁRVAHÁZ BIRTOKÁNAK AZ ÉRTÉKE.

1930 december 31-ikén az intéző bizottság figyelembe vevén azt az értékelést, amelyet előbb két szakértő állapitott meg és az értékesést, amely időközben bekövetkezett a következő vagyon-mérleget állapitotta meg:

VAGYON.

1. A Mellvile-féle birtok 93 aker	14,700.00
2. A Mitchell-féle birtok 6 aker	700.00
3. 93 lot az árvaház körül ..	7,800.00
4. Főépület két aker földdel	35,000.00
5. Templom és iskola épület	6,000.00
6. A Bell-féle házak	7,000.00
7. A McClintik-féle ház...	3,750.00
8. A Baby Home	4,500.00
9. A Farm ház	5,500.00
10. A nagy istálló	3,000.00
11. A Fütőház és fütőkészülék	4,800.00
12. A kisebb ház	1,000.00
13. Cseléd ház	800.00
14. Disznóól	1,600.00
15. A szin	1,000.00
16. Csirke ólak	500.00
17. Garage	500.00
18. Öt darab ló	775.00
19. Tiz darab tehén	1,650.00
20. 43 darab sertés	840.00

Ne gyüjtsetek magatoknak kincseket a földön, ahol a rozsda és a moly megemészti és ahol a tolvajok kiásák és ellopják, hanem gyüjtsetek magatoknak kincseket a mennyben, ahol sem a rozsda, sem a moly meg nem emészti, sem a tolvajok ki nem ásák és el nem lopják. Ahol van a ti kincsetek: ott van a ti szivetek!

Máté Ev. 6:19—20, 21.

Telephone: 241.

Mulpueeny Brothers

TEMETÉS RENDEZŐK

FAIRPORT, OHIO.

Én nem is tudom, mit keresek itt,
Alig ismerek köztünk valakit . . .
Emberek jönnek, emberek mennek,
Kicsit küzdenek . . . és elpihennek.
Mi vagyok nekik? Tán egy állomás,
Vagy egy hangulat s semmi, semmi más.
. . . Ha elmegyek: észre sem veszik,
Nem felebarát: gyönyör kell nekik.

FISHER & OWEN

TEMETÉS RENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

126 Hazelwood Ave. Telephone: 1165 Hazel Pitsburgh, Penna.

A LEGSZEBB KÁPOLNA ITT VAN AZ EGÉSZ KÖRNYÉKEN.

Hivhatják akár nappal, akár éjjel.

Az Isten az árváknak atyja
S hiv pártfogó birája.
Azok ügyét Ő forgatja,
Kik maradtak ő reája.
Azoknak Ő védelmök,
Kiknek nincs segedlemök.

328-ik Dicséret.

Óhegyi János magyar vendéglős

ÉTTERMÉBEN A KIADOTT ENGEDÉLY ÉRTELMÉBEN SÖR, BOR ÉS MINDENFÉLE SZESZES ITALOK KAPHATÓK.

175 Greenfield Avenue, Pittsburgh, Penna.

AZ ÁRVAHÁZNAK KEZDETTŐL FOGVA SEGITVE, KIVÁNOM, HOGY A JÖVŐBEN IS VIRÁGOZZÉK SZERETET INTÉZETÜNK

21. 21 borju	1,075.00
22. 21 juh	315.00
23. 175 darab szárnyas	380.00
24. Meglevő termény	2,500.00
25. Meglevő élelmiszerek ...	500.00
26. Berendezés	17,751.00
27. Követelés	2,000.00
28. Ruhanemü	200.00
29. Készpénz	99.48
Összesen	125,235.48

TARTOZÁSOK.

1. Az Egyesület befektetése	66,680.00
2. Váltó tartozás	5,050.00
3. Betáblázott kölcsön	2,000.00
4. Fizetetlen számlák	3,000.00
5. Verba Sándor letett pénze	300.00
Összesen	77,030.00
A tiszta vagyon	48,205.48

Ezek a számok beszélő számok!

Beszélnek a mi népünk áldozatkészsége és jótékonyságra való hajlandósága mellett. Egyik-másik magyar testület, egyház próbálkozott árvaházzal, kórházzaal: de sem az egyik, sem a másik kisérlet nem mondható sikerültnek.

Annak, hogy a Református Árvaház tiz éven át fenmaradt, sőt folytonosan fejlődött, annak kétségtelenül az a titka, hogy az Amerikai Magyar Református Egyesület a buffalói gyüléstől kezdve, mint édes gyeremekét gondozta, s vigyázott reá s hüségesen támogatta.

Elég reátekinteni a részletezett kimutatásra és azonnal nyilvánvalóvá lesz, hogy mit tett a Református Egyesület az árvaházért.

Igaz, hogy az állami biztositási törvények megkövetelik, hogy egy ilyen nyiltan életbiztositással foglalkozó Egyesület, mint a mi Egyesületünk, árvaházakba, öregek otthonába ne adjon kamat nélkül kölcsönt s ezért vált szükségessé az, hogy az Egyesület számfejtő cégének egyenes utasitására korporálni kellett az árvaházat, külön charterrel, de ugy, hogy az igazgatóságnak az Egyesület teljes vezértestülete tagja legyen és ennek a korporációnak az elnöke is az Egyesületnek az elnöke. Igy az egység az Árvaház és az Egyesület között mindig megmarad.

Pennsylvania állam Westmoreland megyéjében történt meg ez a bekebeleztetés s mihelyt ez megtörtént, az Egyesület befektetése azonnal be lett táblázva, mint első kölcsön az árvaházi birtokra.

Az Árvaház most erre a betáblázott kölcsönre tizennyolc évi járadékot fizet. Az évi törlesztési összeg 5320 dollár. Kamatba havi 360 dollár és törlesztésbe évi ezer dollár.

Természetes, hogy ez az ötezer háromszáz dollár nagy összeg s ennek a törlesztésnek a teljesitése hozta az árvaházat abba a helyzetbe, hogy csaknem mindig deficittel dolgozott, amióta ezt a törlesztést fizetnie kell.

A legutóbbi nagygyülés elhatározta ugyan, hogy ez az adósság töröltessék, mert hiszen az egész birtok az Egyesületé. De az kétségtelen volt, hogy ezt a határozatot nem lehet végrehajtani, mert nem engedik meg az egyes államok Insurance Departmentjei. Én ezt a gondolatot nem tartottam célravezetőnek, hanem mindig abban a véleményben voltam, hogy az Egyesületnek lehető hosszu lejáratuvá kell ezt a kölcsönt átváltoztatnia, hogy igy az árvaház pénzügyeiben a balance teljesen helyreálljon. Ez az egyetlen módja annak, hogy az Egyesület ne legyen elkötelezve arra, hogy az évről-évre fenmaradó hiányt ismét és ismét fizesse.

Beszélnek ezek a számok arról a nagy szeretetről, mellyel a mi népünk az árvaházat szereti. Azok, akik tudják, hogy mit jelent az árvaság, az elhagyatottság: mellettünk voltak. Szegény emberek áldozatos hüségéről beszélnek ezek a számok. Áldott lelkek, akik megtudták érteni, hogy azoknak, akik Krisztus tanitványai gazdagoknak kell lenniök a teljes jószivüségre.

Isten árassza minden kegyelmét azokra, akik szeretettel és hüséggel állottak mellettem a lefolyt tiz esztendő alatt, hogy mindenben, mindenkor legyen meg mindenük a jócselekedetnek bőséges gyakorlására!

E nélkül a szeretet nélkül nem birtam volna ezt a nehéz munkát folytatni!

Ez a napról-napra megnyilvánuló szeretet

Ami a szentek számára való alamizsnát illeti, amiképen a Galáciai gyülekezeteknek rendeltem, ti is azonképen cselekedjetek.

REV. FEKETE ANDRÁS
ÉS CSALÁDJA,

Windber, Pennsylvania.

Közülünk senki se él önmagának és senki sem hal önmagának, mert ha élünk: az Urnak élünk. Ha meghalunk, az Urnak halunk meg. Azért akár élünk, akár meghalunk: az Uréi vagyunk.

MOKRI ISTVÁN ÉS CSALÁDJA,

Windben, Pennsylvania.

A SZENTEK SZÜKSÉGEIRE ADAKOZÓK LEGYETEK.

Római levél 12:13.

BERKI JÓZSEF ÉS NEJE,

Windber, Pa.

Aki inni ád egynek a kicsinyek közül csak egy pohár vizet, bizony mondom, hogy el nem veszitheti jutalmát.

Máté 10.42.

TURÓCZI ISTVÁN ÉS CSALÁDJA,

Windber, Pennsylvania.

Nem hagy el az Ur Isten tégedet,
Tudja Ő minden szükségedet.
Mind e világ övé . . .
Azért minden inségedben,
Bizzál csak a jó Istenben.

A WINDBERI

ELSŐ MAGYAR REFORMÁTUS

EGYHÁZ

CHRISTIAN ENDEAVOR EGYLETE.

A Keresztyén Ifjuság munkájától függ a Szeretet Intézmények jövendője.

A mással jóltevő ember megkövéredik, aki mást felüdit, maga is felüdül. Példabeszédek K. 11:25.

EAST SIDE COAL COMPANY ,
Lorain, Ohio.

CSEH ÉS PIRIGYI COAL COMPANY
Elyria, Ohio.

Van, aki bőven adakozik és annál inkább gazdagodik.
Aki visszatartja a járandóságot: az szükölködik.

Példabeszédek 11:24.

SIROKMAN GYÖRGY ÉS CSALÁDJA

Johnstown, Pa.

volt az, ami a terhes munkát megkönnyitette és azokat a nehéz kereszteket, amelyek ennek a munkának a kezdetétől reám szakadtak, elhordozni segitett!

Az Intéző Bizottság, amely kezdettől fogva igazgatta, kormányozta az Árvaháznak az ügymenetét, csakhamar belátta azt, hogy a nehéz munkában segitőtársakra van szükségem.

Igy állitotta mellém 1926-ban Daróczy Mátyást, majd mikor őt a Pocahontasi egyház lelkészének választotta meg Komjáthy Ernőt, aki 1929 január elsőig viselte a segédárvaatyai tisztet.

Ekkor az igazgatóság, illetve az Egyesületnek a Vezértestülete Dr. Nánássy Lajost hivta meg erre a tisztségre, aki állását 1929 május elsején foglalta el. Benne olyan munkást nyert az Egyesület, akire az én lemondásom után egész nyugodtan bizhatta az Árvaháznak a vezetését. A nehéz időkben az árnyak meghosszabbodtak, a gazdasági helyzet leromlása fölötte nehézzé tette a munkát, de Isten Dr. Nánássy bölcs vezetése mellett keresztülvezette intézetünket a szakadékok felett.

Munkálkodásának az ismertetése már a második évtized történetéhez tartozik.

Az Intézet Intéző Bizottságának a tagjai voltak: Kövér Sándor, Kováchy M. György, Sebestyén Endre, Dr. Melegh Gyula, Varga Lajos, Kovács Andor, Porzsolt Ernő, Lengyel L. János, Révész Elek, ifj. Estu János, Borsos István és Monoky István ellenőrök.

Az első és egyedüli ápolónő volt Kerekes Mariska.

Tanitónő: Kalassay Sárika. Kézimunka tanitó: Nánássy Kálmán.

A gazdálkodás vezetője: Tóth Mihály.

A segédszemélyzet gyakran változott, de ezt nem is lehet csodálni.

Aki egy ilyen intézetben vállal munkát, annak tisztába kell lennie azzal, hogy mindnyájunknak az Isten dicsőségéért kell munkálkodnunk!

A hüséges vezetők, a buzgón munkálkodó munkások tették lehetővé azt, hogy Istennek hozzánk füzött reménysége valóra válhatott.

Különösen hálásan kell megemlékeznem azokról a nagy magyar szövetségekről, amelyek ott állottak az Árvaház mellett segitő, áldozatkész szeretetükkel.

A Verhovay Egylet járt elől a legszebb példával, amikor az árvaház megnyitása után tartott konvenciója alkalmával kimondotta, hogy évi 500 dollárt ad az árvaház javára. Emellett a tagság figyelmébe ajánlotta, hogy évenként minden egyes tag legalább 25 centet adjon az intézet javára. Bár nem mindenik osztály fogadta el ezt az ajánlatot, de volt idő, amikor a Verhovay Egylet tagsága a konvención megszavazott összeggel együtt kétezer dollárt adott annak a megbizonyitására, hogy szeretettel gondol azokra az árvákra, akik között sokan voltak olyan gyermekek, akiknek szülei tagjai voltak ennek a nagy hatalmas Egyesületnek.

Az Amerikai Magyar Segélyző Szövetség is meg nem hálálható segitséget nyujtott akkor, amikor egyszerre 500 dollárt adományozott a tagság szavazata alapján, később pedig évi 300 dollárt szavazott meg.

A Rákóczi Egyletnél csak annyit értünk el, hogy évi száz dollárt szavazott meg, de ezt az összeget nem vonta vissza.

A Munkás Betegsegélyző Szövetség többször megmutatta jóindulatát, amikor egy-egy 25 dolláros adományt küldött be a tisztikar, bár amint tudom, határozatot ebben az ügyben a Szövetség nagygyülése nem hozott.

Református Egyleteink közül a Pittsburghi és Vidéki Magyar Ref. Segélyző és Egyházi Egylet jár elől jó példával, amikor a munka megkezdésekor 5000 dolláros alapitványt tett s ennek ötszázalékos kamatját éveken keresztül fizette, majd mikor a tagság száma alászállott, a kamatlábat leszállitotta négy százalékra s később aztán százötven, majd száz dollár évi adományt juttatott az intézet segitségére.

Voltak természetesen más egyletek is, amelyek alapitványokat tettek, s ezek közül a Bridgeporti Kálvin Egylet, amely a State Streeti egyház kebelében munkálkodik 500 dollárnak a hatos kamatját utalja át évről-évre.

Nőegyleteink közül a Pittsburghi Lórántffy

Mily igen szerelmetesek a te hajlékaid, Seregeknek Ura!
Kivánkozik, sőt emésztődik lelkem az Urnak tornáczai után,
Szivem és testem ujjonganak az élő Isten felé!
Boldogok, akik lakoznak a te házadban,
Dicsérhetnek téged szüntelen . . .
Jobb egy nap a te tornáczaidban,
Mint ezer másutt.
Inkáb akarnék az én Istenem házának küszöbén ülni,
Hogy sem lakni a gonosznak sátorában! 84-ik Zsoltár

Géczy Sándor és családja

565 NUTT ROAD

PHOENIXVILLE, PENNSYLVANIA.

ÉPITKEZÉSI VÁLLALKOZÓ. A PHOENIXVILLEI TEMPLOM ÉS LELKÉSZ LAKÁS ÉPITŐJE.

A hit, ha jócselekedetei nincsenek, meghalt önmagában.

Jakab levele 2:17.

REV. RÁCZ GYŐZŐ ÉS CSALÁDJA,

Phoenixville,

Penna.

A jótékonyságról és az adakozásról el ne feledkezzetek, mert az ilyen áldozatokban gyönyörködik az Isten.

Zsidókhoz irott levél 13:16.

DEMETER LÁSZLÓ

a phoenixvillei egyház főgondnoka és családja.

Phoenixville, Penna.

Meglássátok, hogy eme kicsinyek közül egyet is meg ne utáljatok, mert mondom nektek, hogy az ő angyalaik mennyekben, mindenkor látják az én Atyámnak orcáját. Máté 18:10.

TÓTH FERENC ÉS CSALÁDJA

Füszerkereskedése és Husmérése.

122 Jackson St. Phoenixville, Penna.

Uram a nyomorultat
A gyengét el ne hagyd!
Az árvát, elhagyottat
Gyámolitsd magad!

263-ik dicséret.

VÉGSŐ JÁNOS ÉS CSALÁDJA,

Phoenixville, Pa.

Zsuzsánna Nőegylet 500 dolláros alapitványának a kamatját mindenkor megfizette.

Mindezeket csak példaképen emlitem fel azért, hogy olvasóink előtt nyilvánvalóvá legyen, hogy mit jelent a maradék daraboknak az összeszedése. Azt jelenti, hogy ezzel bizonyitjuk meg, hogy alkalmas eszközök vagyunk Isten kezében arra, hogy a jótékonysági munkát sikerrel végezhessük el.

Én természetesen arra is gondoltam, hogy ezen a munkamezőn egységes munkát végezhetnek szövetségeink, egyesületeink. Elgondoltam, hogy eljön az az idő, hogy mint Moosehartban külön cottege van sok megyei osztálynak, ugy majd itt is lehet beszélni egy Verhovay, Rákóczi, Bridgeporti Szövetségi, Munkás Szövetségi cottegeről. De, hát ez a reményem nem vált valóra. Volt idő, amikor közel voltunk hozzá, hogy megvalósuljon, de nem sikerült. Reméljük azonban, hogy eljön az az idő, amikor minden nagyobb magyar egyletnek az igazgatósága el fogja ismerni, hogyha egyek leszünk a szeretet nagy munkájának a gyakorlásában, ugy könnyebb lesz végrehajtani azt a tervet is, mit az egyletek egyesitésének nevezünk.

Végül fogadják hálámat és szivből jövő köszönetemet azok, a kik adományaikkal lehetővé tették ennek a könyvnek a kiadását.

Azok, akik akármilyen módon igyekeztek arra, hogy hitüket jócselekedetekkel bizonyitsák meg, elveszik az ő jutalmukat. Az árvagyermekek hálás, áldást könyörgő imádsága kedves Isten előtt.

Ha talán ingadoznánk vagy megrestülnénk a jónak cselekvésében, emlékezzünk meg arról a szép dicséretről, amely folytonosan int, tanit a jónak a cselekvésére:

"Felséged azokat is kedveli,
Kik a szegényről el nem feledkeznek,
Sőt azt kész indulatuk segéli
S jólteuni mindenekkel igyekeznek.
Áldásidat ezekre forditod
Javaidat rajtuk megszaporitod.
Óh szent Felség munkálkodj szivünkben
Hogy mi is mind e jót cselekedjük.
Éljünk szentül egész életünkben
S a jóban napról-napra növekedjünk.
Ugy igazgasd szivünk indulatját,
Hogy itt elkezdjük a mennynek szombatját!

Mikor learatod aratni valódat a te meződön és kévét felejtesz a mezőn, ne térj vissza annak felvételére: a jövevényé, az árváé és özvegyé legyen az, hogy megáldjon téged az Ur kezeidnek minden munkájában.

V. Mózes 24:19.

KOMJÁTHY KORNÉL ÉS CSALÁDJA

Sratford, Conn.

Az Ur én nékem őriző Pásztorom,
Azért semmiben meg nem fogyatkozom!

GEORGE EDWARDS

KÖZJEGYZŐ,

HÁZ ÉS TELEK ELADÁSI ÉS

BIZTOSITÁSI ÜGYNÖKSÉGE.

Az Árvaháznak kezdettől fogva segitője és barátja.

5037 SECOND AVENUE,

PITTSBURGH, PA.

HAZELWOOD.

Uj parancsolatot adok néktek, hogy egymást szeressétek. A mint én szerettelek titeket, ugy szeressétek ti is egymást.

Erről ismeri meg mindenki, hogy az én tanitványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok.

János ev. 13:34—35.

A BRIDGEPORTI-STATE STREETI EGYHÁZ C. E. TÁRSASÁGA.

Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket és én rendeltelek titeket, hogy ti elmenjetek és gyümölcsöt teremjetek és a ti gyümölcsötök megmaradjon, hogy akármit kértek az Atyától az én nevember, megadja nektek.

János ev. 15:16.

A FAIRFIELDI EGYHÁZ C. E. TÁRSASÁGA.

Az én juhaim hallják az én szómat és én ismerem őket és követnek engem.

És én örökéletet adok nekik és soha örökké el nem vesznek és senki kinem ragadja őket az én kezemből.

Az én Atyám, aki azokat adta nekem, nagyobb mindeneknél és senki sem ragadhatja ki azokat az én Atyámnak kezéből.

Én és az Atya egy vagyunk!

A SOUTH-NORWALKI EGYHÁZ C. E. TÁRSASÁGA.

Az pedig az örökélet, hogy megismerjenek téged, az egyedüli igaz Istent és a ki elküldtél a Jézus Krisztust.

Én dicsőitettel téged e földön.

Elvégeztem a munkát, amelyet reám biztál, hogy végezzem azt.

János ev. 17:3—5.

ID. DÓKUS GÁBOR lelki atyánknak születés napjára.

A SOUTH-NORWALKI VASÁRNAPI ISKOLA TANITÓI ÉS A TANITVÁNYOK SEREGE.

ARRA HIVATTUNK EL, HOGY HITÜNKET JÓCSELEKEDETEKKEL MUTASSUK MEG! — A HIT JÓCSELEKEDETEK NÉLKÜL MEGHALT!

AZ AMERIKAI
MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET



Dr. UJLAKI FERENC
az Amerikai Magyar Refrmátus Egyesület elnöke.

1896 — 1934.

A NEW BRUNSWICKI TESTVÉREK ADOMÁNYA.

A SZENTEK SZÜKSÉGEIRE ADAKOZÓK LEGYETEK.

Római levél 11:13.

PAPP KÁROLY LELKÉSZ ÉS NEJE,

New Brunswick,

New Jersey.

AKI SZÜKEN VET, SZÜKEN IS ARAT!

II. Kor. 9:6.

KÓSA ANDRÁS LELKÉSZ

ÉS CSALÁDJA

New Brunswick, N. J.

A JÓ EMBER JÓ AKARATOT NYER AZ URTÓL.

Példabeszédek 12:1.

VERES JÓZSEF TANITÓ ÉS NEJE,

New Brunswick,

New Jersey.

Cselekedjünk jót mindenekkel, kiváltképen pedig a mi hitünk cselédeivel.

Galácziai levél 6:10.

BITTAY ISTVÁN ÉS CSALÁDJA.

New Brunswick, N. J.

Nem mindenki, aki ezt mondja nekem Uram, Uram, megyen be a mennyeknek országába, hanem aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát.

Máté 7:21.

SZŐLŐSSY JÁNOS ÉS CSALÁDJA,

New Brunswick, N. J.

Isten megfizet kinek-kinek az ő cselekedete szerint. Azoknak, akik jócselekedetben állhatatosan keresik a dicsőséget, tisztességet és halhatatlanságot: örökélettel.

Római Levél 3:6—7.

BÉRES ISTVÁN ÉS CSALÁDJA.

New Brunswick, N. J.

Aki magot ád a magvetőnek és kenyeret eleségül: ád és megsokasitja a ti vetésteket és megnöveli a ti igazságotoknak a gyümölcsét.

II. Kor. 9:10.

TAMÁSSY LAJOS ÉS CSALÁDJA

New Brunswick, N. J.

A KI AD A SZEGÉNYNEK, NEM LÉSZEN ANNAK SZÜKSÉGE.

Példabeszédek 21:26.

PELESKEI LICHTMAN ANTAL

New Brunswick, N. J.

Az Amerikai Magyar Református Egyesület

Az Amerikai Magyar Református Egyesület huszonöt éves történetét annak a határozatnak az alapján, amelyet a buffalói nagygyülés 50-ik jegyzőkönyvi pontjában hozott és annak a megbizásnak az alapján, amelyet a Vezértestület 1920-ik októberi gyülésében adott, megirtam s ez a történet 1921-ben meg is jelent.

Annak az időnek a történetét, amely azóta telt el, bizonyára meg fogja irni valaki akkor, amikor az Egyesület negyven éves lesz, tehát 1936-ban vagy akkor, amikor betölti müködésének a 40-ik esztendejét 1937-ben.

Nem célom tehát az, hogy történetet irjak. Egyszerüen rá akarok mutatni arra, hogy mit jelent Pál apostolnak az a kijelentése, hogy "aki bőven vet, bőven is arat."

A huszonötéves történet a következő számadatokkal záródik.

Az Egyesület vagyona 1921 szeptember 8-án:

A) AZ EGYESÜLET KEZELÉSÉBEN:

1. Alaptőke	91,854.85
2. Árvaházi alap tartozása..	15,000.00
3. Forgótőke	10,516.01
4. Árvaházi alap	2,738.53
5. Árvapénz bankokban ...	17,336.52
6. Alien Property Custodiam	11,884.03
7. Árvapénz Bondokban ...	10,053.80
Összesen	159,383.74

B) TÉNYLEGES VAGYON.

1. Alaptőke	91,854.85
2. Forgó tőke	10,516.01
3. Árvaházi alap	2,738.53
4. Az árvaház értéke	37,500.00
	142,609.39

Ezzel szemben Dr. Tóth Sándor, ki az egyesületi pénztárnokságot a buffalói gyüléstől, tehát tizenöt éve viseli, az 1933-ik év december31-én a következő kimutatást adja a Református Ujság 1934 februári számában:

1. Folyó számlák maradványa	12,973.28
2. Takarék betétek maradványa	35,869.82
3. Bezárt bankokban	123,764.07
4. Kötvényekben	743,177.51
5. Részvényekben	4,440.00
6. Felszámolásból	4,182.00
7. Betáblázott kölcsönök ..	80,404.65
8. Vegyes elkönyvelt érték	53,147.76
Összesen	1,057,958.31

EGYMILLIÓ ÖTVENHÉTEZER KILENCSZÁZ ÖTVENNYOLC DOLLÁR ÉS HARMINCEGY CENT.

Mit igazolnak ezek a számok?

Azt, hogy azokon, akik a szegényekkel jót cselekednek Isten az áldást megsokasitja.

A buffaloi nagygyülésen a Református Egyesület vagyonának hetedrészét adta oda a jótékonyság oltárára s megadóztatta önönmagát, akkor, amikor kimondotta, hogy minden tag havi öt centet fizessen az árvaház javára.

Bizonyos, hogy ezek a határozatok képezték az alapját annak a nagy anyagi fejlődésnek, amit az Egyesület utolsó tizenöt esztendeje felmutat.

Én figyelem a pénztárnok kimutatását — s azt látom, hogy azután, amikor 1923-ban tiz centben szabta meg a nagygyülés az árvaházi járulékokat — a vagyon még jobban szaporodott.

Tudom, hogy erre azt mondják, majd a Tamások — akik szerint ez a jótékonyság nem jön számitásba, hogy könnyü vagyoni emelkedésről, fejlődésről beszélni akkor, amikor a tagsági havi befizetések felemeltettek!

Ezt a felemelést tényleg számitásba kell vennünk — hanem nekünk kálvinistáknak hinnünk kell abban, hogy ez az emelkedés Istene akaratából való. Ő jutalmazta meg törekvéseinket, ő áldotta meg munkánkat, mert készek voltunk arra, hogy hitünket jó cselekedetekkel bizonyitsuk meg.

Minden jó fa jó gyümölcsöt terem,
Romlot fa pedig rossz gyümölcsöt terem
Nem teremhet jó fa rosz gyümölcsöt, romlott fa sem teremhet jó gyümölcsöt. Minden fa, amely nem terem jó gyümölcsöt kivágattatik és tüzre vettetik. Azért gyümölcseikről ismeritek meg őket.

Máté 5:17—20.

BIRÓ PÉTER

Hajójegy, pénzküldő és biztositási iroda.

FARMOK, HÁZAK VÉTELE ÉS ELADÁSA.

108 French Street
New Brunswick, N. J.

Ne aggodalmaskodjatok a ti éltetek felől, mit egyetek, mit igyatok, sem a ti testetek felől, hogy mibe öltözködjetek.

Hát nem többé az élet, mint az eledel és a test, mint az öltözet?

Tekintsetek az égi madarakra! Azok nem vetnek, sem a csürbe nem takarnak és a ti mennyei atyátok mégis eltartja azokat.

Nem sokkal különbek vagytok-e ti azoknál?

SZALACSI JÁNOS ÉS NEJE

New Brunswick, N. J.

Isten áldását kéri azokra az intézetekre, amelyek az árvákat és öregeket gondozzák.

Uram áldom szerelmednek
Hün vezérlő gondjait!
Áldalak, hogy biznom benned
Szent beszéded megtanit....
Véget ér majd mindenem,
Csak az ő szerelme nem....
Adj kegyelmet, hogy e hitben
Megmaradjak mindvégiglen!

TRASKY ISTVÁN ÉS CSALÁDJA

A Lincoln Cafe tulajdonosa.

New Brunswick,

New Jersey.

Vezess, vezess földi utamon
Én Istenem, örök reményem!
Lelked legyen fénylő csillagom,
A mellyel az eget elérem....
Ott nálad azt hiszem,
Megujul majd szivem....
Szereteted reám felragyog
S lelkemet elveszni nem hagyod!

B. MÉSZÁROS

A "TELEKA" szőrme kereskedés tulajdonosa.

MINDENFÉLE SZÜCS MUNKÁT OLCSÓN ÉS JÓL VÉGEZ.

414 George Street

New Brunswick,

New Jersey.

Vajha belátnák ezt a mi testvéreink s végre valahára a legnagyobb, leghatalmasabb testületté fejlesztenék ezt az Egyesületet, amelynek kifejezetten mindig az volt a célja, hogy egységes frontot képezzen a sokfelé tágolódott amrikai magyar reformátusok között.

Az amerikai magyar reformátusság számát én soha sem tartottam olyan nagynak, mint amennyinek sokan tartják. Miután mindig figgyelő szemmel vizsgáltam a reformátusság munkáját, egyházakba való tömörülését a háboru előtt is, a háboru után is, én azt hiszem nekem van igazam akkor, amikor az állitom, hogy nem vagyunk többen mint *százezeren.* Ennyi a lélekszám.

És ebből a föltétlen nagy számból — immár harmincnyolc évi munkálkodás után, akkor, amikor a Református Egyesület mindenkor hiven teljesitette tagjaival szemben vállalt kötelezettségét, amikor minden téren hiven munkálkodott a magyar közügyekért, még ma is csak 6644 tagot számlálunk (1934 junius 30) a felnőttek osztályában és 4221 tagot a gyermek osztályban. Alig valamivel több ez a szám, mint a tizedrész.

Nem keresem, nem kutatom, hogy mi annak az oka, hogy csak a tizedrész állott a zászló alá — egyszerüen rá akarok mutatni arra a szomoru helyzetre, amelyben mi amerikai magyar reformátusok vagyunk!

Fel az egység frontra!

Hiszen a Református Egyesületben mindenki bizhatik, benne soha még senki se csalódott meg.

Most talán megváltozik a helyzet.

A régi terv valóra vált. Szervezők járják be az országot. Rendszeres, tervszerü munka folyik az egész magyar reformátusság beszervezésére.

A szervezés munkáját *Molnár István* titkárunk irányitja. Igy az irányitás, a felügyelet munkája a legjobb kezekben van.

Kerületi szervezők: I. kerület. Nyugat-Pennsylvania és West Virginia: *Kovács Miklós.*

II. kerület. Kelet-Pennsylvania, New Jersey, Kelet New York és Connecticut: *Nagy Emil.*

III. kerület. Ohio és New York állam északi része: *Kovács Gusztáv.*

IV. kerület. Pacific Coast, Csendes tengerparti kerület: Tarnócy Árpád.

V-ik kerület. Illinois, Indiana, Michigan területen: *Balogh István.*

Örvendetes az a fellendülés, a mi a szervezők munkája nyomán fakadt fel. Fogadják testvéreink szivesen mindenütt a szervezőket, hogy jövő évre, amikor az Egyesület nagygyülése lesz, legalább a huszadrész bent legyen Egyesületünk kebelében.

Különösen az ifjuságra számitunk!

Mi, a szülők már kiöregedünk a munkából, most az ifjuságnak kell átvenni a mi helyeinket.

Ennek az Egyesületnek tagjává lehet a gyermek születésétől kezdve. Minél idősebb lesz, annál nagyobb a biztositása. A biztositási összeg 25—300 dollárra rug.

Van azonban a gyermekbiztositásnak egy másik módja, amely szerint a gyermekek is korszerinti havidijat fizetnek. Ezt iskoláztatási biztositásnak nevezik.

E szerint az egy éven alól belépett gyermekért havi 1.25 cent fizetendő. A havi illeték a kor szeerint emelkedik, mig 10 éves korban $3.78 emelkedik. Ha a biztositott betölti a 16-ik életévet egy összegben, kikap háromszáz dollárt. Különösen alkalmas ez a biztositás azoknak a szüléknek a részére, akik gyermekeiket iskoláztatni akarják.

A betegsegélyző osztályba a belépés alkalmával korszerinti belépti dijak fizetendők és pedig 1—4 dollár között. A havi dij havonként egy dollár, a betegsegély heti 10 dollár és öt dollár. A beteg tag egyfolytában tizenkét hétig beteg — heti 10 dollárt — összesen 120 dollárt kaphat ki. Ha betegsége huzamosabb, ugy heti öt dollár betegsegélyre jogosult huszonhat héten át. Ez is nagyon célszerü intézkedés s jó volna ha minden uj tag egyszersmind tagjává lenne a betegsegélyző osztálynak is.

Az életbiztositás négyféle.

a) Egész életen át fizetendő biztositás.

b) Husz éven át fizetendő biztositás.

c) Hetven éves korig fizetendő biztositás.

Szeretned kell, ha nem akarsz is,
Mert szeretet az életharc is.
Hiába törsz én ellenem
S nekem kár veled küzdenem...
Testvérek vagyunk!

Mikor neked fájnak a sebek,
Kinod láttán én is szenvedek,
S ha én rogyok a kinban össze,
Bünbánóan felém jősz te,
Mert egyek vagyunk!

Végcélunk csak az örök béke,
Bár mást mutat a világ képe.
Áldást rebeg végső szavunk,
Kibékülünk, mert meghalunk...
Emberek vagyunk.

Frank J. Ulrich and Sons, Inc.

TEMETÉSRENDEZŐK ÉS BALZSAMOZÓK

47 FOUNTAIN AVENUE,

TRENTON, NEW JERSEY.

Ugy fényljék a ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a ti jó cselekedeteiteket és dicsőitsék a ti menynyei Atyátokat!

Máté 5:16.

VARGA IMRE ÉS CSALÁDJA

Fényképészeti Mütermében

a legszebb képek készülnek.

347 Genesee Street,

Trenton, N. J.

A FÉNYKÉP ÖRÖKKÉ ÉL!

JÓ VAGY TE ÉS JÓLTEVŐ: TANITS MEG ENGEM A TE RENDELÉSEIDRE.

119-ik Zsoltár 68.

DR. VARGA GYÖRGY

aranyéremmel kitüntetett okleveles gyógyszerész.

Minden orvosi rendelést pontosan készit.

996 S. Broad Street,

Trenton, N. J.

d) Husz éves rendkivüli biztositás.

A tagok mindenik osztályban az alapszabályban megjelölt havi dijakat fizetik, mert a Református Egyesület már 1910-ben rálépett a korszerinti havi fizetésekre.

Minden kiadott kötvénynek — bizonyos idő után kölcsön értéke van s aki tagsági jogát elveszti, kilépési kedvezményben részesül.

Az Egyesület titkári hivatala Toledo, O.-ban van a 322 Main Streeten. Itt lehet megkapni minden felvilágositást, de szivesen szolgál felvilágositásstl minden református lelkészi hivatal és az Egyesület 174 osztályának jegyzői vagy bármely más tisztviselői.

Az Egyesület Vezértestületét, amely egyszersmind az Árvaház igazgatóságát is képezi, a következők alkotják:

Nt. Dr. Ujlaki Ferenc elnök.

Kováchy M. György alelnök.

Molnár István titkár.

Dr. Tóth Sándor pénztárnok.

Király Imre ellenőr.

Dr. Nánássy Lajos árvaatya.

Köteles István, Estu János, Nt. Borsi-Kerekes György számvizsgálók.

A jubileumi esztendőre teljesedjék be az Amerikai Magyar Református Egyesületen az Ábrahámnak adott áldás: Szaporodjatok, sokasodjatok.

A KI SZÜKEN VET: SZÜKEN IS ARAT!

II. Kor. 9:6.

MURÁNYI JÁNOS

Akron, Ohio.

Segélj Uram, hogy éltemet
Csak te neked szenteljem,
Minden cselekedetemet,
Kedved szerint rendeljem.
Nyujts erőt és értelmet,
Minden lelki sérelmet,
Hogy gondosan elkerüljek
S végre mennyekben örüljek!

The Quality Auto Body Works

324 East 92nd Street

NEW YORK, N. Y.

YAGER ÉS POLZER
tulajdonosok.

Hagyjátok békét a kis gyermekeket és ne tiltsátok nekik, hogy hozzám jöjjenek, mert ilyeneké a mennyeknek országa.

Máté 19:14.

SZABÓ MENYHÉRT ÉS CSALÁDJA

New Brunswick, N. J.

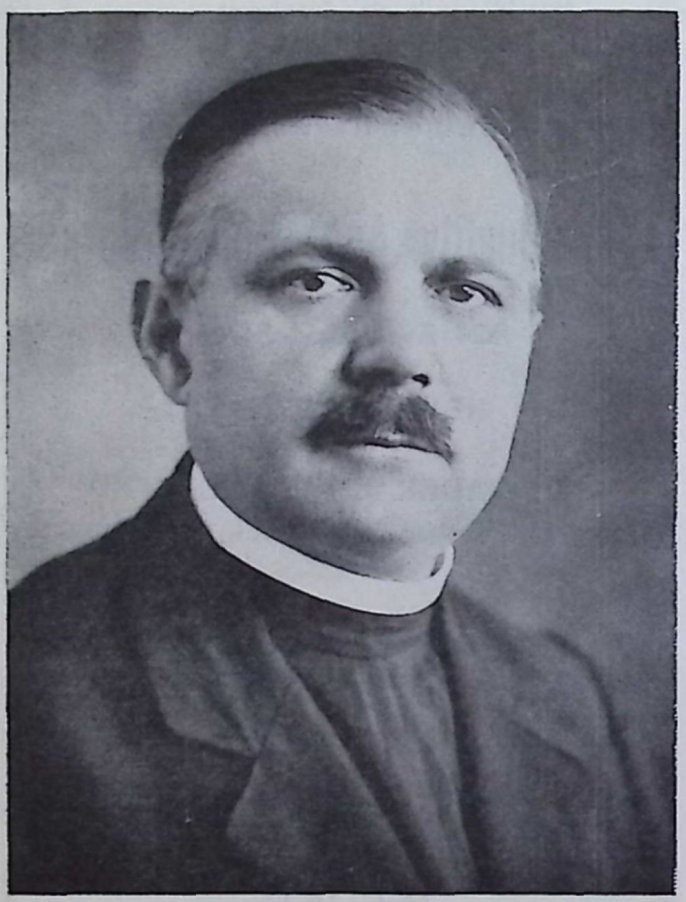
Te, amikor alamizsnát osztogatsz ne tudja a te balkezed, mit cselekszik jobb kezed.

DAMJANOVITCH MIHÁLY
ÉS CSALÁDJA.

Philadelphia, Pa.

UTÓSZÓ.

Toursi Mártonról mondják, hogy egy alkalommal egy didergő embret látott és könyörületes szivére hallgatva lovagköpenyegét oda adta neki, hogy a további szenvedéstől megóvja. Azon az éjszakán a nagyszivü ember álmot látott. Az Idvezitő jelent meg neki, aki igy szólott hozzá: "Amit cselekedtél egygyel az én legkisebb atyámfiai közül, én velem cselekedted."



Az árvaház tizéves multjára visszapillantva annak emberi szavakban ki nem fejezhető és földi mértékkel nem értékelhető jelentősége abban nyilvánult meg, hgoy alkalmat adott Amerika magyarjainak arra, hogy magával a Krisztussal cselekedjenek jót akkor, amikor az árvákon és öregeken segitettek. Igy járult hozzá ez az intézmény ahoz, hogy Amerika magyarsága, első sorban magyar reformátussága, rendszeresen gyakorolja a jótékonyság erényét, ami nélkül igazi hitélet és krisztusi egyházi munka lehetetlen.

A legenda szerint árpádházi Szent Erzsébet kosarában a kenyerek rózsákká változtak át. Ez a jelenet tiz éven át napról napra ismétlődött az árvaház történetében. Azok az adományok, amiket jószivü testvéreink az árvák és aggok táplálására nyujtottak, rózsákká változtak át. Nemcsak a gondtalanság és egészség rózsái ültek ki a felkaroltak arcaira, hanem a Krisztus nevében gyakorolt jótékonyság rózsái is kellemesen illatoztak földi bajok enyhitésére és az örökkévalóságba átnyuló virágzásra.

Milyen bölcsen cselekedett az Amerikai Magyar Református Egyesület, amikor a ligonieri szeretetintézmény megalkotásával módot és alkalmat adott az amerikai magyarságnak az Istennek tetsző istentisztelet gyakorlására! Milyen nehéz, uttörő és áldásos munkát végzett e könyv szerzője, aki egy évtizedeken keresztül állott az intézet élén és kiválasztott eszköz lehetett az Isten kezében abból a célból, hogy a tettekben nyilvánuló keresztyénség tanitómestere lehessen Amerika magyarsága számára! Milyen nemesen cselekedtek egy évtizeden keresztül azok, akik adományaikkal lehetővé tették szeretetintézményünknek megalapitását és fokozatos fejlődését!

Több látogatónk nyilatkozott ugy, hogy ilyen szép alkotása nincs több az amerikai magyarságnak. Illesse elismerés és hála mindazokat, akiknek e nemes munkában részük volt, a dicsőség pedig legyen az Istené!

E könyv szerzője, aki tiz éven keresztül az uttörés bozótos sürüjében, majd az épitás és folytonos fejlesztés nehéz munkamezején állott az intézet élén, jelen müvét az árvaház javára irta, mert természetszerüleg az intézet élete az ő életével összefonódott és lelkének kincseit hozta nyilvánosságra e munka megirás által. Magyar testvéreink akkor szereznek az ő lelkének még több örömet, ha ennek a könyvnek megvásárlása és terjesztése által segitik az általa annyira szeretett és istápolt árvákat és aggokat!

Ligonier, Pa. 1934 augusztus 8.

NÁNÁSSY LAJOS,
árvaatya.

A BRIDGEPORTI TESTVÉREK ADOMÁNYA.

Ami a szentek számára való alamizsnát illeti, amiképen Galaczia gyülekezeteinek rendeltem, ti is azonképen cselekedjetek.

I. Korinthus 16:1.

REV. LUDMAN SÁNDOR,

Bridgeport, Conn.

Van, aki bőven adakozik és annál inkább gazdagodik, aki visszatartja a járandóságot: szükölködik.

Példabeszédek 11:24.

REV. BÖSZÖRMÉNYI ISTVÁN
ÉS CSALÁDJA,

Bridgeport, Conn.

Amit akartok, hogy az emberek cselekedjenek ti veletek, ti is azt cselekedjétek azokkal, mert ez a törvény és a próféták. Máté 7:12.

CZIKAY AMBRUS,

az első magyar ref. egyház főgondnoka,
és neje,
Bridgeport, Conn.

Tanuljatok jót cselekedni, törekedjetek igazságra, vezessétek jóra az erőszakoskodót, pártoljátok az árvák ügyét.

Ézsaiás 1:17.

POOR ISTVÁN,

a state streeti egyház főgodnoka
és családja,

Bridgeport, Conn.

A jótéteményben meg ne restüljünk, mert a maga idejében aratunk, ha el nem lankadunk.

Galacziai levél 6:9.

VERES JÁNOS

az első magyar ref. egyház algondnoka
és neje,

Bridgeport, Conn.

Fiacskáim! Ne csak szóval szeressük egymást s ne csak nyelvvel, hanem cselekedettel és valósággal.

I. János 3:18.

BANDRÉ GYÖRGY ÉS CSALÁDJA,

Bridgeport, Conn.

Árváknak atyja, özvegyeknek birája az Isten az Ő szentséges hajlékában.

68-ik Zsoltár 6.

SEBESTYÉN LAJOS
ÉS CSALÁDJA,

Bridgeport, Conn.

Az aratni való sok, de a munkás kevés. Kérjétek az aratásnak urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába.

Lukács 10:2.

PAPP BERTALAN ÉS NEJE,

Bridgeport, Conn.

A szentek szükségeire adakozók legyetek.

Római levél 11:13.

ÖZV. GLÜCK JÓZSEFNÉ
ÉS CSALÁDJA,

Bridgeport, Conn.

Közülünk senki se él önmagának és senki se hal önmagának, mert akár élünk, akár meghalunk, az Uréi vagyunk.

Római lev. 14:7—9.

KÖTELES ISTVÁN ÉS CSALÁDJA,

Bridgeport, Conn.

Kölcsön ad az Urnak, aki kegyelmes a szegényhez, és az Isten az ő jótéteményét megfizeti neki.

Példabeszédek 12:17.

GAÁL ERZSÉBET,

Bridgeport, Conn.

AKI SZÜKEN VET, SZÜKEN IS ARAT!

II. Korinthus 9:6.

ID. KECSKEMÉTHY JÓZSEF
ÉS CSALÁDJA,

Bridgeport, Conn.

Meglássátok, hogy eme kicsinyek közül egyet is meg ne utáljatok, mert mondom nektek, hogy az ő angyalaik a menyekben mindenkor látják az én Atyámnak orcáját. Máté 18:10.

FEHÉR JÓZSEF ÉS CSALÁDJA,

Bridgeport, Conn.

Jó annak az embernek, aki könyörül, osztogat és adakozik a szegényeknek. Igazsága mindvégig megmarad.

112-ik Zsoltár.

FAZEKAS GÁBOR ÉS CSALÁDJA
Füszer Üzlete,

Bridgeport, Conn.

Te, amikor alamizsnát osztogatsz, ne tudja a te balkezed, mit cselekszik jobb kezed.

Máté 6:3.

DEZSŐ JÁNOS ÉS CSALÁDJA,

Bridgeport, Conn.

Mindenki az ő képessége szerint adjon az Urnak, az Istennek áldása szerint.

V. Mózes 16:17.

VASAS JÓZSEF
a Rákóczy Egylet főtitkára.

Bridgeport, Conn.

A harmadik esztendőnek végén vidd ki annak az esztendő termésének minden tizedét és rakd le a te kapuidba és eljön a lévita, akinek nincsen öröksége és a jövevény, az árva és az özvegy, akik a te kapuidban belől vannak, és esznek és megelégednek, hogy megáldjon téged az Ur, a te Istened kezednek minden munkájában.

V. Mózes 14:29—20.

WALKÓ JÁNOS

az Amerikai Magyar Segélyző Szövetség főtitkára és családja,

Bridgeport, Conn.

Tanits, hogy elménkben forgassuk,
Ezt Uram mind most, mind máskor,
Hogy életünket ugy folytassuk,
Hogy ama nagy aratáskor:
Találtatván tiszta buzának,
A Te csürödbe vitessünk
S neked, mint mennyei gazdának
Szent tetszésedre lehessünk.

187-ik Dicséret.

NYISZTOR SÁNDOR ÉS CSALÁDJA,

Füszer Üzlete és Mészárszéke,

129 Louise Street,

Bridgeport, Conn.

Én azt mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat, akik titeket átkoznak, jól tegyetek azokkal, akik titeket gyülölnek és imádkozzatok azokért, akik titeket háborgatnak és kergetnek.

Máté 5:44.

HORVÁTH MIKLÓS

Magyar Gyógyszertára,

Cor. Bostwick Ave. és Spruce Street,

Bridgeport, Conn.

Óh világosságoknak Atyja,
Áldásokban gazdag Isten,
Akinek kezed osztogatja
Mind azt, amivel bir minden . . .
Óh, mily nagy gondod van mi reánk,
Méltatlan teremtésidre,
Óh nincsen érdemünk szent Atyánk,
Ily sok jótéteményidre!

Régi Énekes 184-ik Dicséret.

BAI ISTVÁN ÉS CSALÁDJA,

az Ellsworth Market tulajdonosai,

730 Ellsworth Street,

Bridgeport, Conn.

HA VISZKETEGSÉGE
vagy más makacs bőrbaja, kiütése van: vegyen egy tégely
HOSPICAL
kenőcsöt és figyelje meg az eredményt. ....A kenőcs gyógyszertárban kapható, de ha a patikus nem tartaná raktáron, kérje és megrendeli önnek.
Ha nem tudja megkapni, irjon az alanti cimre.
Ha a kenőcsöt lelkiismeretesen használja: ugy eléri a kivánt eredményt.
Utánzatot ne fogadjon el.
Ára 50 cent és 1 dollár.
Ne fogadjon el utánzatot, hanem kérje a
HOSPICAL OINTMENTET.
Kapható: Nagy B. István
okl. magyar gyógyszerésznél,
2360 Fairfield Avenue,
Bridgeport, Conn.

Tiszta és szeplő nélkül való istentisztelet az Isten, az Atya előtt ez: meglátogatni az árvákat és özvegyeket az ő nyomoruságukban.
Jakab 1:27.

HORVÁTH JÓZSEF ÉS CSALÁDJA,
South Norwalk, Conn.

Árváknak atyja, özvegyeknek birája az Isten az ő szentséges hajlékában.
68-ik Zsoltár 6.

Férjem emlékére,
ÖZV. GÁLL JÁNOSNÉ
South-Norwalk, Conn.

Cselekedd a jót és dicséreted lészen attól!
Római levél 13:3.

ID. FÜRJÉSZ JÓZSEF
ÉS CSALÁDJA,
Bridgeport, Conn.

A SZENTEK SZÜKSÉGEIRA ADAKOZÓK LEGYETEK!
Római levél 11:13.

KACSURSZKY JÁNOS ÉS CSALÁDJA
Monessen, P.

Munkálkodjatok ne az eledelért, amely elvész, hanem az eledelért, amely megmarad az örökéletre.
János 6:27.

ÖZV. KOZMA SÁNDORNÉ
FÉRJE EMLÉKÉRE,
Stamford, Conn.

Az aratni való sok, de a munkás kevés. Kérjétek azért az aratásnak urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásnak urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába.
Lukács ev. 10:12.

KISS JÓZSEF ÉS CSALÁDJA
Monessen, Pa.

A FAIRFIELDI EGYHÁZ TAGJAINAK ADOMÁNYA.

A JÓ EMBER JÓ AKARATOT NYER AZ URTÓL!

Példabeszédek 12:1.

REV. URBÁN JÓZSEF ÉS CSALÁDJA

Fairfield, Conn.

Ugy szeressétek egymást, mint én szerettelek titeket.

János 13:14.

P. VARGA JÁNOS,
a fiarfieldi egyház főgondnoka
és családja,
Fairfield, Conn.

Az, a ki bőven adakozik, annál inkább gazdagodik. Az, a ki visszatartja a járandóságot: szükölködik.

Példabeszédek 11:24.

DICSŐ GUSZTÁV ÉS CSALÁDJA.

Fairfield, Conn.

Aki a szegényekkel kegyelmességet cselekszik, boldog az.

Példabeszédek 14:21.

FILEP KÁROLY ÉS CSALÁDJA.

Fairfield, Conn.

Nem mindenki, aki azt mondja nekem Uram, Uram! megyen be a mennyeknek országába, hanem aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát.

Máté 7:21.

WÁLYI ANTAL ÉS CSALÁDJA,
Fairfield, Conn.

Te, amikor alamizsnát osztogatsz, ne tudja a te balkezed, mit cselekszik jobb kezed.

Máté 6:3.

SZABÓ FERENCZ ÉS CSALÁDJA,

Fairfield, Conn.

Adjunk hálát az Urnak, mert érdemli,
Mert minden gazdagságát velünk közli.

183-ik Dicséret.

KISS GÉZA ÉS CSALÁDJA,

Fairfield, Conn.

NÁLAD TALÁL KEGYELMET AZ ÁRVA!

Hózseás 14:4.

ÖZV. NAGY LÁSZLÓNÉ
ÉS CSALÁDJA,

Fairfield, Conn.

Aki magot ad a magvetőnek és kenyeret eleségül: ád és megsokasitja a ti vetésteket és megnöveli a ti igazságotoknak a gyümölcsét.

II. Kor. 9:10.

SOMOGYI ANDRÁS ÉS NEJE,
Fairfield, Conn.

Uram a nyomorultat
A gyengét el ne hagyd,
Az árvát, elhagyottat:
Gyámloitsd magad!

KELEMEN MIKLÓS ÉS CSALÁDJA,

Fairfield, Conn.

A PITTSBURGHI EGYHÁZ TAGJAINAK ADOMÁNYA.

A SZENTEK SZÜKSÉGEIRE ADAKOZÓK LEGYETEK.

Római levél 11:13.

VARGA LAJOS LELKÉSZ

ÉS CSALÁDJA.

Pittsburgh, Pa.

Meglássátok, hogy eme kicsinyek közül egyet is meg ne utáljatok, mert mondom nektek, hogy az ő angyalaik a mennyekben mindenkor látják az én Atyámnak orcáját.

Máté 18:10.

— TUSAY MIHÁLY

a pittsburghi egyház főgondnoka és családja.

Tanulják meg a mieink, hogy jócselekedetekkel járjanak elől a szükséges hasznokra, hogy ne legyenek gyümölcstelenek.

Titus 3:14.

TÉGLÁSSY PÁL ÉS CSALÁDJA.

Pittsburgh, Pa.

Ugy fényljék a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jócselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei Atyátok.

Máté 5:16.

BERTHA MIKLÓS ÉS NEJE

Pittsburgh, Pa.

Igaz beszéd ez és akarom, hogy azokat erősítsed, hogy igyekezzenek előljárni azok, akik Istenben hivőkké lettek.

Titus 3:8.

IFJ. ESTU JÁNOS

a Ref. Egyesület számvizsgálója és családja.

Pittsburgh, Pa.

Amaz uj ember munkálkodjék ti bennetek, cselekedvén azt, ami jó, hogy legyen adni a szükölködőnek.

Efézusi levél 4:28.

ESTU ANDRÁS ÉS NEJE

Pittsburgh, Pa.

Isten megfizet kinek-kinek az ő cselekedete szerint. Azoknak, akik jócselekedetben való állhatatossággal dicsőséget, tisztességet, halhatatlanságot keresnek: örök élettel.

Római levél 3:6—7.

LÉNÁRT ANDRÁS ÉS CSALÁDJA

Pittsburgh, Pa.

Ki-ki, mint eltökélte szivében ugy adakozzék, nem szomoruan vagy kénytelenségből, mert a jókedvü adakozót szereti az Isten.

II. Kor. 9:7.

ID. ESTU JÁNOS ÉS NEJE

Pittsburgh, Pa.

A HIT, HA JÓ CSELEKEDETEI NINCSENEK, MEGHALT ÖNMAGÁBAN.

Jakab levele 2:17.

TÓTH MIHÁLY ÉS GYERMEKEI,

Pittsburgh, Pa.

Kölcsön ad az Urnak, aki kegyelmes a szegényhez és az Ur az ő jótéteményét megfizeti neki.

Példabeszédek 19:17.

HAJDU JÓZSEF ÉS CSALÁDJA

Pittsburgh, Pa.

A jótékonyságról el ne feledkezzetek, mert ilyen áldozatokban gyönyörködik az Isten.

Zsidókhoz irott levél 13:16.

SZAKÁL SÁNDOR ÉS CSALÁDJA

Pittsburgh, Pa.

Agg férfiak és agg nők ülnek majd Jeruzsálem uccáin és kinek-kinek pálca lesz a kezében a napok sokasága szerint.

Zakariás 8:4.

BÉRES JÁNOS

Pittsburgh, Pa.

AKI A SZEGÉNYEKKEL KEGYELMESSÉGET CSELEKSZIK: BOLDOG AZ.

Példabeszédek könyve 14:21.

KOVÁCS JÓZSEF ÉS CSALÁDJA,

Pittsburgh, Pennsylvania.

Arról ismertük meg a szeretetet, hogy Ő az életét adá mi érettünk. Mi is kötelesek vagyunk odaadni életünket a mi atyánkfiaiért.

I. János 3:16.

TÓTH SÁNDOR ÉS CSALÁDJA

Pittsburgh, Pa.

Kölcsön ad az Urnak, aki kegyelmes a szegényhez és az Isten az ő jótéteményét megfizeti neki.

Példabeszédek 19:17

DUCSAY JÓSEF

Canonsburg, Pa.

Kornélius, százados az itáliai seregből, jámbor istenfélő egész háza népével, aki sok alamizsnát osztogat vala a népnek és szüntelen könyörög vala Istennek.

Cselekedetek könyve 10:2.

RÉVÉSZ SÁNDOR ÉS CSALÁDJA

Phoenixville, Pa.

Van, aki bőven adakozik és annál inkább gazdagodik.

A ki visszatartja a járandóságot: szükölködik.

VERBA SÁNDOR ÉS CSALÁDJA.

Whitsett, Pa.

Itéljetek a szegénynek és árvának. A nyomorultnak és elnyomottnak adjatok igazságot.

82-ik Zsoltár 3.

SOMOGYI MIHÁLY ÉS CSALÁDJA

Franklin, N. J.

Akard a jót, mindig a jót!
Örökre élni fogsz.....
Csak szeretetben meg ne fogyj,
Gyönyör leszen sorsod.....!
Mind szükkebelü, kis lélek az,
Kit nem a sziv vezet,
Az ilyket hagyd lent, alant:
S örök életed lesz!

Elhunyt édes apámnak, Tóth Jánosnak és fiamnak Tóth Ferencnek emlékére.

TÓTH MIHÁLY,

az árvaházi gazdálkodás vezetője a lefolyt tiz év alatt.

Ligonier, Pennsylvania.

Boldog idő! Földre szállt mennyország
Gyere vissza még egyszer mi hozzánk!
Óh jelentsd meg még egyszer mi nékünk
Emberi, szent egy-testvériségünk!

Legalább ugy Karácsony napjára
Gyere vissza az önző világra!
Kemény szivünk lágyitgasd puhára,
Az árváknak vigasztalására.!

AZ

EXPERT PRINTING CO.

ÉS A "MAGYARSÁG" SZERKESZTŐSÉGE ÉS KIADÓHIVATALA.

EZUTON IS KÉRI A MAGYAR TESTVÉREKET, HOGY ÁLLJANAK MINDIG ÁLDOZATKÉSZ SZIVVEL ÉS JÓAKARATTAL AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS SZERETETINTÉZETEK MELLETT.

A Verhovay Segély Egylet

ZÁSZLÓJA ALÁ TÖMÖRÜL A MÁSODIK MAGYAR GENERÁCIÓ.

1934. ÉVI JULIUS KÖZEPÉN MÁR 60 ANGOLNYELVÜ FIÓKJA VAN A LEGNAGYOBB MAGYAR EGYLETNEK.

Az elmult 48 esztendő alatt, a Verhovay Segély Egylet ezer és ezer árvának és özvegynek nyujtott segitséget, ugyanakkor szakszerü beosztással és a törvényeknek megfelelő takarékos gazdálkodással

HÁROM MILLIÓS TŐKÉT GYÜJTÖTT,

HOGY A MOSTANI ÉS AZ EZUTÁN BEÁLLÓ TAGOK SEGÉLYPÉNZE

SZÁZ PERCENTESEN BIZTOSITVA LEGYEN.

A Verhovay Segély Egylet, 1934 év első három hónapjában több uj tagot vett fel, mint az előző években egy egész esztendő alatt, ami azt bizonyitja, hogy nemcsak az Amerikai Magyarság, de az itt született második generáció is felismerte a Verhovay Segély Egylet nagyságát és biztonságát és ennek a hatalmas egyletnek a zászlója alá igyekszik sorakozni.

ÉLETBIZTOSITÁSI KÖTVÉNYEKET KIAD
$500.00-TÓL $5000.00-IG.

A tagok kötvényei három év után készpénz értékkel birnak.

A tag kötvényére kölcsönt vehet fel.

Ha megszünnék tag lenni, a kötvényét készpénzre visszaválthatja.
BETEGSEGÉLYT FIZET HETENKINT, 8 DOLLÁRTÓL 16 DOLLÁRIG.

Ha kötvényére nem vesz fel kölcsönt, de havi díját nem tudná a tag fizetni, még évekig biztositva marad aszerint, hogy meddig volt fizető tagja az egyletnek.

Minden tag vehet olyan biztositást, hogy 60 vagy 70 éves korában készpénzben megkaphatja a teljes biztositott összeget.

A VERHOVAY SEGÉLY EGYLET IFJ. OSZTÁLYÁBA GYERMEKEK FELVEHETŐK 16 ÉVES KORIG, 15 VAGY 25 CENT HAVI DIJ MELLETT.

Bővebb felvilágositásokkal készséggel szolgálnak a fiókok tagjai, tisztviselői vagy a központi hivatal.

VERHOVAY AID ASSOCIATION

345 FOURTH AVENUE, PITTSBURGH, PA.

A

ALAPITÁSI ÉV:

1896

M

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET egy millió dollárnyi vagyonnal rendelkező, olyan református jellegü magyar intézmény, mely a maga nemében páratlan kedvezményeket nyujt tagjainak. Biztositó osztálya 500—3000 dolláros életbiztositást ad minden más, hasonló intézménynél előnyösebb ráta mellett, teljes garanciával. Betegsegélyző osztálya havi egy dollár ellenében heti tiz dollárral segiti tagjait. Gyermekosztályánál havi husz cent ellenében biztosit 300 dolláros haláleseti segélyt. Mindezeken felül pedig elöregedett vagy munkaképtelen tagjait saját Aggmenházában helyezi el, elhalt tagjainak árváit pedig a ligonieri Árvaházban látja el és nevelteti. Saját maga és családjával szemben követ el mulasztást az az amerikai magyar református, aki ezt az intézményt mellőzi. Szeretettel fogadott testvér azonban az Egyesületben minden más felekezetü magyar is, aki minden kedvezményben egyformán részesül.

R

Minden közelebbi felvilágositást megad:
MOLNÁR ISTVÁN, TITKÁR
322 Main Street,
TOLEDO, OHIO

E